ARBETET ADLAR MANNEN

AV

MARIE SOPHIE SCHWARTZ

»Det finnes intet mänskligt tillstånd, som ej
är en triumf över oräkneliga svårigheter.»
GEIJER.

I TVÅ VOLYMER

GÖTEBORG
ÅHLÉN & ÅKERLUNDS FÖRLAG

Tryck på träfritt papper
EHRNFRIED NYBERGS BOKTRYCKERI, STOCKHOLM 1913
FÖRLAGSRÄTTEN TILLHÖR ALBERT BONNIER, STOCKHOLM

Förord till den elektroniska utgåvan

Originalupplagan utkom 1860. Här har en upplaga från 1913 scannats från original i mars 2013 av Bert H.

»Stödd mot relingen av ångfartyget Gauthiod, som återvände från en av sina turer till Lybeck, stod ett ännu ungt fruntimmer med ädelt utseende. Hon betraktade det vackra inloppet till Birgers stad med en blick full av rörelse.

»Ert fäderneslands huvudstad har verkligen ett underskönt läge», yttrade en man om några och trettio år, som stod bakom henne.

»Obestridligt! Om mitt dyra och kära fosterland kan man säga: ’det är fattigt men skönt’. Då jag nu återser det, efter så många års frånvaro, känner jag mig djupt rörd.»

»Ja, för er, fröken Helfrid, bör det vara en sann glädje att återvända till hemmet. Var helst vi än må bygga eller bo utom fäderneslandet, så givs det alltid någon hemlig vrå i vårt inre, som längtar till den plats, där vår vagga stod.»

»Då längtar ni, herr Lange, till Amerika?»

»Stundom gripes jag av en önskan att återse de platser,, där jag tillbringade min barndom; men det är och förblir en ouppfylld önskan.»

»Varför? Ni är ju tillräckligt rik att kunna förverkliga den.»

»Och om jag uppfyller denna min åtrå, vad verklig-njutning och tillfredsställelse skulle jag vinna därmed? — För det första slösade jag helt ändamålslöst bort mycken tid, och detta är ett kapital vi äro anbefallda att hushålla med. För det andra skulle jag icke återfinna någon av dem jag i barndomen älskat och vilka gjorde hemmet dyrbart och kärt. Det vore en vallfärd till det förflutnas grift. Vi böra i allmänhet icke giva vika för andra

önskningar än dem, som hava nytta med sig.»

»Åren ha icke förändrat er», sade Helfrid leende. »Ni är i dag samme spartanske republikan som för åtta år tillbaka.»

»Jag hoppas att alltid förbliva sådan.»En paus uppstod, den Helfrid Romarhjärta bröt med de orden:

»Vilken besynnerlig ödets nyck att vi, efter så många års skilsmässa skulle sammanträffa ombord här. Hur mycket har icke under denna tid förändrats?»

»Och ändå kan man säga, att allt är sig likt.»

»Minns ni, herr Lange, ett av våra sista samtal före min avresa, då vi båda utsatte ett bestämt mål för vårt liv?»

»Ganska väl, och jag älskar tro, att vi var för sig fortfarande söka att uppnå det. Ni är i dag icke samma fröken Helfrid, som då jag för åtta år sedan skildes vid er. Ni har använt denna tid att utvidga ert kunskapsförråd och bilda hjärta och förstånd.»

»Icke kan jag ännu säga att jag uppnått mitt mål.»

»Det är ett mål, som ni hela ert liv bör sträva till — emedan vi aldrig här på jorden kunna säga: 'Nu har jag ernått moralisk och intellektuell fullkomlighet’. För varje steg vi taga framåt på denna bana, komma vi till en tydlig kännedom om nödvändigheten att fortgå på densamma. Vi få aldrig tröttna eller tro oss hava gjort nog. ’Den, som icke går framåt, han går tillbaka’. Detta är en lag, gällande i hela naturordningen.»

»Ack ja, det är ju ändå så litet vi kunna verka, emot vad vi äro skyldiga. Ni, herr Lange, har emellertid lyckats att genom arbete och duglighet ställa er i ekonomiskt och socialt oberoende, samt göra er till en nyttig samhällsmedlem.»

»Detta var för mycket sagt. Jag har endast genom mitt arbete vunnit vad varje redlig arbetare måste vinna: oberoende och aktning.»

»Varje arbetare, säger ni. — Nej, den som förvärvat det anseende jag hört att ni med rätta åtnjuter, måste ovillkorligen härstamma från föräldrar, vilka tillhört en bildad samhällsklass.»

»Fröken! Ni är ännu lika stor aristokrat som förr.»

»Jag hoppas att i detta fall aldrig förändra tankar.»

»Ni föraktar således folkets barn?»

»Förakta kan icke komma i fråga, men jag anser dem tillhöra en oförädlad ras. Råa till sina tycken, tankar och känslor, kunna de icke framte något högt, ädelt och stort.»

»Men deras naturanlag äro dock lika med våra. De äro av Gud begåvade med själar, sammansatta av enahanda element. Det är blott deras olyckliga ställning i livet, somförhindrar dem att, i likhet med den lyckligt lottade, bliva förädlade och uppodlade. Kom ihåg, att ifrån torparkojan och bondstugan hava flertalet av våra största snillen utgått.»

»Vi skola här icke tala om dessa fenomen inom snillets värld, vilka utgöra undantag, utan om dem, som genom arbete skola bryta sig en väg. I begreppen om samhällsklasserna lära vi för övrigt aldrig komma överens», sade Helfrid leende. »Vill ni t. ex. påstå, att om ni varit en simpel arbetares barn och icke haft föräldrar, som givit er uppfostran, ni kunnat, blott och bart genom ert arbete, göra er till en man så ansedd som ni är?»

»Möjligtvis har det nu gått betydligt fortare än det då skulle gjort; men om Gud givit mig samma anlag, skulle dessa ovillkorligt, så framt de icke genom dåliga vanor blivit förstörda, hava gjort sig gällande. Genom mitt

arbete hade jag ändå alltid förr eller senare förvärvat oberoende.» ^

»Det bestrider jag icke; men detta oberoende hade avpassats efter edra mindre anspråk och ej blivit vad det nu är. Dessutom hade ni såsom en redlig människa visserligen varit aktningsvärd; men ni hade icke såsom nu adlat arbetet.»

»Fröken Helfrid, huru kan ni våga uttala en så oriktig åsikt, som att människan adlar arbetet, då det är just genom detta hon fått sitt värde. Efter er åsikt skulle ni frånkänna arbetet förmågan att adla.»

»Att giva något högre människovärde åt den simple arbetaren, bör ni säga.»

»Har då åtta års vistande i Frankrike och England ej förmått rubba edra klassfördomar?»

»Det är icke några fördomar, blott ett enkelt faktum, att människan behöver genomgå en förädlingsskola för att hennes anlag och arbete skola äga kraft att i moraliskt avseende höja henne.»

»Däruti har ni rätt; men om i den fattige torparens bröst finnas anlag till en högre utveckling, skola dessa även tvinga honom att arbeta så, att han träder ur sitt råa tillstånd.»

»Enstaka sådana exempel finnas visserligen, men utgöra ej någon regel, utan avvika alldeles ifrån den vanliga ordningen. Gud vet om icke även i dessa undantagsmänniskors inre något rått element kvarstannat, som gör att deej äga den genom flera generationer förbättrade klassens medfödda ädelhet.»

»Det är just dessa fördomar, som varit och äro mänsklighetens olycka. Genom dem uppkommer den förvända åsikten, att mannen kan genom sin ställning i livet, sina relationer etc. höja det yrke han väljer, ifall detta tillhör någon av näringarna. Hantverkaren ringaktas såsom tillhörande ett lägre släkte i samhället.»

»Men, min Gud, ni vill väl icke, att den, som arbetar med händerna helt maskinmässigt, skall ställas lika med den, som sysselsätter sig med tankens arbete, eller den, som ...» Helfrid hejdade sig och Lange inföll, utan att giva akt på hennes avbrott:

»Varhelst en människa gagnar genom arbetsamhet, bör hon aktas, och det ännu mera, ifall hon haft att strida med yttre motstånd. Ja, jag är fullt förvissad, att ifall en av mina arbetare genom ordning och flit en dag skulle komma så långt, som jag, en var borde högakta honom långt mer än mig, som fått uppfostran och ägt företräden, vilka underlättat mina bemödanden. Jag är icke något passande exempel för att bevisa det arbetet är mannens adelskap, emedan jag haft ekonomisk hjälp och härstammar från visserligen ringa, men ändå icke utfattiga föräldrar. För att övertyga er om riktigheten av min åsikt, måste ni söka en man, den där, arm och föraktad till sin börd, genom sitt arbete och kraften i sin själ höjer sig till en aktning, mera värd än den ärvda.»

»Ni skall få svårt att finna en sådan man», sade Helfrid, varefter hon gick ifrån Jakobo. Denne kvarstod en stund och blickade ned i vattnet, mumlande för sig själv:

»Det sunda förnuftets seger är svår; men det måste vinna i striden med gamla, förrostade fördomar.»

Några minuter senare landade ångfartyget vid Skeppsbron, där Helfrid Romarhjärta och Jakobo Lange hälsades välkomna av den förras bror, greve Herman, och hans hustru Stephana.

I den vid Kaptensgatan befintliga smedjan, stod en grovlemmad och starkt byggd smed, hållande ett järn i den högt flammande elden, vars lågor underhöllos av en pust, vilken sattes i verksamhet av tvänne lärlingar. Den ena av dessa var en smärt gosse om sexton år. Ett stycke därifrån vid städet stodo tvänne gesäller.»Hör på, din kanalje, varför låter du Erik ensam draga pusten?» röt den grovlemmade smeden, som höll järnet i elden.

»Åh kors, käre mästare, jag bara föll i tankar», svarade den smärte gossen oförskräckt.

»Ja så, du tänker. Jag har lust att en gång lägga dig på städet och hamra dig platt som ett spikhuvud, så må jag väl slippa höra talas om dina tankar. Varför tänker du? En smed behöver armar och nävar, det är allt.»

Mäster Thorsson hade nu fått järnet glödgat och gick därmed till städet. De andra båda arbetarna började smida, så att gnistorna yrde omkring. Under tiden stod gossen med händerna innanför förskinnet och betraktade dem.

När järnbiten var färdigsmidd, vände sig mästaren till lärlingen med de orden:

»Vad står du nu igen och gapar efter, din lätting?»

»Jag funderar på någonting.»

»Det är Ivars vanliga dagsverke», inföll en av gesällerna.

»Håller du ut därmed, så lär du allt få svälta ihjäl», menade den andre.

»Jo de' ska ni se. Nej, pass på att jag icke en dag blir ett strå vassare karl än ni, Stångbom», svarade Ivar och räckte lång näsa bakom ryggen på honom.

»Du är visare karl än jag?» Stångbom vände sig till Ivar med ett stolt utseende. »För de orden förtjänade du ett slag, så att du mindes det; och ser du, aldrig skall du ändå vara människa att smida en så vacker bit, som jag. När jag var smed på Institutet, sade direktören där, som eljest hörde till de kinkiga, att han aldrig haft maken till mig, så vackert och väl smidde jag.»

»Och ändå körde han dig på porten», inföll mäster Thorsson.

»Hi, hi», flinade Ivar, »det skall han icke göra med mig, ifall jag kommer dit.»

»Nu tiger du och går till pusten igen, så att jag får elden att brinna», sade mästaren. Ivar lydde, men han skötte sitt åliggande som en stackare, så att kamraten återigen fick draga hela tyngden av arbetet.

»Jag tror pojken blivit tokig», utropade mäster Thorsson. »Du sköter ju icke vad du har för händer.»

»Ni har rätt, mästare, det är därför att jag oupphörligen kommer på samma tanke.»

»Nå, vad är det då för en tanke? Fram med uselhetendu har i huvudet, så kanske du sedan kan arbeta.» Mästaren satte armarna i sidorna och ställde sig framför Ivar.

»Åh, käre mästare, jag tyckte bara att pusten var så rysligt dumt inrättad, att ni var dum som hade ett sådant där enfaldigt ting, och att hela smedjan var ett eländigt kyffe.»

»Vill du ha smörj? Är jag, din mästare, dum?»

»Jo jo men, ditåt lutar det allt, eljest hade ni ej i alla edra dagar låtit er nöja med den här uselheten. Ser ni, mästare, om ni hade varit klok, skulle ni icke ha trott att allt förstånd låg i armarna.»

»Var det därpå du tänkte, din lymmel?»

Mästaren gjorde en hotfull rörelse.

»Åh nej, inte var det just det, utan jag funderade på att man nog skulle kunna få pusten att gå på ett helt annat sätt, utan att man stod och släpade på'n, så att man kan mista andan. Ja ja, hos mig sitter arbetet i huvudet, jag kan förstå huru det skulle kunna bliva annorlunda; men det där begriper ni icke, mästare.»

»Nå, hur skulle det då bliva. Du ville väl att pusten sattes i rörelse av sig själv, så att du fick stå och se på.»

»Nej, det skulle vara på annat vis; man kunde ju t. ex. draga den med en vev.»

»Galenskaper, pojke, vill du nu gå till ditt arbete?»

»Herre jemeni, se där kommer en likprocession. Jag får då ackurat lov att springa ut och se på den. Stångbom står och gör ingenting, han kan just draga pusten.»

I blinken var Ivar ur verkstaden och ut på gatan.

»Det är då visst och sant, att mästarn är fan så flat emot den där pojken», menade Stångbom. »Han gör ju icke ett skapande tecken om dagarna, och ett tocket där barn borde väl arbeta mera än en annan ärlig människa.»

»Vad säger han, Stångbom? Gjorde jag rätt, så märkte jag honom för de orden. Pojken sköter jag, sköt han sitt och håll styr på sin syndiga tunga, det säger jag, eljest kunde jag få lust att göra som direktören vid Institutet.»

Mäster Thorsson var nu uppbragt; och då visste hans arbetare mer än väl att det icke gick an att säga ett enda ord, emedan det då hände, att mästarens tal beledsagades av något ännu eftertryckligare. Under djup tystnad fortgick arbetet. Mästarens hammarslag ljödo starkare och hastigare, än då han var vid sitt normala lynne. Efter en timmes förlopp kom Ivar tillbaka. Han såg nu heltsorgsen ut och gav icke akt på att i mästarens ansikte låg vrede och hot.

»Är det skick och reson att löpa bort på det här viset?» frågade mästaren och fattade tag om Ivars nacke. »Vad tänker du bliva för en usling, som tror att du får slösa på tiden, som du gör. Jag skall min själ klappa både tankar, lättja och springsjuka ur dig.»

Mästaren fattade tag om en käpp, som stod bredvid honom, och lyfte den just för att rätt grundligt ramla på Ivar, då denne sade:

»Mäster Thorsson, ni har aldrig förr slagit mig, och ni vet nog att jag lyder er ändå. Låt bli att göra det nu, så lovar jag att icke så snart förarga er.»

Mästaren släppte gossen, sägande:

»Varför skulle jag icke aga dig nu?»

»Därför att jag kommer ifrån en grav. När jag gick hem, tyckte jag mig vara en odugling, som icke gjort er stor glädje och nytta, fast ni varit så gruvligt god emot mig, och så ...»

Gossen tystnade.

»Nå-å?»

»Och så kom jag ihåg att det i dag är min sextonde födelsedag.» Gossen såg upp till mästaren med sina stora, klara, blå ögon, vilka nu stodo fulla av tårar. »Det är tio år i dag sedan ni tog mig till er.» Ivar fattade smedens stora, breda hand: »Gud välsigne er för det ni varit så beskedlig emot mig.»

Thorsson slängde käppen långt ifrån sig och skakade Ivars hand, den han något oblitt kramade, med de orden:

»Du är ändå en bra pojke, och jag skall göra en duktig arbetare av dig. Se så, gossar, jag ger er fritt för återstoden av dagen. Det vore underligt, om icke jag och Ivar skulle fira hans födelsedag som sig bör.»

*

I samma hus, där mäster Thorssons smedja var belägen, hade han även sin boning, bestående av två rum och kök; dit vilja vi nu införa läsaren.

Det yttre rummet var tämligen stort, hade två fönster, men var bra lågt i taket. Dess möblering bestod av en brunmålad soffa med skinnöverdrag och dylika stolar. Emellan fönstren satt en lampett, i stället för spegel och därunder hade ett brädspelsbord sin plats. För övrigt fanns där en stor förgylld pendyl över soffan och på väggen mittemot en björkchiffonjé. Golvet var belagt med hemvävda lappmattor och över det hela vilade en anda av snygghet, som gav däråt hemtrevnadens prägel. Det inre rummet var litet och hela dess möblering utgjordes av en vitmålad säng och dito soffa, ett par gammalmodiga länstolar och en dragkista med en liten fällspegel på.

När mäster Thorsson, åtföljd av Ivar, trädde in, satt en äldre, snyggt klädd kvinna och spann i det yttre rummet. Gumman såg upp ifrån sitt arbete och sade med skarp ton:

»Det är väl icke aftonvardsdags än, skulle jag tro.»

Därvid såg hon på klockan.

»Åh nej, kära Greta, vi kunna väl komma upp ändå», svarade mästaren och tog av sig träskorna vid dörren. »Det är så, skall hon veta, att Ivar i dag blir sexton år, och därför så tänker jag spendera litet extra roligt för honom och mig.»

»Är det då en så viktig sak om en töcken där pojke blivit född eller icke. Mig tycks som den dagen vore bättre att

glömma än komma ihåg, så skamfull är den.» Greta kastade en föga vänlig blick på Ivar. »Skulle tro det varit bättre att han aldrig sett dagen, och aldrig må han tro, Thorsson, att jag tänker giva er en smul annat än sill och potatis till kvällen. Det är icke värt att han inbillar sig att jag skall göra mig omak för slik affö...»

»Nu tiger hon, Greta, eller ta mig så många som åker, flyger och far, blir hon icke utan den där nya klänningen, hon fått löfte på. Jag har sagt henne, att hon skall låta gossen vara i fred, och jag vill bliva åtly'dd.»

»Ja, det förstås, er salig hustrus kusin skall alltid hava orätt för den där tiggarungen; så har det nu varit i tio år och så blir det så länge...»

»Greta kan icke hålla sin elaka tunga. Ja det kan hon lita på, för se, jag tål icke den låten hon ständigt håller! Nej, det gör jag ej. — Gå ut i köket, Ivar, och tvätta sotet av dig och sedan gå vi vår väg. — Fred, det kan man då aldrig få för kvinnfolken.»

»Ja så, men det blir då aldrig i tiden av att han skall gå i köket och tvätta sig», skrek Greta, vars huvud genom vreden kommit i en viss nervös ryckning, och sprang upp från spinnrocken. »Jag har väl icke legat och skurat där för att den lättingen skall skaffa mig samma besvär igen. Hör på, Ivar, du vågar dig icke dit, för då skall du få med mig att sköta.»»Är jag icke herre i mitt hus, va’sa?» röt Thorsson uppbragt.

»Icke i köket, för där är det allt jag som rår. Eller kan han laga sig en matbit själv? Kan han tvätta en skjorta åt sig? Kan han lappa ett plagg eller göra något som är dugligt? Det vill jag just fråga. Men se nu är det på det viset, att så länge han har mig i huset som får draga tyngsta lasset, blir det icke av att den där pojken mitt på vardagen skall gå och tvätta sig i mitt renskurade kök. Just som jag icke fick släpa och arbeta nog, utan att behöva draga smörja efter en dylik odåga.» «

Greta hade talat med den gällaste diskant, vid slutet blev den mera svävande och gråtmild.

»Det var då ett fasligt väsen den käringen för; men se nu låter jag icke skrämma mig av ugglelåt, därför skall Ivar genast gå ut i köket och göra sig snygg. Se så, min gosse, gå du bara! — Jag tror, min själ, att pojken gråter!» utbrast mästaren, vars ögon föllo på Ivar, som satt sig ned på stolen med händerna för ansiktet. »Vad är det för dumheter, ge du på båten vad Greta i sin elakhet säger.»

»Han säger att jag är elak!» skrek Greta och förde förklädet till ögonen. »Jag, som vårdat och skött hans hus i tolv år. Jag som ...»

»Nu skall det vara slut», röt Thorsson och slog sin knutna hand i skänken. »Nu är det nog, säger jag. Låt mig och Ivar vara i fred och giv honom bara köksnyckeln. Begriper Greta att jag nu vill bliva åtlydd?»

»Nej, mästare, jag går nog ned i smedjan och tvättar mig. Låt Greta behålla köket för sig.»

Innan varken Thorsson eller Greta visste ordet av, var Ivar utom dörren, klappande med träskorna utför trapporna. Thorsson gick, utan att säga ett ord, in i det inre rummet, vars dörr han slog igen efter sig.

»Om jag en gång fick den pojken i mitt våld», muttrade Greta, »skulle han få betala mig alla förargliga stunder jag haft för honom.» Hon trampade med så förtvivlad fart på spinnrocken, att den fina ullträden oupphörligen sprang av, och detta blev för henne en ny anledning att utgjuta sig över Ivar och alla de lidanden hon utstått för hans skull.

Efter en timmes förlopp öppnades dörren till det inre rummet och mäster Thorsson kom ut helgdagsklädd och rakad. Han gick fram till Greta, sägande med en röst, som alldeles icke var mild:»Jag skall underrätta henne att jag känner att mitt tålamod är slut och att jag alldeles icke står ut med hennes regemente längre. Om hon ej vill bliva människa och behandla mig och mitt folk så som jag befaller, så får hon draga dit pepparen växer. Det vill säga att jag skaffar henne in på fattighuset och ger henne dessutom litet att leva av, men hos mig har hon allt talt ut. Nu har hon hört mitt ord, och jag lägger därtill, att om hon vågar vara ovettig på Ivar för det han är ett barnhusbarn, så skall hon få se att det går som en dans att komma på fattighuset. .Och för resten undrar jag just vad hennes kusin var gift med för en annat än ett barnhusbarn, och vems bröd hon själv äter, om icke ett

barnhusbarns.»

Med de orden gick Thorsson ur rummet och ned till smedjan. Då han från gårdssidan trädde in i den, fann han Ivar stående i samma skick som då Gretas ordsvall körde honom på dörren, otvättad och i sin verkstadskostym framför pusten, med vilken han bråkade. På gossens ansikte syntes friska spår efter tårar, ehuru det för ögonblicket bar prägeln av ett spänt intresse. Han var sa ivrigt sysselsatt med pustens rörelser att han icke gav akt på att mästaren trädde in.

»Vad, Ivar, är du icke klädd och vad gör du där för slag?»

»Åh kors, mästare, ni är redan färdig!» sade Ivar, som vid Thorssons röst spratt till och blev helt förlägen.

»Men vad har du gjort, som icke hunnit bli ren?»

»Käre mästare, när jag kom hit var jag icke glad. Gretas ord, som jag eljest icke bryr mig om, gjorde ont. För första gången tyckte jag att det var hårt att höra dem. När jag då satte mig ned att tänka på huru konstiga människorna äro, som tala ut så mycken ondska, var jag liksom litet ledsen, tror jag.»

»Jo jo men, jag ser nog det, och så grät du, din stackare.»

»Inte är jag en stackare för det; men nog grät jag, och det skäms jag icke för. Det gick också fort över, för när jag fick ögonen på pusten, kommo de där tankarna över mig, huru man skulle kunna sätta den i rörelse på ett lättare sätt, och ser ni, mästare, när tockna funderingar komma, då glömmer iag allt annat och blir glad.»

»Hm, hm», sade mästaren och såg fundersam ut. »Kläd dig nu fort, så skola vi hava en rolig afton», tilläde han efter en paus.En stund senare vandrade Thorsson och hans lärgosse till Claes på hörnet. De gingo i början tigande vid varandras sida. Slutligen yttrade Thorsson:

»Jag vet icke hur det är; men det vill icke gå rätt bra att komma i glatt humör. Jag tror min sann att käringen där hemma så förargat mig, att jag blivit helt yr i huvudet. Huru är det med dig, du ser icke heller så särdeles munter ut; och ändå har jag beslutat att vi skola hava en glad kväll. Nå, din gök, skall du gå och hänga läpp så där.»

»Käraste mästare, jag har alldeles tappat bort mitt överdåd, och det känns i bröstet på mig, som om det vore så fullt därinom, att det icke fick rum.»

»Nå, då är det väl bäst att du sjunger ut vad det är.

Låt höra, kanske bliva vi gladare sedan.»

»Ni vet, mästare, att jag icke är någon så faseligt stadig gosse av mig och icke heller synnerligen arbetsam. Jag har alltid varit munter och icke lagt varken andras ord eller mina egna pojkstreck på sinnet, utan skrattat åt alltsammans.»

»Nå nå, inte ont i det, också har jag tyckt om dig för ditt hurtiga lynne.»

»I dag, när jag stod och hörde på prästen som jordfäste den döda, och han talade om de barn, som denna lämnade efter sig, huru ensamma de voro, och mycket annat, — då kom jag att tänka på er, huru övergiven

jag varit utan er, och så klack det till i bröstet på mig, när

jag mindes huru liten nytta jag gjorde, huru lat jag var och huru otacksam...»

»Vad är det för dumt prat, Ivar?»

»Mäster Thorsson, det var allt sant, och när jag då kom ihåg att det var min födelsedag, beslöt jag att säga er, att ni hädanefter skulle få mera glädje och gagn av mig.»

»Och då mötte jag dig med käppen, stackars gosse.»

Thorsson såg helt medlidsamt på Ivar.

»Jag hade förtjänat rammel, och Greta har nog rätt, då hon påstår att jag är en odåga.»

»Nej, det är lögn!»

»När ni så ville fira min födelsedag, var det liksom om någonting vänt sig i hjärtat, och jag hade velat...»

»Vad?»

»Åh kors, tagit er i famn. Ni har alltid varit god emot mig ; och när Greta i dag trätte, då begrep jag riktigt, att om jag gav mitt rödaste hjärteblod för er, så vore detinte mera, än vad ni hade rätt att begära. Maken till mästare skall jag aldrig träffa i livet.»

»Vad pratar du för persilja, pojke, har jag varit god, jäg?»

Mäster Thorsson var upprörd.

»Jo, har ni så. När jag kom ned i smedjan, frågade jag mig vilka som möjligen kunde vara mina föräldrar och varför jag aldrig känt dem. Vid den frågan började tårarna rinna. Det var allt dumt; för min rätte far hade ändå aldrig kunnat vara bättre än ni, mästare.»

»Prat, din slyngel!»

»Säg mig nu, mästare, en sak, varför är ni så bra och god emot mig, ehuru alla andra äro motsatsen. Därtill har ni alltid hållit mig till att ära och älska Gud, sanningen och det rätta.»

»Det skall du få veta när vi äta vår sexa därinne på Claes på hörnet; men för att säga sanningen, tycker jag icke du haft några sötesbrödsdagar hos mig.»

»Har jag icke!» Ivars klara blå ögon blixtrade. »Jo jo men, och den, som annat säger, han ljuger. Jag har mått som en prins.»

»En svart prins», menade mästaren skrattande.

De gingo in på Claes på hörnet, där Thorsson begärde ett ensamt rum och en ståtlig sexa för två. Under det mästaren och lärlingen med frisk aptit angrepo rätterna, sade Thorsson:

»Du vill veta, varför jag behandlat dig mindre strängt än de andra. På det du må få det i huvudet, vill jag berätta min levnadshistoria. Den är visst icke mycket storståtlig; men du och jag skola sedan förstå varandra bättre. Var jag egentligen tillbringat början av mina levnadsår, vet jag icke. Det första, som står rätt klart för mitt minne, är att man en dag förde mig till en stor stad och in uti ett högt hus. Jag var då sjuk och kvarstannade där. Man förde mig in i en sal full med flera sängar. Sedan kom en lång tid, varav jag icke kan påminna mig någonting, emedan jag låg i feberyrsel. Då jag åter blev frisk, var jag tillsammans med en hel hop barn, alla lika klädda. Så kom julen och i de många och stora salarna dukades julbord, då vi alla fingo någon leksak jämte julbröd. Vi dansade och glädjen stod högt i tak. Mycket främmande folk kom och såg på oss. Detta var den enda glädje min barndom erbjöd. Strax efter julen kom en gumma ochhämtade mig ifrån de stora varma och rymliga rummen, där jag hade haft det så bra. Hon förde mig med sig

till ett litet eländigt och uselt kyffe. Det var strax på

nyåret. Jag var väl då sex år, kan jag tycka. Det är icke mycket att säga om huru jag hade det. Jag frös, svalt och fick bra med stryk. Min fostermor hade till födkrok att snatta ved vid hamnar, och dit följde jag henne för att hugga oss ett och annat vedträd och släpa hem, även gick jag på torgen med en korg på armen och tillbjöd mig att

bära åt dem, som behövde få hemburet. Mitt egentliga

ärende var att stjäla av månglerskor och fiskköperskor. Så gick några år, och jag hade under dem farit så illa och sett så mycket dåligt, att alla utsikter funnos för mig att själv bliva en lika stor usling, som dessa människor, vilka omgåvo mig. En vacker dag fick min fostermor besök av polisen. Hon hade begått någon stöld och avfördes till häktet Jag återlämnades på barnhuset. Endast tvenne dagar var jag där, då en starkt byggd karl förde mig åt landet. Han var smed på landet. Jag hade då fyllt elva år, men såg klen och uslig ut, kunde icke läsa och dugde till

rakt ingenting. Mäster Broms var hårdhänt och sträng, avstraffade alla fel med ett kok stryk, men gav sitt folk därjämte tillräcklig föda. Om söndagarna kördes jag i skolan. Arbeta fick jag, så att jag ofta nog var alldeles övergiven av brist på krafter, och säkert hade han, som själv aldrig visste vad trötthet var, ansträngt mig alldeles för mycket, om han icke haft en gesäll, vilken kände medlidande med mig.

»I början stal jag av mästaren och gesällerna; men då fick jag så mycket stryk, att jag icke kunde röra mig på flera dagar; och en gång då jag tagit några äpplen, höll han på att slå ihjäl mig, så arg blev han. Gott gjorde det emellertid; ty ifrån den stunden tog jag aldrig vad som icke tillhörde mig. Sällan talade han vänligt, utan röt och skrek för beständigt, men rättvis var han. Detta gjorde att jag, som endast såg hans stränghet, fruktade och nästan hatade honom. Jag tyckte att han var en riktig dj-1 och önskade rätt mången gång att jag i min tur skulle få klå upp honom. Tiden gick. Ifrån att vara en liten stackare, hade jag genom strängt arbete och tillräcklig föda blivit en stor och stark yngling. Så skulle jag beredas till Herrans nattvard. När mäster Broms och jag gingo från kyrkoherden efter att ha skrivit upp mig, sade han :

»’Nu skall du gå bort två dagar i veckan och under dem

2 B Arbetet adlar mannen I.skall jag ändå föda dig, så att du får allt röra på spelet de andra fyra dagarna för att kunna arbeta dubbelt.’

»Icke var jag van vid någon vänlighet; ty smedens hustru var icke bättre än han; det vill säga: båda gå vo mig ordentlig mat och kläder; men lika frikostiga voro de med stryk och gräl. Jag hade likväl året förut hört huru de med tårar och förmaningar ledsagat dottern, då hon skulle beredas till nattvarden, och huru de talade om Herrans ord med henne. Detta gjorde, att jag tyckte att mästaren och hans hustru voro riktigt elaka människor, som icke den dagen hade ett enda sådant ord för mig. På hela hemvägen gick jag och funderade därpå, och när jag kom hem, sade jag åt gesällen, långa Olle, han som ofta räddat mig undan att bliva sönderpiskad:

»'Vet han, Olle, när jag en gång blir karl, så märker jag allt mästaren, så att han skall minnas det, för all hans elakhet.’

»’Vad, Tor, kommer du med slika tankar ifrån pastorn och det när du skall beredas till skrift?’ inföll Olle.

»’Det är detsamma. Jag har aldrig lärt akta skriften’, sade jag.

»Om aftonen, sedan arbetet var slut, och Olle och jag skulle lägga oss på loftet över smedjan, satte sig Olle vid min bädd och läste ur bibeln. Det kändes konstigt i bröstet på mig. Jag hade väl hört både prästen och mästarn läsa bibeln, men se Olle gjorde det helt annorlunda, och sedan han läst en stund, talade han med mig om Guds ord. Jag tänkte ända tills jag somnade över vad jag hört, och dagen därpå arbetade jag med mera iver än van-tigt. Olle smidde, sjöng och var glader. Jag hade för mästaren en sådan fruktan och bitterhet, att jag aldrig kände någon glädje av arbetet, och ofta förundrade det mig att Olle var så belåten med livet att han alltid gick och sjöng. Då jag den dagen hörde Olle sjunga, fick jag lust att göra så med, och bäst jag stod och glödgade ett järn, instämde jag helt djärvt i sången. Mästaren vände sig tvärt till mig med de orden:

»’Tag tror Tor sjunger.’

»Det gick såsom kallt vatten utåt ryggen, och jag tänkte: »Nu blir det väl smörj av, och därmed tvärtystnade jag. »’Åhå, kära Tor’, sade Olle, ’icke menade mästaren att du skulle tiga, han vet nog att arbetet går som en dans, när en sjunger.’

»Mästaren sade ingenting, men från den dagen sjöng jaghelt oförskräckt, när jag arbetade. Detta åter blev icke mera en tung börda, den jag av fruktan för stryk släpade på, utan något som jag fann mig rätt väl av. Olle, som såg den goda verkan hans ord och bibeln gjort, gick efter den dagen aldrig till vila utan att läsa ett kapitel ur den Heliga Skrift för mig. Ser du, Ivar, om jag är en redlig och bra arbetare, så har jag allt den fromme Olle att tacka därför, som lärde mig gudsfruktan och förnöjsamhet. Det märkvärdigaste av allt var, att mästaren och hans hustru även började bliva hyggligare. Ju mera glädje och fröjd jag fann i arbetet, ju lättare blev det även, och när det blir lätt, då går det också fort; något som mästaren, själv en styv arbetare, satte värde på. Sedan läste jag fram mig till

Herrans nattvard, stannade jag några år kvar hos mäster Broms. Under denna senare tid var det, som jag lärde mig att den hårdhänte smeden var en bra karl och att han haft mycket otyg att piska ur kroppen på mig.

»Du var sex år, när jag tog dig från den hustru, som uppammat dig. Du hade farit duktigt illa hos henne, men det kom sig mera av hennes stora fattigdom, än av elakhet. Nu min käre Ivar, vet du varför jag varit skonsammare än andra. Det kommer sig därav, att du och jag äro barn av samma olycka. Jag är visserligen blott en simpel arbetare, men det oaktat har jag ofta med saknad åesett huru en mor smekt sitt barn, eller hur en far om söndagarna tagit det vid handen och gått för att skaffa det ett nöje. Det kännes bittert inom en, då man säger till sig själv: du har aldrig haft varken far eller mor, släkt eller namn -— och ser^ du, därför hade jag väl varit minst en dj—1, om jag icke sökt att ställa så för dig, att du icke skulle hava det lika svårt, som jag i barndomen har haft.»

Under det Ivar lyssnade till mästarens ord, glömde han att äta och satt med huvudet lutat i handen, fördjupad i tankar. När Thorsson slutat, såg Ivar upp på honom och framstammade med upprörd röst:

»Ni är en riktigt duktig karl, mästare, både rättvis och god. Ja, det säger jag för visso, att blir jag icke en lika bra karl som ni, så har jag aldrig varit värd er godhet. Herre Gud, mästare, huru skall jag kunna välsigna er tillräckligt för det ni behandlat mig så beskedligt. Jag förstår nog att det är därför, att ni har ett gudfruktigt hjärta. Säg, mästare, vad skall jag göra för att bliva er till glädje och nytta.»

»Arbeta! Vi barn utan föräldrar, utan namn och utanhem, vi hava en vän, en tröstare, en räddare, jämte Herren, ser du, och det är — arbetet.»

Ivar satt en lång stund tyst, liksom begrundande dessa ord, därefter sade han:

»Ni har rätt, mästare, men det är något bra konstigt med mig. För när jag går ned i smedjan om morgnarna, är jag fast besluten att vara mycket flitig. Men se det går alltid på tok med den föresatsen. Hjälper jag till att sko hjuldonen på ett åkdon, så tänker jag på huru det hjulet skulle kunna göras annorlunda, eller huru det skulle kunna användas som drivhjul, och så tänker jag på ångmaskinen och mycket sådant, som rycker mig från arbetet och för mig långt bort från smedjan. Vet mästaren, det är acku-rat som jag icke kunde tänka på något annat än mekaniker och maskiner. Om sådant drömmer jag både natt och dag, och jag kan på lediga stunder sitta och rita upp alla de där besynnerliga funderingarna. Nu skulle jag allt vilja bliva kvitt dessa dumheter, så att jag blev en lika galant arbetare som ni; men jag vet icke huru jag skall bära mig åt. Kan ni hjälpa hig?»

»Nej, icke jag, men jag har hört talas om en herre, som bör säga oss ett råd. Du är född att bliva ett stycke bättre arbetare än din mästare, kan jag tänka, och det skulle göra mig en glädje. Dock därom i morgon, nu skola vi äta. Lägg ett på minnet, Ivar, att arbetaren skall hava ett glatt sinne och friskt mod, eljest bliver han en drönare.»

»Åh, vad det anbelangar, så har jag ingen brist», försäkrade Ivar skrattande, och borta voro alla allvarliga tankar.

*

Följande morgon vandrade mäster Thorsson helgdags-klädd, åtföljd av sin lärling, till Teknologiska Institutet, där han hade ett långt samtal med chefen; men detta förde ej till något gynnsamt resultat för Ivar, emedan han omöjligt kunde få inträde där, utan att först hava kunskaper, dem han alldeles saknade. Thorsson kände sig helt nedstämd till sinnes; men under det han och Ivar gingo hem, funderade mästaren ut att han, enligt direktörens råd, borde söka få gossen in på en mekanisk verkstad.

När Ivar och mästaren ömsat kläder gingo de ned i smedjan. Det första Ivar gjorde, var att ställa sig i dörren och se upp till hftset mitt emot. Uti ett av fönstren en trappa upp syntes en flicka om nio å tio år. Hon satt lutad över en bok, varuti hon läste med uppmärksamhet.»Nå, Ivar, vad gapar du på?» frågade Stångbom.

»Det angår dig icke?» snäste Ivar och rusade av till pusten, vilken han med stor iver satte i rörelse.

»Ha, ha, ha», skrattade Stångbom, »har mästaren känt någon galnare än Ivar? Se bara på honom huru han arbetar, utan att det finnes en gnista eld.»

Något skamflat gick gossen sin väg, och mästaren sade bara:

»Låt Ivar vara, han blir icke länge er kamrat i smedjan.»

»Tänker mästaren göra sig av med honom?»

»Jag tänker skicka honom till en bättre verkstad, där han kan få lära något.»

Under hela dagen hade Ivar mycket att bestyra i smedje-dörren, och alltid flögo ögonen upp till fönstret, där barnet satt och läste.

»Herre Gud, att hon skall läsa så flitigt», tänkte Ivar. »En kan ju inte få se ansiktet på henne, och ändå gör detta en så gott. Hela sommaren har hon varit borta, och nu hänger hon ständigt huvudet över den odrägliga boken. Undrar just om hon alltid skall sitta så där. — Kan också vara detsamma, efter jag icke mer kommer att vara här. Det är nu fem år som de bott mitt emot, så att hon och jag äro gamla bekanta, fast vi icke känna varandra; för hon har aldrig en gång vårdat sig att se på mig.»

»Ivar!» ljöd mästarens röst, »kom hit och gör mig en handräckning.» Ivar lydde. »Stod du nu också och tänkte på ångmaskiner?» frågade mäster Thorsson.

»Nej, det gjorde jag icke.»

»På vad då?»

»Åh kors, på fröken där mitt över, som sitter och läser.>

»Nej, se det blir då ingenting utav! På flickan låter du bli att tänka. Sådant tål jag icke.»

»Käre mästare, icke är det farligare än att tänka på gossar. Det är icke förbjudet i Skriften.»

»Men jag förbjuder dig det, i synnerhet på en töcken där fin tös, som hör till de förnäma. Med sådant folk är det bara skräp.»

»Så mästaren talar.» Ivar blev blossande röd. »Är hon skräp, hon?»

»Nu gör du bäst att tiga, skall jag säga dig. Hon heter Callenstjerna, och tillhör således en klass, som du icke en gång äger rättighet att se åt, så tycka de. Nej, pojke, belamra dig icke med dylikt smide i dina tankars verkstad, ty då går det olyckligt för dig.»Om middagen, när de sutto till bords, klagade mäster Thorsson över stark huvudvärk, och i stället för att, såsom vanligt, genast efter måltiden gå ned i verkstaden, gick han in och lade sig, sägande åt Ivar:

»Får jag sova, så går det nog över.»

Ivar hade aldrig hört mästaren hava något ont, och detta gjorde att gossen kände sig helt beklämd då han lämnades allena i salen, såsom det stora rummet kallades. Han blev stående i fönstret, och underliga tankar uppstego i hans själ. Begravningen, den han föregående dagen åsett, återkom för minnet och uppkallade föreställningen om att mästaren även kunde dö och han (Ivar) sålunda bliva lämnad allena. Ur dessa sorgliga betraktelser väcktes han av en tung kropps fall i golvet. Ivar spratt till: det var inne i mästarens rum. I nästa ögonblick var han vid dörren, den han röck upp. Mästaren låg utsträckt på golvet framför dragkistan. Ivar störtade fram och ropade honom vid namn. Thorssons ansikte var draget på sned och han såg förfärligt vanställd ut. Vid gossens rop och skrik kom Greta inrusande, och då hon fick se smeden ligga så där livlös, glömde hon alldeles bort att gräla på Ivar, för det han skrämt henne, vilket var egentliga orsaken, varför hon kommit in.

»Spring efter doktorn här bredvid», sade Greta »och skicka så upp arbetarne ur smedjan, att man kan få honom i säng. — Han har fått slag.»

Vid dessa ord störtade tårarna ur Ivars ögon. Han skyndade ut ur rummet. Under det han sprang till läkaren, upprepade han oupphörligt:

»Mästaren har fått slag. Gud i himmelen hjälpe mig!»

Stackars Ivar, tre dagar därefter stod han vid sin redlige husbondes bår; denne husbonde, som varit honom en så god och huld fader, av vilken han aldrig rönt annat än den mildaste behandling, och i vars hjärta fanns så mycket rent och gediget guld. Huru hade han icke lärt Ivar att sätta hela sin lit och förtröstan till Gud, huru hade han icke föregått honom med exempel i att vara arbetsam, rättrådig och redlig. Aldrig hade Ivar sett honom överlastad, aldrig hade han givit Ivar annat än goda föredömen genom sitt eget nyktra och gudfruktiga leverne.

Thorsson hade under sin korta sjukdom varit utan sans, så att han icke kunnat göra något testamente. Några ögonblick innan han dog, fick han igen målet, och då begärde han att man skulle skicka efter en lagkarl; men innan den-ne hann komma, slog Thorssons sista timme. Han hade givit Ivar sitt guldur, som hängde över sängen, i det han med matt och otydlig röst sade:

»Stackars gosse, förlåt din fosterfar, som aldrig tänkte på ... att han kunde dö så snart... och nu lämnar dig ... som han gör. Gud vare ... med dig ... Glöm ej din .. . mästare ... Hedra honom ... genom att bliva en ... duglig arbetare.»

Ensam, utan hem, utan namn, utan beskydd, utan alla tillgångar, fann den ödsliga novembernatten, samma dag mästaren jordades, Ivar ännu kvar på fosterfaderns grav. Greta, Thorssons enda lagliga arvinge, hade på ett ganska bestämt sätt givit Ivar tillkänna, att han icke fick stanna i huset längre än till begravningen var förbi. Bekymmers-lös om vart han skulle taga vägen, hade hon blott en önskan, den att bliva av med honom och sålunda taga hämnd på den förhatliga »barnhusungen».

Vinden tjöt kring gravarna och ruskade de avlövade trädkronorna på kyrkogården; men Ivar var känslolös därför och satt kvar på den igenkastade graven, med huvudet stött i händerna, alldeles försjunken i sin sorg, glömmande allt, utom den. Hur länge han hade blivit sittande så, ät ovisst, om ej ett kraftigt slag på axeln och dessa ord återväckt honom ur det sorgsna grubblet:

»Icke går det an, Ivar, att sitta längre här på graven och i ett sådant väder.»

»Åh, är det ni, Stångbom», sade Ivar och reste sig upp.

»Visst är det jag, fastän du och jag icke varit synnerligen goda vänner, så tycker jag nu att det är stor synd om dig», sade Stångbom med ett illslugt leende, som skulle föreställa medlidsamt. »Jag skulle gärna göra dig en tjänst, och därför ville jag fråga om du, som är utan hem, tills vidare ville dela mitt kyffe. Jag skall själv höra mig om efter en plats, och då kan det ju hampa sig så, att du kan få en med på samma ställe. Nå, se så, säg fort, anstår dig mitt förslag?»

Ivar räckte Stångbom handen, utan att kunna svara, så upprörd var han.

»Det är skam att du, en pojke, skall pipa och sörja som du gör. Kom nu så gå vi och taga oss en duktig sup, det brukar stärka kroppen och liva själen.» Stångbom tog Ivar under armen och drog honom med sig.

*Trenne dagar därefter lästes i tidningarna följande:

Torsdagen den 14 november har ogifta kvinnspersonen Greta Sjöberg befunnits mördad i sin bostad, nr o vid Kaptensgatan å Ladugårdslandet.

Efter all sannolikhet har mordet blivit begånget mellan klockan tio och ett på natten. Ur den mördades gömmor hava, enligt skedd undersökning, försvunnit följande nipper, nämligen: en guldklocka, två silvertumlare, ett halvt dussin silverskedar, märkta med T. T., en guldring med röd karneol-sten, två släta guldringar samt en mindre summa penningar. Mördaren har vid sin flykt kvarlämnat en träsko samt en dyrk, förfärdigad av en krökt spik. Med anledning härav samt för att befordra mördarens ertappande har Ö. S. E. härigenom utlovat en belöning av sextiosex rdr trettiotvå skil-lingar banko till den eller dem som kunna lämna tillförlitliga upplysningar, ledande till mördarens upptäckande.

Någon tid därefter läste man åter:

Man har nu, tack vare polisens verksamhet och iver, lyckats komma gärningsmannen till det gräsliga mordet vid

Kaptensgatan på spåren. Mördaren är en sextonårig smedsgosse, vid namn Ivar, vilken varit fosterson hos den mördades släktinge, smedmästaren Thorsson.

Den på lastens bana allaredan, tyvärr, så långt komne ynglingen, har inför poliskammaren med vanlig fräckhet samt under låtsade tårar förnekat sitt brott, oaktat ganska bindande skäl och bevis vittna emot honom. Han befanns nämligen innehava en blodig kniv och en dyrk; dessutom voro hans kläder blodfläckade. Då ingen närmare upplysning denna gång kunnat vinnas, uppsköts målet i och för vittnens hörande till morgondagen, och den unge, men förhärdade mördaren återfördes till fängelset för att ensam med sitt samvete, lida ång-rens och fruktans kval.

Polisförhören och den därpå följande rättegången rö-rande mordet på Greta Sjöberg sysselsatte under några veckor stockholmspubliken och även den tidningsläsande allmänheten i landsorten. Den för detsamma anklagade Ivar blev ett föremål för allas avsky; ty då de närmare detaljerna blevo kända, var det något förfärligt uti att han, ett barn till åren, skulle kunna var delaktig i mordet på en kvinna, som i tio år varit såsom en fostermor för honom. Den olyckliga döda beskrevs i alla tidningar såsom ett mönster av godhet och fromhet, under det man uppbjöd hela sin förmåga att utmåla Ivar såsom en vanartig och från barndomen illasinnad gosse. Snart bleknade likväl intresset, då man, oaktat alla undersökningar, icke kunde få något rätt fällande bevis mot Ivar, eller kunde komma förre smedgesällen Stångbom — som nu försvunnit — på spåren. Man talade icke mera därom, men under tiden fortfor Ivar att sitta arresterad. Slutligen, efter ett års förlopp, sedan han genomlevat alla graderna av lidande och misshandel uti fängelset, blev han, av bristande bevis förklarad oskyldig och ställd på fri fot, men med tillsägelse av domstolen att söka sig tjänst å landet, så att han icke kvarstannade i huvudstaden.

Samma dag Ivar sluppit ur arresten, finna vi honom sittande på Thorssons grav. Utför de bleka, nästan gula kinderna runno ymniga tårar, och hela hans utseende bar vittne om fängelsets elände och en inre hopplös smärta. Hans händer vilade sammanknäppta i knäet, och huvudet hade sjunkit ned emot bröstet. Ljudet av en frisk barna-röst, som tilltalade honom, kom Ivar att rycka till och se upp.

»Varför gråter du så mycket? Är du hungrig?»

Framför honom stod en flicka om tio år, liten till växten och mager. Hennes drag voro outvecklade och saknade all prägel av skönhet, om man undantager ett par livliga och uttrycksfulla ögon samt ett mörkbrunt hår, vågigt av naturen. Flickan var väl klädd och åtföljd av en äldre, kvinnlig domestik, vilken stannat ett par steg bakom henne.

Vid flickans åsyn reste sig Ivar hastigt och avtog mössan, den han med stor förlägenhet vände mellan fingrarna då han svarade:

»Fröken är mycket god, som frågar efter min sorg, den är mycket stor, för min fostermor är död och jag har därigenom blivit mycket olycklig.»

»Vad heter du?» frågade flickan.»Jag heter Ivar och har flera gånger varit och satt fast lås hos frökens föräldrar.»

»Kära du, icke kan jag minnas vem du är för det. På smedgossar ser jag aldrig», sade flickan och smålog.

Ivar blev blodröd, han hade så ofta glömt sitt arbete och allt, för att sitta på smedjetröskeln och betrakta henne, där hon lekte eller arbetade vid fönstret, eller när hon gick förbi, att han tagit för avgjort, att hon ovillkorligen borde känna igen honom.

»Vem var hans fosterfar?» inföll den gamla tjänarinnan.

»Thorsson, vars smedja låg mitt emot herrskapets fönster.»

»Herre Jesus, fröken Olga, det är den där lärlingen Ivar, som mördat jungfru Greta», utropade tjänarinnan och fattade flickan förskräckt om armen och drog henne från honom, liksom rädd att han skulle göra henne något ont. Olga ryste vid dessa ord och såg på Ivar med ett uttryck av barnslig fasa och följde tjänarinnan.

Ivar visste icke själv huru det var med honom, så ont gjorde det i hjärtat. I stum förtvivlan sammanknäppte han

händerna över pannan och mumlade:

»Gud Fader, hjälp mig, olycklige!»

*

Följande dagen vandrade Ivar med sitt knyte på ryggen ut genom en av tullarna, lika mycket vilken. Hans forna glättighet var försvunnen. Med tunga steg och skygg blick fortsatte han sin väg. Varest han skulle få sitt bröd, det visste han icke, han h?de blott en klar tanke, att han ville långt, långt bort från huvudstaden. Vi vilja icke följa honom steg för steg, icke redogöra för alla de motgångar, som mötte den stackars, av hela världen övergivne gossen. Under tvenne veckors tid hade han irrat kring utan att finna någon plats såsom smedlärling. Blyg och ovan att begära allmosor, hade han endast, då hungern drev honom därtill, anlitat den allmänna välviljan. Nu hade han vandrat hela dagen utan mål och utan att hava begärt något. Det var en klar och blid decemberdag, något före jul. Solen var gången till vila, och den korta vinterskymningen låg utbredd över jorden. Ivar, alldeles tillintetgjord av trötthet och hunger, hade satt sig på en sten. Bredvid honom låg hans lilla knyte. Armarna stödde han emot knäna och ansiktet var gömt i händerna. Fullkomligt sinnesslöför den tavla han hade framför sig, var Ivar försjunken i en total hopplöshet både till själ och kropp.

Framför honom låg en stor slätt med åkrar, vid vars slut reste sig en massa byggnader, varibland åtskilliga med höga ångskorstenar. Hela denna lilla stad, köping eller by var omgiven av skog.

Oförmodat hördes raska steg i skogen, och en frisk och munter röst sjunga:

Stor sak, låt sorgen fara!

Den är en börda blott.

Kan du förnöjsam vara,

Du har en lycklig lott.

Vid ljudet av den glada visan spratt Ivar till, men rörde sig för övrigt icke eller förändrade ställning. Under tiden hade sångaren kommit närmare. Plötsligt tystnade han och en klar röst utropade:

»Hollah! Vad är du för en gynnare? Sitter du och väntar på älvdrottningen?»

»Jag är en kringvandrande smedlärling, som söker

tjänst», svarade Ivar och lyftade upp huvudet. Det var något i den tilltalandes röst, som ingav gossen förtroende.

»Den där söker, han finner», svarade sångaren. »Du

tycks likvisst icke ha funnit vad du sökt. Du må heller icke tro, att en spik är färdig vid första hammarslaget; den får allt vändas på städet rätt många gånger. Nå, varför satt du och lipade?»

»Jag visste ej vart jag skulle vända mig att få tak över huvudet.»

»Satte du till vattenverket för det? Är det ingen annan sorg än den, så kom till mig; nog kan jag giva dig litet

till livs och en säng för natten, om det kniper. Se så,

marsch nu, så gå vi in till mitt.»

Därmed började han gå raskt framåt, fortsättande sin sång:

En smed ej några sorger har;

Ty bort med gnistorna de far.

»Nå, pojke, är du med?» ropade han och vände sig om, tvärt avbrytande. »Vad, jag tror du icke orkar få benen med dig. Du är min själ icke överfödd, kan jag märka.» Han hade gått fram till Ivar, som med största möda förmådde taga några steg. Innan Ivar visste ordet av, hadeden hurtige smeden tagit honom upp på sina skuldror, varefter han fortsatte vandringen med lika raska steg, i det han helt muntert sade:

»Det var ett skralt smide i dig; du väger ju icke stort mera än en fyrtumsspik. Kan just undra huru ett dylikt kräk skall kunna sköta en slägga. Du har väl aldrig gjort annat än dragit pusten, kan jag tro. Nå, nå, det blir väl bra med den saken, bara dli får dig en omhamring med fläsk och potatis. — Jag tror den slyngeln dör», utropade han och stannade. Ivar, som han bar på ryggen, hade förlorat all muskelspänstighet och vilade tung och slapp på de breda skuldrorna. »Aha», mumlade smeden, sedan han känt på gossens puls, »han har förlorat sansen. Kan tro att han icke fått något till livs, utan är så där all av bara svält. Den saken står till att hjälpa.»

Därmed gick han rakt framåt till de många husen, som syntes på andra sidan om slätten. Uti ett nybyggt hus gick han in med sin börda, den han nedlade i sängen, som stod i den rymliga stugan. Därefter drog han eld och lyste på Ivar.

»Usch, så den ser ut! Alldeles som ett lik. Han måste hava en styrkare, så att en kan blåsa liv i stackarn.»

Sagt och gjort; ögonblicket därefter hade smeden hällt uti Ivar ett helt glas malörtsbrännvin, vilket hade önskad verkan. Gossen kvicknade till och gjorde därvid så löjliga miner, att den muntre smeden började skratta.

En timme senare lyftades en panna potatis av elden, varefter Ivar och hans värd slogo sig ned vid spiseln, och båda åto med god aptit. Sedan de ätit sig mätta, tog smeden fram en mugg öl, tände en liten snugga och sade, i det han räckte Ivar ölet:

»Nå, drick nu, och berätta mig sedan vad du egentligen är för en gynnare, huru du kommit på villoväg, och vad du tänker taga dig till. Ser du, jag heter Bengt och bor ihop med mor min, en from gumma, som nu farit in till staden för att proviantera. För övrigt är jag smed och arbetar vid Langes fabrik, så att om du är en bra gosse, kunde du kanske få tjänst där. Vi ha en dråplig husbonde, må du tro. Han ger gärna arbete åt den, som kan sköta sådant.»

Ivar berättade helt sanningsenligt sina levnadsöden. När han kom till mordet på Greta, mulnade Bengts ansikte och han satte ett par skarpa ögon i Ivar, sägande:

»Det är en ful historia och lämnar alltid ett märke på din karaktär. Hör på, pojke, har du haft en slarva medi det nedriga byket, så kan du aldrig begära att en hederlig människa skall fråga efter dig.»

Ivar såg på Bengt med en så ren och öppen blick, att den vittnade om verklig skuldlöshet; så tyckte denne.

»Aldrig skulle jag så kunna handla på min döde mästares mull. Nej, Gud allena vet, att jag är fullkomligt oskyldig», sade den stackars gossen.

»Hm, hm!» Bengt rökte och teg en stund, allt under det han hade ögonen häftade på Ivar. Slutligen utbrast han :

»Du ser mig icke ut som en kanalje, och dess värre för dig, om du är det. Jag vill tro motsatsen. Bättre tänka gott än ont om nästan. Gå nu och lägg dig i sängen där, Jag ligger i natt på bänken. Se så, inga invändningar.»

Ivar lät icke säga sig detta två gånger utan kröp till sängs. Sedan han tyst framstammat en bön till Gud, insomnade han tungt.

Bengt satt kvar länge och stirrade på den nedbrunna elden. När det sista kolet slocknat reste han sig upp, sägande för sig själv:

»Patron skall få säga sitt ord om pojken.»

Hans ögon föllo på Ivars bleka, avtärda, men barnsligt rena anletsdrag. Gossen sov helt lugnt.

»Patron själv skulle icke kunna låta bli att tycka synd om stackarn. Jag har icke hjärta till att jaga honom ifrån mig; gå hur det vill, skall han stanna hos mig.»

*

Några dagar därefter var det julafton. I Bengts snygga men ytterst torftiga stuga var det granrisat och fint. En äldre kvinna sysslade vid spiseln, där en brasa sprakade och kastade sitt sken över hela rummet. Stund efter annan flögo hennes blickar till klockan och sedan till sängen, varifrån hördes en sovandes andedräkt. Ute föll snö,

men utan köld och blåst.

»Undrar när gossen min kommer», talade den gamla gumman för sig själv och rörde i en stor gryta. »Han ska väl stiart vara här med meklamenterna åt stackarn där i sängen. Då skall han också få en riktigt god kvällsmat på denna välsignade afton.»

En suck hördes från bädden. Gumman smög sig dit. Ivar låg där försänkt i djup sömn, men med ett ansikte blossande av feber.

»Stackars barn», sade Inga, Bengts mor, och betraktadegossen medlidsamt. »Den där har icke haft något hem, han, och inga ärliga föräldrar, som bett till Gud vid hans vagga; därför har det gått så illa för'n.» Gumman sammanknäppte händerna och framviskade en bön, varefter hon återgick till spiseln.

Utanför ljöd en klar röst, som sjöng:

Till hemmets sköte ilar jag Från arbetet var kväll,

Och lön jag finner för min dag Vid spiselns härd, så säll.

Innan sången var slut, öppnades dörren av mor Inga med ett:

»Gud ske lov att du är hemma igen, käre Bengt, så att vi'kunna få vara tillsammans på denna Herrans dag.»

»Tack, mor!» Bengt klappade gumman hjärtligen. Hon såg glad och förnöjd ut. »Huru är det med gossen? Skulle just ha känt mig lätt om hjärtat, ifall han varit frisk.»

»Åh, Gud hjälper'n nog, bara han får in vad doktorn sagt.»

Bengt gick fram till sängen. Då han böjde sig ned över den sjuke Ivar, såg gossen upp.

»Huru är det med dig?» frågade Bengt och klappade Ivar med så innerligt deltagande, som om gossen hört honom till.

»Åh jo, jag tycker det är som om jag vore bättre», svarade denne.

»Orkar du sätta dig upp och taga in?»

Sedan detta var gjort, lade mor Inga Ivars kudde så, att han skulle kunna sitta, varefter hon dukade ett julbord med bröd och grenljus. När detta var verkställt, satte sig Bengt och mor Inga vid bordet, då den förstnämnde slog upp ett kapitel ur bibeln, vilket han med klar och lju-delig röst läste. Under läsningen runno tårarna långsamt utför Ivars kinder. Han tänkte på sin avlidne mästare, och det föreföll honom, när han såg och hörde Bengt, liksom han hade hört och sett den hädangångne. Efter slutad läsning sjöng Bengt en psalm, och sedan detta var gjort, framsattes fisken och gröten.

Mor Inga vårdade Ivar med en ömhet, som hade han varit hennes eget barn, och under helgdagarna satt Bengt hemma och läste för den sjuke Ivar och modern. Det var något vackert och enkelt rörande i det sätt, varuppå den simplasrnedfamiljen firade julhelgen. En ande av frid och välsignelse vilade över det lilla hemmet, där förnöjsamhet, flit, endräkt och fromhet tycktes hava slagit upp sina bopålar.

Ivar tillfrisknade småningom, så att han, när nyåret kom, hade lämnat sängen; men han var så blek och mager, att mor Inga brukade säga, det ett halvt år skulle gå om, innan han blev så pass försigkommen, att han kunde hålla i en hammare. Medan krafterna återvände skulle han få stanna hemma och hjälpa henne inomhus. Om aftnarna brukade han slöjda och då gjorde han små kvarnar, vagnar och dylikt. När Bengt fick se vad Ivar roade sig med, sade han:

»Du har gott handlag och skall allt bliva en skicklig svarvare med tiden.»

En dag när han skulle bära in litet bakved åt mor Inga, väntade hon länge förgäves på hans återkomst. Rädd att han åter blivit sjuk, gick hon ut i lidret för att se vad som blivit av honom. Hon fann honom sittande på en kubbe, sysselsatt med att i mullen rita upp konstiga figurer.

»Kära barn, vad tänker du på, som sitter och leker, när jag väntar», sade mor Inga missnöjd.

»Ack käraste mor, bliv inte ond, men jag glömde mig. Om Bengt ändå ville taga mig med sig bort till den stora verkstaden, skulle jag bliva bra glad.»

»Åh, nog går det an; men se doktorn sa' att du var en så klen stackare, och därför ville Bengt och jag att du skulle stanna vid stugan så länge medan det är kallt. Du är icke en sådan där duktig gosse du, som min Bengt, och därför får du vara aktsam om dig.»

Huru nu Ivar ordade med Bengt, när denne kom hem, fick han följa med till fabriken. Några dagar därefter bad han Bengt så bevekande skaffa honom arbete där, att han slutligen lyckades erhålla dennes löfte att han skulle tala vid patron Lange.

Middagstimmen var just inne, och Åkersnäs fabriker erbjödo en ganska livlig tavla. Dess gårdar voro uppfyllda av folk.

»Hör på, Bengt, kom och sjung en av dina visor för oss», ropade några sotiga smeder åt Bengt, som hade avtagit mössan och med den grova handen slätade över håret.

»För den får ni allt draga veven i dag», svarade Bengtoch log, så att han visade hela sin rikedom av friska och vita tänder. »Jag ämnar sjunga för patron och därför ger jag katten att låta för er.»

Sedan han givit detta besked, gick Bengt med säkra steg över gården och tog vägen upp till fabrikör Jacobo Langes vackra boningshus.

»Skulle be att få säga patron något särskilt», sade Bengt, -då han stod framför Jacobo på kontoret.

Lange gick in i ett rum, som låg till vänster om kontoret, och nickade åt Bengt att följa sig. Helt oförskräckt framförde smeden sitt ärende och berättade huru han träffat Ivar och allt vad Ivar själv sagt honom om sina levnadsöden. Jacobo avhörde honom tigande. Då smeden slutat, yttrade han:

»Din skyddsling, Bengt, är icke någon välkänd gosse, då han kunnat bliva inblandad i en så ruskig historia, som mordet på gumman. Fråga blir om jag, bland mina väl-frejdade lärlingar, kan antaga en sådan yngling. Du själv kan alldeles icke gå i borgen för gossen, därtill har du känt honom för litet och sett honom endast under så olyckliga förhållanden, att hans egen fördel fordrat, att han visat dig en god sida av sin karaktär.»

»Patron, gossen må ha varit medveten eller icke om mordet, så har han i värsta fall blivit tubbad därtill, och så pass har jag sett in i hans hjärta, att nog är det i gott skick. För övrigt är han värnlös och olycklig, det vill säga, att en icke får taga handen ifrån honom och kasta'n ut i världen till fördärv för sig och andra. 'Om en rättfärdig sju resor faller, står han upp igen', säger Skriften; men ingen rättfärdig kan stå upp om alla förskjuter^. Därför syns det mig att jag må behålla pojken, efter han kommit i min väg, och så tycker jag att patron bör giva honom arbete.»

»Så-å!» Jacobo smålog. »Men är du säker på att arbe-tarne vilja hava honom bland sig, ifall de få veta att han varit inblandad i ett dylikt ohyggligt brott? Jag fruktar att de, som alla äro mer eller mindre stolta över sin goda frejd, skola bliva så illa stämda mot gossen, att de låta honom känna hela tyngden av deras ovilja. Med bästa vilja i världen skall jag icke kunna skydda honom för utbrottet därav.»

»Skulle eljest tro, herr patron, att Bengt Bengtsson har tillräckligt gehör med sig att kunna försvara pojken, då jag förklarar honom för min tillhörighet. Jag ville jus;se den i syna, som hade lust till någon slängdans med mig. Ingen fara blir således med den saken, och har patron icke värre att anföra, lär väl Ivar få arbete, tänker jag. Kristligt vore det nu ackurat icke att säga nej, det är min resonering, patron.»

Jacobo funderade en stund. Bengt satte sig ned på en stol vid dörren för att avvakta vad beslut hans husbonde skulle fatta. Innan Lange bröt tystnaden, inträdde en av bokhållarne, sägande:

»Baron Axelhjelm önskar att tala vid patron.»

»Baron Axelhjelm, vem är det?» frågade Jacobo och såg förundrad på bokhållaren.

»Det är eleven från Teknologiska Institutet, som greve Romarhjärta rekommenderat.»

»Ah!» Ett uttryck av missnöje for över Langes ansikte. »Låt honom komma in.» Bengt satt kvar och tänkte:

»Få nu se om icke baronen gör att Ivar får komma på verkstaden; ty känner jag rätt patron, så blir han efter samtalet med den gynnaren bättre stämd för mina ord. Skall lysta mig höra huru den förnäme fågeln sjunger. Nog vet jag, huru patrons visa lyder.»

Längre hann Bengt icke i sin tysta monolog; in trädde en ung man, väl klädd, med säkerhet i hållning och sätt att föra sig. Han uppbar sitt huvud på ett sätt, det han själv säkert ansåg fullt överensstämmande med en ädlings skick och hållning. Han gjorde för Lange en artig bugning och kastade på Bengt en sned blicka.

»Välkommen, herr Axelhjelm», sade Jacobo och räckte honom handen. »Romarhjärta önskar att jag skall emottaga er på min verkstad, och av vänskap för honom har jag avvikit ifrån en antagen regel att icke hava herrebarn till arbetare, emedan de sällan äro dugliga och ännu mera sällan vilja eller kunna vara goda kamrater med de andra. Jag bar likväl lovat att med er göra ett undantag, och hoppas, herr Axelhjelm, att ni icke kommer mig att ångra det.»

»Så patron smider om den där fina herrn. Han ser då ut i ansiktet alldeles som om han kom ur elden.»

»Min onkel, greve Romarhjärta, sade mig att jag skulle bliva verkstadsföreståndare», inföll den unge baronen, vars ansikte vid Langes tal hade fått en högre färg.

»Det har han icke gärna kunnat säga, emedan jag lovat taga er endast såsom elev, utan att ni behövde erlägga betalning; ni skall tvärt om erhålla sådan, när ni fått vana vid arbetet. Ni är för övrigt endast en yngling om tjugu 3 B Arbetet adlar mannen I.år, och kan således icke göra anspråk på att få verkmästar-befattning vid en så stor fabrik som min. Därtill fordras kunskaper, insikt och vana, som först måste förvärvas. Om den plats, jag lovat, icke anstår er, så får ni därom underrätta er onkel. I annat fall kan herr Axelhjelm tillträda den när som helst.»

»Vad min onkel för mig antagit, kan icke annat än anstå mig», svarade den unge ädlingen.

»Som ni behagar. — Har ni besökt Kungsborg?»

»Jag kommer därifrån och skall åter dit till middagen.»

»Gott! Vi träffas då i afton, och i morgon torde ni vara tillräckligt utvilad att kunna arbeta på verkstaden.»

Jacobo räckte honom handen och gjorde en avskedshälsning med huvudet. Axelhjelm bugade sig, och då han lämnade rummet, slungade han på Bengt en blick av verkligt hat.

»Jo, den han blir en ful fisk att fjälla», tänkte Bengt. »Mig tyckte han icke om, det syntes grannt på ögonkastet jag fick; men det rör mig icke. Jag kan nog vara karl att försvara'n, den vettvällingen, om han råkar i klammeri med kamraterna, som icke alla äro att leka med.»

»Vad tänker du på, min kära Bengt?» frågade Jacobo, som nu stod framför smeden.

»Åh kors, jag bara tyckte att patron bra lätt tog an grevens skyddsling, då det däremot ännu är oavgjort vad öde min får; men se, jag är icke herre till Kungsborg, jag, och därför så får väl Ivar gå utan arbete. Men det säger jag för sant, att nog är pojken där hemma hos mig en smula bättre än den fina baronen, och patron får nog själv spörja't. Jag spår att den där förnäme arbetaren kommer att göra mer förargelse på fabriken än alla de övriga trehundra.» Bengt reste sig.

Jacobo hade under smedens något fritaliga dialog gått upp och ned i rummet. Då han fortsatte vandringen under tystnad, återtog Bengt:

»Med förlov, herr patron, får jag taga Ivar med mig på verkstaden? Jag skall nog sköta'n så, att han gör heder åt min rekumdation.»

Jacobo stannade och sade nästan strängt:

»Varför sade du att jag skulle neka gossen inträde, därför att du icke var ägare till Kungsborg?»

»Jo si, jag ville bara att patron skulle erinra sig, att den som smeden Bengt tagit i sitt beskydd var mera synd om, än den greven förordat.»»Vad gossen angår, skall du få mitt svar i afton, innan du går hem.» Jacobo nickade åt Bengt, men icke så vänligt som vanligt.

»Herr patron är väl icke ond?» frågade Bengt och såg på husbonden med en öppen blick.

»Nej!»

»Missnöjd är patron bestämt, och se det gör ont, för nog vet patron, att jag vill giva ut sista livsgnistan för honom. Om Bengt därför sagt något dumt, så...»

»Borde jag vara van därvid», inföll Jacobo leende. »Du har blivit alltför frispråkig på en tid, och därför farväl!» Lange gav arbetaren ett lätt slag på skuldran, varefter han lämnade rummet.

*

I den stora kaminen uti nedra salongen på Kungsborg sprakade en munter brasa och spridde sitt sken över detta rum, där Stephana så många gånger smärtsamt drömde om sina sorger, och där hon sedan fann en så rik belöning för sin kärlek och sina lidanden.

I samma lilla soffa, som hon satt, då greve Herman gjorde sitt första besök, finna vi henne även nu. Fröken Helfrid Romarhjärta hade tagit plats i en emma ett stycke ifrån Stephana och blickade tankfullt i den flammande brasan. Greve Herman vandrade upp och ned på golvet.

»Axelhjelm var icke särdeles belåten med sitt besök hos Jacobo», yttrade Stephana, som med ögonen följde Herman under hans promenad. »Han har bönfallit att jag skulle lägga ett gott ord för honom hos hans stränge onkel, och gossen såg så bedrövlig ut, att...» Stephana höll upp och smålog. Greven stannade framför henne och inföll skrattande:

»Att du kände dig frestad att gå över på hans sida. Akta dig, Stephana», tilläde greven och höjde hotande fingret, »jag kunde ju eljest få skäl antaga att du endast var sträng republikan, då det gällde att plåga mig.»

»Tyst, min vän, du vet ju icke vad jag ämnade säga. Du avbröt mig mitt i meningen.»

»Nå, låt höra.» Greven satte sig bredvid Stephana och lade armen om hennes liv. »Du avbröt vid ett att.»

»Han såg så bedrövlig ut, att — jag började...» »Gråta!»»Alldeles icke, jag skrattade och bad honom icke göra sig löjlig.»

»Alltid samma grymma kvinna.» Herman höljde hennes händer med kyssar.

Här avbrötos de av Jacobo Lange, som nu inträdde. Sedan han hälsat, sade greven skrattande:

»Du är en människa utan hjärta och känslor, min käre Lange! Betänk, att på ett så grymt sätt behandla en baron Axelhjelm, som du har gjort i dag. Gossen var nära nog kvävd av harm, då han kom hit tillbaka.»

»Vad skulle jag göra? Då du ovillkorligen vill hava din protegé hos mig och ibland mina smeder, måste han även tåla vid att betraktas såsom en av oss. Kom ihåg, att stålet måste härdas.»

»Och högmod böjas», inföll greven allvarligt. »Det är bättre att Axelhjelm redan i ungdomen får lära sig att arbetet icke är någon skam, än att han, såsom jag, skall behöva inhämta den kunskapen, sedan han blivit man. I lämpligare händer än dina har han således icke kunnat komma.»

»Ganska smickrande», inföll Lange leende, »men jag fruktar att den adlige arbetaren kommer att göra mig rätt mången förtret.»

»Det betyder mindre, blott du gör karl av honom», inföll Stephana skämtsamt.

»Vad tycker fröken om dylika vänner?» frågade Jacobo och slog sig ned hos Helfrid. Den ene narrar på mig en högmodig yngling, vars utseende vittnar om allt annat, utom sunt förnuft, och den andra lyckönskar mig till obehagen, blott jag lyckas få gossen till en bra karl.»

»Det bevisar endast att de känna ert bemödande att vilja gagna. Jag kan emellertid icke gilla min brors handlingssätt med avseende på Evert Axelhjelm.»

»Ah! Ni finner det orätt att han gjort en baron till hantverkare.»

»En annan bana hade verkligen kunnat väljas åt Axelhjelm», svarade Helfrid.

»Och vilken då?» frågade greve Herman. »Evert äger icke någon förmögenhet och har icke fallenhet för studier, men däremot verkliga anlag för det mekaniska. Jag är fullt säker, att han pä den vägen skall göra en vacker karriär ocn själv skapa sig oberoende, vilket han såsom militär aldrig kunnat göra. Medgiv, Helfrid, att något meraförnedrande än att leva av släktens nådegåvor finnes väl icke för en ung och frisk människa.»

»Det är sant, men nog borde han vara befriad ifrån att arbeta på verkstaden.»

»Och varför?» Jacobo fäste sina klara ögon på Helfrid med ett eget uttryck, som kom denna att skifta färg. »Man måste själv förstå arbetet för att kunna ordna det för andra.»

»Med er till motståndare måste jag ju alltid giva vika, av brist på argumenter», sade Helfrid skrattande. »För övrigt hava vi delinkventen här», tilläde hon, då den unge baronen trädde in.

Jacobo hälsade vänligt på Evert Axelhjelm sägande:

»I morgon lär jag få tvenne nykomlingar på min verkstad, er och en annan yngling, den jag just i dag antagit. Jag hoppas att få all heder av mina nya arbetare.» Det sista ordet uttalades med en egen tonvikt och framkallade en högre färg på Everts kinder.

Då Jacobo åter satte sig hos Helfrid, sade hon med sänkt röst:

»Ni är obarmhärtig !»

»Och på vad sätt? Var det ordet arbetare, som utvisade min obarmhärtighet?»

»Ja! Varför just begagna uttryck, som ni vet förödmjukar?»

»Emedan jag icke kan förstå, att detta ord bör kunna förödmjuka. Den som känner sig sårad därav, är en oförståndig dåre, vilken icke har något begrepp om livets verkliga värde.»

Under tiden hade Stephana gått fram till Jacobo och Helfrid. Då den förre höll upp, inföll hon:

»Min käre Jacobo, det är fåfängt att du söker förlika Helfrid med våra republikanska åsikter. Hos henne äro begreppen om adelns högre värde så rotfästade, att de blivit romantiska idéer, dem hon hyllar såsom sanna och riktiga.»

»Och jag vördar alltför mycket varje människas övertygelse att vilja rubba den», svarade Jacobo, steg upp och började samtala med greve Herman. Helfrids blick följde honom, och Stephana tänkte:

»Bakom sin aristokratiska stolthet söker Helfrid för-skansa sig för en kärlek, den åren icke förmått utplåna. Vilket fåfängt försök!»

»Nå, jag kan berätta en nyhet, som säkert kommer att intressera er alla», utropade greven. »Jag har i dagavgjort köpet av baron R—s egendom, Sturesjö, för fröknarna Callenstjernas räkning. Redan i vår komma de att flytta dit.»

»Det blir ett angenämt grannskap i alla avseenden», sade Stephana. »Den äldsta av flickorna, Constance, är ju, enligt faderns testamente, förklarad myndig redan vid tjuguett års ålder.»

»Ja, så lyder general Callenstjernas förordnande. Gubben var en ganska originell människa och hade högst egna idéer. Han kunde omöjligt förlika sig med att det äldsta barnet var en flicka, och därför gav han henne samma

företräden och rättigheter, som om hon varit gosse. För övrigt har han låtit giva barnen en briljant uppfostran, och vad Constance vidkommer, har hon en mångsidig bildning.»

»Är den äldsta redan myndig?» frågade Jacobo.

»Nej, hon är ännu endast nitton år, men deltager redan i förvaltningen av sina egna och systerns räntor, så att hon må erhålla vana vid affärer. Jag har, som I veten, lyckan att vara deras förmyndare.»

»Något maskulint i sitt sätt måste cn sådan flicka ovillkorligen få», menade Helfrid.

»Och varför? Är det då så kvinnligt att vara fullkomligt okunnig i vad som rör det praktiska livet?» frågade Jacobo.

»Vi tänka oss åtminstone icke ett milt och ljuvt kvinnoväsen sittande vid pulpeten framför en kassabok, sysselsatt med att beräkna räntorna av sitt kapital och avkastningen av sina egendomar, upptagen helt och hållet av affärer, pekuniära fördelar och dylikt.»

»Men ni älskar att i henne se en oförståndig toka, den där icke har begrepp om huru penningar skola förvaltas, och av idel okunnighet låter bedraga sig.»

»Herr Lange, edra frihetsidéer vända slutligen upp och ned på all bestående ordning», utropade Helfrid.

»Icke på ordningen, men väl på fördomarna. Om nu t. ex. fröken Constance Callenstjerna icke är en masku-lin kvinna utan helt enkel en klok och praktiskt förståndig flicka, då, fröken Helfrid, har jag rätt och ni orätt.»

»Må göra! Men jag fruktar att just Constance kommer att giva mig rätt.»

Samtalet erhöll nu en annan vändning, och efter en stund tog Jacobo avsked.

*Morgonen därpå gjorde Evert Axelhjelm sin debut i filverkstaden på Langes fabrik. Arbetarna betraktade den fina herrn med sneda blickar, och de yngre av dem tycktes hava en särdeles förnöjelse av hans stolta och högdragna utseende, men ingen yttrade ett ord.

Nere i smedjan åtföljdes Bengt av en blek, spenslig gosse, som med nyfikna blickar betraktade allt omkring sig.

»Vad är det för en gynnare du har med dig?» frågade en av smederna.

»En lärling, den patron antagit och som skall vara under min uppsikt», svarade Bengt.

»Den ser just icke ut som en grovsmed. Varifrån är han?»

»Ifrån Stockholm.»

»Jaså. Men smedlärlingarna i Stockholm lära vara riktigt ljusblå de, eftersom de redan vid sexton års ålder bliva mördare. Jag kan undra vad det blev av den ka-naljen, som tog livet av sin fostermor. Man fick aldrig någon vidare reda på saken.»

»Han blev frikänd», svarade Bengt.

»Frikänd!» ropade flera av smederna.

»Det är väl icke möjligt», menade en av de äldre, »för si då skulle det icke finnas lag och rättvisa i landet. Vad lönar det mödan att vara en ärlig människa, om sådana där skurkar skola få gå fria?»

Under detta tal ställde sig Ivar emot städet. Han skiftade oupphörligt färg.

»Gå du till ditt arbete, Lång-Anders», inföll Bengt, »och låt den stackarn vara i fred, som på blotta misstankar blev anklagad och hållen i fängelse ett års tid. hörnen icke, så bliven I icke heller dömde V»

Bengt åtnjöt allmän aktning av sina kamrater och var dessutom mästersmed, så att hans ord vanligen åtlyddes av de andra.

På Ivar hade deras yttranden gjort ett nedslående intryck, så att han med skygg blick betraktade arbetarna.

Mot middagen kom Jacobo ned i smedjan. Han gick fram till Ivar, som stod vid eldstaden, sägande, i det han fästade en genomträngande blick på gossens ansiktet:

»Du får tills vidare arbeta här under Bengts uppsikt, och om du uppför dig bra, skall jag sedan giva dig en plats på filverkstaden där uppe, efter jag hört att du är händig.»

Ivar såg upp i Jacobos ansikte, och det var ett något igossens öppna blick, som behagade Lange, då han med osäker röst svarade:

»Nog skall jag försöka att vara patron till nöjes.»

Ivar höll ord. Han arbetade flitigt och använde sina lediga stunder med att se sig omkring i verkstaden. En vacker vårmiddag satt han på gården i akt och mening att äta; men i stället sysselsatte han sig ivrigt med att rita i sanden. Gossen var så upptagen med detta sitt arbete, att han alldeles icke gav akt uppå att någon med uppmärksamhet stod och betraktade honom. När han ritat några figurer stödde han hakan i handen och betraktade dem mycket noga, varefter han åter gjorde några nya streck. Så fortfor han ända tills klockan kallade folket tillbaka till arbetet. Vid ljudet därav spratt han till och såg upp. Framför honom stod Jacobo. Gossen reste sig genast och avtog mössan.

»Varmed sysselsätter du dig?» frågade Lange och fästa-de blicken på den i sanden utförda ritningen.

»Ah. herr patron, det var bara en tanke, som ... som . ..

jag länge haft», stammade Ivar och ämnade med sin träsko utplåna figuren, men Jacobo hejdade honom.

»Förstör icke ditt arbete, utan säg mig hellre, vilken tanke det var du givit en så besynnerlig form.»

»Åh, jag tänkte blott på att man allt skulle kunna för

en liten smedverkstad göra en pust, som drevs med vev.

Då tyckte jag att den borde se så här ut.»

En tystnad uppstod, under vilken Lange hade ögonen häftade på ritningen i sanden.

»Din mat ligger orörd», sade Jacobo och pekade på middagen. »Varför har du inte ätit?»

»När de där tankarna komma, då'glömmer jag allt annat», svarade Ivar och såg upp i husbondens vackra ansikte, »därför händer det ofta att jag är lat.»

»Ivar! Var håller du hus?» ljöd Bengts välbekanta röst.

»Gå nu till ditt arbete, och när det är slut för dagen, kan du komma upp till mig på kontoret.»

Jacobo tog vägen till filareverkstaden. Han inträdde där helt obemärkt och hörde verkmästaren med tämlig häftighet tilltala en av arbetarna. Lange stannade, för att erfara, varom frågan var.

»Tror du verkligen att patron tycker om att du på mel-lantimmarna står och fuskar åt den där Axelhjelm och att denne sedan narrar patron med att han gjort vad somär ditt arbete. Begriper Jönsson icke att det är bedrägeri han gör sig skyldig till. Jag ämnar därför omtala hela saken för patron.»

»Åh, om herr verkmästaren bara tiger i dag, så skall jag icke göra så mer», menade Jönsson, »men se, verkmästaren skall veta, att herr Axelhjelm har betalt mig bra, och då tyckte jag att det ändå var på ärligt sätt, som jag förtjänade de styvrarna. För resten är ju herr Axelhjelm herre, och det är allt oresonabelt av patron att vilja det en töcken skall arbeta lika med oss andra.»

»Men på det sättet lär sig icke Axelhjelm att arbeta; och för övrigt tycker jag att han borde blygas att stå och få beröm för vad Jönsson gjort.»

»Åh, käre verkmästare, han gör alldeles som patron. Han får ju även beröm för vad vi arbeta. När man säger: ’Vad Lange gör för vackert arbete', så ljuger man; ty det är hans arbetare som gjort det.»

»Gå nu till sina göromål, Jönsson. Jag skall söka upp patron för att tala om, vilket fuffens blivit begånget». De båda samtalande vände sig om och befunno sig mitt för Jacobo, som sade åt Jönsson:

»Låt du bli att börja med dina gamla knep och konster; ty då går det fortare än du tror att komma härifrån. För din hustrus och dina barns skull har jag haft fördrag med ditt viiigleri, men lita icke alltför mycket på mitt tålamod. Hädanefter skall jag hava ett vaksamt öga på dig.»

Axelhjelm fick en stark förebråelse för det han tillåtit sig ett dylikt fusk.

Följande dag erhöll Ivar en plats uppe på filverkstaden. Snart var han genom sin flit och det intresse han visade för sitt arbete en favorit hos Lange, till icke ringa harm för Axelhjelm, den Jacobo höll mycket strängt.

Ivar, tillika med de skickligare arbetarna, gick vissa timmar i veckan på ritkontoret för att lära sig rita för den där anställde läraren. Sällan hade någon lärling utmärkt sig genom mera flit och intresse för arbetet än Ivar gjorde. Aldrig var han med om något pojkstreck, aldrig deltog han i några lekar eller följde med till dansstugorna. När Bengt var ute och muntrade sig, satt Ivar hemma, lutad över en ritning eller läsande i en bok. Ibland gjorde han sina modeller av trä efter ritningar, dem han fått av patron. Tyst och stilla, sökte han icke de andra lärlingarnas sällskap, utan var alldeles för sig själv. Av det hurtiga, ofta överdådigt glättiga lynne, som utmärkte honom, dåhan var hos mäster Thorsson, fanns nu ingenting kvar. Förlusten av den älskade fosterfadern och de därpå följande ohyggliga händelserna samt det långa vistandet i fängejset hade alldeles förändrat Ivar från en glad, obetänksam och odygdig pojke till en tyst, skygg och enslighets-älskande drömmare, som levde endast för sitt arbete och sina outredda idéer.

Så förgick tiden, och våren avlöstes utav sommaren, utan att Ivar eller Bengt gåvo akt uppå att ju mer den förre steg i gunst hos patronen, ju mindre tåldes han av de andra lärlingarna, som med avund åsågo de företräden den där nykomlingen åtnjöt. Småningom utbredde sig oviljan emot Ivar ända till arbetarna, så att även de betraktade honom med fientliga ögon. I spetsen för dem, som fattat verklig illvilja för »patronens gullgosse», såsom de kallade Ivar, stod Jönsson.

Axelhjelm, som varken utmärkte sig genom flit eller duglighet, blev deras favorit, och då de i tysthet sökte göra Ivar all möjlig förtret, uppbjödo de däremot allt för att underlätta den förres arbete.

Ivar, allt för oerfaren och upptagen av sitt arbete, gav icke akt på sinnesstämningen omkring honom. Den enda, vars fientlighet han märkte, var Axelhjelms, emedan denne alltid sökte skaffa honom ledsamheter av verkmästaren.

Så stodo sakerna, då en tillfällighet skulle lämna arbetarna ökad anledning att giva luft åt sin ovilja mot Ivar.

*

En vacker förmiddag under försommaren besökte Ste-phana och Herman Åkersnäs. De hade gått upp på filverkstaden, och under det greven talade vid Axelhjelm, hade Stephanas uppmärksamhet blivit fästad på en av de unga arbetarna. Det sorgbundna och milda i hans drag uppväckte intresse, och då han någon gång såg upp, låg det ett eget, intelligent uttryck i blicken.

»Vem är den där gossen?» frågade Stephana verkmästaren.

»Det är en ung lärling, vid namn Ivar, som varit här endast några månader svarade verkmästaren.

Om aftonen kom Jacobo över till Kungsborg, åtföljd av Axelhjelm. Fruntimren sutto under lindarna i trädgården. Sedan man en stund pratat om diverse olika ämnen, yttrade Stephana, vänd till Jacobo:»Varifrån har du fått den där unga gossen, som arbetar på samma verkstad som Evert.»

»Du menar Ivar», svarade Jacobo.

»Ja. Hans utseende har något ovanligt.»

Evert pratade med Helfrid och höll just på att tala om fröknarna Callenstjerna, då Ivars namn, uttalat av

Stephana, väckte hans uppmärksamhet. Han lyssnade med spänt intresse till vad Jacobo skulle säga.

»Det är också en ovanligt händig och klok gosse», svarade Jacobo. »Han har haft ganska besynnerliga öden och blivit inblandad i en mycket ruskig historia.»

»På vad sätt då? Varifrån är han kommen?»

Jacobo sänkte rösten, men Axelhjelm uppspärrade öronen för att uppfånga hans svar.

»Han har kommit från Stockholm», hörde Evert Lange säga, »och det är icke någon annan än samma smedgosse, som arresterades för delaktighet i mordet på den där gumman, varom lästes i alla tidningar.»

»Jacobo, det var dig likt att taga den olycklige i din vård. Mig har det alltid förefallit som han varit oskyldig.»

»Förtjänsten därav tillkommer icke mig utan min mästersmed, Bengt, som upptagit honom, och sedan lämnade mig ingen fred förrän gossen kom på verkstaden.»

»Drog du verkligen i betänkande att giva honom arbete?» Stephana såg leende på Jacobo. »Tillåt att jag betvivlar detta.»

»Du har orätt, jag kände en verklig obenägenhet för att låta Ivar komma bland mitt folk, med den höga tanke de hava om sig själva. Tvivel, i avseende på hans oskuld, vilar alltid över honom, och ovisst är om jag har gjort rätt. Gossen är, såsom främling och nykomling, icke omtyckt av de andra. Därtill bidrager icke ringa det han av naturen blivit utrustad med ett ovanligt mekaniskt förstånd, vilket ställer honom framom kamraterna. Finge de nu reda på att han är samma lärling, som varit med om mordet, så fruktar jag att de allt för dyrt läto Ivar uppbära sin avsky.»

»Men detta kan du med din klokhet förebygga. Betänk, om du en dag av det där naturgeniet skulle komma att göra något ovanligt! Vilken tillfredsställelse skulle det icke vara.»

»Det är visserligen sant, men icke för ty har, sedan någon tid, en egen jäsning rått i arbetarnas sinnesstämning.Bengt, Ivars beskyddare, som förr var allas favorit för sin redbara kraktär, sitt glada lynne och sina sånger, har ävei}, blivit föremål för en dold ovilja. Icke allenast jag, utan även verkmästaren har märkt detta. Sedan jag började såsom egen fabrikant har icke något tecken till ett dylikt missnöje visat sig. Detta är första gången jag märker det.»

Greve Herman, som kom in i detsamma, avbröt samtalet. Han yttrade:

»Jag har haft brev, som underrättar mig att vi i dag-kunna vänta hit Kurt Axelhjelm, Everts bror. Han skall såsom byggmästare övertaga hela reparationen och sedan uppförandet av brukets byggnader.»

*

Senare på aftonen stannade nere vid gallerporten en skjutskärra, varifrån en ung man nedhoppade. Han gav åt skjutsbonden order att köra fram till Sturesjö med hans kappsäckar m. m. Själv tog han en enkel nattsäck i handen och ämnade begiva sig upp till stora byggnaden på Kungsborg, men möttes på gården av den gamle hovmästaren Eklund, som hälsade honom med hatten i hand, sägande :

»Förmodligen är det baron Axelhjelm, som herr greven väntat hit i afton.»

»Byggmästar Axelhjelm», rättade den unge mannen.

»Kanske får jag föra herr baron till sina rum och sedan anmäla baron för nådig greven», sade Eklund och vinkade åt betjänten att taga baronens nattsäck, men denne avböjde det med ett leende, försäkrande att han mycket väl stod ut att bära den lätta bördan.

När Kurt blev lämnad ensam i sina rum i vänstra flygeln, kastade han sig i en soffa och tänkte:

»Min Gud, så mycket ceremoni; och jag som hade tänkt att morbror Romarhjärta blivit klok nog att leva som andra människor, utan hela det där anhanget av bättre och sämre drängar. Nu skall man väl kläda sig i svart frack

och vit halsduk för att avlägga ett besök hos 'nådig greven och grevinnan'.» Han började rätt hjärtligt skratta. »Nej, det blir då aldrig i tiden av.» Därmed sprang han upp, tog fram en svart bonjour, och sedan han gjort en efter resan erforderlig toalett, skulle han just ikläda sig dettaplagg, då dörren öppnades och greve Romarhjärta inträdde till honom.

»Välkommen, min kära Kurt! Har du nu hunnit få dammet av dig, så följas vi åt upp till min hustru.»

Några ögonblick därefter inträdde greven, åtföljd av Kurt, i nedra salongen, där alla voro samlade.

Kurt Axelhjelm var en ung man om några och tjugu år. Hög och starkt byggd, med breda skuldror och välvt bröst. Hans ansiktsdrag voro mera djärva än vackra. Det korpsvarta, släta och blanka håret var tillbakastruket från den höga pannan. De djupt liggande mörkbruna ögonen hade ett skarpt, livligt uttryck, som i förening med det stränga draget omkring munnen gav åt hans hela utseende en prägel av köld och hårdhet. Han hade varken skägg eller mustascher, endast polisonger. Hans klädsel och hela hans väsende utmärkte sig för den högsta grad av enkelhet. Han saknade all likhet med sin yngre bror, Evert, som hade nästan kvinnliga men bildsköna anletsdrag.

Sedan greven presenterat den äldre Axelhjelm för Stephana, sade han, vänd till Helfrid:

»Du, som icke sett Kurt sedan I voren barn, har visst svårt att känna igen honom.»

På denna presentation följde å ömse sidor några höv-lighetsfraser, varefter den unge byggmästaren hälsade på Jacobo och brodern. När detta var gjort, gick han helt ogenerat att taga plats hos Stephana, sägande, med ett leende, som lik en solstråle upplyste hans ansikte:

»Jag kan hälsa från Amerika. Det är endast två månader sedan jag lämnade republikens land. Kanske en hälsning därifrån numera icke är välkommen för grevinnan Romarhjärta, som troligen glömt sina sympatier för frihetens hem?»

»Jag är i dag samma republikens barn, som då jag för tio år tillbaka lämnade Amerika, och vad mera är, jag har en man, som delar mina4 åsikter.»

»Verkligen; min mors släkt var eljest icke känd för fria tänkesätt.»

»Sant», inföll greven skrattande; »men då de aristokratiska idéerna råka i strid med förnuft och hjärta måste de rymma fältet.»

»I synnerhet om de äga en så skön motståndare som min tant.» Kurts blick vilade på Stephanas vackra ansikte med ett omisskänneligt uttryck av beundran.»Ni har endast en kort tid vistats i Amerika», inföll Stephana.

»Varför tror ni det?»

»Därför att ni smickrar.»

»Sanningen är icke något smicker. Jag vill strax bevisa det. I Boston hade jag hört er så mycket omtalas, att jag fattade den övertygelsen, att ni alldeles icke var någon så intagande kvinna, som man påstod. Vanligtvis är det med berömmet som med tadlet — det överdriver.»

»Ganska sant. Lämnom likväl detta och berätta mig något ifrån det kära Boston!»

»Strax, blott jag får sluta mitt försvar med avseende på smickret. Då jag stod framför tant, fann jag för första gången i mitt liv att berömmet sagt alldeles för litet. Efter denna förklaring är jag till tants tjänst, för att meddela nyheter från Boston.»

Under det man ganska livligt samtalade om Amerika och alla syntes intresserade därav, satt Evert tyst och tillbakalutad i en emma. Hans ansikte hade ett uttryck av triumf.

Aftonen förflöt ganska angenämt, och när det lilla sällskapet åtskildes, hade Kurt och Jacobo, trots den senares något tillbakadragna väsende blivit särdeles goda vänner.

Vid supén sade greve Herman åt Stephana:

»Varför, Stephana, säger du ej du åt Kurt?»

Innan Stephana hunnit svara, inföll Kurt:

»Bästa morbror, jag fruktar att det bleve mig alltför varmt om hjärtat ifall min unga tant sade du.»

»För att pröva sitt mod måste man motstå faran», svarade Stephana skrattande, »och därför får du lov att hålla till godo med att jag lyder din morbrors råd.»

Greve Herman yttrade till Stephana, då de befunno sig allena i salongen:

»Du har på Kurt gjort alldeles samma intryck, som då jag såg dig första gången här, i denna samma salong. Tänk, om han får lika svårt att undfly ditt magiska inflytande över både hjärta och förstånd.»

»Omöjligt, Herman, dig älskade jag, och mitt mål var ju att vinna ditt hjärta. Allmakten av min trogna och starka kärlek var det, som gav mig inflytande över dig. Det var mitt hjärta, som talade till ditt.»Tyst och fördjupad i tankar hade Evert tillryggalagt vägen ifrån Kungsborg och Åkersnäs. Jacobo hade yttrat några ord av beröm om Kurt, på vilka Evert givit endast helt enstaka svar, och sedan förföll samtalsämnet alldeles. Vid hemkomsten åtskildes Jacobo och hans elev. Den förstnämnde gick direkt upp på sina rum, men i stället för att göra detsamma begav sig Evert på en biväg till arbetarnas boningar. Aftonen var så långt framskriden att natten räckte handen till avsked. Också rådde det en fullkomlig stillhet överallt omkring fabriken och i boningarna. Den arbetande befolkningen hade, trött av dagens mödor, gått till vila. När Evert på alla möjliga sidovägar hunnit fram till filaren Jönssons boning, som låg på andra sidan om fabriken, klappade han helt varligt på stugfönst-ret. En svag kvinnoröst frågade vem det var.

»Bed Jönsson komma ut, en av hans kamrater har något angeläget att säga»; svarade Evert med låg röst.

Några ögonblick förflöto, varefter Jönsson syntes i dörren.

»Åh, kors herr — herr — baron», stammade arbetaren.

»Kom med mig inåt skogen, jag hade något att tala vid dig om.»

Efter en timmes samtal återvände Jönsson till sin boning och Evert till Åkersnäs.

Den första av arbetarna, som om morgonen infann sig vid fabrikens yttre grind, var Jönsson. Han hade kommit en halv timme före de andra; och sedan han övertygat sig att verket ännu ej var öppnat, satte han sig på en sten utanför dert stora gallerporten, som förde till den inre gården. Han visslade sorglös en visa och såg ut som om han av en tillfällighet infunnit sig litet för tidigt. Smånigom syntes på den breda gatan, som förde upp till fabriken, den ene arbetaren efter den andre.

»Vad, är du redan här?» sade de åt Jönsson, när de fingo se denne.

De ord, som följde till svar, kom dem att stanna. Några ögonblicks överläggning följde, varefter de begåvo sig till arbetet, men över deras eljest glada och frimodiga drag vilade nu ett uttryck av starkt utpräglat missnöje.

Om aftonen, sedan arbetet var slut, samlades arbetarna i grupper på gården och talades vid med sänkta röster. Att något särskilt var på färde kunde man lätt märka. Den, som likväl ej gav akt därpå eller syntes ibland de andra, var Bengt, som genast hade begivit sig hem, såsom vanligt.Efter en stund åtskildes arbetaregrupperna med den tysta överenskommelsen att träffas vid stora slätten i skogen ett par timmar senare.

Vid nattens inbrott syntes tvenne personer lämna Åkersnäs. Den ene smög ut ifrån flygeln, den andre kom från huvudbyggnaden. Den sistnämnde följde på avstånd den, som kommit ifrån flygeln. Båda togo vägen till skogsslätten, såsom samlingsplatsen benämndes. Den begagnades eljest av allmogen till dansplats om sommaren. När de båda vandrarna hunnit fram, funno de den uppfylld av arbetare. Den, som hade gått först, trädde mitt i kretsen av församlingen; den andre höll sig dold bakom en buske. En något svag röst hördes därefter tala till arbetarna; men den tysta observatören bakom busken stod alltför långt ifrån att kunna höra talaren. Ett och annat

ord nådde likväl hans öron. Dessa gåvo tillkänna att talets syfte var att visa folket, det deras principal egentligen var den, som stod i förbindelse hos dem och alldeles icke de hos honom, m. m. Några ord om illa kända kamrater och dylikt uppfångade lyssnaren även. När talet var slut, uppstod ett oredigt mummel, varefter de åtskildes.

Talaren och tvenne arbetare stannade likväl kvar några ögonblick, sedan de andra gått. Emellan dessa tre fördes nu en tyst rådplägning, som slöt med dessa ord, vilka uttalades högt av den som fört ordet.

»Laga nu så, Jönsson och Erik, att I fån den uslingen ifrån verkstaden; eljest kan jag på förhand säga er, att han om några månader ätit ut er båda, som äro de skickligaste filare Lange har. I sen väl själva, vilket ovanligt handlag han har och huru mycket företräde den galg-fågeln åtnjuter. En vacker dag skall han erhålla lika stor dagspenning som I. Jag tycker att I låtit behandla er efter godtycke, då I icke länge sedan yrkat högre avlöning, vartill I båda ägen full rätt. Nu är det tid att I icke tålen att man till en kamrat givit er en korrektionist, vilken en vacker dag skall rycka brödet ur händerna på er.»

»Var lugn, herre», svarade den, som hette Erik. »Patron skall, min själ och Gud, få dansa efter vår pipa hädanefter. Har ni upplyst oss om sanningen, så ska vi allt taga ut vår rätt, och att börja med måste pojken bort. Nog ska jag få de andra att sjunga samma melodi som jag. De enda som äro svåra att få med, äro smederna; men Jönsson åtager sig väl dem.»

»De ska' icke fallera att jag ska' fila om dem. Det ärjust som så, att jag har ett litet horn i sidan till patron, sedan han gjorde den där ordningen med min avlöning, att hustrun skulle utbekomma hälvten av veckopenningen. Om jag ibland gör mig en glad stund på krogen, så är fälle de min ensak och angår icke patron, skulle jag tro.»

»Vad mig anbelangar, så kan jag icke förlåta att patron gav Bengt rätt i tvisten mellan honom och mig; och så är jag gramse på honom för det han gjort den där bängeln Bengt till mästersmed; ä' de' kan just icke skada att herrn och smeden bliva näpsta. Skulle eljest tro, att den, som i likhet med mig, har ärvt egen gård och grund, med jord därtill, är för mera än en sådan där släggförare som Bengt, vilken har blott vad han förtjänar för dagen.»

»Rätt talat! Också litar jag på, att I icke fördragen sådana där landstrykare, som Ivar, till kamrat.» Med dessa ord åtskildes triumviratet.

De båda arbetarna togo vägen var och en hem till sig, och den de titulerat för herre vandrade genom skogen tillbaka till Åkersnäs. Han hade likväl icke gått långt, förrän han erhöll ett lätt slag på axeln. Han vände sig hastigt om och utropade:

»Herr Lange!» Jacobo, ty det var han, stod framför den unge mannen med ett utseende, som om han ingenting hört eller sett.

»Varifrån kommer ni, Axelhjelm?» frågade han med sin vanliga röst. »Jag trodde att ni vid det här laget sov lugnt på ert öra. En arbetare bör icke försaka vilan för att svärma ute om nätterna i månskenet.»

Evert hade alldeles förlorat koncepterna. Han visste icke huru han skulle taga Jacobos ord, om de inneburo en ironi, bakom vilken han sökte dölja vad han visste, eller om han verkligen var okunnnig i avseende på vad som passerat. Då Axelhjelm av överraskning och villrådighet icke svarade, återtog Jacobo:

Ni tycks vara förlägen över att finna svar på frågan var ni varit. I sådant fall lämna den obesvarad; men i egenskap av er principal vill jag giva er det rådet: att en ung man aldrig bör tillåta sig att gå på sådana nattliga äventyr, som sätta honom i förlägenhet att redogöra för. Nattens gärningar böra vara sådana att de ej sky dagens ljus.»

»Jag försäkrar att...», stammade Evert.

»Ni behöver ingenting försäkra», inföll Jacobo. »Ni är mig ingen räkenskap skyldig; men jag fordrar av en var utav mina arbetare för ett sedligt och ordentligt liv. Dessa

4 B Arbetet adlar mannen I.fordringar bliva större ju mera bildning som fallit på individens lott. På den råa människan kan man icke göra samma anspråk på omdöme och urskillning, när frågan gäller rätt och orätt, som

hos den uppfostrade.»

En paus uppstod. Evert hade gärna velat fråga Jacobo vad som gjorde att han själv var ute så här mitt i natten. Efter att en stund hava övertänkt detta och i hopp att kunna sätta honom i förlägenhet om svar, sade han slutligen helt dristigt:

»Ni själv, herr Lange, har gjort en nattlig promenad, och min kan ju vara lika oskyldig som er.»

»Därpå tvivlar jag», svarade Jacobo med en egen skärpa i rösten, »och säkert skall ni medgiva det, när jag säger er, att min promenad uppkommit av er.» Lange tystnade och visslade på en marsch.

Evert hade blivit alldeles förbryllad. Hade Lange följt honom? — Hade han varit närvarande vid arbetarnas sammankomst? Om så vore, huru var det då möjligt att han kunde tala med detta lugn, och icke säga Evert ett enda ord, vilket antydde därpå.

Jacobo bröt tystnaden.

»Orsaken varför jag sökte er så här sent var, att jag erhöll ett brev från brukspatron X— om den där ångmaskin som i morgon skall avsändas. Jag kom då på den tanken, att ni skall följa med för att deltaga i uppsättandet därav. Ni erhåller på detta sätt vana vid dylikt arbete och får lära er hur det går till. Klockan fyra i morgon bittida reser ni och återkommer om ett par veckor.»

Dessa sista ord uttalades med ett eget befallande uttryck i rösten.

»Men jag ...»

»Ni skall säkert hålla mig räkning för det tillfälle jag ger er att fästa tankarna på något praktiskt nyttigt. Arbetet är den bästa avledare för våra sämre känslor. Ni är redan tjuguett år och bör därför med allvar tänka på den bana ni har framför er. Endast då leder ett yrke till lycka och oberoende, när vi med iver och sant intresse omfatta det.»

Återstoden av vägen tillryggalades utan att ett ord växlades. När de framkommo till Åkersnäs, såg Jacobo på sitt ur och sade:

»Ni har två timmar att göra er i ordning på. För i natt måste ni försaka vilan. Klockan fyra sker avresan.»Morgonen därpå företedde den yttre verkstadsgården vid Åkersnäs en högst egen anblick. Den var uppfylld av arbetare, som skockat sig där, i tydlig avsikt att invänta någon. Deras väntan blev icke lång, ty vid ljudet av en vacker och klangfull röst, som sjöng en munter sång, mumlade de:

»Nu kommer han.»

Och in på gården trädde Bengt, åtföljd av Ivar. Mumlet förvandlades vid deras åsyn till ett hotande sorl. Filaren Erik, kallad Stor-Erik, emedan han var den förmögnaste av arbetarna och därför åtnjöt stort anseende ibland dem, steg fram och ställde sig i vägen för Bengt och Ivar.

»Vad nu, kamrater, håller ni rådslag om någon rolighet, varöver ni viljen höra min tanke, efter ni så här församlat er?» utropade Bengt och såg sig omkring med en frimodig blick.

»Å hå, kära Bengt», tog Erik till ordet, »det är icke värt, att du är så stor i mun. Nog kunna vi hava dans-stuga och dylikt, utan att du behöver säga din mening däröver. I alla fall ska jag säga dig att det nu ä' fråga om annat. Det lyster oss göra upp räkning med dig. Stäm därför ned tonen, det råder jag till.»

»Jaså, du sjunger på den där tonen. Nå, icke mig emot. Jag tror mig vara av lika fullgott smide med dig, Erik, så om du nu igen vill komma i delo med mig, är jag nog karl till sköta dig såsom jag gjort förr en gång.»

»Det är icke om dig och mig det nu är tal, utan om dig och den där fästningsfången du skaffat in vid fabriken. Tror du att vi, alla redliga och hederliga arbetare, vilja vara kamrater med en mördare, en spetsbov, sådan som pojken, du prejat på patron.»

»En mördare!» upprepades av dem, som stodo bakom Bengt, och vilka utgjorde hans kamrater i smedjan.

»Jo jo men, kamrater, Ivar är just samma lärpojke, som på ett så rysligt sätt tog sin fostermor av daga. Bengt har väl delat rovet me’n, kan jag. . .»

Meningen fick icke talas ut, ty Bengts muskulösa hand föll ögonblickligen ned på talaren. Detta blev signalen till allmänt tumult. De på Ivar uppretade och avundsjuke arbetarna och lärlingarna skreko vilt:

»Bengt har slagit Erik för den där galgfågelns skull, vi skola, min själ, klå upp den uslingen! Och Bengt även!»

»Hollah, vad är det för väsen!» hördes en stämma mitt ibland det uppretade folket, som från alla kanter trängdesig på Bengt och Ivar. Den senare hade redan fått åtskilliga rapp och den förre hade utdelat flera för att försvara sig och gossen. Ljudet av den vackra, men stränga rösten verkade ögonblickligt. De till slag lyftade armarna sänktes, sorlet och skriket tystnade, ty deras husbonde stod mitt ibland dem.

»Vad vill detta säga?» frågade Jacobo och såg sig omkring. »Är det Åkersnäs’ arbetare, som tillåta sig ett angrepp, där så många anfalla enf»

Till svar på frågan höjde sig allas röster. Att urskilja ett enda ord ibland detta sorl, var omöjligt, också ropade Jacobo med kraftig stämma:

»Tyst!» Befallningen åtlyddes genast. »Kom fram du, Erik Mattson, som nyss förde ordet, och säg varom fråga är. I andre tigen.»

»Ja, herr patron», yttrade Erik och steg dristeligen fram, avtagande sin mössa. »Vi vilja fråga patron om vi icke alltid gjort oss kända för god frejd?»

»Det haven I. — Och var och en av er vet mer än väl, att jag icke vill hava annat folk, än dem, som äga sådan. I detta avseende har jag varit sträng.»

»Vi veta, att så varit, herr patron, och därför äro vi rädda om vårt goda namn. Överallt i socknen åtnjuter Åkersnäs’ arbetare anseende; därför vilja vi icke hava ibland oss någon illa känd», svarade Erik och satte på sig mössan med en trotsig min.

»Nå, vem vågar stiga fram och säga att Bengt är illa känd», utropade Jacobo med sträng röst. »Få ibland eder kunnen berömma sig av att i allo vara så oklanderliga i sina seder, som Bengt, eller föra en så ordentlig levnad som han, och likväl var ert anfall riktat emot honom.»

»Därför, herr patron, att han till fabriken skaffat den där pojken, eller rättare spetsboven, som setat i fängelse och begått mord.»

»Om vem talar du?» frågade Jacobo och såg stadigt på Erik.

»Jag menar Ivar, som begått dråpet på sin fostermor. När nu Bengt rekommenderat honom, har han gjort sig till en dålig människas försvarare och är följaktligen lika dålig. Den som umgås med mördare, är lika med dem; och nu är det så, att vi icke vilja hava dylika kamrater.»

»Har du talat slut?» frågade Jacobo och lade helt lugnt armarna i kors över bröstet. Langes eljes milda och friska ansikte hade blivit blekt. Det veka i uttrycket hade för-svunnit. Ur de strålande ögonen lyste en fast och orubblig beslutsamhet, och på den höga pannan vilade en prägel av stränghet. Erik, som blickade rakt in i husbondens ansikte, såg att patron nu icke var vid lynne att leka med, varför han på Jacobos fråga svarade i något nedstämd ton:

»Jag har talat ut min och kamraternas mening, men jag vill säga patron, det vi nog förstå, att patron aldrig vetat vad för en kanalje Ivar var, utan att Bengt bedragit patron.»

»Bengt har nu som alltid handlat redligt; således visste jag att Ivar varit anklagad för mordet på den där gumman; men jag visste även att han av lagen blivit fullt frikänd. Gossen var således oskyldig, och därför har jag tagit honom. Olyckan är icke detsamma som brott, och detta har förmått mig att försöka av honom göra en bra arbetare.» •

»Vi tro icke på hans oskuld! Vi vilja icke hava honom ibland oss! Han måste bort från fabriken!» skreks runt omkring Lange.

»Tyst!» ropade Lange åter med stark stämma. »Jag har nu förklarat mig för er och fordrar att I gån till ert arbete. Den förste, som yttrar ett ord av missnöje, avskedar jag. Har jag varit en rättvis husbonde, så vill jag även bliva åtlydd.»

»Men, herr patron, vi vilja först veta...» inföll Erik och tog ett steg emot Lange.

»I haven hört mitt ord. I afton skola vi vidare talas vid.»

Vana att lyda gingo de, men missnöjet stod att läsa i varje drag. Bengt följde smederna till smedjan. Ivar kvarstod ensam, orörlig och likblek.

»Du kommer med mig upp på kontoret», sade Lange.

Ifrån smedjan hördes icke den dagen Bengts muntra sång; icke heller något glam ibland de hurtiga smederna, icke ett ord växlades mellan honom och kamraterna. När klockan ljöd och gav tillkänna att middagstimmen var inne, rustade Bengt sig att lämna smedjan, men hejdades av en utav smederna, som sade:

»Bengt, du är icke vid gott sinnelag emot oss, men du har orätt. Nog vilja vi vara kamrater med dig, fast den där ohängda pojken icke anstår oss; men är det så, att patron går i borgen för honom, så må han gärna stanna. Vi veta alla, att du är en bra karl och kamrat, som av medlidsamhet tagit dig av den där eländiga bytin-gen, därför tycka vi som så, att du icke bör hava något horn i sidan till oss.»

»Nej, se med vänskapen oss emellan är allt slut, ska jag säga er. För då Stor-Erik skyllde mig för att hava delat rovet med Ivar, tegen I, och när de anföllo gossen och mig, stodo ni stilla. Det glömmer icke Bengt så snart. Det kunde nu alltså hända att jag icke vill vara kamrat med tockna karlar, som se på huru två angripas af så många.»

Bengt slängde mössan på huvudet och gick. Detta var mera än de kunde stå ut med. Att förlora Bengt, som sjöng och gjorde visor, som alltid var den gladaste och hjälpsammaste, det kunde smedjans befolkning icke fördraga. De samlade sig därför omkring ett stort städ och rådslogo. Under denna rådplägning inträdde Jönsson till dem och frågade:

»Nå, gossar, gören I gemensam sak med oss andra och besluten att icke gå på arbete förrän patron skickat Ivar åt fanders. Vi hava kommit överens att verket får stå, om patron icke gör sig av med den tjuvstrykern.»

»Med den saken vilja vi ingenting hava att skaffa. Har Bengt tagit sig av pojken, så är han oskyldig. Vi lita på patron och Bengt i det fallet», svarade en av smederna.

»Så tänker du, din åsna», sade Jönsson; »men jag, som ser längre in i saken, vet att patron genom den där pojken vill att man skall tro, att alla hans arbetare äro korrek-tionister, och då skola vi icke kunna få plats annorstädes, utan äro tvungna arbeta åt patron för en ringare dagspenning. Si det är så, att han ämnar sätta ned avlöningen. Jag säger er därför, behåller patron Ivar, så ligger det djävulens list därunder, och det klokaste vi göra, är att tvinga honom att foga sig efter vår vilja. Skall vi så låta förtrycka oss av en husbonde, som blivit förmögen genom vårt arbete? Nej, han bör lära sig att han är skyldig giva efter för vad rätt och billigt är.»

»Gott och väl det där; men se, vi tro icke på vad du säger. Vi skola höra Bengt.»

»Jaså, ni har mindre ambition än vi andra på verket. Jag trodde icke att smederna skulle låta huttla med sig.»

»Vad ambitionen angår, så äro vi lika måna om vår heder som ni, och därför hålla vi oss till patron, som alltid varit på det rättas sida.»

Och därmed blev det även.

*Sommarsolen lutade till nedgång då Åkersnäs’ arbetare, enligt tillsägelse av Lange, samlades på yttre stora gården. Över de mer eller mindre energiska ansiktena vilade ett uttryck av trots, som tydligt gav tillkänna ett fattat beslut. Skilda ifrån de övriga stod Bengt och smederna. När alla voro samlade, trädde Jacobo mitt ibland

dem. Den unge husbondens ansikte hade ännu samma stränga och fasta uttryck som på morgonen. Med stark röst frågade han dem:

»I haven förklarat att I icke viljen arbeta tillsammans med Ivar, är det icke så?»

»Jo, herr patron, det är sant; och fastare än någonsin är dett vårt beslut nu. Har patron fordrat ett gott namn av oss, som alla äro gamla vid fabriken, så fordra vi detsamma av de kamrater, patron ger oss.» Det var Erik som förde ordet.

»Om någon ibland eder ägde en son», återtog Jacobo lugnt och allvarligt, »som genom olyckliga förhållanden bleve invecklad i en dylik rättegång, skulle ni då anse mig handla orätt, ifall jag gav honom arbete.»

»Det är icke samma sak med en sådan där landsstry-kare, som aldrig ägt några hederliga föräldrar och vars vandel är så skamlig, att ingen velat taga honom i tjänst på den ort, varest han varit.»

»Om han är i saknad av föräldrar, är det ju ett skäl till att ömma för honom, i synnerhet som jag är fullt förvissad, att han är oskyldig. Såsom kristen och människa är jag pliktig att giva den av hela världen övergivne och olycklige ynglingen arbete och beskydd. Så länge Ivar ådagalägger ett gott uppförande, en redlig och gudfruktig vandel, skall han stanna hos mig. Detta är mitt fasta beslut.»

»Patron har rätt», utropade smederna.

»I sådant fall får patron allt se sig om efter annat folk», inföll Erik. »Vi hava föresatt oss att, ifall patron icke avskedar Ivar, vi icke arbeta på fabriken. Antingen skall gossen genast bort, eller få verkstäderna stå. Detta är vår vilja.»

»Följen den», svarade Jacobo med oförändrat lugn. »Det rubbar ingenting i mitt beslut att behålla Ivar.»

Ett doft mummel av ogillande och missnöje gick igenom de församlade arbetarnes leder, men utan att låta skrämma sig däraf, ropade Lange åt verkmästaren:

»Fabriken stänges och förblir stängd till dess jag skaf-fat mig nytt foik.» Därmed gick han emot gallerporten, som förde till inre gården. Några av de djärvaste trädde fram och ville stänga honom vägen, men Jacobo såg helt lugnt på dem, endast sägande:

»Giv plats!» — Ett uttryck, som upprepades av smederna. Bengt öppnade porten och Jacobo gick helt långsamt igenom den.

»I morgon få ni er innestående avlöning för de dagar ni arbetat på denna vecka», sade Lange och vände sig om. Mumlet hade tystnat.

»Skall även smedjan stängas?» frågade en av smederna och avtog mössan.

»Nej ! I ären välkomna till arbete i morgon», svarade Lange.

Gallerporten till inre verkstadsgården lästes i dubbelt lås.

Vid denna rörelse hördes ett dovt mummel, vilket likväl snart dog bort. Erik höjde sin röst och talade till de andra:

»Låt oss nu gå hem. Jag tänker att patron allt besinnar sig tills i morgon. Nog vill jag se hur han skall bära sig till, ifall han tager hit främmande arbetare. Jag hoppas att vi nog skola lära patron förstå, att det icke går så lätt att behandla dylikt folk, som vi äro, på det här sättet. Kan han vara utan oss, kunna vi allt vara utan honom; för si, andra arbetare skall han icke våga att taga.»

Därmed återvände var och en till sitt hem.

*

Natten gick ganska tyst till ända, utan att något, som liknade en orolig sinnesstämning förspordes. I arbetarnas boningar rådde stillhet och lugn.

Om morgonen upplästes de båda stora gallerportarna till yttre och inre verkstadsgårdarna liksom vanligt. Bengt och hans smedjekamrater infunno sig, men måste återvända, emedan Jacobo förklarade att hela fabriken var stängd för dagen. Mot middagen kommo de andra arbetarna uppmarscherande på gården. I spetsen för dem gick Stor-Erik. Jacobo satt på kontoret och skrev. Vid det buller de gjorde, kastade han en blick ut genom fönstret och sade åt verkmästaren, som var inne på kontoret:

»Var god, herr Åsbrink, och hör efter vad de vilja.Säg till att så många som få rum komma in i sänder för att erhålla avlöningen.»

När verkmästaren trädde ut på den breda trappan, ropade arbetarna emot honom:

»Vi vilja tala vid herr Lange själv.»

»Då får ni gå in på kontoret», svarade verkmästaren.

Stor-Erik, som sedan gårdagen ansåg sig vara en högst betydande person och huvudman för de andra, svarade helt trotsigt:

»Nej, vi vilja icke gå in på kontoret, utan må patron komma ut till oss. Det är fälle icke för mycket begärt skulle jag tro.»

Verkmästaren återvände in på kontoret; men till Eriks och de församlades förvåning återkom han, utan att hava Lange med sig, förklarande, att den, som ville tala vid patron, finge gå in till honom.

»Håller sig patron för god att komma ut till oss, det vore väl nog; skall han stoltsera över dem, genom vars arbete han lever. I så fall få vi väl gå in till'en och tala reson vid honom. Jag går först för att säga vad I viljen.» Därmed klev Erik, åtföljd av dem, som jämte honom stodo i spetsen för opinionsyttringen, uppför trappan.

När de trädde in på kontoret, satt Lange framför en hög pulpet och skrev. Han såg upp ifrån arbetet och sade med lugn röst:

»I kommen att hämta eder avlöning.» Vändande sig

till kassören, fortsatte han: »Här äro listorna; var god och betala vad de skola hava.»

»Vad den saken angår, så bliva vi väl klara med den», svarade Erik, »men se, vi hava allt ett ord dessförinnan att säga patron.»

»Jag skulle tro att mellan eder och mig är det slut-talt. När I utbekommit vad I haven att fordra av mig äro vi skilda. I skolen därefter erhålla betyg av mig.»

»Åhå, herr patron, det går icke så lätt att avskeda

oss. I den saken vilja vi hava en röst med.»

»I vilken sak?» Jacobo reste sig upp och stod framför

dem med allvarligt utseende och högburet huvud.

»I det, som rör vårt avskedande.»

»Sedan I alla erhållit eder avlöning, skall jag giva er del av vad jag beslutit. I gåven i går tillkänna eder vilja. Till dess var och en fått sin rätt, har jag ingenting att säga. I kännen mig tillräckligt, för att veta det jag står fast vid mitt ord.»Ett doft mummel hördes ibland dem, som voro inne på kontoret, och kunde sägas utgöra oroshuvuden; men såsom Lange själv sagt, de kände honom allt för väl att icke veta, det han ej skulle göra något annat än vad han sade. Erik ansåg sig likväl mäktig nog att våga fram med ett försök att förmå Lange rätta sig efter honom. Efter några sekunders tystnad, yttrade han:

»Men se nu är det på så vis att vi först vilja hava det klart mellan patron och oss, innan vi mottaga vår avlöning.»

»Det vill säga du vill det; men min kära Erik, jag är icke av samma tanke, och därför lär du väl denna gång få lov att foga dig efter omständigheterna. Tag du din avlöning nu, och tro icke att du varken med trots eller hot får mig

en tumsbredd längre än jag vet vara rätt och billigt.»

»Patron borde icke vara så storordig», inföll Erik, »för si om det kniper, skulle vi allt kunna tvinga patron att stämma ned ton, vi äro många och patron baraste en.»

»Nå, vad mer? Skulle jag väl behöva frukta något våld av eder?» Jacobo gick fram och ställde sig mitt ibland dem. »Tror du att det givs en enda av dina kamrater, som skulle kunna förmås därtill. Nej! Hade jag ansett er för våldsverkare, då hade jag även tagit mina mått och steg för att skydda mig. Nu kände jag eder allt för väl för att ett ögonblick frukta något. Beviset på mitt förtroende ser ni bäst däruti, att jag och kassörn äro helt allena här.»

Jacobo tystnade, och de församlade arbetarna gingo fram till kassören, en och en, för att emottaga avlöningen. Erik blev ännu stående orörlig, under det han med ett eget halsstarrigt uttryck i blicken betraktade Langes vackra och lugna ansikte. Utan att giva akt på Erik återtog Lange sin plats. När alla hade erhållit sin avlöning, räckte kassören Erik sin, sägande:

»Se så, Erik, kvittera nu på listan.»

»Nog kan jag göra’t för att visa det jag icke vill vara bättre än de andra ; men icke skall det här hjälpa stort, när vi nu komma till förklaringen. Jag är allt karl att stå på vår rätt, när det sätter till. Icke äro vi sådana stackare heller att vi icke veta huru den ser ut.»

»Hava alla fått vad de skola?» ljöd Jacobos röst. Kassören bejakade frågan. Lange steg upp och gick ut på trappan, hela gården var upfylld med arbetare, som vän-tade på vad vidare skulle komma. En stor del hade redan börjat övertänka att de möjligen låtit råda sig till det, som var oklokt. Åsynen av Jacobo, som alltid varit god och rättrådig emot dem, framkallade hos dem, som helt och hållet låtit förleda sig, något liknande ånger.

Lange frågade de församlade arbetarna om de hade att anklaga honom för någon orättvisa eller om han i något avseende såsom husbonde brutit emot dem. Dessa frågor besvarades med ett allmänt erkännande att de icke ägde något att anmärka emot honom. De enda, som däruti icke instämde, voro Erik och Jönsson. De iakttogo tystnad.

»Nå väl, om jag i allo uppfyllt mina plikter emot eder, så haven I ingenting att förebrå mig, och likväl haven I förklarat er icke vilja arbeta på mitt faktori. Orsaken I uppgiven är, att jag såsom arbetare antagit en olycklig, övergiven och utblottad yngling, vars ställning i livet är i högsta grad beklagansvärd. Jag är fullt förvissad, att en var av eder, som i likhet med Bengt, träffat Ivar döende av hunger och ett rov för förtvivlan, skulle ha handlat som han. Det vill säga sökt skaffa gossen arbete. I haven velat tvinga mig att kasta ut den stackarn på landsvägen, därför att han varit inblandad i en ohygglig rättegång. I haven därvid icke givit er tid att undersöka om Ivar var en till sina seder och sin karaktär bra eller dålig människa. Jag har en gång sagt åt honom: 'Så länge du uppför dig redligt och hederligt, skall du få stanna hos mig.’ Detta mitt löfte skall jag även hålla. Vad som förvånat och smärtat mig är, att mina arbetare, efter att i så många år varit hos mig, visat så litet förtroende till en husbonde, som aldrig förverkat det. Som icke någon frid eller endräkt kan finnas där, varest förtroendet upphört, måste jag nu förklara eder mitt beslut att stänga fabriken, till dess jag hunnit skaffa mig nytt folk. I går villen I icke hava mig till er husbonde, därför att jag utövat en handling av barmhärtighet, i dag är det jag, som icke kan hava eder till arbetare. I haven låtit uppvigla er emot mig, och jag skall aldrig mer kunna hysa tro på eder. Vi äro således skilda.»

Jacobo ämnade avlägsna sig. En gravlik tystnad härskade under några sekunder ibland de församlade arbetarna ; men vid Langes rörelse utropade flera ibland arbetarna :

»Patron, vi hava i flera år varit vid verkstaden, ochicke fötjäna vi att avskedas så här, för det vi icke vilja hava gemenskap med den där illa kända gossen.»

»Patron, det kan icke vara allvar att patron skall taga nya arbetare, vi hava ju uppfört oss redligt och flitigt?»

Sorlet, som nu uppstod, gjorde det omöjligt att urskilja ett enda ord.

»Tyst, kamrater», skrek Erik, »jag skall nog få patron att ge gehör åt vad vi vilja. Det vore djävligt riktigt om vi

för den galgfågeln Ivar skulle gå ifrån arbete. Nej, se det blir då anamma mig ingenting utav.» Erik klev nu fram till Jacobo och ställde sig i vägen för honom.

»Patron», började Erik och satte båda händerna i sidorna. »Vill patron taga oss i arbete och avskeda Ivar? Vi fråga det nu för sista gången, och jag tillråder patron att göra vad billigt är, eljes så ...»

»Hot duger icke med mig. Du har fått vad du skall hava, och du behöver icke föra någon annans talan än din egen. Var och en må tala för sig. Vad dig och Jönsson angår, kommen I aldrig, förstår du, aldrig på min verkstad mer. I haven gjort allt för att vilseleda edra kamrater. Gå därför ur vägen, innan mitt tålamod är slut.» Jacobo betraktade den grove arbetaren med sträng blick. »I andre gån hem och övertänken var för sig huru I handlat. Märken väl: det är I själva som önskat erhålla avsked.»

»Nej, patron», ropades runt omkring Jacobo, »vi önska ingenting högre än få stanna hos patron; vi vilja blott veta, om det är sanning att patron ämnar sätta ned dagspenningen.»

»Har jag någonsin gjort det?»

»Nej, det har patron visst icke, men ...»

»I sådant fall hade ni kunnat gå ifrån mig, när jag det gjort.» Jacobo gick in på kontoret.

»Det säger jag för sant», utropade en arbetare och gick uppför trappan. »I andra må gärna lyssna till vad Erik och Jönsson säga, men se jag gör det ackurat icke längre, utan går till patron och ber honom förlåta att jag varit med i romolet. Rätt hade han, att om jag, som Bengt, sett Ivar så där eländig, så hade jag nog hjälpfen vånne han slagit ihjäl tio käringar. En kan väl inte vara hårdare än järn heller. När patron säger att han äir oskyldig, så är det klart att så är. En duktig och bra gosse är dessutom Bengt, som aldrig legat i maskopimed herremän och lyssnat till vad de viskat ont om patron. Jag för min del säger: Gud välsigne patron!» Detta utrop upprepades nu av ett stort antal arbetare; varefter så många som kunde det trängde sig in på kontoret för att bedja Lange återtaga dem i sitt arbete och glömma vad som passerat.

Jacobo svarade att de skulle noga betänka sig. Han själv behövde övertänka saken, etc.

»Jag stänger hellre fabriken på en hel månad, än jag behåller arbetare, som låta uppvigla sig», var Jacobos sista ord till dem.

Tysta och förstämda vandrade de av till Bengts boning, utan att låna öra åt Erik och Jönsson. De flesta hade hustrur och barn samt visste allt för väl, att de skulle få vandra långt ifrån hemmet för att erhålla arbete, och ändå svårligen få en sådan husbonde, som Lange, vilken var så väl känd, att han åter med största lätthet skulle erhålla annat folk.

Summan av det nyktra förståndets vaknande till besinning var ånger över tilltaget. Den uppväckta avunden emot Bengt och Ivar var försvunnen för det egna intresset, som talade ännu mäktigare. Bengt hade nu, när de behövde honom, stigit i gunsten. Erik, Jönsson och de mest hårdnackade, som nu utgjorde minoriteten, skilde sig ifrån de övriga för att rådpläga. Det blev likväl icke länge, ty den egna fördelen stod på spel.

Följande dag kommo Åkersnäs ’ arbetare helt ödmjukt och båda om tillgift. Bengt var nu deras förespråkare. Jacobo lät öppna verkstäderna, och det kom åter på den gamla foten. Erik och Jönsson hade icke varit synliga.

*

Dagen efter den, då stridigheterna på Åkersnäs blivit bilagda och allt där återvänt till sitt gamla skick, erhöll Jacobo ett besök av greve Herman, som kom för att underrätta sig om sakernas ställning. Han hade varit bortrest under själva oroligheterna och vid sin hemkomst fått höra talas därom av Stephana och Helfrid. Jacobo nämnde icke ett ord om den del Axelhjelm haft däruti.

»Du kommer väl i eftermiddag över till Kungsborg», sade greven, då han tog avsked. »Jag har nu mina pupiller där. Dessutom äro min hustru och syster högst angelägnaatt få träffa dig. Helfrid i synnerhet har svävat i en icke ringa oro över utgången här.»

Jacobo lovade att komma. Om aftonen infann han sig också ganska riktigt. I salongen funnos tvänne främmande personer. Den ena, en ovanligt högväxt flicka, på en gång smärt och ändå starkt byggd, stod vid pianot och bläddrade i några nothäften. Hon uppbar sin kropp och sitt hufvud med en högst egendomlig värdighet. Om man skulle ha dömt hennes utseende efter konstens regler, så var hon alldeles icke vacker, och likväl hade dessa drag något på en gång fängslande, originellt och intagande. Hon kallades också allmänt den vackra fröken Callen-stjerna. Pannan var icke hög, men full; ögonen av en obestämd, gråblå färg, lågo djupt och voro icke särdeles stora, men hade ett både svärmiskt och trofast uttryck, att de kunde kallas sköna. Näsan, rak och något stor, gav en nästan manlig prägel åt de övriga dragen. Den lilla, vackert formade munnen tillkännagav en beslutsamhet, som likväl helt och hållet försvann, då ett friskt, ungdomligt leende krusade läpparna. Håret var ljusbrunt och hyn frisk. Hela hennes yttre frapperade redan vid första anblicken och fjättrade uppmärksamheten vid hennes person.

Allena vid ett af fönstren stod en flicka eller rättare ett barn; liten till växten med outvecklade anletsdrag och, såsom alla flickor vid hennes ålder, mera ful än vacker, 0111 man undantager ett par livliga, spirituella blå ögon, som skvallrade om en själ, rikare begåvad än andras.

När Eklund, enligt sin gamla, inrotade vana, anmält herr Lange, vände sig Constance hastigt om, lade ifrån sig nothäftena och kastade en forskande blick på den inträdande.

»Se här vår närmaste granne, när Sturesjö blir i ordning», sade greven till Jacobo och presenterade Constance. »Fröken skall om ett par år ensam sköta det stora bruket med tillhörande ägor; därför måste hon nu stanna hos mig här på Kungsborg en tid för att lära sig järnhantering.» Greve Herman smålog skälmaktigt.

»Onkel behagar skämta», inföll Constance leende. »Jag ämnar endast konsumera avkastningen af Sturesjö. Att den utfaller så fördelaktigt som möjligt, kommer att bliva min förvaltares omsorg.» Hon satte sig i en liten soffa. Jacobo tog plats på en liten stol bredvid. »Är byggmästaren, som skall skapa om Sturesjö, herr Langes elev?»»Nej, det är brodern, och han skall bliva mekanikus.»

»Jaså. Även han skall väl resa till Amerika för att lära sig sitt yrke.» Ett fint, ironiskt leende krusade Con-stances läppar och gjorde henne obeskrivligt intagande.

»Han behöver icke göra en så lång resa», svarade greven, »emedan han arbetar hos en amerikanare.» Greven avlägsnade sig.

»Det är ju sant, baron Axelhjelm arbetar hos herr Lange?» sade Constance, vänd till Jacobo.

»Jag förstår sannerligen icke varför fröken med ett uttryck av ironi yttrar sig om att Axelhjelm skulle resa till Amerika. Jag tror att det för personer med höga begrepp om sig själva, sitt namn och sin rang, icke gives någon bättre skola för att bliva fria ifrån alla dessa gamla fördomar, än Amerika; där gäller endast duglighetens adelsskap.»

»Och detta borde gälla över hela världen; men just därför tror jag, att den, som verkligen äger ett sådant adelsbrev, icke bör övergiva sitt fosterland för att i ett främmande söka en lycka, som han med dessa egenskaper kan vinna i sitt hem, på samma gång han gagnar där. Den verkliga förtjänsten har plikter emot fäderneslandet och äger icke rätt att bestjäla detta därpå. Men», tilläde Constance, »ni skall kanske få svårt att avhålla er ifrån att le åt mina fantastiskt fosterländska idéer.»

Här avbröts samtalet av Eklunds röst som anmälde:

»Baron Kurt Axelhjelm!»

Constance vände på huvudet för att taga den anmälde i skärskådande, men knappast hade hennes ögon fallit på honom, förrän hon skiftade färg. Jacobo märkte att en lätt skiftning gick igenom hela hennes varelse, och att hon under några ögonblick var alldeles oförmögen att behärska sin rörelse.

Kurt hade, utan att kasta en blick varken åt höger eller vänster, gått fram till Stephana, vars hand han med synbar livlighet kysste. Först sedan han hälsat på Helfrid, vände han sig till Constance, vilken greven presenterade för

honom. När Kurts blick föll på den unga flickan, som stod framför honom, syntes hennes åsyn göra ett överraskande intryck, liksom han känt igen hennes drag, utan att kunna rätt klart erinra sig, när eller var han sett henne. Kurt var likväl icke av dem, som älska ovissheten, varför han även nu med det allra första sökte övertyga sig, var han sammanträffat med Constance.»Det förefaller mig, som vi träffats förr», sade han, »ehuru jag icke kan erinra mig när.»

»Ni har rätt, vi hava verkligen sett varandra förr.» Constances röst var kall och stolt.

»Var?» Kurt betraktade henne skarpt. »Det är som edra anletsdrag ville återföra någon särskild händelse i mitt minne, och likväl.. .»

»Kan ni ej återfinna den.» Constances utseende var oförändrat.

»Nej ! Jag letar förgäves bland alla de tilldragelser jag genomlevat. Skulle ni ej vilja hjälpa mitt minne till rätta genom att säga, när vi sågo varandra?»

»Gärna. Det var i Berlin för två är sedan. Mera behöver jag väl icke bifoga.»

Nu var det Kurts tur att skifta färg, och han svarade kallt:

»Ni behöver verkligen icke bifoga: 'Unter den Linden och Hotel de Rome', ty ordet Berlin var mig tillräckligt.» En paus uppstod.

»Sjunger ni?» frågade helt plötsligt Constance med återvunnen fattning.

»Nej!»

»Vilken skada. Varmed skall man då fördriva tiden i vinter?»

»Jag med att uppföra bruksanläggningar vid Sturesjö ni med att ställa till baler och fester. Jag är ju för övrigt byggmästare och icke sångare.» Kurt talade med sin vanliga, något vårdslösa ton.

»Herr Lange är fabrikör, men det hindrar honom icke att vara sångare.»

»Därför att naturen givit honom röst. Hade den varit lika frikostig emot mig, skulle jag även ha förkortat tiden med sång, men likväl icke på Sturesjö.»

»Ni är ej särdeles artig.»

»Med er tillåtelse, var min avsikt endast att säga, det jag där hade viktigare att göra än att sjunga.» Kurt reste sig upp, fattade sin hatt och stod framför Stephana för att säga farväl.

»Så snart! Stannar du icke kvar?» frågade Stephana.

»Icke i afton.»

Ögonblicket därefter sprängde han av i fullt karriär på vägen till Sturesjö. Det såg oroligt ut i den unge mannens bröst.

»Varför skulle åsynen av den unga flickan återkalla imitt minne en tiildragelse, som jag nästan förgätit och vilken påminner mig om en dårskap, som — lika gott vad. Jag är just vid lynne att vilja krossa allt, som erinrar om det förflutna och visar mig hur stor dåre jag varit, vilken erbarmlig narr jag ännu är.» Hans tankar fördes nu på Stephana. »Är jag icke så intagen i Stephanas hela väsende, att hon verkar på mitt hjärta mera än någon tillförne. Bort därför ifrån tjuserskan och till arbetet! Om ödet fört i min väg en fattig flicka, lika hänförande och sant kvinnlig, skulle jag gjort guld av mitt arbete, för att kunna kasta det till hennes fötter. Nu gör jag ära därav.»

»Älska, rent en dårskap är,

Ty åt fanders rakt det bär,

Om du lyss på flickans pjoller,

Om du tror på kärleks joller»,

sjöng en frisk, munter stämma, och en högväxt smed [-åtföljd-] {+åt- följd+} av en gosse kom gående Kurt till mötes. Smedens

friska och öppna ansikte anslog vid första ögonkastet. När han passerade förbi Kurt, avtog han mössan med ett:

»God afton!»

Kurt höll stilla hästen.

»Är du arbetare på Åkersnäs?» frågade han.

»Jo jo men ä' jag så», svarade Bengt.

»Du tycks vara glad och nöjd med din lott, efter du sjunger så muntert.»

»Å, arbetaren ä* alltid förnöjd, när han har god vilja och gott arbete. Missnöje och sorger trivas icke rätt gott i mitt sinne.»

»Vad heter du?»

»Bengt. Se, där ligger min koja; den är just icke något slott; men får jag leva, skall den allt bliva större med tiden.» Bengt lyfte åter på mössan och fortsatte sjungande sin väg.

Kurt lät hästen gä i sakta trav. Borta voro alla tankar på det förflutna, på kärlek och på Stephana. Hela hans själ var åter fästad vid det liv, som låg framför honom, den bana han beträtt,, det mål han önskade vinna. Då han red förbi Åkersnäs, föllo dessa smedens ord honom i minne: »Min koja är icke stor, men den blir väl större 0111 jag får leva.» Denna fabrik hade ifrån början varit obetydlig, och nu låg den som en liten stad, där hundra-

5 B Arbetet adlar mannen /.tals människor genom flit och arbetsamhet hade sin utkomst.

Då Kurt red in på gården till Sturesjö och möttes av de förfallna byggnaderna, smålog han föraktligt, mumlande :

»Åkersnäs har fliten och industrien byggt upp. Sturesjö har yppigheten och lättjan förstört. Det givs blott en storhet, varför man kan knäböja, och det är arbetets. Genom detta skall det här ugglenästet omskapas till en plats för liv och verksamhet. Men i vems händer överlämnas det sedan? I en kvinnas, som ingenting annat begriper av livet än att hava roligt.»

Under det Kurt gjorde dessa betraktelser över livet hade Bengt och Ivar trätt in till mor Inga, som höll på att sätta fram aftonvarden.

»Herren välsigne dig, käraste barn», utropade mor Inga emot Ivar. »Du kan icke tro vad en utstått för hjärte-ångest de här dagarna. Jag riktigt tyckte att det var tomt efter dig, under den tid du stannat hos patron. Nå, nu är allt gott och väl igen förstås.» Gumman klappade Ivar hjärtligt.

»Ni är nog för god emot mig, mor Inga», sade Ivar, »och se det tror jag, att om Gud icke visste att jag är fri från all del i Gretas död, skulle han aldrig låtit mig komma i så goda händer som edra och patrons. Ack, mor Inga, det har varit en svår tid denna; för se det känns så tungt att bliva ansedd för en utböling, som gjort det ont är. Den här prövningen har lärt mig vad jag är Gud, Bengt, eder och patron skyldig.»

»Tala icke om det nu, utan låt oss läsa ett Herrens ord och så äta vår kväll; sedan kan nog Bengt bestå en sång att fröjda oss med. Du skall alltid lägga det på sinne, Ivar, att en varken har rätt till mat eller glädje förr än en böjt sitt hjärta inför Gud.»

Under måltiden måste Bengt göra reda för hur allt avlupit på fabriken.

»Nå, Gud vare lov att det är ordning igen», sade mor Inga med en andäktig suck.

»Vad det anbelangar, så tror jag att det icke ännu är så alldeles helt, som det varit. Det finnes flera av arbetarna, som fått dumma funderingar i huvudet. Sålänge det givs någon som blåser under elden, slocknar

den icke.»

»Men aldrig har jag hört på tocket förr. Fabrikens folk har ju i alla tider älskat och ärat patron, som den bästa av alla husbönder.»

»Det skulle allt var endaste själ göra ännu, om icke...»

»Kära gosse, sjung ut!»

»Jo, se det är någon som sätter i dem enfaldiga tankar, och så länge den där någon får vara på verkstaden, blir det alltid illa. Icke vill jag spela angivare och därför namngiver jag ingen.»

»Men om något ledsamt händer, har du alltid haft

orätt, som icke sagt vad du vet», menade modern.

»Å, jag tror att patron har väderkorn åt samma håll

som jag, och han tager allt reda på hela härvan. Då blir det ett fasligt romol, skall jag säga. Patron kan vara rätt sträng när han vill. Nu, mor, tala vi icke mera om den saken.»

Måltiden var slut och Bengt satte sig utanför stugan. Ivar hade lagt sig raklång på marken och blickade i den klara aftonhimmeln under det Bengt sjöng följande vackra och hurtiga ord av Dahlgren:

»Min älskling, hur skön Han hammaren svingar!

Det dånar, det klingar,

Och fjärran det ljuder,

Likt klockan, som bjuder Till andakt och bön.

Den sotiga häll

Har tjusat hans sinne,

Han trivs så därinne När bälgarna knaka Och gnistorna spraka För släggornas skräll.»

Mor Inga lyssnade på sonen och smålog varje gång hennes ögon föllo på hans öppna och vackra ansikte.

Ingen hade nrårkt att ett helt sällskap kom gående ifrån Kungsborgsvägen.

Det var en ovanligt härlig afton. Solen hade gått till vila, och den praktfulla aftonrodnaden kastade en purpurskimrande dager över smedens boning, med sin lilla kåltäppa och sitt prunkande rosenkvarter. De promenerande stannade vid ljudet av Bengts stämma. Naturligt och med liv återgav han de målande orden. När sången tystnade, sade en av damerna, en ung och högväxt flicka:

»Jag måste tacka sångaren.» Hon skyndade före de andra.

»Tack för sången», sade hon vänligt. »Ack, sjung om den än en gång.»

»Å herrskapet på Kungsborg!» utropade mor Inga och reste sig hastigt.

»Bliv stilla, mor», sade Stephana och nickade åt gumman. Ivar hade rusat upp med sådan fart att han nära nog fallit omkull igen.

»Nå, Bengt, vill du icke sjunga om din sång?» frågade Jacobo.

»Det går allt för sig, patron.» Och Bengt sjöng än en gång smedens visa.

Ivar blev stående som förstenad. Hans ögon hade fallit på Olga och han stirrade på henne, liksom hon varit ett vidunder. Olga åter hoppade lätt som en liten elva omkring i gräset och plockade blommor. Huru Olga nu hoppade, kom hon Ivar allt närmare. När hon slutligen var honom helt nära, såg hon upp. Ivar drog sig åt sidan och gjorde en bugning. Ett ögonblick blickade Olga på honom, varefter hon med en rysning sprang bort till systern, ropande:

»Constance, Constance, gossen som mördat gumman är här, så rädd jag är.» Olga hade kastat armarna om systern och tryckte sig hårt intill henne.

»Vad fattas dig, min lilla Olga?» frågade Constance och klappade flickan.

»Ser du gossen där, han, som mördat gumman», Olga kastade åter en blick på Ivar, därpå släppte hon Constance och började springa sin väg.

Olgas flykt föranledde de andra att efter några vänliga ord till mor Inga, Bengt och Ivar genast återvända till Kungsborg.

Ivar stod stödd emot ett träd. Då de främmande voro borta, strök han med handen över pannan och vände sig tvärt till Bengt. Det sorgbundna och vekligt drömmande, som vanligtvis låg i hans ansikte, var försvunnet. Ett drag av trots och energi återspeglades där. Han sade till Bengt:»Jag undrar just, om jag i alla mina dagar skall bliva ansedd som Gretas mördare.»

»Det glömmes nog, om du eljes blir arbetsam och galant», svarade Bengt.

»Ja* Ja£ skall visa dem, att jag är en ärlig människa, och hädanefter skall jag arbeta, så att jag en dag kan bliva en riktigt aktad karl, och det av samma människor, som nu förakta mig.»

»Topp! Du talar nu som det ägnar och anstår en hurtig pojke med rent samvete.» Bengt gav honom ett handslag.

*

Tre veckor förflöto utan att Kurt syntes till på Kungs-borg, ehuru han nästan dagligen inbjöds dit. Han urskuldade sig med att lians tid icke tillät honom göra några utflykter o. s. v. Det såg också verkligen ut som Kurt beslu-tit att icke lämna sig en enda stunds vila eller förströelse, så oupphörligt var han sysselsatt från morgonen till sent pä aftonen. Någon enda gång hände det att han red över till Åkersnäs; men även detta hörde till undantagen. Han var fastväxt vid Sturesjö, där han tvingade allt omkring sig till verksamhet.

På tredje veckan, en vacker julimorgon, medan Kurt höll på att utdela några befallningar åt sitt folk, hördes hovslag i allén, och strax därpå galopperade tvenne hästar in på gården, bärande var sin ryttarinna. Det var Stephana och Constance. När Kurt kastade ögonen på dem, skiftade han färg, men skyndade fram för att hälsa. Stephana yttrade skämtande till honom:

»När berget envisas att icke vilja komma till Mahomed, så kommer Mahomed till berget. Du har glömt Kungsborg, och därför uppsöka vi dig.»

»Det bevisar fruktlösheten av att undfly en fara, den man måste duka under för», svarade Kurt leende och hjälpte Stephana ur sadeln. »Den uppsöker oss, när vi äro som säkrast att hava lyckats undkomma den.» Kurt vände sig till Constance för att hjälpa henne, men det var för sent. Den unga flickan stod redan på marken.

»Om vilken fara talar du?» frågade Stephana, som tagit Kurts arm och gick uppför gården.

»Faran av att se tant. Jag har velat fly den, och nu ...» Kurt talade med låg röst och en varm blick. Båda und-föllo dock Stephana, som vänt sig om efter Constance, vil-ken stannat och betraktat den under reparation stående byggnaden.

»Vad tycks om Sturesjös unga ägarinna?» frågade hon.

Kurts blick riktades på Constance.

»Hon har ett ståtligt utseende», svarade han helt likgiltigt.

»Det förefaller mig alltid som ett profanerande av de åldriga byggnaderna, när vi söka giva dem ett nytt utseende», sade Constance, som nalkades Stephana och Kurt. »Det skulle ha behagat mig bra mycket mera, om detta gamla Sturesjö fått behålla sitt åldriga yttre. Det är ju till hälften en ruin, och det hade varit riktigt romantiskt att få bebo den såsom sådan.»

»Men om denna fantasi blivit uppfylld, hade hela slottet om ett par år varit en fullkomlig ruin, den fröken icke alls kunnat bebo. För att bevara forntida byggnader, måste de underhållas», svarade Kurt.

Han förde damerna uppför den förfallna trappan med sina skyhöga steg, och in uti en med söndriga gyllenläders-tapeter försedd sal — det enda rum i huvudbyggnaden, som var oantastat av reparationen. Möbleringen bestod av några gammaldags stolar med malätet överdrag och en soffa i samma skick. De höga, med små rutor försedda fönstren, vilka lågo åt den täta parken, insläppte en högst sparsam dager i det stora och dystra rummet.

Constance stannade på tröskeln och såg sig omkring, sägande, halvt leende, halvt allvarsamt:

»Detta ser ut som ett spöknäste.»

»Ja, i synnerhet om man ihågkommer att hela Sturesjö ursprungligen varit ett kloster.»

»Vad säger ni?» Constance vände sig hastigt och fäste ögonen på Kurt.

»De egentliga lämningarna av klostret, som lågo i slutet av parken, dem har jag låtit rasera.»

»Min herre, det fanns således ruiner kvar, då ni började reparationen?»

»Ja, och de, som icke voro obetydliga; men nu äro de jämnade med marken. På den solida gråstensgrunden skola vi uppföra masugnsbyggnaden.»

»Ah, herr byggmästare, det är att riktigt profanera ett sådant ställe! Jag är djupt bedrövad över att man berövat mig glädjen av att äga en klosterruin på mina ägor. Sannerligen jag förstår, huru man skall vara beskaffad för att kunna förstöra något, som på ett så magiskt och fängslan-de sätt talar till vår inbillning. Helt säkert är ni materialist», tilläde hon föraktligt.

»Fröken, jag är byggmästare och ingenting annat», svarade Kurt kallt.

»Då är ert kall att bygga upp, icke att riva ned.» Constance gick till ett av fönstren och öppnade det.

»Ofta fordras det att man skall riva ned för att kunna bygga. Det gamla måste giva plats åt det unga, en ändamålslös ruin för en nyttig och vinstgivande masugn.»

»Fantastiska drömmerier för verklig nytta.» inföll Stephana. »Det hela vinner alltid på en dylik omvälvning.»

»Emedan nyttan är för mer än nöjet, och därför hoppas jag damerna tillåta, att jag på några ögonblick lämnar er. Jag måste utdela befallningar åt folket, eljest stå de sysslolösa.»

Constance förblev stående orörlig en god stund, sedan Kurt lämnat rummet.

»Nå Constance, vill du ej att vi göra en rond i detta gamla ruckel, för att se hur det tager sig ut, innan det antager ett förnyat utseende.»

»Vet du, Stephana, vad jag just nu tänkte?» frågade Constance och vände sig om.

»Förmodligen på spökande nunnor, som tågade i procession, och på borgfruar och riddersmän, vilka klockan tolv om nätterna hålla gästabud i detta dystra gemak, på . . .»

»Du är för svår», utropade Constance skrattande, »som oupphörligt skall bele min vurm för spöken. Så är det att i likhet med dig vara uppfostrad i ett land utan historia; man förlorar då all aktning för...»

»Spöken, alldeles riktigt; men vi komma ifrån föremålet för dina tankar. Nå, vad tänkte du på?» ,

»Att min byggmästare är den odrägligaste människa på jorden. Att din man är den enda hyggliga karl jag träffat sedan min ankomst hit.»

»Det var mycket att börja med. Varför är Kurt odräglig?»

»Därför att... han har aktning för ingenting. Åsynen av den karlen är mig förhatlig.» Constance kastade sig ned på en stol och förde handen över pannan.

»Det är en fantasi, som försvinner lik alla andra. Nå, om han nu fallit i onåd, så hava vi ju en hel svärm av unga

män, vilka uppvakta dig på Kungsborg.»

»Säg hellre, att de uppvakta mina pengar,*^ kommer du sanningen närmare.»

»Icke kan du säga så om Jacobo Lange?»»För honom är jag ett kuriosum, st>m han vill studera. Tala icke om den karlen. Han är en pedant, ett slags full-'komlighet, som tillber sig själv. Jag avskyr fullkomligheter, emedan de icke finnas i verkligheten, utan spela en •roll. Han är dessutom så förståndig, att han är ledsam, så oförarglig, att han är odräglig, så oåtkomlig, att han är avskyvärd.»

»Du tycks ha gjort allt för att pröva hans tålamod och förstånd, efter du gjort en så rik erfarenhet», svarade Stephana skrattande. »Du har dessutom kapten D—, baron G— och greve I—, vilka alla tre göra anspråk på att vara älskvärda karlar.»

»Bästa Stephana, sluta för all del! Om dessa herrar själva göra anspråk på att vara karlar, måste väl du aldrig giva dem namn därav. De äro ju ingenting annat än narrar. För övrigt skola de allesammans få vara tokar, pedanter och tölpar; jag saknar allt intresse för skapelsens herrar. De förefalla mig som de vore till endast för att dupera oss. De utgöra våra naturliga fiender.» Constance skrattade rätt hjärtligt.

»Akta dig, att du ej en dag kommer att ångra dina tankar om männen.»

»Du menar att jag skall bliva kär.» Constance såg på Stephana med ett utmanande uttryck.

»Alldeles.»

»I så fall lär det icke bli, medan jag är här på orten. Förr kan solen förälska sig i dessa gamla tapeter, än jag i de praktexemplar, vi talat om. Ack, Stephana», tilläde hon sorgset, »en gång har jag hållit en människa så kär, att jag säkert aldrig skall kunna älska någon man så högt som henne.»

»Du menar Anna Wielki?»

»Ja!» Constance förföll ett ögonblick i djupa tankar. Det syntes på hennes ansikte, att de voro dystra. Efter några minuters förlopp skakade hon på huvudet, för att jaga bort de mörka bilderna. Hon sprang upp och utropade glatt:

»Låt oss bese rummen! Jag förmodar att vi komma att knuffas med murarställningar och översållas utav kalkdamm ; men vad mera! Det blir en hop av små obehag att övervinna. Dessutom får jag det nöjet att förarga mig åt min byggmästares geni. Säkert ämnar han inreda dessa djupa och sfora rum efter nutidens smak, med franska tapeter, lätta och eleganta ornamenter, vilka se ut som omde helt oförhappandes förirrat sig hit och med ett bedrövligt utseende fråga: varför äro vi här? Så mycket bättre, jag erhåller därigenom något, som oupphörligen retar mig under den långa vintern. Fruktan att ledsnaden skall infinna sig och bliva mitt hems dörrvaktare, utebliver därigenom.»

»Du är en högst egen sammansättning, min kära Constance», sade Stephana, under det de anträdde promenaden genom de under reparation stående rummen. »Nyckfull, ombytlig, ofördragsam och självrådig i...»

»Alla mina handlingar, vill du säga. Stephana, icke skämmer du bort folk med artigheter.»

»Du avbröt mig, eljest skulle du fått se att porträttet blivit likt.»

»I så fall ber jag dig fortsätta. Du slutade med att jag var självrådig i...»

»Ditt tal och yttre skick, men till ditt inre är du uppriktig, god och anspråkslös.»

»Gud vet om du icke smickrar», svarade Constance milt. »Jag är icke god och på långt när icke så anspråkslös jag borde vara. — Ah! Vad är detta?» Constance befann sig i ett litet hörnrum, vars väggar bestodo av panelningar, inlagda i fasoner av kulört träd. I detta rum var en ung arbetare sysselsatt att laga den kostbara boaseringen.

»Detta är ett rum, som varit begagnat till — sängkammare av baron X—, stamfader», svarade Kurts röst bakom Constance. »Boaseringen är ett konststycke sedan Erik XIV :s tid, och därför har jag ansett att den borde restaureras. Ni finner härav, att jag icke är en sådan vandal ni behagat föreställa er.»

»Denna sängkammare blir ett minne om det förgångna, och där får jag drömma 0111...»

»Förtryck och adelsvälde», inföll Kurt.

»Talar ni emot adeln?» Constance såg förvånad på honom. »Ni, en baron Axelhjelm», tilläde hon med tonvikt.

»Ni behagar skämta; ibland arbetare finnes icke några baroner, och jag är till själ och hjärta arbetare.»

Constance började tala om hur hon skulle inreda detta rum och möblera det efter forntida mönster. Hon var så helt och hållet upptagen därav, att hon icke hade tankar för någonting annat. Sedan Stephana och hon, åtföljda av Kurt, besett rummen, parken och den plats, där ruinerna stått, framfördes hästarna, och de båda damerna begåvo sig på återvägen till Kungsborg.»I afton räkna vi på ditt sällskap», sade Stephana. »Du vet att vi hava främmande, och att ungdomen skall dansa.»

»Jag skall komma.»

»Välkommen!» Stephana gav hästen fria tyglar och den satte av i full karriär. Constance var redan före henne.

»Besynnerliga lek av ödet», tänkte Kurt och såg efter dem. »Den ena tjusar min själ under det den andras åsyn på en gång plågar, retar och intresserar mig. Jag skulle önska att jag besatt förmågan att kuva denna stolta flicka, som tror sig äga rätt att förakta mig, och för vad?» Kurt utbröt i skratt. »För det jag i tjugufyra timmar varit förälskad i — hennes vän.»

*

När Kurt något sent om aftonen ankom till Kungsborg, var där fullt av främmande. Ungdomen dansade redan. En yrande vals var i full fart. Han stannade i salsdörren och betraktade de dansande. Ibland denna flock av blomstrande och leende flickor, som flögo förbi honom, fästes hans uppmärksamhet vid ett barn, vilket, lätt som en sylfid och med ett uttryck av den sannaste glädje, svävade i dansens virvel. För henne tycktes allt vara glömt, utom den fröjd ögonblicket skänkte henne. Det var Olga Callenstjerna.

»Vilken olikhet och ändå vilken likhet emellan dessa bägge systrar», tänkte Kurt. I detsamma var valsen slut. Den dansande flocken svärmade av ut på terrassen för att svalka sig.

»Du dansar väl?» sade Helfrid, som kom fram till Kurt.

»Med själ och hjärta, därför tänker jag bjuda upp den ibland damerna, som är mest road därav.»

»Det vill säga mig.» Helfrid smålog. Kurt betraktade henne ett ögonblick, därefter svarade han skrattande:

»Du är allt för majestätisk för en dåraktig glädje.» Därmed gick han ut på terrassen. Han hälsade i förbigående på Constance, som stod och samtalade med Jacobo, varefter han uppsökte Olga.

Vi vilja lyssna till vad Constance och Jacobo säga. Den senares ansikte hade ett ovanligt livligt uttryck.

»Ni vill således påstå att det icke är pedanteri, som gör att ni ej dansar?» frågade Constance.

»Det vill jag visst; jag smickrar mig med att i intet avseende var% pedant», svarade Jacobo, vars strålande ögon voro fästa fel den unga flickans fängslande ansikte, där en rörlig sjals alla skiftande känslor återspeglades.»Tillstå, herr Lange, att ni anser er själv vara utan fel! Som nu pedanteri är ett fel, kan ni naturligtvis icke vara behäftad därmed.»

»Ni tror mig således vara egenkär?»

»Ja, ofantligt.» Constance sade detta på ett skämtsamt och ändå eftertryckligt sätt.

»Av vad anledning? Är det något i mitt uppförande, som giver skäl därtill?»

»Allt! — Ni är ju en fullkomlighet i egna och alla andras ögon, utom i mina.»

Jacobo skiftade färg, men kunde icke avhålla sig ifrån att le.

»Jag försäkrar att ni misstager er, vilket även framtiden skall bevisa, då ni närmare lär känna mig.»

»Framtiden har alltid det för sig att icke hava passerat; därför vädja vi till den, då det närvarande sätter oss i förlägenhet. Att vara egenkär är ett stort fel, således omöjligt för er att erkänna.»

»Tillåt att jag försvarar mig mot er anklagelse, att jag av pedanteri icke dansar.»

»Gärna! Men jag vet redan, vilka skäl ni kommer att uppgiva. Det blir något löfte, någon ädel föresats, något stort offer, etc.»

»Misstag. För det första är jag icke road av dans, och för det andra har jag aldrig lärt mig dansa. Det senare är en följd av det första; eller ock tvärt om. I allmänhet gör jag icke gärna, det jag finner tråkigt.»

»En aktningsvärd vana, som bevisar att ni är egoist av själ och hjärta!»

»Denna dans är min», ljöd baron S** röst bredvid Constance; och i nästa ögonblick var hon åter med i dansens virvel.

Jacobo kvarstod, lutad mot ett träd, utan att giva akt på att två par ögon betraktade honom uppmärksamt» Det ena paret tillhörde Helfrid. Hennes blick hängde fast vid hans drag med ett sorgset uttryck, liksom om hon gjort en smärtsam upptäckt. Det andra paret ögon tillhörde Evert, som stod vid ett av salongsfönsterna och såg ut på terrassen. I hans ögon låg harm och avund.

Då Constance åter trädde ut på terrassen, fann hon Jacobo ännu kvarstående på samma plats. Hon gick fram till honom, sägande:

»Herr Lange är djupt förnärmad?»

»Genom vad?»»Genom mina ord. Jag, en obetänksam flicka, vågar säga er, en man om några och trettio år, med ett av allmänheten utfärdat diplom på fullkomlighet, att ni har fel, att ni är egenkär, pedantisk och egoistisk. Detta kan icke annat än harma.»

Nu smålog Jacobo, såsom man småler åt ett bortskämt barns ord.

»Fröken har varken kunnat eller kan förnärma mig med dessa beskyllningar. Det är en nyck att sysselsätta er med min ofullkomlighet och att 0111 möjligt reta mig. Ni skulle vilja vinna den triumfen att hava sårat min egenkärlck. Jag åter skulle giva sanktion åt ert påstående, ifall edra ord hade den önskade verkan. Endast den harmar sig över ett anfall, som känner sig träffad därav.»

»Vet herr Lange, vad ni nu bevisar?»

»En sanning, den ni finner mindre behaglig.»

»Alldeles icke, utan blott att allt hos er är kall beräkning. Därför att det skulle se ut som om ni kände er träffad av mina ord, upptager ni dem med skenbart lugn.»

»Fröken har ungdomens och oerfarenhetens vanliga fel.»

»Och de äro?»

»Att döma strängt och överilat.»

»Det senare kommer åtminstone icke er till last, herr

Lange; jag skulle få en hög tanke om er, ifall jag en enda

gång fick se utbrottet av en häftig känsla, ädel eller oädel, det är detsamma. Det vill säga, att ni kastade långt bort denna omklädnad av fullkomlighet, varmed ni omgj ordar er, och vilken bestämt döljer både våldsamma passioner och mänskliga svagheter.»

»Hädanefter skall jag nogsamt vakta mig att låta känslan spela någon roll, då jag är er i närvaro.»

Constance såg på honom. Jacobos ansiktsuttryck, som hade något av överseende godhet, retade henne. Hon hade icke en enda gång kunnat glädja sig åt att hans drag visat någon rörelse. Constance avlägsnade sig. Jacobo

hejdade henne; ty i detsamma föllo hans ögon på fönstret, där Evert stod. Ynglingens blick uttryckte så mycken vrede att hela ansiktet bar spår därav.

»Fröken, som älskar otyglade uttryck av känsla, bör finna tittrycket i Axelhjelms ansikte i er smak. Betrakta honom!» Jacobo avlägsnade sig.

I den unga flickans fantastiskt oroliga huvud välvde sig inom en sekund tusen planer, huru hon skulle få se detta »helgon», såsom hon kallade Jacobo, berövad sin gloria.Kurt kom och uppbjöd henne till nästa vals, och Evert infann si g för att påminna henne om, att han fanns — något, som Constance bestämt alldeles förgätit, om ej Lange visat henne på honom. Vid hans åsyn kände hon sig harmsen över, att Jacobo hade tagit en gosses tygellösa ansiktsuttryck såsom en typ för hennes smak.

Det föreföll nu Constance, som om hon hade avskytt hela världen. I nästa minut förtretade det henne, att samtalet med »pedanten» Lange skulle äga förmåga att försätta henne ur humör. Hon ville alldeles icke tänka på honom, och hon skulle alldeles icke vara vid dåligt lynne» Nej, hon ville vara glad, och det skulle hon även visa.

Under valsen med Kurt var hon också idel solljus och så intagande, att vår unge byggmästares lätt antända hjärta råkade i låga. Efter slutad vals slogo de sig ned på en bänk i trädgården. Konversationen var ganska livlig. De avundsamma påstodo att Constance koketterade; men de hade orätt. Detta var ett fel, som aldrig kunde läggas den stolta och renhjärtade flickan till last. Ögonblickets ingivelse och stundens intresse — se där vad som var allt för henne. Hon handlade efter impulser, utan all beräkning. Hennes tankar och känslor voro till grundtonen ädla, och just därför föll det henne aldrig in, att man kunde misstyda hennes handlingar. Constance, med sitt växlande lynne, övertänkte icke, att andra hade svårt att förstå livligheten och rörligheten i hennes fantasi eller de idéer och infall, som därav alstrades.

Nu t. ex., då man ansåg henne handla av behagsjuka, fanns icke en tanke därpå i hennes själ. Hon ville undfly sina vemodiga känslor, därför sökte hon en förströelse i samtalet med Kurt, som hon eljest icke gärna sällskapade med. Att detta sedan roade henne, gjorde att hon fortsatte därmed. Hon märkte icke att Jacobos blickar följde henne, emedan hon föresatt sig att icke se åt det hållet.

Hon dansade med Evert, utan att fästa sig vid hans pojkaktiga utfall av svartsjuka» Hon valsade ännu en vals med Kurt, utan tanke på tadelsjukan.

Med bestämd ihärdighet undvek hon Jacobo, ett uppförande, som denne även iakttog.

*

Följande eftermiddag hade greve Herman och alla samtliga, med undantag av Constance, farit över till Åkersnäs. Av nyck vägrade hon att följa med samt tillbringade helaeftermiddagen innesluten på sitt rum. Mot aftonen erfor hon ett oemotståndligt behov att andas frisk luft. Den känsla av oro, retlighet och missnöje, som hela dagen behärskat henne, efterträddes av detta oförklarliga svårmod, som ungdomen så ofta lider av. För att förjaga denna tyngd av melankoli, lämnade hon sin frivilliga arrest och vandrade långsamt genom parken till stranden. Nedkommen dit, satte hon sig på en sten och följde med blicken en av medeltidens jungfrur, som satt och väntade på den älskades återkomst; i ögat låg både saknad och längtan.

»Den som finge följa er, I flyende vågor», viskade Constance med en sorgsen ton; »men ack! I flyn och jag blir kvar.»

I detsamma uppstämde en liten fågel sin sång helt nära henne. Constance lyssnade och smålog. När han tystnade, inföll hon med klar röst till svar:

»Sjung liten fågel, på grönan kvist!

Kvittra för mig din visa,» etc.

»Tack, fröken Constance», sade en stämma, tätt bredvid lienne. Hon vände hastigt på huvudet. Det var Kurt. Han satt ett litet stycke därifrån på en kullblåst trädstam och rökte sin cigarr»

»Ah, ni här!» Constance reste sig hastigt, med ett uttryck av missnöje.

»Låt icke mig skrämma er! Jag skall strax avlägsna mig, ifall min närvaro besvärar; men varför skulle den göra det? Ibland har man en längtan efter att få utbyta idéer med en annan varelse. Även den största prosaist behövde svärma en sådan här naturskön sommarafton. Han känner behovet att kläda tankarna i ord. Jag skulle därför känna mig tacksam om ni stannade.»

»Vilken annan än er skulle jag ha gjort till viljes; men med er vore det omöjligt. Över mina läppar skulle •endast gå bittra ord. Minnet har i afton alltför livligt erinrat om...» Constance höll upp.

»Om vad?» Kurt såg frågande på henne.

»Om Berlin?»

»Ah, min Gud! Kan en dylik obetydlighet stämma er illa emot mig», utropade Kurt leende. »Medgiv att hela händelsen är mera att skratta åt, än harma sig över.»»Herr Axelhjelm, ni är oförlåtligt lättsinnig.»

»Möjligtvis har ni rätt. Jag är ej fallen för dispyter ; men på tro och heder kan jag försäkra er, att man måste vara mer än lovligt pedantisk, för att icke finna det där äventyret muntert.»

»Då är jag verkligen pedantisk. Ah! När jag betänker att —» Constance hejdade sig och tilläde stolt: »Dock,

varför tala därom. Kanske, till er egen heder, vet ni ej huru mycket ont ert lättsinne framkallat; och om ni visste det, skulle ni, med er karaktär, ändå ej förstå det.» Constance böjde på huvudet till avsked och avlägsnade sig. Kurt lät henne gå. Under det han i tankarna höll följande monolog, roade han sig att kasta småsten i vattnet.

»Jag tror, vid min ära, att hon vill inbilla mig det jag krossat ett hjärta!» Han smålog. »I så fall, var det ett mycket lätt vunnet och krossat hjärta. Hela kärlekshistorien innefattades i en tidrymd av — tjugufyra timmar. En sådan där feberfantasi inom känslornas värld går vanligtvis såsom den kommer, lämnande varken smärta, saknad eller minne efter sig. Flickan är romanesk och därför måste hon, å sin väns vägnar, göra något ofantligt stort av ett lappri. Vinsten blir dessutom den, att hon får ett skäl att hata mig. När kvinnan icke är upptagen av kärlek, måste hon avsky. Rika och sysslolösa fruntimmer skola nödvändigt hava något att förströ sig med. Men jag var ändå alltför beskedlig, som lät henne komma undan för så gott pris. Vid min ära, är jag icke tvungen att taga revanche!»

Kurt steg upp och tog av på en av sidogångarna, så att han skulle kunna genskjuta Constance, vilket han även lyckades att göra.

»Ni ser väl att ödet icke vill det våra vägar skola skiljas, efter de nu åter sammanstöta», sade Kurt och lyfte på mössan. »För övrigt är ni skyldig mig en förklaring...»

»Över vad?»

»Över er anklagelse att jag är lättsinnig.»

»Ni medgav det själv.»

»Jag sade: möjligt att så är; det var ett negativt medgivande. Det var icke heller om mig jag önskade tala, utan om er. Ni har framkastat en anklagelse emot mig; tillåt därför att jag nu gör er en fråga. Säg mig, vad namn ni vill giva åt ert uppförande i går? Först sysselsätter ni er uteslutande med herr Lange, så blir ni stött på honom, för Gud vet vad, och då visar ni mig en välvilja,lika oförtjänt som er ovilja. Om jag i går trott på er älskvärdhet, hade jag i dag varit förlorad. Således: är jag lättsinnig, så är ni...» Kurt höll upp.

»Varför fortsätter ni icke?» frågade Constance högdra-

»Därför att jag är räda att sara.»

»En överflödig fruktan, min herre; ni kan aldrig såra mig.»

Kurt skiftade ovillkorligen färg.

»Nåväl», återtog han med ett tvunget leende, »så är ni nyckfull*»

»Det är en beskyllning jag hört, så långt jag kan minnas tillbaka, och jag varken vinner eller förlorar på, att ni upprepar den. Icke heller kan det falla mig in att för er rättfärdiga mitt handlingssätt. Om ni tog min hövlighet för älskvärdhet, är felet ert, icke mitt. Jag har aldrig haft för avsikt att behaga er. Och nu, min herre, tror jag våra vägar åter kunna skiljas.»

Kurt betraktade henne allvarligt. Han avtog mössan, sägande med lika stolt ton som hon:

»Fröken, våra vägar bliva hädanefter alltid åtskilda. Tro mig, aldrig sammanföras de av mig.» Han bugade sig kallt och gick.

»Jag hoppas en gång för alla vara kvitt den karlens närgångenhet», tänkte Constance. »Hade han den minsta takt, skulle han själv inse, att jag måste förakta honom, även om jag i ett sällskap för ögonblicket kan glömma hans avskyvärda mandat emot Anna.»

När de andra helt sent på aftonen återkommo från Åkers näs, hade Constance redan gått till vila. Hon låtsades sova, då Olga och hennes guvernant, mamsell Debré, inträdde i rummet, och ehuru systern ropade henne, förblev Constance orörlig.

»Tyst, Olga», sade guvernanten. »Fröken Constance sover.»

»Ack så ledsamt», sade Olga, »och jag som har så mycket att tala om. Herre Gud, bonne amie, så gudomligt roligt vi haft, och vad den där Lange är vacker och hygglig. Det var allt stor synd att Constance icke var med» Det tycker jag nu, ehuru varken jag eller någon annan saknade henne, medan man var på Åkersnäs. Men varför var icke bygg-mästaren där? Det har jag undrat på. Kan bonne amie

säga det?»

»Det var ingen bjudning. Vi kommo ju utan att herr Lange visste det.»

»Det är sant, men baron X—s på Stålhamra kommo även dit, och då tycker jag baron Kurt gärna kunnat vara med.» Så pratade Olga, ända till dess hon var avklädd, då hon somnade med ett barns lugna sömn.

Constance däremot fick icke en blund i sina ögon. Det ' föreföll henne, som om någon oupphörligt stått och upprepat: »Varken jag eller någon annan saknade henne.» De där orden riktigt marterade, så att sömnen flydde. Hon kände sig uppretad mot sig själv, som skulle fästa vikt vid dem, emot Olga, som uttalat dem, och mot guvernanten, som åhört dem.

*

Ett par dagar därefter, då Jacobo besökte Kungsborg, yttrade han till Constance:

»Fröken ville icke göra Åkersnäs den äran, när Romar-hjärtas foro dit. Var det fabriken eller ägaren, som denna onåd träffade?»

»Fabriken kunde det icke vara, efter jag aldrig sett den, och ägaren ...» Constance smålog.

»Är en så egenkär pedant, att ni anser honom varken värd er nåd eller onåd» Var det icke så?»

»Åh nej, jag tänkte blott, att han åtnjuter ett så allmänt anseende, att han är höjd över 'äran av en obetydlig flickas besök'. Mitt uteblivande kunde således varken såra eller glädja, och därför följde jag min nyck och ‘blev hemma.» Constance såg ofantligt kall och stolt ut.

»Vet ni vad jag djupt beklagar, då jag ser er?» Jacobo betraktade den unga flickan med ett uttryck av välvilja.

»Att jag är något rätt ofullkomligt, med fel och svagheter, främmande för er.»

»Fel och svagheter hava vi alla.»

»Även ni?» Constance uttalade dessa två ord med en så egen, retsam ton.

»Ja visst, men lämna mig. Det var om er vi talade.*

»Er tanke om mig, så var det.»

»Jag har under fem eller sex veckor, som vår bekantskap räckt, talat vid er aderton eller tjugu gånger. Nåväl, jag har icke gjort det, utan att tänka: 'Vilken skada att

6 B Arbetet adlar mannen Ldenna rikt utrustade flicka icke ägt en mor!' Er mor dog ju, medan ni var helt liten?»

Öven Constances nyss så stolta, gäckande ansikte lade sig ett uttryck av vemod, då hon svarade:

»Min mor dog när jag var fem år.»

»En flicka kan aldrig nog beklaga en dylik förlust. — Det är modern, som danar henne till kvinna, i detta ords skönaste bemärkelse. En far, om än aldrig så öm, kan icke uppfatta en dotter.»

»Det där var en svår anklagelse emot fadern», inföll Constance. »Jag vågar likväl påstå, att den icke är fullt rättvis.»

»Jag har aldrig sett en flicka, uppfostrad ensamt av en far, som ej i hela sitt väsen fått något maskulint.»

»Herr Lange, vill ni denna gång säga att jag är okvinnlig?»

»Då man ser och hör er, tänker man ovillkorligen på Jeanne d’Arc eller på forntidens amazoner.» Jacobo avlägsnade sig.

Constance såg efter honom och tänkte, med hjärtat fullt av harm:

»En ohyggligare beskyllning har icke kunnat göras mig. Det var verkligt sårande. Är jag då till mitt sätt detta oting? Eller var hela anklagelsen endast en hämnd, för det jag vågat säga honom, att han var egenkär?»

Constance fann salongen, trädgården och hela Kungsborg för trånga för sina upprörda känslor. Hon ville slippa åsynen av Jacobo och alla. Det förtretade henne, att se honom sysselsatt med Helfrid. Luften blev henne tryckande. Huru mycket avskydde hon icke Jacobo under dessa ögonblick av uppsvallande känsla! Det retade henne till verklig vrede, då Evert nalkades. Innan ynglingen hann öppna munnen, reste sig Constance hastigt och lämnade salongen. Stackars flicka, hon var så obekant med människonaturen, och ansåg Evert vara för ringa, för att han i sin sårade egenkärlek skulle kunna bliva en farlig fiende för hennes lycka.

Några ögonblick sedan Constance lämnat salongen, såg Jacobo henne vandra ned åt parken.

Constance gjorde nu såsom alltid: hon lät beslut och handling följas åt. Efter några ögonblick befann hon sig utanför Bengts boning. Stugudörren stod öppen; men ingen syntes till. Hon stannade helt obeslutsam utanför, och hennes öron träffades då av en röst, som med klara ochvackra tonfall läste högt och tydligt följande gudomliga ord, som vi kristna så lätt glömma:

»Kan du säga till din broder: håll, jag vill borttaga grandet, som är uti ditt öga; och du ser icke själv bjälken uti ditt eget öga? Du skrymtare, tag först bort bjälken i ditt öga, och se sedan till, att du kan utaga grandet, som är i din broders.»

Med upprörda känslor lyssnade Constance. Det föreföll henne liksom de orden varit skrivna just för henne. Hade hon icke denna afton känt sig sårad, därför att man sagt henne ett fel, och likväl, — huru lätt hade hon icke att se andras!

När läsningen upphört, kvarstod den unga flickan orörlig, för att lyssna på rösterna i sitt inre. Kristi anda hade stämt hennes stolta hjärta så milt. Hon hade velat bedja Jacobo om ursäkt för sina utfall och tacka honom för det han fäst hennes uppmäksamhet på ett fel, som var i ögonen fallande. En känsla av ödmjuk och sann ånger uppfyllde hennes bröst, och hon erkände inom sig, att hon icke alltid var vad hon borde vara, nämligen en verkligt mild kvinna. Hade Jacobo i detta ögonblick sett Constance, där hon stod med det ödmjukt sänkta

huvudet och det veka ansiktsuttrycket, skulle han icke kunnat säga att hon liknade ei\ amazon.

Ljudet av steg inifrån stugan förmådde henne att draga sig något tillbaka. Detta skedde alldeles lagom, ty Bengt trädde ut, rökande en liten snugga.

»Hå kors, se fröken», sade smeden och avtog mössan.

»God afton, mäster Bengt, jag kom hit för att få höra er sjunga», sade Constance milt och räckte honom sin vita hand.

»Åh, det är fälle ingenting att höra för en fin fröken», svarade Bengt, »men skulle icke fröken vilja sitta ned?»

Constance satte sig på den lilla grönmålade bänken utanför smedens stuga.

»Vad de här arbetarboningarna äro vackra», sade hon. »De äro så gott som nya.»

»Jo, jo, men. De äro uppbyggda sedan patron Lange tillträdde Åkersnäs. Han lät jämte fabriken även anlägga arbetarboningar, så att folket skulle slippa bo i eländiga kyffen.»

»Är även denna uppförd av herr Lange?»

»Nej, se fröken, det har varit på så vis, att först så bodde även jag där borta vid fabriken, i ett av husen, som ärobyggda för arbetarna; men när jag hade sparat ihop litet av mina dagspenningar, sade patron: 'Bengt du skall använda dina sparpennigar till att bygga dig en egen stuga. En arbetare känner först rätta värdet av arbetet, när han genom det förskaffat sig ett eget tak över huvudet och en egen jordlapp.’ Det var ord, som hette duga. När så stugan min blev färdig, och mor och jag sutto här och första gången läste Herrans ord under eget tak, då svällde hjärtat i bröstet på mig, och jag hade, skam till sägandes, haft lust att gråta av baraste förnöjelse och tacksamhet. — Då jag om aftonen vänder hem från arbetet Qch ser röken härifrån skorsten och då tänker: ’Den där kojan har du genom ditt eget arbete byggt dig’, då blir mig dagens möda så kär, och då välsignar jag vår husbonde, som kom hit till denna fattiga trakt för att giva oss utväg till försörjning. Dessutom har han genom gott exempel och förståndiga inrättningar skapat välstånd, sedlighet och lycka omkring sig, där förut armod och elände fanns. Fröken ska veta att alla stattorparna på Åkersnäs av patron blivit förvandlade till arbetare; och se nu är det icke så gott om utsvultna familjer som förr. Herremännen få lov att vara människor i sina fordringar, sedan de icke hava ett sådant överflöd på armod. Maken till vår patron, att hava tanke för folket, det finnes icke. Nådig grevinnan på Kungsborg, när hon först kom hit, gick även hon omkring i arbetarnas boningar och höll kvinnfolken till ordning och snygghet; därav uppkom ett helt annat leverne. Guds välsignelse har allt detta fört med sig. Sant är även, att på hela orten finnes icke en herre, så ansedd och ärad, som vår patron.»

Constance hade suttit helt tyst och åhört Bengt.

»Äro alla arbetarna lika nöjda med sin husbonde som ni?» frågade hon.

»Ja, nästan alla; men nog kan fröken förstå, att ibland så många även sådana finnas, som icke tycka om att de skola föra ett nyktert liv; andra åter anse sig för mera, därför att de äro rika bondsöner och hava att vänta arv efter föräldrarna. Alla de där tycka nog som så, att patron är för beskedlig emot oss, vilka icke ägt annat, än vad vi förvärvat genom vårt arbete. De vilja att patronen skulle betala dem mera än oss. Det gör att de ibland äro ur humör; men se då behöver han baraste komma ut och tala dem till, så är allt bra igen. På de tio åren som patron varit sin egen och jag hos honom, har aldrig något missnöje varit synligt, förrän nu för en tid sedan.»Constance pratade ännu en stund med Bengt. Han redogjorde för allt vad som rörde fabriken. Hon fick veta att Lange inrättat ett bibliotek, ur vilket varje arbetare ägde rättighet att få låna hem böcker och tidningar. Han hade sålunda även sörjt för deras upplysning. Noga var han, att varje arbetarefamilj skulle äga sådana böcker, som ingåvo dem sann kärlek för religion, sedlighet och upplysning.

Lange handlade efter den grundsatsen, att icke någon ekonomisk förkovran vinnes, utan moralisk förädling och förståndsodling.

Solen hade gömt sitt ansikte i västerns famn och afton-rodnaden kastat sin mantel över himlavalvet, då

Constance tankfullt vandrade hem från smedens enkla boning. Vad hon där lärt, gav rika ämnen till reflektioner.

Om denne man, som genom verksamhet skapat så mångens lycka och utkomst, jämte sin egen, vore stolt över sig själv, ägde han ju full rätt därtill. Över vad bör man vara stolt, om ej över det goda och nyttiga man uträttar. Honom hade hon anklagat för pedanteri och egenkärlek, därför att han älskade livets allvar, framför dess dårskap. Det var därigenom han tillvunnit sig den aktning och det anseende han åtnjöt. När hon sedan övertänkte sitt ändamåls-lösa liv och jämförde det med hans, framkastade Constance, för första gången i sitt liv, den frågan: »Över vad är väl jag egentligen så stolt?»

Hovslagen av en häst störde henne i denna självprövning, En ryttare kom henne till mötes. Det var Jacobo. Då han hunnit fram till Constance, höll han in hästen och hoppade av.

»Man är orolig på Kungsborg över frökens långa promenad, och alla hava mangrant begivit sig av på vägen till Sturesjö. Man trodde att ni fått det infallet att gå dit.»

Ögonblickligen voro de milda intrycken bortblåsta, och åter uppstod en egen, harmfull känsla vid Jacobos ord: »alla mangrant». Det ville säga alla utom han. Constance svarade :

»Sannerligen jag vet varför alla ’mangrant’ skulle behöva gå ut och söka mig. En så här vacker sommarafton borde mitt uteblivande icke kunnat oroa någon.»

»Så tyckte även jag, i synnerhet som en var bör känna edra vanor. Jag var dessutom förvissad, att de icke skulle träffa er på vägen till Sturesjö, men att jag däremot med all säkerhet skulle göra det.»»Ni vill väl aldrig påstå att ni red ut för att söka mig?»

»Helt visst, eljest hade jag ieke tagit den här vägen.»

En tystnad uppstod. Jacobos senare ord hade helt och hållet bortblåst den harm, han först framkallat.

»Av vad anledning trodde ni att jag valt den här vägen?»

»Jag såg er gå igenom parken. Det övriga sade mig instinkten.»

»Och ni lät ändå de övriga ströva av till Sturesjö?»

»Aftonen var så vacker att de gärna kunde taga sig den promenaden. Jag önskade träffa er ensam.» Jacobo sade detta med sin vanliga ton, och ehuru Constance kände att hon rodnade, svarade hon icke ett ord på denna öppna förklaring.

»Det föreföll mig», återtog Jacobo, »som ni och jag skulle ha lättare att rätt förstå varandra i afton, än eljest.» Jacobo betraktade henne med en vänlig och mild blick. »Vandrande helt allena, mitt i en vild skog, är det liksom allt uppmuntrande till uppriktighet, och man känner behovet av att giva konvenansen avsked, för att under några minuter vara riktigt sann.»

»Ja, varför icke», utropade Constance med en glättig ton. »Att säga varandra sanningen, så här omgiven av skyhöga tallar och kvittrande fåglar, kan för ett ögonblick hava sitt behag. Det blir åtminstone något, som avviker från det alldagliga. Jag försäkrar, att jag väntar mig ett verkligt nöje därav.»

»Obegripliga flicka», tänkte han och vandrade en stund tigande vid hennes sida. »Då jag mötte henne, låg det ett så milt och allvarligt uttryck i hennes blick, så erhöll den ett kallt och stolt, och nu — ett tanklöst och glättigt. Vilka äro väl grundelementerna i denna rörliga själ?»

Constance, som förgäves väntade på att han skulle börja, såg upp till Jacobo sägande:

»Nå, herr Lange, hur går det med vår uppriktighetskon versation?»

»Bra, hoppas jag», svarade Jacobo leende. »Det var fröken, som distraherade mig ifrån er själv. Ni är så mångsidig, att man behöver stanna och tänka efter, för att icke alldeles låta förbrylla sig.»

»Jag är icke fullkomlig och kan således svårligen förstås av den, som gör anspråk på att vara det.» Constance

kunde icke avhålla sig ifrån att säga detta med ironisk ton.

»Tack fröken, ni hjälpte mig på ämnet genom detta lilla anfall. Säg mig, varför ni med en så konsekvent bitterhetsöker anfalla mina svagheter? Jag har aldrig sårat eller förolämpat er. I intet fall vet jag mig således hava förtjänt denna obenägenhet från er sida. Vore ni kokett, vilket icke är fallet, skulle jag kunna tro, det ni genom dessa små utfall ville reta min manliga egenkärlek och sålunda fästa mitt intresse vid er person; men detta är en misstanke, ni aldrig kan bli föremål för. Orsaken måste sökas annorstädes.»

»Ni har rätt, den ligger icke i behagsjuka, utan i fruktan att jag skall intagas av personer, vilka synas fullkomliga. — Jag frågar: 'Vilka svagheter döljer den vackra masken?' Innan jag upptäckt dem, kan jag icke avhålla mig från att öppet visa, det jag icke blint tror på ett mynts värde, vars halt jag icke prövat. Det är förklaringen på mitt uppförande mot er.»

»Ni är således misstrogen?»

»Ja! Av fruktan att bliva bedragen är jag ofta orättvis. Detta har jag varit emot er.» Constance uttalade denna sista mening med en ödmjuk och mild ton. Hon var verkligt intagande, då hon räckte Jacobo handen, tilläggande: »Förlåt mig!»

»Ah, fröken, i detta ögonblick skulle jag vilja äga något att förlåta.» Jacobo tryckte hennes hand med värma. »Det var icke någon förebråelse, ej heller någon önskan att ni skulle bedja om tillgift, som framkallade mitt spörsmål, utan endast behovet att veta, varifrån ert uppförande här-flöt. Dessutom har ni kanske haft rätt i edra utfall. Jag är verkligen egenkär. Beviset ligger däruti, att edra ord i hemlighet harmat mig, utan att jag velat erkänna det. Jag ansåg mig höjd över dylika beskyllningar.»

»Herr Lange, den, som, i likhet med er, har av intet skapat en liten värld av verksamhet och välstånd, den har rätt att tro på sig själv.»

»Låt oss icke tala därom. Egenkärleken är en svaghet, den ingen är berättigad att hysa; men den vi likväl ha ytterst svårt att befria oss ifrån. Berömmet närer den, utan att vi giva akt därpå. Och nu, fröken, vill ni giva mig er hand såsom en vän? Det skulle glädja mitt hjärta, om ni så ville betrakta mig.»

»Önskar herr Lange, att hava en amazon till vän?» Constance skrattade.

»Vad vill ni! Jag har, oförklarligt nog, en stor svaghet för er. Nå, vill ni ej att vi bli vänner?»

Constance räckte honom handen.»Min aktning, herr Lange, skall ni alltid äga, min vänskap är som jag själv, ett rörligt ting.»

»Men icke ett ostadigt.»

De voro nu framme vid Kungsborg.

*

En tid förflöt, under vilken Jacobo nästan varje afton var på Kungsborg. Det blev icke svårt att gissa vem den magnet var, som drog honom dit; ty hela hans uppmärksamhet var fäst vid Constance.

Helfrid sade ingenting, men hon gav akt på verkningarna, och ofta stal sig en suck ur den stolta flickans slutna bröst. Även Stephana suckade och tänkte med saknad på, att hennes önskningar, med avseende på Jacobo och Helfrid, skulle gå i kvav. Var och en behöll likväl sina iakttagelser för sig själv.

Kurt besökte mera sällan Kungsborg, och då undvek han att komma i beröring med Constance. Hans intresse var delat mellan Stephana och Olga. Den senare, med sitt högst egendomliga och fantastiska lynne, på en gång begåvad med ett moget förstånd och ett barns uppfattning, ägde något så originellt, att hon roade honom, utan att han rätt kunde förklara egenheterna i hennes karaktär.

Constance delade sin välvilja emellan Evert och Jacobo, ehuru gåvorna utföllo helt olika. Man märkte lätt att hon, även under utfallen av sina nycker, likväl alltid visade ett stort förtroende till Jacobos överlägsenhet och

sällan tillät sig vad hon trodde att han ogillade. Den unga flickans hela uppförande utvisade, att Jacobo var den man, till vilken hon blickade upp, då däremot Evert var en yngling, den hon behandlade helt nedlåtande. Så t. ex. föll det henne aldrig in att bedja Jacobo bära schalar eller hämta ett glas vatten o. d.; med dylika uppdrag vände hon sig alltid till Evert. Constance fick ibland de mest besynnerliga infall, och då var det alltid Evert, som skulle verkställa dem, icke Jacobo.

Under det Constance var ett föremål, omkring vilket svartsjuka och kärlek vände sig, levde Olga ett liv för sig. Förmiddagarna, som utgjorde flickans plågostunder, upp-togos av undervisningen för mademoiselle Debré. När klockan slog tre, var befrielsens stund inne, och Olga sprang som en vilde ur guvernantens rum ned i trädgården, för att andas ut efter den tortyr hon påstod sig hava utstått. Olga kallade lektionsrummet för »penitence-cellen». Sedan middagen var förbi, tog Olga sig fri från all uppsikt. Det varendast under dessa stunder hon kände att hon levde. Hon strövade omkring i skog och mark, eller ock log hon och drömde, med blicken följande de bortilande molnen. Andra ögonblick satt hon fördjupad i läsningen av någon spökro-man eller berättelse från medeltiden.

En dag under det hon tog sig en fristund från mamsell Debrés uppsikt och Constances ömma oro, fördjupade hon sig i skogen. Kommen till en liten avväg, såg hon på avstånd en liten koja. Så fort hon fick ögonen på den, ville hon se hur denna såg ut. Just som hon skulle utföra denna sin önskan, fästes hennes uppmärksamhet vid ljudet av häftiga snyftningar, vilka kommo ifrån andra sidan av en stor buske, som stod vid vägen: Hon hörde ett barns röst säga:

»Så olycklig jag är; det går aldrig väl. Jag törs icke gå hem till mor, för ho' blir så bedrövad. Herre Jesus, hjälp mig!» Dessa förtvivlans utrop åtföljdes av häftiga snyftningar.

»Kära Janne, icke skall du misströsta», sade en annan röst. »Ingen rår för olyckan; och en olycka var det att du tappade penningarna. Jag skall taga mina sparpenngar och nu genast giva dig igen en del av det du förlorat. Det övriga ska du få litet längre fram, men det är icke värt du säger, att det är jag som hjälpt dig.»

»Du är allt bra beskedlig, kära Ivar», svarade barnrösten, betydligt lugnad och utan snyftningar. »Vem skulle kunna tro det om dig? Du, som är ansedd för att vara så elak och hava gjort så mycket ont.»

»Ivar, mördaren», mumlade Olga, och i nästa ögonblick var hon på andra sidan om busken, där hon fann Ivar och en gosse om tio år. Olga gick med beslutsamhet fram till den lilla Janne, sägande:

»Du skall ingenting taga av den där gossen för det skulle endast bringa dig i olycka.» Olga var så rädd att rösten darrade; men hon ansåg för sin plikt att rädda det stackars barnet ifrån beröringen med Ivar. Hade icke hennes gamla amma berättat, huru hon med egna ögon sett Ivar smyga in till den mördade gumman? Dessutom hade Nora sig väl bekant, att smeden icke dött någon naturlig död, utan att Ivar haft sin del även däruti.

Allt sedan Olga och Ivar sammanträffade på kyrkogården, hade Nora, hennes amma, roat Olga med dessa upprörande berättelser om den ryslige smedgossen, som på ett så obegripligt sätt blivit försatt på fri fot. Flickan hade, rysande av fasa och med detta på en gång plågsamma ochändå oemotståndliga intresse, lyssnat till mordhistorien, som ammans inbillning uppdukade, och varuti hon tilldelade Ivar huvudrollen. Summan därav blev, att han utgjorde ett föremål, som Olga i sin föreställning målade med de hemskaste färger. Gud vet, om icke den fantastiska flickan, i den hemligaste vrån av sin inbillning, gav honom både horn och bockfötter. — Nog av, då hon fick höra namnet Ivar, och att han tillbjöd sig i hemlighet hjälpa ett bedrö-vat barn, uppstod ögonblickligen i hennes produktiva hjärna alla möjliga rysligheter, såsom en följd för barnet, ifall det antog Ivars hjälp. Olga ansåg för en hög och ädel bestämmelse att kunna rycka den oerfarne ifrån all beröring med Ivar och göra sig själv till martyr för detta mål. Att något rätt fruktansvärt borde inträffa, därpå var Olga fullt förvissad. Men låtom oss återvända till skådeplatsen för Olgas uppträdande!

Vid ljudet av hennes röst hade Ivar vänt sig om. Utan att giva sig tid att undersöka, om blicken han riktade på henne utvisade grymhet, tänkte Olga:

»Herre Gud! Nu gör han väl något ont.»

»Varför vill fröken skrämma Janne för mig?» frågade Ivar. »Jag har ju aldrig gjort fröken något ont.»

Utan att svara hade Olga närmat sig Janne, som stod med vidöppen mun och ansiktet ännu vått av tårar och stirrade på henne. Hon fattade honom vid handen, med de orden: »Kom fort härifrån!» och därmed drog hon gossen med sig. Ivar rörde sig icke ur fläcken. »Var bor din mor?» frågade Olga med hjärtat i halsgropen.

»Hennes stuga är den där; men se, jag vill icke gå hem!» utropade gossen och tvärstannade. »Jag har tappat mors alla pengar», tilläde han gråtande.

Olga tittade sig rädd om efter Ivar, som stod kvar. Hon försäkrade gossen, att hon skulle giva honom de borttappade penningarna emot villkor att han aldrig talade vid Ivar. Den tolvåriga, romaneska flickan kände sig rätt stolt över att få spela rollen av beskyddarinna. Sedan hon lyckats lugna barnet, följdes de åt in i stugan, där Olga utvecklade hela sin vältalighet, för att utverka gossens förlåtelse samt lovade modern att ersätta förlusten.

Det kändes så glatt inom Olga, då gumman och gossen tackade och välsignade henne, att hon tyckte sig aldrig vara så lycklig. Enligt Olgas tanke hade hon i dubbelt avseende gjort en god gärning. Hon hade ju utan fruktan för egen fara ryckt Janne undan Ivars farliga sällskap.Efter glädjen kom likväl tanken på hemvägen och därvid kände Olga sitt mod svikta. Ivar kunde ju ligga i försåt i skogen. Det föll henne in, när hon stod utanför stugan. Hon tvärstannade; men ögonblicket därpå fortsatte hon vägen, fullt besluten att trotsa faran. Hon ville icke, och hon skulle icke vara rädd. Med den föresatsen fortsatte hon vägen, görande i sin fantasi den mest upprörande roman över sin hemfärd, Olga hade till sin stora förvåning gått igenom hela skogen, utan att se en skymt av Ivar. Hon kände sig litet missnöjd över att gå miste om hela den scen, hon så livligt målat. När hon skulle lägga handen på järngrinden till parken, öpnades den av en gosse. Hon hade framför sig — Ivar. Olga var nära att skrika till vid hans åsyn.

»Fröken behöver icke vara rädd», sade Ivar. »Jag tänker varken göra fröken eller någon annan något ont; men jag ville bara säga, att det icke är rätt att skrämma upp barn och andra för mig. Fröken kan fråga patron Lange, hos vilken jag arbetar, om jag är någon farlig människa. Icke kan fröken vilja göra mig ont med att tala om sådana saker, som fröken icke känner?»

Olga betraktade Ivar, under det han talade. Då han tystnat, sprang hon med bevingade steg förbi honom, utan att säga ett ord. Han blickade en stund med sorgset uttryck efter henne, därpå slog han hårt igen grinden och mumlade:

»Min mästare hade rätt, det är bara elände med adels-folket. Usch, så elaka de äro!» Ivar återvände långsamt hem, och Olga ilade upp till Nora.

»Herre min skapare, vad fattas henne, mitt lilla hjärta», sade Nora, när Olga slog upp dörren och kom insättande, liksom hon haft en hel här av förföljare i hälarna.

»Kära, rara, snälla Nora! Du kan icke tro vilken ryslig händelse jag överlevat!» utropade flickan och slog armarna om den gamla kvinnans hals. »Jag förstår icke själv att jag är här med livet.»

»Vad i all världens dagar säger hon, barn? Har hon råkat ut för ett farligt djur kanske?»

»Mycket, mycket värre; jag har träffat den där mördaren, gossen, som slog ihjäl gumman och smeden, om vilken du berättade så hemska saker.» Och nu förtäljde Olga hela händelsen. Nora berömde hennes handling, och förmanade henne att nogsamt akta sig för den gossen, som, enligt hennes förmenande, stod i direkt beröring med den onde.Ja, Nora visste att det var ett ställe i skogen, där satan drev sitt spel.

Olga, av ett fantastiskt lynne, lyssnade med spänt intresse på varje ord, som gav näring åt hennes mystiska drömme-rier. Den vidskepliga och inskränkta amman hade genom sina sagor och spökhistorier givit en oupphörlig näring åt Olgas fantasi. Huru många gånger satt icke flickan med huvudet lutat i händerna och böjd över en bok, drömmande om älvornas dans under sommarnatten, och så livlig var föreställningen, att hon tyckte det orden i boken förvandlades till små, leende varelser, vilka, omgivna av blommor, dansade för henne på bladen. Andra ögonblick var hennes tankar uppfylld av hemska figurer, dunkla spökhistorier och förfärliga troll.

Olga kunde så jaga upp sin inbillning, att hon icke vågade blicka omkring sig, av fruktan att helt nära sig få se någon av de där rysliga uppenbarelserna.

Noras inflytande på Olga skulle kunnat bliva i högsta grad olycksbringande, om ej den unga flickan först i sitt förstånd, då det mognat, erhållit en motståndare, som skulle vända hennes fantasi ifrån det vidunderliga. För det andra skulle omständigheterna rycka henne ur den förtrollning, varuti Noras spökberättelser höll henne och vända inbillningen på högre och ädlare föremål.

Lilla Janne blev Olgas skyddsling. Hon gav honom och hans mor alla sina handpenningar, skänkte gossen dessutom nya testamentet, en ny katekes och en bönbok, allt under förmaningar att han icke skulle få hava något umgänge med Ivar, eller emottaga någon gåva av denne. I sitt hjärtas godhet och oerfarenhet betänkte Olga ej, att hon, under ivern att rädda Janne, gjorde Ivar mycket ont.

Janne å sin sida blev så rädd för Ivar, att bara han fick se honom, sprang han av alla krafter för att komma undan. Janne förtrodde sig därjämte till grannarnas barn, och snart var Ivar hela den uppväxande befolkningens skräck och fasa. Den slumrande ovilja, som hos arbetarna blivit tystad, dels genom det försvar Lange givit Ivar, dels genom Ivars eget uppförande, upplågade nu hos barnen och av dem väcktes den så småningom åter till liv hos föräldrarna och inom Åkersnäsfabriken. Kolar-Janne och hans mor hade sagt åt sin granne, att herrskapet från herrgården förbjudit Janne att tala med den elaka människan Ivar. När nu detta blev bekant, ansåg man Ivar för ett riktigt vidunder, som en var borde undfly. Kom därtill att Jönsson och Erik, vilka voro utan arbete, gjorde sitt till att vidvarje tillfälle slunga fram något ord om Ivar. Sedan detta

ämne åter kommit till tals, så blev det lätt att förutse, det

något utbrott förr eller senare skulle äga rum.

En dag yttrade Bengt till Ivar:

»Jag vet icke vad kamraterna nu igen fått i sinnet emot dig, men förbittrade äro de. Kanske det är därför, att du aldrig går med på något av deras nöjen.»

»Åh nej, kära Bengt, det är det icke därför. Komme jag på en av deras dansstugor, så skulle de allt giva mig ett kok stryk.»

»Jag fruktar bara att de vilja dig något ont; men jag ska väl höra efter vad de hava för arbete i tankarna.»

*

Den sista augusti, årsdagen då Åkersnäs fabrik blev öppnad, gav Lange alltid en fest för folket. Han hade så gjort varje år. På Åkersnäs yttre gård uppfördes en dansbrygga och den inre inrättades till servering. Alla arbetare, med hustrur, systrar och fästmör samt allt bruksfolket från Kungsborg inbjödos. Greve Romarhjärta och grannarna runt omkring kommo dit, för att vara åskådare av den folkfest, som gavs av »amerikanaren», som Lange kallades. Himlen var klar och molnfri, och solen sken så mild och leende ned på det till festen ordnade Åkersnäs. I dag öppnade det sina portar för nöjet.

Det var en vacker anblick att se alla dessa verkstadsbyggnader sirade med kransar samt grindarna klädda med löv och blommor, så att de liknade äreportar.

Runt omkring dansplanen voro bänkarna uppförda för att giva vila mellan danserna. När klockan slog fem, kommo alla arbetarna med sina hustrur och anhöriga upptågande på gården, under det musiken, som Lange skaffat från närmaste stad, spelade en marsch. Därefter kommo Kungs-borgs bruksfolk. Lange tog emot dem och hälsades med ett:

»Leve patron Lange!»

En stund därefter började dansen, som alltid öppnades av Jacobo och den äldste arbetarens antingen dotter eller hustru. Sedan början väl var gjord, behövde icke glädjen trugas fram. Han infann sig självmant. Folket liknar ett barn: des fröjder äro sanna liksom dess smärtor. Dess begrepp äro icke förkonstlade, utan naturliga och utgå från

deras ofördärvade känslor.

Alla, som voro unga, dansade på Åkersnäs. Därför fäste det uppmärksamheten, att se Ivar stå lutad emot skranket,som var uppfört omkring dansplanen, och blott se på. Gossens livade utseende bevisade att detta skådespel intresserade honom.

»Varför dansar du icke?» frågade Lange, som förvånat sig över att Ivar förblivit endast åskådare av ett nöje, så fullkomligt överensstämmande med ungdomens smak.

Ivar vände förlägen på mössan.

»Tycker du icke att det vore roligt att dansa?»

»Åh jo, nog kunde jag tycka det vore roligt, men ...» han fäste ögonen på Jacobo; de stodo fulla av tårar.

»Säg ut, min gosse!» Lange klappade honom på huvudet.

»Om jag skulle gå fram till någon av flickorna här och be henne dansa med mig, så är det ingen, som skulle vilja nedlåta sig därtill. Därför, patron, låter jag bli.» Blygsel, harm och smärta stodo att läsa på ynglingens ansikte.

»Och detta är skälet, varför du ej dansar?»

»Ja, herr patron.»

»Gott.» Lange gick ifrån honom och fram till Stephana, som stod och språkade med mor Inga. Jacobo hörde denna säga:

»Jag försäkrar nådig grevinnan, att varje ord jag säger är en dagsens sanning. Det är lilla fröken, som med sina ord till kolar-Petters hustru och pojke, gjort att byns ungdom och barn äro så förbittrade på den stackars fromma gossen. Den gamla oviljan emot honom har åter vaknat, och nu vill ingen av jäntorna dansa med Ivar.»

»Så skall jag visa dem, att jag icke anser mig förnärmad att dansa med honom», svarade Stephana. »Var lugn, mor Inga, er skyddsling skall nog en dag bliva omtyckt. Vad Olga i sin barnslighet pratat, det skall hon återtaga.» Stephana klappade mor Inga på skuldran och såg så innerligt god och mild ut, att Kurt tänkte, där han stod ett stycke ifrån och betraktade henne:

»I den kvinnans hjärta bor bestämt en ängel av godhet. Mycket ville jag offra för att i hennes blick läsa uttrycket av en bön, ställd till mig.»

Jacobo stannade en stund och talade lågt med mor Inga. Under tiden gick Stephana fram till Ivar, sägande:

»Nå, min gosse, varför dansar du icke?»

»Fru grevinna, jag har ingen att dansa med.» Ivar såg på den vackra kvinnan med ett blygt uttryck av ungdomlig beundran.

»Du har icke bjudit upp mig.» Stephana smålog så obe-skrivligt uppmuntrande, att Kurt kände sig helt avundsjuk på den lycklige Ivar, som var föremål för hennes välvilja.

»Herre Gud! Icke vågade jag», stammade Ivar alldeles förbryllad av Stephanas vänlighet. I detsamma spelades upp en bondpolska. Stephana räckte Ivar handen med de orden:

»Efter du haft mindre mod än Bengt, som jag nyss dansade med, så bjuder jag upp dig.»

I nästa ögonblick lade Ivar sina händer om det smärta livet och svängde helt hurtigt om med den vackra grevinnan. Kurt dansade med en blomstrande smeddotter, frisk glad och rosende röd, som det nyvaknande hoppet. Om hon var ful eller ung, vacker eller gammal, det tänkte han ej på; alla hans tankar voro för aftonen koncentrerade hos Stephana. Han avundades allt och alla, som voro i beröring med henne. En gång under hambopolskan, då Stephana vilade, och slumpen förde Kurt med sin dam bredvid henne, viskade han:

»Tror tant verkligen, att den där gossen vet skatta den lycka han nu njuter? En lycka, som kan väcka ett helgons avund och ännu mer en människas.»

»Du har rätt. Ivar har på hela aftonen icke fått dansa, därför bör han nu känna sig lycklig därav.» Vad var det i Stephanas milda röst, som så bestämt förbjöd varje upptagande av detta ämne? Kurt kunde själv icke göra sig reda därför; han endast kände att ett enda ord vidare av galanteri skulle ha varit honom omöjligt.

Polskan var slut, och Ivar drog sig undan bakom de andra för att riktigt ostörd kunna göra sina betraktelser.

I alla fyra hörnen av gården voro lövsalar uppförda. Utan att giva akt därpå, hade Ivar kommit helt nära en av dem. Han hörde plötsligt Langes klara röst yttra :

»Det givs blott ett sätt för fröken att gottgöra Ivar, det är att dansa med honom i afton, och sålunda visa folket att edra ord ingenting betyda. Ni är skyldig honom denna upprättelse.»

»Skall jag dansa med honom», svarade en osäker och nästan gråtfärdig röst, med ett uttryck av fasa. »Herr Lange, allt annat vill jag göra; men att låta den där gossen taga uti mig, skulle jag känna mig riktigt olycklig av. Uh! Det förefaller mig som jag skulle bliva nedsmutsad av hans händer. Bästa, goda herr Lange, jag kan icke.»

Ivar tyckte att han hörde henne gråta.»Men jag har ju sagt fröken, att Ivar är fullkomligt oskyldig», svarade Lange allvarligt.

»Ack ja! Jag vill tro det; men han har ju setat i fängelse, han har bott ihop med mördare och ... och ... jag kan icke låta honom taga i mig. Allt, allt annat. Det ryser i mig bara jag tänker därpå.»

»Besinna, att fröken kan rädda honom ifrån folkets ovilja, som i annat fall, förr eller senare skall drabba honom. Detta vackra mål är väl värt, att fröken betvingar en fantasi.»

»Herr Lange», sade en annan röst med milt allvar. »Här kan icke komma i fråga annat än att Olga skall gottgöra det onda hon i sitt barnsliga oförstånd gjort. Jag bara djupt beklagar, att jag icke förr vetat av hela händelsen. Kom nu, Olga, du skall först dansa med Ivar, och sedan skall jag.»

Ut ur lövsalen trädde Constance, hållande den dödsbleka Olga vid handen. Förgäves frågade man efter Ivar; han fanns icke och syntes icke till på hela kvällen. Lange och Constance sökte honom överallt.

Den senare skickade hem till Bengts stuga för att se efter om han var där; men nej, man träffade honom ingenstädes.

*

Ett par dagar därefter var söndag. Bengt, mor Inga och Ivar hade varit i kyrkan, såsom vanligt. De båda förstnämnda begåvo sig ifrån Guds hus till en i grannsocknen boende släkting; men Ivar, som icke ville göra dem sällskap, gick hem. Genvägen ifrån kyrkan gick igenom Kungsborgsskogen och utmed Kungså, såsom vi vilja kalla ån, vilken längre fram åt Åkersnäs bildade flera större och mindre vattenfall. När Ivar kom till det stilla och klart framflytande vattnet, satte han sig. Luften var så härlig och solen sken så blid ner på den lugna nejden. Allt omkring honom var fridfullt och sabbatslikt. Han saknade all lust att avlägsna sig. Plötsligt avbröts stillheten utav Svenne friska och ungdomliga röster. Ivar vände på huvudet och fick se två flickor komma framspringande ur skogen och taga vägen ned till spången, som var lagd över ån. I den, som kom först, igenkände han genast Olga. Vid hennes åsyn skiftade han ovillkorligen färg. Den andra var t>aron X—s yngre dotter, jämnårig med Olga.

»Kära Olga!» utropade fröken X—, »jag är bara räddatt vi få bannor, för det vi på egen hand varit så långt borta.»

»Åh lappri», svarade Olga och dansade av före lekkamraten. »Vi ha ju bara varit i skogen efter ljung; om vi nu taga vägen över spången, så ligger parken där på andra sidan, och då äro vi hemma.» Olga kastade sig ned i gräset bredvid åkanten, tilläggande med glättig röst: »Trippa du över, medan jag ordnar min vackra ljung.»

Fröken X— stannade bredvid henne.

»Söta, snälla Olga, säg mig var du läst den där vackra sagan du berättade? Jag skulle så gärna vilja köpa den. Var nu icke elak längre och gyckla, utan tala om för mig var den står att läsa!»

»Jag försäkrar att du icke kan få köpa den, det har jag redan tvenne gånger upprepat.» Olga sträckte ut sig helt självsvåldigt i gräset.

»Om du ej läst den, så har du väl hört den berättas? Vem har talat om den?»

»Ja, 0111 du det visste: men se det är min hemlighet. Vill du marschera över stocken där, som spång man kalla plär?»

»Icke förr än jag fått veta var du fiskat upp sagan. Den var på vers, och följaktligen har du måste läsa den för att lära den utantill.»

»Ack, min Gud, vad du är enfaldig! Begriper du icke att jag tagit den ur mitt eget huvud. För att icke hava allt för tråkigt med dig, gjorde jag ihop den. Gå nu först, så skall du sedan få se huru jag lik en stormil, skall komma efter. Det är något riktigt, riktigt roligt att springa över den där spången! Det förefaller mig då som jag flöge över vattenytan, och som vattennymferna nickade åt mig från djupet.»

»Så tokigt du talar. Jag är just litet rädd, huru jag skall komma över.» Fröken X— började helt försiktigt och långsamt anträda vandringen.

»Du går alldeles som en katt, när den är rädd att bliva våt om fotterna», sade Olga skrattande.

På det ställe, där Olga låg utsträckt i gräset, var en stor och tät hasselbuske. På andra sidan om den satt Ivar alldeles gömd för hennes blickar.

När fröken X— lyckligt var kommen på andra stranden, uppgav Olga ett ljudeligt: »hurra!» varefter hon rusade upp och med bevingade steg ilade fram på den slippriga stigen, utropande:

»Nu kommer jag, liksom vinden när den far över vå-

7 B Arbetet adlar mannen I.gen!» I detsamma hördes tvenne ångestskri och en kropps fall i vattnet.

»Herre Jesus! Olga, hjälp, hjälp, hjälp», började fröken X— skrika och sprang upp åt parken. I detsamma störtade sig en yngling i vattnet. Strömmen hade redan fört Olga ett stycke med sig, emot det nedanför befintliga vattenfallet; men med ett par raska simtag var ynglingen vid hennes sida. Några ögonblick därefter stodo både Olga och hennes räddare på land. När den första förskräckelsen var över, betraktade hon den, som ryckt henne undan faran. Hon igenkände Ivar och utropade förskräckt:

»Herre Gud! Är det ni som räddat mig?» Olga gömde ansiktet i händerna.

»Ja, fröken, det är mina händer som dragit upp er ur vattnet, och som tagit i er för att rycka er undan döden. Alldeles samma händer ni icke ville skulle vidröra er av fruktan för att bliva orenad av dem. Ni hade kunnat göra en god gärning om ni dansat med mig; men ni ville icke. Jag undrar just om jag i dag icke velat taga i er, vad öde ni fått? Om aftonen när ni vägrade patron att dansa med mig, bad jag Gud att ni skulle råka i någon fara, så att ert väl skulle bero av mig. — Gud har bönhört mig. Jag har skänkt er livet. Ni är mig ingen tack skyldig, emedan jag endast betalt er med en god gärning, det onda ni gjort mig.»

Ivar gick över spången tillbaka till den sida, där han kvarlämnat sin rock. När folk ifrån Kungsborg, med den av förskräckelse nästan halvdöda Constance i spetsen, kom-mo ned till ån funno de Olga gråtande och genomvåt, men fullkomligt oskadd. På frågorna, huru hon kommit ur vattnet, svarade hon blott, att en gosse hjälpt henne.

*

Följande afton stannade en liten droska utanför Bengts stuga. Den kördes av greve Romarhj ärtas kusk. I densamma satt Olga. Bengt hade nyss ätit sin aftonvard och rökte nu sin pipa. Då han fick se Olga, mulnade hans glada ansikte och när hon kom fram till honom, hälsade han på henne med en föga vänlig min.

»Är Ivar hemma?» frågade Olga, något osäker på rösten.

»Nej! Han är kvar på fabriken», blev svaret.

»Jag hade ett ärende till honom.» Olgas själfulla ögon blickade liksom bedjande på smeden; men han såg icke på henne. Han svarade föga uppmuntrande:

»Jaså.»»Ivar gjorde mig en stor tjänst i går», började Olga.

»Det var nog; då gjorde han mera än jag skulle gjort, om jag varit i hans ställe.»

»Därför skulle jag så gärna önska att få giva honom en

belöning.» Olga tog fram en portmonnä. »Skulle ni vilja

lämna Ivar den här sedeln? Min förmyndare har givit mig den till gåva åt Ivar.» Olga räckte Bengt en femtioriksdalerssedel; men han sköt den åt sidan.

»Vad har Ivar då gjort?» frågade han.

»Räddat mig från att drunkna.»

»Och nu vill fröken betala honom därför?»

»Ja, det vill jag.» Olga höjde litet på huvudet.

»Behåll fröken sina pengar, Ivar tager dem icke. Ni har gjort honom så mycket ont genom att inbilla Kolar-Janne, att Ivar är en mördare, att ni aldrig kan gottgöra det.»

»Min amma har sagt det», stammade Olga, som vid tanken att ha gjort en människa något ont fick tårarna i ögonen.

»Om frökens amma säger osanningar, icke får fröken därför gå och säga efter, så att fröken stjäl heder och ära av en stackare.»

Bengt var riktigt förgrymmad. Hade han fått följa sitt hjärtas kallelse, hade han bestämt rekommenderat en bastonad åt lilla fröken.

»Vill ni icke ge Ivar pengarna?» frågade Olga gråtande.

»Nej, det vill jag icke; och se Ivar tager dem icke. Fröken kan fara hem med den läran av mig, att man icke skall tro allt det onda som säges, och att icke alla tjänster betalas med pengar.»

Olga for, bedrövad ända in i hjärtat. Smedens ord hade gjort ett djupt intryck.

När hon kom hem till Kungsborg, uppsökte hon Constance, i stället att som vanligt gå och redogöra för Nora om vad som passerat. Hittills hade Nora uteslutande varit hennes förtrogna. Den fanatiskt tillgivna amman såg med avund på alla, som Olga visade vänskap. Constance hade alltid varit henne en nagel i ögat; men hon vågade icke

uttala sin obenägenhet, emedan Constance var den mäktiga.

Därför gjorde hon i tysthet allt för att hålla Olga ifrån systern, som eljest skulle delat en kärlek, den Nora ansåg sig hava uteslutande rättighet till.

Långt inpå natten sutto de båda systrarna bredvid var-

andra och samtalade. Olga berättade allt vad som rörde Ivar, och Constance åhörde med smärta, huru stor roll enfördom, även i ett barns själ, kan spela, och huru mycket ont som kan utgå därifrån. Det var svårt att reparera vad Olga, ledd av sin fantasi och Noras impulser, framkallat; detta insåg Constance. För att trösta systern lovade hon att försöka göra det onda gott igen, och lugnad av detta löfte insomnade Olga.

Sedan systern gått och lagt sig, kvarsatt Constance och blickade drömmande ut i sommarnatten. För hennes själ framstod aftonen på Åkersnäs, och då tyckte hon sig se ett par strålande ögon, som varmt och ömt sågo djupt in i hennes.

»En enda gång vill jag åter se detta uttryck i hans blick», viskade hon och tryckte den glödande kinden mot fönsterrutan.

*

Dagen därpå besökte Constance Bengt för att söka försona vad systern brutit; men hon fann tyvärr, att detta icke var någon lätt sak. Mor Inga menade, att bäst vore att låta tiden verka. Den skulle nog med Guds hjälp göra allt bra, så framt ingen blåste under de elaka tankarna.

En afton när Jacobo kom till Kungsborg, sade han med ett eget leende åt Constance:

»Jag har nu på ett par tre veckor berövat er en tillbed-jare, och kommer för att utbedja mig tillgift för denna min grymhet.»

Constance, som aldrig erinrade sig Evert oftare än hon såg honom, syntes helt förvånad.

»Vilken menar ni?» frågade hon.

»Axelhjelm. — Jag har skickat honom att sätta upp ett tröskverk, och detta kommer att sysselsätta honom en tid. Stackars gosse, han var helt förtvivlad att nödgas resa, utan att få säga er farväl.» Åter smålog Jacobo.

»När ni ler åt hans förtvivlan, lär den väl icke ha varit av någon särdeles djup beskaffenhet.»

»Djup? — Nej, men den var likväl för ögonblicket ganska stor. Vi äldre le åt ungdomens uppflammande glädje och smärta, såsom åt barnsligheter; men vi hava orätt. Ofta kan den av inbillningen uppjagade känslan förorsaka lika mycket lidande, som en verklig passion. Jag hade kunnat bespara Axelhjelm sorgen att skiljas vid er, men jag gjorde det icke.»

»Herr Lange, ni talar i gåtor.»

»Verkligen? Om så är, kommer det därav, att vi be-finna oss i en salong, omgivna av baron X— och tre edra tillbedjare. Uppriktigheten är ett republikens barn och trivs icke i så förnämt sällskap. Den älskar fria luften.»

»Låt oss då gå ut i trädgården», svarade Constance skrattande.

»Hellre än gärna; men vad skola edra tillbedjare säga?»

»De få lägga in om avsked.»

»Icke mig emot.» Jacobo och Constance gingo ut på terrassen.

»Nå?» sade Constance sedan de satt sig.

»Vad önskar ni?»

»Men, min Gud, ni hade ju något att säga mig!»

»Jag!» Jacobo såg helt förvånad ut.

»Sannerligen, jag begriper er i afton!» utropade Constance. »Ni är er icke lik.»

»Exemplet smittar. Jag är ju nästan dagligen med er. Ni är aldrig densamma ifrån den ena dagen till den andra. — Det givs stunder, då jag önskar att ödet aldrig fört oss tillsammans.»

»Var det detta ni ville säga, så måste jag tillstå att det var en helt amerikansk artighet.»

»Vad tycker ni om Evert Axelhjelm?» frågade Jacobo helt allvarsamt och utan att besvara Constances ord.

»Vad jag tycker om gossen?» Constance började skratta. »Vad åsyftar ni med den frågan?»

»Ett uppriktigt svar.»

»På fullt allvar?»

»Ja.»

»Så högtidligt ni frågar, alldeles som om det handlade 0111 en människas ve eller väl.»

»Fröken, besvara min fråga uppriktigt, jag ber er därom !»

»Nåväl, jag tycker varken bra eller illa om honom. Han är en yngling, ett barn i mina ögon, och ingenting annat.»

»Han är äldre än ni.»

»Möjligt. Mig förefaller han dock jämnårig med Olga.»

»Jag har en gång förr varnat er för denne yngling, detta barn i edra ögon.»

»Och jag lydde varningen.»

»Till en viss grad — ja; men ni har icke givit akt därpå, att detta 'barn' för er fattat en häftig böjelse, att han vid er fäst sina förhoppningar för framtiden, sina föreställningar om lycka. Ni är ett föremål, omkring vilket alla hans drömmar vända sig. — Ni upptager hans artigheter, utanatt giva akt på deras betydelse. På detta sätt uppmuntrar ni honom. Kan ni icke besvara hans känsla, så...»

»Herr Lange, har ni en sekund kunnat tänka att...» Constance kände sig så förnärmad, att hon icke kunde tala ut meningen.

»Att ni skulle skänka ert hjärta åt honom? Nej. Låg en sådan tanke inom möjligheten av min föreställning, hade ni icke varit den jag tänkt mig.» Jacobo tystnade.

»Vad var då er mening?»

»En allvarlig varning. Denne yngling, så obetydlig ni anser honom, äger passioner, vilda och tygellösa, men åtföljda av en kail beräkning. Detta gör att om ni uppmuntrar honom i minsta mån, skall han, sviken i sina förhoppningar, förvandlas till en fruktansvärd fiende. Kom ihåg detta! Han är egoist ocfi utan hjärta. För honom finnes endast han själv, och sedan den övriga världen, vilken är till endast för honom. Och nu — låt oss icke mera tala om den saken. Vad jag sagt är mer än jag behövt. Det är blott kvinnor utan hjärtan, som leka med andras känslor.»

Föga anade Constance, där hon nu satt med hjärtat uppfyllt av så många förhoppningar, att Jacobo en gång och med helt annan ton skulle komma att upprepa dessa ord. Vilken lycka för oss dödliga, att vi icke kunna se framtiden.

»Tack, herr Lange!» Constance räckte honom handen. »Ni har ganska ädelmodigt varnat mig för en fara, den jag själv icke gav akt uppå.»

»Ädelmodigt», upprepade Jacobo med ett vibrerande tonfall. »Denna gång har jag icke gjort mig förtjänt av ert beröm. Egoismen har legat till grund för mitt handlingssätt. Så fullkomligt ovärdig er jag än anser Axelhjelm, har det likväl harmat och plågat mig, när han på er häftat sina glödande blickar.» Jacobo reste sig upp, tilläggande med skämtsam ton: »Nu vill jag icke längre

plåga edra tillbedjare.» Han återvände in i salongen.

Constance kvarsatt. Hennes hjärta slog häftiga slag och hela hennes inre liknade ett kaos av upprörda känslor. Ett enda intryck stod redigt för hennes själ, nämligen: att hon kände sig lycklig. Hade man frågat henne över vad, hade hon fått svårt att besvara frågan. Länge fick hon likväl icke förbliva allena; i nästa ögonblick var hon omgiven av sina uppvaktande riddare.

Efter supén gjorde man en promenad. Constance hade på huvudet en liten schäferhatt med lång plym.»När jag ser en dam iklädd en sådan där teaterhatt, tänker jag ovillkorligen på en konstberiderska», sade Jacobo.

»Vad är det i min hatt som gör den teatralisk?» frågade Constance.

»Plymen.»

»Misshagar den er?»

»För att tala uppriktigt, ja! Nu har jag helt säkert ohjälpligt fallit i onåd», tilläde han leende.

Constance svarade ingenting, utan tog upp plymen, varefter hon åter satte hatten på huvudet.

»Fröken», sade Jacobo, denna gång med upprörd röst. »Vad har ni nu gjort?»

»Visat min aktning för ert omdöme», viskade hon.

»Hav tack, även om det blott var en ögonblicklig nyck.»

»Ni tror således att allt hos mig är foster av mina nycker?»

»Jag måste tro det.» Jacobo tilläde: »Vad är vår lycka annat än behagliga nycker av ödets gudinna?»

De övriga av sällskapet trädde ut på verandan, där denna lilla scen ägt rum, utan att bevittnas av någon.

*

Trägnare än någonsin besökte Jacobo Kungsborg, och rätt ofta hände det att den ivrige och verksamme mannen infann sig där tidigare än han brukade taga sig ledigt ifrån kontorsgöromålen och verkstaden. Hans första blick flög alltid till Constance. Han spelade likväl icke den vanliga tråkiga rollen av att »jämt klibba vid den sköna». Nej, det hände rätt ofta att han på hela aftonen icke talade vid henne annat än under den allmänna konversationen. Då

Kurt var på Kungsborg, samtalade han nästan alltid uteslutande med honom. Talet vände sig då om Amerika, och ledde till små debatter emellan Helfrid och herrarne. En

afton hade Kurt, Herman och Jacobo med mycken iver diskuterat det sista presidentvalet. Stephana och Helfrid hade även deltagit i samtalet. Constance förblev tyst. När debatten var slut, vände sig Jacobo till henne, sägande:

»När frågan rör Amerika, förblir ni alltid tyst. Är det av fördom mot frihetens land?»

»Det är av okunnighet», svarade hon leende. »Jag har hundra gånger börjat åtskilliga arbeten om Amerika, men lagt dem åsido för något annat.»

»Som åter i sin tur fått lämna rum för ett tredje», inföll Jacobo skrattande.»Ofta har detta varit händelsen. Den ena idén avlöses så lätt av den andra.»

»Hos er, det är sant. Illa vore det emellertid beställt med världen, om alla i detta fall liknade er. Allt skulle bli påbörjat, men ingenting fullbordat.»

»Ni har till en viss grad rätt. Jag tror likväl att varje människa har en bestämd kallelse; men att den behöver en påtryckning utifrån för att träda i verksamhet. Innan denna omvälvning i vårt inre äger rum, driver själen för idéernas vindar utan styre och kompass.»

»Ja, i fall vi sakna principer.»

»Herr Lange vill således påstå att jag är utan principer?»

»Ja, ni handlar efter impulser. Därför är det sällan varken harmoni eller uthållighet i edra företag. Ni och fröken Helfrid äro i det fallet tvenne motsatser. Hon följer i allt vissa principer. Förr skulle hon dö, än vika därifrån.»

Constance skiftade färg och reste sig upp med de orden:

»Huru mycket känner ni av mig? Ytan, och det är allt.»

Hon gick hastigt från honom. Det var första gången på mycket länge, som Constance visade Jacobo en min av missnöje. Han såg efter henne med en egen, överraskad blick, men förblev på sin plats och började tala med Helfrid. Under supén utbröt ett häftigt och våldsamt oväder, med regn, storm och åska. Genast beredde sig Lange att fara hem.

»Min käre Lange, det är alldeles kolmörkt», sade greve Herman, »och jag kan omöjligt inse nödvändigheten av att du reser. Du utsätter dig blott för faran att köra ihjäl dig.»

Jacobo svarade att han omöjligt ville eller kunde vara ifrån fabriken, i händelse av någon olycka, och därmed gav han befallning att låta spänna för.

Medan han väntade därpå gick han fram till Constance för att säga henne farväl.

»Ni är en verklig egoist», sade hon, »som kan avslå edra vänners böner och av idel envishet fullfölja ett oförnuftigt beslut. Det där kallar ni att handla efter princip?»

»Ja. Och jag skulle ringakta mig själv, om jag för litet åska och regn lät avskräcka mig från att infinna mig där det är min plikt att vara.»

»Tror ni verkligen att någon annan än ni själv ger er rätt?»

»Jag tror att alla göra det; åtminstone var och en medprinciper.» Jacobo smålog då han sade detta. Constance rodnade.

»Helfrid i första rummet, icke sant?» Constance blickade kallt och stolt på honom.

»Beviset därpå är, att fröken Helfrid icke med ett ord sökt övertala mig att stanna. Farväl, fröken Constance!» Jacobo räckte henne handen till avsked, men Constance låtsade icke märka det.

»Farväl! Ni är således nöjd med er själv? Ni äger den triumfen att lämna edra vänner i ångest.»

»Vartill denna bitterhet? Ni är själv en alltför ädef karaktär att icke rätt uppfatta mitt handlingssätt. Ett vänligt ord, och er hand till avsked!» Det var något vekt i Jacobos röst, men Constance hörde ej därpå: hon behärskades av känslor, som ingåvo allt annat utom mildhet och vänlighet. Också böjde hon blott på huvudet och sade:

»Farväl!»

Några minuter därefter satt Lange i sitt åkdon, son* ilade fram i den nattsvarta aftonen, vilken upplystes av de tätt efter varandra följande ljungeldarna. Lange var alldeles känslolös för ovädret; hela hans själ var vid Åkersnäs och uppfylld av fruktan att någon olycka skulle inträffa, innan han hann fram. Just som han körde upp för fabriksgatan kände han sig liksom tryckt till vagnsgolvet. Han-erfor därjämte en så våldsam klämning över bröstet, att han under några minuter förlorade sansen. När han återkom till besinning, bländades han av ett starkt eldsken. Han reste sig förskräckt upp. Vagnen, varuti han åkt, stod still. Hästarne hade blivit träffade av åskan. Kusken hölf på att kvickna vid ; ty han så väl som Lange, hade förlorat medvetandet. En av arbetarboningarna stod i ljusan låga. Det var en ryslig syn. Stormen gjorde faran överhängande-och i första ögonblicket såg Lange ingen räddning, varken för de övriga arbetarboningarna eller fabriken. Men endast ett ögonblick överlämnade han sig åt det hemska intrycket ; i det nästa var han omgiven av folk och i spetsen för släckningsarbetet.

*

Några dagar därefter var Lange så återställd, att han infann sig på Kungsborg. Han fann Constance allena i salongen. Hon sprang emot honom med ett uttryck av sann, och oblandad glädje, sägande i det hon räckte honom bådat händerna:»Huru glad jag är, att återse er på Kungsborg, kan jag icke säga!»

»Fröken anar ej huru lycklig er välkomsthälsning gör mig! Säg än en gång att det gläder er att se mig!» Jacobo hade böjt sig ned och såg på henne.

»Behöver jag upprepa det?» frågade hon.

»Nej !» Jacobo drog henne sakta till sig.

»Baron Evert Axelhjelm», anmälde Eklund med vanlig ceremoniös ton. Jacobo tryckte än en gång Constances hand i sin; därefter vände han sig emot den inträdande. Det gnistrade till i Everts ögon, då han fick se Constance och Jacobo allena.

»Är baron redan återkommen från sin resa?» sade Constance.

»Redan» var således det ord, varmed hon hälsade honom efter tre veckors frånvaro. Evert hade närt det hoppet att hon skulle ha funnit tiden lång under hans frånvaro; och nu möttes han med ett utrop som tydligt gav tillkänna motsatsen.

Greve Romarhj ärtas inträdande i rummet tvang Evert att fästa uppmärksamheten på honom. Han måste göra reda för huru han utfört sitt uppdrag. När han i detta fall uppfyllt sin skyldighet, tog Stephana honom om händer, och efter henne slog Helfrid sig ned hos den unge mannen. Allt nog, han fick icke säga Constance en enda av alla de bittra saker han i tankarna uppvaktade henne med, och vilka han ansåg vara av mycken effekt. — Med blodet sjudande av harm och svartsjuka måste han lämna Kungsborg.

Under det »de där drakarna», såsom han i tankarna kallade Stephana och Helfrid, marterade honom med sina samtal, åsåg han huru Jacobo skämtade med Constance. Han hade velat kvävas av harm. Hela natten övertänkte Evert någon rätt syndig hämndplan på både Jacobo och Constance. Om morgonen överraskades han på det allra obehagligaste genom en biljett ifrån greve Herman, varuti denne underrättade, att Evert skulle vara honom följaktig till en av grevens egendomar några mil därifrån, där en ångkvarn skulle anläggas.

Således rycktes han åter bort ifrån henne och sina hämndplaner. Huru fördömde icke Evert av hela sin själ det öde, som lät honom födas fattig; ty det var ju denna olycka, som satte honom i beroende och tvang honom att emot sin vilja avlägsna sig ifrån föremålet för sina önskningar. Medan han klädde sig för resan, tänkte han:»Kosta vad det kosta vill; jag måste ur detta beroende. Jag måste på ett eller annat sätt bliva rik. Denna roll av arbetare anstår mig icke.»

*

Efter sin hemkomst ifrån Kungsborg vandrade Jacobo länge av och an på golvet. Det oupphörligt växlande ansiktsuttrycket utvisade att mannens kalla och nyktra förstånd hade råkat i strid med känslan. Slutligen, efter ett par timmars oavbruten promenad, satte han sig ned vid skrivbordet och började ett brev av följande innehåll:

Fröken Constance!

Ni begärde av mig att få låna Shakespeares arbeten. Härjämte sänder jag dem.

En så enkel handling som denna, behövde ju icke beledsagas av ett brev, tänker ni. Ganska rätt — men jag måste skriva till er, och därför begagnar jag tillfället att låta dessa rader åtfölja böckerna.

Måste skriva! Det är rätta ordet. Mitt förnuft har ropat högt: skriv icke! Och ändå har jag fattat pennan för att säga er vad ni redan länge vetat.

Den finkänsliga kvinnan har i allmänhet så snabb uppfattning, att hon förstår meningen av en tystnad, en åtbörd, en blick. Ni, Constance, äger isynnerhet denna skarpsynt-het. Ni har således länge förstått att jag älskade er.

Jag älskar er! — Se där de tre ord jag trodde mig aldrig mera komma att säga åt någon kvinna; och likväl har jag nu nedskrivit dem. Kärleken till er har smugit sig in i mitt hjärta, utan att jag velat lämna den plats där, utan att jag själv ens fruktade att jag en dag skulle vakna ur min säkerhet, och finna mig så allvarligt och djupt fästad, att min lycka och min frid låge i edra händer.

Under loppet av flera timmar har jag noga övertänkt mitt öde. Jag har frågat, om jag var den man ni borde älska, och om ni är en kvinna för mig. Det kalla förnuftet har svarat nej på båda dessa frågor.

Jag, med mitt allvarliga lynne, är kanske icke den ni i längden kan hålla kär. Ni, skiftande som aprildagens himmel, alltid växlande och alltid ny; för er måste jag förefalla enformig.

Föga excentrisk och ännu mindre svärmisk, äro mina känslor starka och djupa. De uppspira icke iitur inbillningens jordmån, utan de slå rot i hjärtat. Så som jag i dag älskarer, varmi och heligt, skall jag älska er hela livet igenom, ifall ni bleve min maka. Med den skillnaden att jag nu, utan en skymt av bitterhet, kan bära förlusten av er, emedan intet löfte berättigar mig att drömma om framtiden. Men om jag en dag, sedan ni givit mig rätt att tro och hoppas, upptäckte att er kärlek endast varit ett bländverk i er fantasi, eller en nyck, vilken förlett er att leka med mitt hjärta, då skulle jag bliva sträng, kanske hård. Jag skulle sakna förmåga att förlåta.

Jag vet att ni nu älskar mig. Jag har läst det i er blick, sett det av edra handlingar; men är denna känsla verklig, eller blott en ögonblicklig fantasi, som tagit kärleks g est alt? Den frågan har jag gjort mig, utan att våga besvara

den.

Endast en kort tid har jag känt er. Tre månader är ju knappt en sekund av tiden. Och likväl älskar jag er så högt, så obegränsat att jag, i trots av allt, som borde avhålla mig därifrån, nu går att lägga min framtid i edra händer.

Ni är rik! Strax en egenskap jag aldrig velat finna hos den kvinna, jag skulle välja till maka. Ni är av gammal adel. Ah, Constance, en republikan, sådan som jag, måste älska bra högt den flicka han, trots hennes högadliga härkomst bjuder sin hand.

Min kärlek har således även segrat över mina principer. Förnuft, stolthet, allt har måst giva vika, och jag lyssnar blott till hjärtats röst. Detta hjärta, som ni med en oförklarlig tjusningsmakt helt och hållet behärskar.

Ni är icke min första kärlek. Nej, jag har älskat lika högt och kanske ännu högre. Det var med ett ungt, överfullt hjärta, då själen frossar i sitt överflöd av passion. Nu är det den mogne mannens allvarliga och starka känsla jag bjuder er. Kan och skall ni emotiaga denf Jag vet icke; men jag vet, att sedan gårdagen vore det mig omöjligt att återse er, förrän jag erhållit visshet, om det närvarande endast innefattar en hägrande villa, som framtiden icke motsvarar. Förr än jag fått ert svar, mötas vi icke.

Ännu ett ord: märk att det är en hantverkare, som bjuder er, den rika och stolta fröken Callenstjerna, sin hand. Betänk er noga! Mitt adclskap heter — arbete.

Vad svar ert hjärta än må giva, så önskar jag att, sä länge ni kvardröjer på Kungsborg, ingen må få del av vad emellan oss passerat! En dag skall jag förklara er denna min begäran.

Nu farväl, Constance! Besluta ni över min framtid! En gång liar jag bjudit er mitt liv, men jag skall icke göra det förandra gången. Hurudan er dom än må utfalla, skall jag alltid förbliva eder

tillgivne Jacobo Lange

*

Följande morgon, under det vagnen med greve Romar-hjärta och Evert rullade bort och allt mer avlägsnade sig ifrån Kungsborg, satt Constance innesluten i sitt rum och studerade Jacobos brev.

Liljeskyar och purpurflammor skiftade på hennes kinder under läsningen. När hon slutat, satt hon en lång stund orörlig och blickade på brevet. Hon tryckte handen hårt emot hjärtat.

»Det är således icke en villa, utan en sanning att denne man, så höjd över alla andra, äiskar mig», viskade hon. Åter genomläste hon brevet. »Huru säger han mig det?» återtog hon i tankarna, sedan hon för andra gången slutat läsningen. »Jo, med ett lugn och ett allvar, som på en gång förskräcker och hänför mig!» Hon sammanknäppte händerna och lutade huvudet emot dem. På det glädjestrålande ansiktet syntes att hon tackade Gud. Endast några ögonblick blev hon så, därefter sprang hon upp och satte sig ned för att besvara brevet. Det lydde sålunda:

Mången gång har jag drömt mig det ögonblick, då den man jag skulle älska, förklarade mig sin kärlek. — Jag tänkte mig denna förklaring varm, glödande och excentrisk. Ett eko av mitt eget inre. Hänförande just genom sin överdrift, oemotståndlig genom sin styrka och passion.

Detta, herr Lange, var min föreställning om den mans känslor jag skulle älska. — Och nu? Ni har förstört min sköna roman, rivit sönder den blad för blad och ur mitt minne nästan utplånat vad som stod skrivit i den.

En nyckfull och excentrisk flicka, fördes jag av slumpen till detta dystra Kungsborg, där den olyckliga Gunillas ande går omkring och spökar. — På denna hemska plats, där frid-lösa andar dväljas, borde man vara fullkomligt säker för kärleken. — Har jag ej rätt? Jag inbillade mig det; men jag bedrog mig. Ni och jag sammanträffade. Jag kände redan vid första anblicken att jag borde avsky er. — Jag blev er fiende, och var med detsamma — förlorad.

Ni vet att jag nu älskar er. — Jag har likväl aldrig sagt det. Ni har läst dpi i min blick. — Nå väl: tro blicken!Den ljuger icke. »Är denna känsla en verklighet?» — Min herre, Constance älskar icke med fantasien, utan med hjärtat. — Mitt hjärta tillhör er och skall aldrig, ja, jag säger aldrig, kunna tillhöra någon annan.

Ni har älskat förr, häftigare, högre. — Jag avundas den, som så varit älskad av er. Jag är lycklig och stolt över den kärlek ni giver mig.

Om ödet skulle splittra min lycka och beröva mig er kärlek, skall jag aldrig fästa mig vid någon annan. Allt vad mitt hjärta äger ädelt, stolt och mäktigt är förenat i den känsla jag hyser för er. Min kraft står icke ut med mer än ett sådant slöseri här i livet. Därför — är ni den första, den enda jag här på jorden har eller skall älska.

Behöver Constance säga något mera? Nej! Jacobo känner att den kvinna han hedrar med sin kärlek är stolt över att få kalla sig hans

Constance

Och när aftonen kom, vem var det som då, i trots av mörker, regn och storm, sprängde av på vägen till Kungsborg, om icke Jacobo? Vem var det, som, med en hel himmel av löften om lycka och kärlek i sin blick mötte honom i salongen, och där hälsade honom välkommen, om icke Constance? Kärlekens gud hade beslutat att Jacobo skulle inträda just under det hon var ensam där. Endast några få minuter voro de allena, och likväl inneburo de så mycket av sann lycka, fångad i sekunden och sedan för evigt bortförd i det förflutnas omätliga djup.

När tvenne människor, om ock endast sinsemellan, ingå ett dylikt förbund, smyger sig en egen förstämning på omgivningen. Det är liksom instinkten lät den känna att något passerat. De veta icke vad det är; men de ana någon hemlighet. Så var även förhållandet med inbyggarna på Kungsborg. Den glada och yra Olga satt tyst och hopkrupen i en emma. Stephana hade svept in sig i en schal, förklarande att Hermans resa kostat henne all livsvärme. Helfrid arbetade flitigare än vanligt, och yttrade tid efter annan sitt missnöje över stormens rytande. Mamsell Debré hade icke alls infunnit sig; hon skyllde på tandvärk.

Jacobo sökte visserligen att få ett och annat samtalsämne å bane, men utan framgång. Han var alldeles ofantligt tankspridd. Hans ögon förirrade sig oupphörligt till Constance, och när han då mötte hennes blick, blev han distraherad ifrån ämnet. Constance åter trädde oupphörligt påsin brodernål, men glömde därvid oftast att se på nålens öga, så upptagen var hon med ett par andra, som alldeles förtrollade henne.

»Herre Gud, så tråkiga I ären!» utropade Stephana, då samtalet för tredje gången stannade av. »Vore det icke så elakt väder, skickade jag bestämt efter Kurt.»

»Baron Kurt Axelhjelm», ljöd Eklunds röst ifrån dörren. Ögonblicket därefter inträdde Kurt med sin vanliga raska och hurtiga gång.

»Gud ske lov att du kom!» utropade Stephana emot honom. »Jag önskade just att väderleken varit mindre svår, så att jag kunnat skicka efter dig.»

»Då återvände jag genast hem för lyckan att saknas av tant.»

»Gör vad bättre är, stanna kvar och hjälp oss att mörda den odrägligt långsamma tiden! Jag är färdig att dö av ledsnad.»

»Och om jag stannar?»

»Skall jag bjuda till att leva, ifall du icke blir lika genomgripande tråkig som Jacobo.»

»Vad, är Lange tråkig?» utropade Kurt skrattande. »Vid min ära var det icke första gången jag hörde en dylik anklagelse emot honom.»

»Jag säger detsamma», inföll Jacobo. »Anklagelsen är också orättvis. Stephana är ur humör för det Romarhjärta rest bort och finner följaktligen alla andra tråkiga.»

»Vi skola söka att förströ tant», sade Kurt och slog sig ned i en fåtölj bredvid Stephana, deklamerande: »Ute ryter stormen, regnet störtar i floder från den korpsvarta himmelen, och ut draga troll och skogsrå för att sprida förödelse omkring sig. A propos om troll», avbröt han tvärt, »så rann mig i minnet sagan om X—ska graven, då

jag red förbi kyrkogården.»

»Är det en spökhistoria?» utropade Olga och vaknade upp liksom ur en dvala.

»En av de allra värsta.»

»Berätta den!»

»Ja, det vore just passande», menade Stephana. »Nog har jag hört den där historien, méfr den har gått ur mitt minne. Aftonen är särdeles lämplig för dylika berättelser. Den duvenhet, som vilar över själen, behöver man ryckas upp ur, genom det där egna, ofta pinsamma intresse, varmed vi lyssna till de otroligaste folksagor.»

En brasa tändes i kaminen och man grupperade sig om-ikring den. Ett bord med frukt, nötter och vin sattes fram, och sedan Kurt, genom ett glas av druvans saft, förberett sig, började han följande berättelse:

»På Kungsby kyrkogård finnes, såsom en var vet, en ^grav, tillhörande familjen X—. Den är uppbyggd på en höjd, mittför kyrkans huvudingång.

»Nu säger legenden, att kullen, varuppå den är byggd, ursprungligen varit en ättehög, varuti X—ska familjens stamfader blivit satt, sedan han ,ärligt skurit de runor åt Oden’, som skulle förskaffa honom plats på en högbänk i Valhalls salar. Avkomlingarna efter den hedniske kämpen övergingo under tidernas längd till kristendomen, så att när korstågen började, drog en, herr Göran, i fejd att hjälpa till vid Jerusalems befrielse.

»När Göran efter svåra strider och mången seger återkom ifrån korståget, lät han på stamfaderns hedniska ättehög Jåt sig och sin familj uppföra en grav. Den invigdes med mässor, och riddar Göran hoppades att få en lugn viloplats.

»Riddaren hade två barn, en son och en dotter, den sköna jungfru Ragnhild. — För att jämte en fristad för sina jordiska kvarlevor bereda sig ett vänligt mottagande av helgonen, då anden skulle skiljas från kroppen, beslöt han att låta göra sin sköna dotter till Kristi brud. I klostrets heliga sköte skulle den rena och oskyldiga flickan varje dag bedja för sin fars salighet, och sålunda skulle han erhålla syndernas förlåtelse, isynnerhet om Sturesj ös kloster vid dotterns nunneinvigning blev rikt begåvat.

»Men se, ung Ragnhild hade en hjärtans kär, och ville icke gärna försaka honom för att tvina bort i ett kloster, och därför grät hon under sin novistid många floder av tårar. Samma dag graven med mässor och sång helgades till ett fridens hem, vigdes den gråtande och förtvivlade Ragnhild till nunna.

»Huru det första året av Ragnhilds nunnetid gick, vet sagan ingenting om; men det påstås att hon så småningom 'blev lugnare och slutligen tycktes fullkomligt nöjd med sitt öde. Orsaken till den omvändelse förklarades av de andäktiga härleda sig ifrån den Heliga Jungfrun, som uppenbarat sig för Ragnhild.' De mindre troende viskade om att hennes käraste varje afton infann sig i klosterträdgården och där hade möten med kyrkans brud. — Vare nu härmed huru som helst! Riddar Göran dog under tiden. Med pomp och ståt begravdes han i den kostbara griften. — Men snatten därefter blev det ett förskräckligt leverne på kyrko-gården; de döda trädde mangrant ur sina viloplatser. Det blev en väldig strid, emedan den hedniske kämpen alldeles icke ville hava sin från Valhalls gudar avfällige frändes, den kristne riddarens grav på sin ättehög. Om morgonen fann man gravens murar nedrivna.

»Den uppbyggdes åter av riddar Görans son, och prästerna läste ånyo mässor över och bestänkte den med vigvatten; men se, när den var färdig och riddarens lik sattes in, blev det på samma sätt. Kampen skakade så häftigt grunden att griften remnade. Sålunda måste den uppbyggas för tredje gången. När den nu var färdig, rådfrågade riddar Görans son klostrets abbot, som var en höglärd herre, huru man skulle lyckas befria platsen från den vredgade hedningens skugga, så att korsets rättrogne riddare skulle få vila i ro. Abboten lovade att överväga saken och genom böner och fasta söka att av Gud bliva upplyst om vad som var Herrens behag, och huru man skulle lyckas besegra den lede, som ofredade detta ställe.

»Abboten hade ännu ej erhållit någon uppenbarelse, då stolts Ragnhild infann sig hos honom, beledsagad av

abbedissan. Hon omtalade att hennes skyddsängel uppenbarat sig för henne i drömmen och förkunnat att man skulle låta sätta hennes fars lik i den färdiga graven en torsdagsafton klockan nio, under det mässor sjöngos. Därefter skulle hon, Ragnhild, tillbringa natten ensam i griften, under späk-ning och bön, sedan hon förut planterat en genom vigvatten helgad rosenbuske vid dess ingång.

»Den följande dagen kom man för att erfara vad Gud1 uppenbarat för abboten. Han meddelade, att Herren, bevekt genom hans böner, hade låtit Ragnhilds skyddshelgon uttala sin vilja.

»Under rökelse, sång och mässor sattes riddarens lik en torsdagsafton klockan nio in i griften. Vid solnedgången hade Ragnhild, ledsagad av en procession sjungande nunnor, planterat den helgade rosenbusken vid griftens dörr. När alla ceremonierna voro slut, kvarlämnades Ragnhild för att under späkning och bön nedkalla den Heliga Jungfruns beskydd.

»Om natten utbröt ett förfärligt oväder. Folket runt omkring tänkte med bävan på den arma bedjerskan. När klockan i klostret slog tolv, sågo väktarne huruledes en fruktansvärd kämpe lik en stormil red förbi, förande med sig en vitklädd kvinnogestalt. Hans häst hade haft fladdrande eldslågor till man, och elden hade stått ur hovarna och ur

8 B Arbetet adlar mannen I.näsborrarna. Efter denna förfärliga beskrivning skyndade man till griften; den stod oskadd, men Ragnhild hade försvunnit. Saken var klar. Den uppretade kämpen hade tagit henne till ett försoningsoffer. Hon hade köpt frid och lugn åt sin faders stoft, genom att inviga sig själv åt eviga kval.

»Varje natt ser man Ragnhild bedja vid griftens dörr, och för var och en ny ättling, som begraves, träder högens kämpe, klädd i full rustning, ut, förande skön Ragnhild med sig, och gör då en vild ritt. Vart färden går vågar ingen säga. Man hör då hennes snyftningar och klagan.

»Det finnes väl icke någon ibland allmogen, som bor i närheten av kyrkan, vilken icke påstår sig ha sett Ragnhild ligga på knä bredvid rosenbusken och bedja. Varje torsdagsnatt är man säker att finna henne där. Vantron påstår, att om någon jungfru en torsdagsnatt mellan tolv och tre hade mod att ensam begiva sig till graven, och av den heliga rosenbusken plockade nio kvistar, under det hon bad lika många Fader vår, utan att låta störa sig av vad hon än skulle få se och höra, så skulle Ragnhild slippa ifrån kämpen, och hennes ande få sova i frid hos riddaren, hennes fader.»

»Nå, har ingen försökt att förskaffa den stackars Ragn-hilds ande ro?» frågade Olga helt allvarsamt.

»Man påstår naturligtvis, att flera sådana försök blivit gjorda; men alla ha avlupit olyckligt för dem, som vågat dem», svarade Kurt skrattande.

En livlig diskussion om vidskepelse uppstod nu, och tiden ilade hastigt, så att en var blev överraskad då Eklund anmälde supén.

*

Torsdagen därpå var luften klar och frisk. När kvällen kom tindrade stjärnorna så glänsande på oktoberhimmelens mörka valv. Greve Romarhjärta hade hemkommit ifrån sin korta resa, och i följd därav hade man den aftonen åtskilts ovanligt tidigt. Tornuret slog tio, då Jacobo, åtföljd av Evert, körde utför allén på Kungsborg.

Helfrid kvarstannade länge efter de andra i salongen, där hon satt vid ett av fönstren och blickade ut i den dunkla natten. Ljusen i kronan voro släckta, och det stora rummet upplystes helt svagt av en lampa.

Hennes uppmärksamhet fästes plötsligen vid ett prasslande i de avfallna löven på terrassen. Hon försökte atturskilja vad eller vem det var. Helt hastigt skymtade en figur förbi fönstren: Helfrid igenkände Olga. Hon kastade genast en kappa omkring skuldrorna och gick ut för att se vart Olga tog vägen vid denna tid. Helfrid följde den framför henne svävande ljusa gestalten genom parken och ända till den lilla sockenkyrkan, som låg ett stycke därifrån. Kommen till kyrkogårdsporten fann Olga den stängd. Vig och lätt som ett rådjur klättrade hon

över muren, som var uppförd kring de dödas viloplats. När hon hoppade ned på andra sidan, var hon omgiven av gravar.

Olga förblev ett ögonblick stående orörlig. Hjärtat slog våldsamt. Hon kunde med möda andas. Den mörka natten utbredde sina skuggor över de dödas rike och den gamla kyrkan, som ursprungligen varit ett klosterkapell, stod där dyster och vördnadsbjudande, liksom på vakt över gravarna. Stumma och kalla tycktes de spörja den nattliga van-dreiskan, huru hon vågade inthänga på deras område. En sakta darrning gick igenom träden och framkallade ett ljud liknande en tyst suck.

»Jag skall aldrig få mod att gå ett steg längre», viskade den lilla flickan och sammanknäppte händerna. Hon framstammade en innerlig bön. Detta ingav styrka och hon framsade ett andäktigt:

»Gud beskydde mig!» varefter hon började med tysta och lätta steg att gå fram till X—ska graven. Med raska steg gick hon uppför kullen och stod efter några ögonblick framför den betydelsefulla busken. Just som hon räckte ut handen för att börja bryta de nio kvistarna, hördes en suck. Den kom från det inre av graven. Olga ryste och ryckte tillbaka handen. Med återhållen andedräkt lyssnade hon. Allt var åter tyst.

»Ack! det är min egen inbillning, som skrämmer mig», tänkte hon, och sträckte ånyo ut handen, men drog den hastigt tillbaka. En röst ifrån graven yttrade tydligt dessa ord:

»Nej, tag dem icke.»

»Gud Fader, bistå mig och ingiv mig mod!» stammade Olga och nedsjönk på knä. I samma ögonblick öppnades griftdörren och i dess öppning syntes en mörk gestalt. Den framkom långsamt. Olga störtade med ett skrik sanslös till marken. Gestalten stannade tvärt.

»Vad var det?» viskade en röst bakom honom.

»Jag vet icke; ett hemskt läte var det. Om...»»Prata inga dumheter, det var ju en människoröst. Låt oss se efter!»

Ur griften trädde ännu en figur. Den, som kom sist, gick förbi kamraten och fram till Olga.

»Var det icke som jag sade, att skriket tillhörde en människa? Här ligger ett barn avdånat. Förmodligen trodde hon att det var riddar X— eller skön Ragnhild, som syntes i gravens dörr. Så mycket bättre; sagan därom passar förträffligt för vårt äventyr.» — Han skrattade. »Vi måste emellertid se noga efter, om den där ungen har någon med sig. Stäng dörren och låt oss undersöka kyrkogården!» Med dessa ord avlägsnade sig griftens besökare, lämnande Olga utan hjälp.

Några minuter sedan de smugit sig runt omkring graven och gått ned på motsatt sida, syntes en kvinnoskepnad stå lutad över Olga, vars tinningar och pulsar hon gned, för att återkalla henne till liv, ett bemödande, som länsfe blev fruktlöst. Slutligen kvicknade flickan vid och slog upp ögonen. Då hon i mörkret såg en kvinna lutad över sig, utropade hon förskräckt:

»Jesus Kristus, beskydda mig! Det är Ragnhild.»

»Nej, Olga lilla, det är Helfrid», svarade en mild men osäker röst.

»Har du följt mig?» frågade barnet livligt och reste sig upp.

»Ja, jag blev orolig över din besynnerliga nattliga vandring», viskade Helfrid.

»Herre Gud, det var väl därför det gick så illa. Ingen människa skulle få veta av den. »O, jag är så ledsen, så olycklig!» Olga utbröt i snyftningar.

»Tyst!» viskade Helfrid och drog den lilla flickan till sig. Det var något i tonen, varmed detta tyst sades, som ingav Olga förskräckelse och gjorde att hon ögonblickligen lydde. Ljudet av fotsteg hördes. Helfrid hade sakta krupit bakom busken, dragande Olga med sig. Stegen kommo närmare och de viskande rösterna blevo tydligare.

»Du har icke sett spår av någon levande varelse», frågade en ovanligt vek stämma.

»Nej.»

»Kanske vi borde gå upp och se om flickan ligger kvar?»

»Är ni galen; det vore ju att förstöra flickans fantasi. — Nej, låt oss gå.» De passerade förbi.

När ljudet av deras steg bortdött, reste sig Helfrid långsamt. Hon darrade så häftigt, att hon med möda kunde stå.»Hörde du vad de talade?» frågade hon Olga, som förblev orörlig.

»Nej, Helfrid, det gjorde jag icke», stammade barnet och började storgråta. »Det var något rätt rysligt. Hu, så rädd jag är!»

»Försök att bliva litet lugn», bad Helfrid och satte sig ned på gravens trappsteg. »Vi måste dröja här några ögonblick.»

»Nej, nej, låt oss gå! Goda, goda, älskade Helfrid, låt oss gå, eljest komma de förskräckliga spökena igen. Jag dör bestämt, om jag får se dem en gång till.»

Helfrid förblev orörlig, som om hon ingenting hört av vad Olga sade. Hon tog om flickan och drog henne till sig, liksom hon önskat att kunna beskydda henne. Olga åter grät och bad att de skulle få gå därifrån. Slutligen, efter en lång stunds förlopp, reste sig Helfrid och de vandrade hem.

Olga bönföll så innerligt, att Helfrid icke skulle säga för någon att hon varit på kyrkogården, vilket Helfrid också lovade.

*

Följande dag rådde det en viss förstämning i lynnena på Kungsborg. Helfrid var blek och tyst. Olga låg sjuk och hade häftig feber. Constance satt hos systern och vårdade henne med en ömhet, som gjorde hennes hjärta heder. Man kunde i varje av Constances drag läsa huru högt hon älskade sin yngre syster, och då man nu såg henne, mild och smekande, söka med sina ord och sina omsorger ingiva det livliga barnet lugn och fördragsamhet, föreföll hon obeskrivligt älskvärd. Olga, som led mera av sina minnen från natten, än av febern och huvudvärken, kastade sig oroligt på sitt läger och utbröt stund efter annan i snyftningar. Olgas hela uppförande föreföll oförklarligt; men Constance sökte endast genom sina ord och samtal lugna henne, utan att inlåta sig i några föreställningar eller frågor, som endast hade plågat det genom feber och sinnesrörelse retliga barnet.

Trenne dagar förflöto så. På den fjärde var Olga bättre och låg klädd på soffan. Det var en vacker söndag i oktober. Romarhj ärtas hade farit till kyrkan.

Helfrid hade på Olgas enträgna böner intagit Constances plats hos henne. På det mest bevekande sätt övertaladehon Constance att göra en liten promenad. Det syntes klart att hon ville bliva ensam med Helfrid.

Constance kände ett stort behov att få andas frisk luft. På hela tre dagarna hade hon icke sett en skymt av Jacobo, och nu var det så tomt inom henne.

Långsamt vandrade hon genom skogen och fram till Bengts koja. Den raske smeden med sina sånger och sitt glada lynne, där så mycken levnadsfriskhet framlyste, hade blivit en synnerlig gunstling hos Constance.

Framkommen till, den lilla trevliga boningen, som belystes av höstsolen, fann hon Ivar sittande på tröskeln, fördjupad i läsningen av en bok.

»Är Bengt och mor Inga hemma?» frågade Constance.

»Nej, de äro i kyrkan», blev svaret, som avgavs i något trumpen ton.

Constance satte sig på den lilla grönmålade bänken, vilken ännu stod utanför dörren.

»Vad läser du uti för en bok?»

»Ett namn, den är av en herre, som heter Onkel Adam.

Boken är just för mig.»

»Varför är den mera för dig än för någon annan?»

»Åh, därför att jag icke har något namn, utan allt får

lov att själv giva mig ett med tiden.»

»Stackars gosse!»

»Varför säger fröken så? Icke är det synd om mig, därför att jag skall skaffa mig ett namn, det tycker jag att

varje människa borde göra. Nej, nog är det något som är

svårare att bära.» Gossen slog igen boken.

»Och vad är det?»

»Folks orättvisa och hårdhet», svarade Ivar och såg på den unga flickan med en utmanande blick. »Till exempel

allt vad frökens lilla syster säger att hon vet om mig, och

som folket tror vara sant. Mycket har jag sörjt över mina olyckor; men se, numera gör jag det icke. Mor Inga säger: 'den, som har Guds och sitt eget samvetes intyg på att man är oskyldig, behöver ingenting mera'; och jag har båda delarna.»

Constance fann sig i högsta grad intresserad av gossen. Jacobos beskrivning på honom stod för hennes minne.

»Du tycks vara litet förtretad på min syster», svarade Constance leende.

»Det kan väl göra henne detsamma, eftersom jag är blott och bart en fattig smedgosse; men se, nog är det en sanning, att ju högre folk anse sig vara, desto mindre Hjärtahava de. Min salig mästare hade allt rätt, då han sade: förnämt folk hava aldrig oförfalskat smide i sina hjärtan, och därför bör man icke tro på dem'.» Ivar hade åter satt sig på tröskeln. Av den starka färgen på hans kinder märktes mer än väl, att harmen kokade inom honom.

»Nå, vilka anser du hava ett oförfalskat smide i hjärtat?»

»Arbetaren.» Gossen fäste sina klara, blå ögon på Constance. »Se, de hava allt vad de äga genom sig själva och sina händers verk.»

»Men, min gosse, jag tycker mig ha hört, att de just ickevarit så särdeles beskedliga emot dig.»

»Åh, det är något helt annat, och kommer därav, att de-icke känna vad jag duger till. När jag visar dem det, då skola de nog få aktning för mig. Men så är det icke med de förnäma. Om vi våga livet för dem, tro de sig ha gjort nog, när de kasta åt oss litet guld.»

»Varifrån har du fått de där idéerna?» frågade Constance.

»Åh, dem har jag lärt mig under mina olyckor. När jag vandrade omkring och sökte arbete, var det alltid vid herrgårdarna som de snäste mig; och ofta nog jagade de mig ifrån sig, sedan de kastat åt mig en matbit. Men så gjorde icke bönderna. De behandlade mig alltid vänligt och medlidsamt. För övrigt, vem tog först upp mig? Jo, en arbetare, min förste mästare. Av honom lärde jag akta Gud och nästan. Vem har jag i dag att tacka för att jag icke är död av svält, att jag har arbete och frid? Även en arbetare. Jag har aldrig åtnjutit gott av herrefolk,»

»Icke? Än din husbonde då, herr Lange?»

»Är också arbetare. Han, som jag, har börjat med att smida, fila och svarva. Han har genom sitt arbete ensamt blivit vad han nu är: en herre, den till och med de förnäma krusa för.»

Åter uppstod en paus, som Constance även nu bröt.

»Vilka äro dina planer för framtiden?»

»Att få ett namn, lika ärat, som patrons.»

»Du vill flyga högt», sade Constance leende.

»Varför skulle icke jag kunna genom flit och ansträngning bliva detsamma som han? Om jag i framtiden kommer så långt, då måtte jag vara mera värd än den, som ärft både namn och pengar. Om jag från intet med mina händer skapade mig båda delarna, då har jag mera rätt till aktning och anseende än den, som fått allt det där efter föräldrarna. Så t.ex. är väl vår patron mycket för mer ängreven på Kungsborg, och Bengt en bättre karl än den där Axelhjelm, som tror att hans namn skall göra arbetet, under det att Bengt verkligen gör det. Mor Inga är en bättre kristen än frökens syster. Den förra har hjälpt mig och den senare ...» Ivar tvärtystnade.

»Har du hjälpt.»

»Och därför kom hon och ville giva mig pengar. Det är lätt att betala för den rike men svårt att tacka. Jag vill varken hava det ena eller det andra av frökens syster.»

Constance reste sig upp för att gå. »Tack skall du ha för dina ord! Du vet icke själv hur mycken sanning det har legat i dem.» Hon nickade till avsked åt gossen och återvände hem.

*

Några dagar därefter var Olga fullkomligt frisk. Medlemmarna på Kungsborg voro som vanligt samlade i nedra salongen. Varken Lange eller Kurt voro där. Den förre hade rest in till staden i affärer och väntades icke hem förr än om ett par dagar. Den senare hade alldeles ofantligt bråttom på Sturesjö; ty Constance önskade att få flytta dit i slutet av oktober.

Evert, trogen sin vana, hade slagit sig ned bredvid Constance och betraktade henne med blickar, vilka han själv trodde vara oemotståndliga.

»Vad fröken är flitig», yttrade han med det allra ljuvaste tonfall. Han var, utom greve Herman, den enda kavaljeren på Kungsborg, emedan icke någon annan av Constances uppvaktande riddare hade infunnit sig.

»Detta är en förebråelse man icke kan göra er», svarade Constance tämligen onådigt.

»Ack! Ni vet icke huru jag hela dagen arbetar, för att om aftonen få den tillfredsställelsen att några ögonblick njuta av er åsyn.» Everts ovana att tala om kärlek gjorde att ha«n höll upp och rodnade. Han var för första gången förälskad, och huru mycket av inbillning som däruti ingick var tycket till Constance likväl den starkaste känsla han erfarit.

»Ifall nöjet av min åsyn skall uppskattas efter min flit, lär det icke vara särdeles stort.»

»Fröken är sträng.»

»Möjligt; men om så är, lär ni själv vara orsaken därtill.»»Och på vad sätt?» Evert hade blivit röd som ett smultron.

Constance lyfte ögonen ifrån arbetet för att övertyga sig om de andra kunde höra henne. Då hon fann Helfrid, Herman och Stephana inbegripna i ett lifligt samtal, återtog hon:

»Ni uttalade för några dagar sedan en djup ovilja för det yrke ni valt. Ni önskade att ödet givit er en fortune, så att ni sluppe släpa bort ert liv ibland råa arbetare. Den, som så talar, kan omöjligt med iver omfatta sitt arbete.»

»Men besinna då, att jag, baron Axelhjelms son, väl kunde hava andra anspråk på livet, än vad verkligheten givit mig. Icke är jag bestämd till arbete på en fabrik. Det är behovet, nöden, som tvungit mig till denna sorgliga lott.»

»Än er bror, är icke även han baron Axelhjelms son? Han tycks icke anse sig varken olycklig eller förnedrad av sin ställning.»

»Han och jag äro alltför olika till lynnen och karaktärer att kunna bedömas ur samma synpunkt. Har fröken någonsin tänkt på vad det vill säga att hava ett lysande namn och av fattigdom nödgas förnedra det?»

»Förnedra! Arbetet förnedrar aldrig. — Eller tycker ni att herr Lange är förnedrad? — Givs det väl någon på flera mils omkrets, som åtnjuter så mycken aktning som han?»

»Jämför icke honom med mig; han har ifrån en låg samhällsställning svingat sig upp genom arbete. Jag åter har gått ned från en hög plats till en låg för att — aldrig bliva vad mina förfäder voro.»

*Av vad ni nu sagt, är det blott ett, varuti ni har rätt, nämligen: att man icke ett ögonblick bör jämföra er med Lange. En dylik parallell skulle utfalla alltför illa för er.» Constance virkade flitigt. Everts ansikte utvisade att en vild strid ägde rum i hans själ; efter några ögonblicks tystnad lutade han sig fram, sägande med dämpad röst:

»Skulle fröken verkligen så ha tilltalat mig, ifall jag ägt Sturesjö?»

»Ja, det hade jag, ifall ni då, som nu, talat om att arbetet förringar. Jag aktar högt ett gammalt adligt namn, ja, så högt, att jag tycker det den, som äger det, har större plikter emot samhället än andra och bör utmärka sig genom det nyttiga, goda och gagneliga han uträttar. Adelskapet är alldeles icke ett lättjans diplom.»Constance tystnade, och Evert lutade sig tigande till-

baka emot ryggstödet på sin stol.

»För vinnandet av er aktning skulle jag kunna finna

själva smedjan vara ett paradis», återtog han efter en lång

paus.

»Vet ni, baron, jag talade härom dagen vid en gosse, som arbetar på Åkersnäs. Han hade varken erhållit bildning eller någon slags intellektuell uppfostran. Han hade blott lärt att vörda Gud och älska arbetet, men jag lärde under mitt samtal med honom mera, än jag inhämtat under hela mitt liv. Han är er kamrat. Ni borde göra honom till er vän.»

»Hans namn?»

Evert kunde knappast uttala denna fråga, så upprörd var han. Det namn, Constance skulle komma att nämna, anade han; men det var som om han velat höra det uttalas av henne, för att äga rätt, att sedan av hela sitt hjärta avsky den, som bar det.

»Han heter Ivar», sade Constance. Hon tilläde med en nästan vänlig blick på Evert: »Tillägna er hans kärlek för arbetet, och ni skall en dag stå högt i min och andras aktning.»

Hade Constance kunnat kasta en blick in i Everts hjärta, skulle hon bävat för verkan av sina ord. Stackars Ivar, det beröm hon nu gav dig, förskaffade dig en hätsk och oförsonlig fiende för hela livet! Constance hade, utan att veta det, med sina lovord om Lange och Ivar, till mognad utvecklat ett hat, som hittills legat och grott i Everts hjärta. Alldeles oförmögen att bliva herre över sina vilda och häftiga känslor, reste han sig hastigt och gick fram till fönstret, där han blickade ut i mörkret med tankar lika mörka som oktobernatten.

»Ah, om jag levde den dag, då jag kunde krossa dessa båda», tänkte Evert. »Denne Ivar, som man vågar föredraga framför mig, vars arbete omtalas och prisas, vad är väl han? Jo, en usel barnhusunge, en tjuv och rånare, som man av barmhärtighet upptagit och fördrager ibland sig. Av honom, denne usling, ber hon att jag skall taga exempel och lärdomar. Ah, stolta Constance, du sade att emellan mig och Lange icke kunde uppstå någon jämförelse, emedan jag kunde förlora därpå. Vänta, vänta, den tid skall komma, då han torde förlora därvid!»

*Några dagar därefter återkom Jacobo från sin resa. Glädjestrålande infann han sig på Kungsborg, för att där mötas av ett löftesrikt småleende.

Det var första gången Evert såg Constance och Lange tillsammans efter deras utbyte av förklaring. Man behövde icke med svartsjukans misstänksamma blickar observera dem, för att upptäcka vilka känslor som närmat dem till varandra. En var kunde se det, ehuru de ännu behölla hemligheten för sig själva.

Evert erfor något liknande raseri, då han uppsnappade den blick, varmed Constance räckte Jacobo handen till hälsning. För honom innebar den ett gäckande av alla hans framtida förhoppningar. Rikedom, lycka och

anseende, allt blev han berövad genom denne förhatlige Jacobo. — Skulle han verkligen med korslagda armar åse att detta togs ifrån honom, utan att söka rycka det dyrbara rovet undan denne lycksökares händer? Vad var väl Jacobo annat än en äventyrare, som rest ifrån fädernesland och släkt, för att göra lycka i främmande länder? En uppkomling, som varit, Gud vet vad. Nej, en så ovärdig människa skulle icke få Constance. Kosta vad det ville, måste Evert beröva honom denna skatt. Tvingades han än själv att gå miste om hennes ägande, skulle han åtminstone aldrig bliva vittne till att Jacobo kom i besittning av den lycka han drömt sig.

Det skulle göras musik, och Lange övertalade Helfrid att sjunga en duett med honom. Constance kvarsatt i fönsterfördjupningen. Under duetten betraktade hon Helfrid och Lange. Den förras ansikte hade under sången erhållit ett varmt och livligt uttryck, fullkomligt främmande förde eljest så stolta dragen. Hon var i detta ögonblick obeskrivligt vacker, något, som riktigt marterade Constances svartsjuka hjärta. När Jacobo, innan de började en ny duett, böjde sig ned till Helfrid och med leende läppar till-viskade henne några ord, som kom Helfrid att småle, tyckte Constance, att det gjorde ont i hennes bröst.

När sången var slut, kom Jacobo till Constance sägande:

»Jag har högst sällan hört er sjunga, vill ni bereda mig den glädjen?»

»Bed mig icke, jag är ej stämd för sång», svarade Constance, med en nästan vresig ton.

Stephana och alla de andra bestormade henne med böner; men Constance vägrade, förklarande att hon icke var disponerad. En förklaring, som hon avgav så bestämt, attvar och en insåg fruktlösheten att längre söka övertala henne. Man drog sig tillbaka något missnöjd över det sätt, varpå hon vägrade. Jacobo intog åter platsen mitt emot Constance, som, med hakan stödd i handen, blickade ut i mörkret, utan att säga ett ord eller låtsa märka Lange.

»Vad är det för ett vindkast, som blåst bort glädjen och förvandlat den till idel skugga?» frågade Jacobo, såsom Constance tyckte, med missnöje i rösten.

»Varför bad ni mig icke sjunga först? Om min sång gjort er så stort nöje, hade jag väl icke bort komma i andra rummet», sade Constance utan att besvara Jacobos ord. »Ah!»

Detta var allt vad han sade. Hans ansikte hade blivit mycket allvarsamt.

»Önskar ni att jag sjunger?»

»Eljest hade jag ej bett er göra det.»

»Bed mig än en gång!»

Tacobo lutade sig närmare Constance, sägande med låg uch bestämd röst:

»Jag upprepar aldrig en och samma bön två gånger.»

»Icke en gång om den är ställd till mig?»

»Icke en gång då.»

En paus uppstod.

»Ni är missnöjd», inföll Constance efter en stund.

»Constance, det är icke en timme sedan ni sade er hysa en fast och orubblig tro på mig, och ändå ...»

Jacobo såg på henne.

»Förlåt! Min enda ursäkt ligger i dessa Merys ord: 'Kärleken är en avskyvärd passion; den ingiver så förhatliga råd’. Troligen kommer det därav, att all kärlek härstammar ifrån egenkärleken.»

»Tack för dessa ord! Jag skall gömma dem.»

»Och ni är icke missnöjd?»

»Missnöjd, då jag tillber er.»

Constance reste sig upp, sägande med ett oefterhärmligt leende:

»Vad skall jag nu sjunga?»

»Ni har ju helt nyss avslagit de andras förenade böner.»

»Vad mera? Jag sjunger icke för dem, utan för er.»

»Och alla anmärkningar, som skola bliva en följd därav, då en var äger rätt att anse er för nyckfull? Fruktar ni ej detta omdöme?»

»Nej, dét är icke av någon betydelse emot vissheten att göra er ett nöje. — Nå, min herre, vad önskar ni höra?»»Välj ur ditt eget hjärta», viskade Jacobo.

Ögonblicket därefter ljöd några starka ackord från pianot. Allas blickar vändes dit. Constance spelade en fantastisk introduktion, varefter hon med en klar, full och melodisk stämma sjöng Dannströms vackra sång: »Jag vet väl vad, jag vet väl vem».

Lyckligare än någonsin lämnade Lange denna afton Kungsborg.

*

Slumpen skulle komma Evert till hjälp och giva honom medel i händerna, att utså tvedräkt och misstroende emellan Constance och Jacobo.

Miss Jane Smith, som varit Langes husrådinna och före-ständerska för hans ekonomi allt sedan Stephana och Herman blevo återförenade, visade alltid ett stort intresse för allt vad som tilldrog sig på Kungsborg, i synnerhet som hon icke gav sig tid att så ofta besöka detta sitt forna hem. Därjämte var Jane, såsom alla gamla, ogifta kvinnor, de må vara vad färg som helst, alldeles obeskrivligt road av att prata och att höra pratas. Evert Axelhjelm hade genast vid sin ankomst i Langes hus upptäckt dessa goda egenskaper hos Jane och genom sina berättelser, när han kom från Kungsborg och andra ställen, tillvunnit sig den kreolska damens hela ynnest, något som förskaffade den beräknande ynglingen flera fördeiar i det husliga livet.

Som Jacobo aldrig invigde någon, och alla minst den talföra Jane, i vad som passerade på verkstäderna, eller det, som rörde hans affärer och enskilda förhållanden, var Jane även fullkomligt obekant med den roll Evert spelat vid oroligheterna på fabriken. Summan var, att Evert utgjorde Janes synnerliga favorit.

Aftonen efter den ovanbeskrivna på Kungsborg, var det en större bjudning till Stålhamra. Evert beslöt att icke följa med Jacobo dit. Han saknade styrka att återse Constance efter den upptäckt han gjort, förr än han hade någon utsikt att hämnas hennes svek emot honom. Det var naturligt att han skulle anse sig besviken, för att få ett förnuftigt skäl till hämnd.

När Jacobo rest, gick Evert upp till Jane, medtagande en bok, för att fråga om hon ville att han skulle läsa för henne. Hon hade genom en vrickning av foten blivit förhindrad att följa med till baron X:s. Jane fann Everts uppförande så vackert, att hon kände sig helt rörd, varförhon också undfägnade ynglingen med frukt och åtskilligt gott ur syltförrådet. Medan Evert mumsade i sig bakelser m. m., förde han samtalet på Jacobo. Innan Jane själv visste huru det tillgått, var hon i full fart att berätta allt vad hon visste om den »präktiga gossen», som hon alltid kallade Lange. Ganska uppmärksamt lyssnade Evert, i hopp att något skulle finnas i denne mans förflutna liv, som kunde giva anledning till hans störtande hos Constance; men tyvärr innefattade allt, vad Jane sade, endast ett fortsatt och outtömligt beröm, jämte beskrivningen på huru han ifrån intet svingat sig upp till oberoende och välstånd. Huru han i allt sitt görande och låtande varit en hederlig och ovanlig människa.

Evert suckade djupt av missräkning vid all denna uppsjö av beröm.

»Det är ändå obegripligt, att en så utmärkt man, som lian, förblivit ogift och ej gjort ett lysande parti», inföll Evert till slut.

Jane upptog detta, som en formlig förolämpning emot Lange, den det var hennes plikt bevisa otillbörligheten av.

I ett andetag berättade hon nu huru många rika flickor, som varit förälskade i Jacobo, att han bara behövt välja; men att han förblivit kall och likgiltig för dem alla.

»Jag skulle allt kunna omtala ett bevis därpå, att Jacobo även här i Sverige kunnat få en ganska ovanlig, och, som ni säger, förnäm flicka. För övrigt är den saken oavgjord ännu, och det kan allt hända, att ni en vacker dag får vara med om förlovningen. Ett tycke, som räckt bortåt en tio år, lär det väl till slut bli allvar av.»

»Vem menar ni, miss Jane?» frågade Evert, som i början trodde att Jane menade Constance.

»Det är visst icke rätt att tala därom, men åt er, som är en riktig gentleman, gör det ingenting. Ni skall icke missbruka mitt förtroende. Jag menar eljest Jacobos och Helfrids kärlek. Den där böjelsen är mycket gammal och uppstod strax efter hans ankomst hit. Modern, salig grevinnan, var ett så högmodigt stycke, att det aldrig kunde bliva fråga om något giftermål, så länge hon levde. När hon dog, reste Helfrid utrikes med sin gifta syster och blev borta i flera år. Jacobo ville icke gärna hava en förnäm dam till hustru, kan man tänka; utan de skulle å ömse sidor försöka att glömma varandra; men det gick icke. Nu kan väl ni så väl som jag förstå vad det är för en magnet, som drager honom oupphörligt till Kungsborg.Både greven och Stephana vänta med otålighet att det skulle bliva förlovning av, vilket icke heller lär töva särdeles länge, efter vad jag tror.» »

Om Jane givit Evert den allra kostbaraste present, hade den icke kunnat göra honom mera glädje än dessa meddelanden. I ögonblicket var hans plan uppgjord. Han hade sett, huru Constance förlorade sitt glättiga lynne, när Jacobo sjöng med Helfrid. Han hade sedan hört henne nära nog tillstå för Lange, att hon var svartsjuk. Överilad och excentrisk, som hon var, behövdes ju endast några ord, för att tända hennes misstankar och förmå henne att i utbrottet av sina upprörda känslor säga ord, vilka sårade Langes »högmod». Bandet dem emellan vore därefter brutet och skulle förbliva det, om någon sedan på skickligt vis underblåste misstron och missförståndet.

»Det är ju en riktig skändlighet», tänkte Evert, när han om aftonen befann sig allena i sitt rum, »att vara förälskad och hemligt förlovad med den ena, och ändå spela förälskad i den andra. Ah, jag förstår, Helfrids förmögenhet är endast obetydlig, då däremot Constance är rik. Den där moraliserande pedanten är en ganska god spekulant, som icke aktar för rov att spela trolös, när hans fördel så kräver; men den här gången vill jag i rättskänslans namn göra din beräkning om intet. Det är blott en plikt jag uppfyller.»

Så resonerade Evert med sitt samvete och var mer än lycklig över att kunna få en giltig orsak till sitt föga hedrande handlingssätt.

Ett par dagar därefter var den vanliga sällskapskretsen

församlad på Kungsborg. Strax efter sedan Jacobo an-

länt, sade Helfrid:

»Jag har något jag ville tala vid herr Lange om.»

De följdes åt in i ett litet kabinett, som låg bredvid salongen och vars dörr var belägen gent emot den spegel, söm hade sin plats mitt för Constance. När hon lyfte ögonen ifrån arbetet kunde hon se Jacobo och Helfrid, som sutto i en liten soffa. Deras samtal blev inom några

få minuter ganska livligt. Av de därvid uttrycksfulla åt-

börderna kunde en skarp observatör lätt göra den slutsatsen, att Helfrid bad om något, som Yacobo vägrade. En gång såg Constance huru han fattade Helfrids båda händer, och därvid hade hans ansikte ett uttryck av ömhet och beund-ran. Hon var så upptagen av att giva akt på de samtalandes mimik, att hon satt helt och hållet tyst, utan att fråga efter något annat.

Också spratt hon häftigt till, då Evert med låg röst viskade dessa ord i hennes öra.

»Nog synes det att miss Janes förutsägelse går i fullbordan, och att vi snart skola få vara med om förlovningen emellan Helfrid och herr Lange.»

Constance vände sig hastigt om. Hennes ansikte var dödsblekt.

»Vad var det ni sade?» frågade hon.

»Åh, jag sade, att det icke vore för tidigt, om herr Lange och Helfrid förlovade sig, efter ett tioårigt ömsesidigt tycke.»

»Vem har sagt, att Helfrid och herr Lange haft tycke för varandra?»

Constance såg stolt på Evert.

»Vem?» Han smålog. »Jag kunde svara: alla; men det vore en något vitt omfattande auktoritet. Därför citerar jag en av dessa alla, nämligen mamsell Smith. Men det där känner säkert fröken Constance, som är Helfrids vän, hittills bättre än jag. Föreningen emellan henne och Lange utgör ju en av tant Stephanas favoritönskningar. Skada blott, att Helfrid icke äger någon egentlig förmögenhet. Troligen är det detta, som avhåller Lange ifrån att gifta sig med henne. En så klok och beräknande man som han, tänker sig före, innan han tager ett dylikt steg. — Med sitt utseende och sina gåvor, kan han naturligtvis göra anspråk på en rik flicka. Stor synd är det emellertid om Helfrid, som så länge och så troget älskat honom.»

Evert tog upp ett häfte och visade Constance en av gravyrerna samt ordade vitt och brett om den. Constance hörde icke vad han sade, utan satt under några sekunder alldeles förstenad. Därefter vaknade hennes naturliga misstro. Hon erinrade sig Jacobos önskan att icke deras förbindelse skulle bliva bekantgjord, medan hon var kvar på Kungsborg. Förklaringen därpå var nu tydlig. När hon så tänkte på Jacobos lugna brev, så fritt ifrån varje uttryck av passion, kunde hon icke begripa att hon ej genast märkt, det allt var förestavat av kall beräkning, utan all känsla. »Ack, så förnuftigt talar man icke, då man älskar», viskade tvivlet. Hon hade trott på dessa kalla ord, därför att hon ville tro därpå, därför att hon älskade honom, och att hon själv glömt att hon var rik. Nu, nuförstod hon allt! Han ville hava tid att bryta med Helfrid, innan han förlovade sig med henne. Han sålde sin kärlek till den förra, för det guld Constance ägde.

Mitt under detta uppror av smärta, vrede, förakt och svartsjuka, reste sig Jacobo och kom ut, åtföljd av Helfrid. På bådas ansikten vilade en egen prägel av svårmod. Jacobo förde handen över pannan, för att jaga bort de moln, som lägrat sig där, och gick att taga plats bredvid Constance. När han satte sig vid hennes sida, tyckte Constance att harmen ville kväva henne. Blodet rusade upp på kinderna, som förut varit bleka, och handen darrade så våldsamt, att hon knappast kunde hålla i nålen.

Hon vände sig tvärt ifrån honom och till Evert, med

vilken hon började skämta och pi;ata ganska livligt. Constance hade ett oemotståndligt behov att genom något utbrott giva luft åt sin smärta. Hon valde nu det vanliga medlet hos kvinnor, att genom hysteriska löjen och [-konvulsivisk-] {+kon- vulsivisk+} munterhet lämna utbrott åt det kval, som upp-

fyllde hjärtat.

Jacobo betraktade henne med ett uttryck av förvåning. Hela hennes uppförande var fullkomligt olikt mot vad det brukade vara. Denna ystra och otyglade glättighet tillhörde alldeles icke hennes skaplynne och var något, varåt hon aldrig överlämnade sig. Då Lange märkte, att Constance uppenbarligen undvek att behöva se åt den sida, där han satt, vände han sig till Kurt, som var fördjupad i läsningen av de med posten anlända tidningarna, och började tala om de politiska händelserna. Jacobo yttrade sig med, sitt vanliga lugn och gav nu, såsom alltid, liv och intresse åt samtalet, så att greven och Stephana glömde sitt spel och började deltaga i konversationen. Ju livligare de andras samtal blev, dess mera avtynade Constances skämt, och slutligen avstannade det alldeles. Evert kunde, icke framlocka ens enstaka ord. Hon satt tyst och tårarna ville tränga fram emellan de sänkta ögonlocken, så sårad och olycklig fann hon sig vid att se Jacobo så fullkomligt lik sig, ehuru han tydligt bort märka, att hon var förändrad i sitt sätt emot honom.

»O, jag blinda, som icke långt för detta har insett att han spelade med mig! Skulle han kunna visa denna likgiltighet för mitt uppförande, om i hans hjärta fanns skymten av kärlek. Nej, han har begagnat sig av min

lättrogenhet, av min svaghet, av min beundran för hans skenbara överlägsenhet. Han har velat göra mig till ett offer för sin

9 B Arbetet adlar mannen I.skändliga egennytta. O Gud! Jag, som älskade honom så högt, så obegränsat, så tillitsfullt.»

Constance lutade sig ännu djupare över arbetet; hon kände att tårarna med våld trängde fram och hon var rädd att någon skulle upptäcka dessa pärlor, frampressade av en onämnbar smärta.

Tvenne personer märkte dem också, ehuru de ingendera låtsade göra det, nämligen Jacobo och Evert. Olika var det intryck denna upptäckt gjorde på dem. Evert kände sitt hjärta uppfyllt av svartsjuka och raseri. Jacobo åter erfor ett djupt deltagande och vemod. Han steg upp och gick till pianot, där han tog några musikhäften, som han vid sitt inträde i salongen hade lagt ifrån sig, och återvände med dem till Constance, sägande milt och vänligt :

»Jag erhöll i går afton dessa nya sånger ifrån huvudstaden, tillika med en sändning böcker. Tillåt att jag tager mig friheten överlämna dem åt den, som äger förmågan att på det mest själfulla sätt återgiva kompositörens tanke. Vill fröken Constance göra mig den glädjen och emottaga dem av mig?»

Hade Constance i detta ögonblick sett upp och mött den blick av sann och verklig kärlek, Jacobo häftade på henne, skulle säkert alla hennes tvivel flytt. Constances blick var häftad på arbetet. Vid ljudet av Langes röst då han tilltalade henne, rodnade hon. Tårarna torkade på kinden, så mycken bitterhet uppfyllde hennes inre.

»Ert val, herr Lange, har fallit på alldeles orätt person, då ni vill skänka mig de där noterna. Helt säkert var det Helfrid ni ämnade dem.»

Nu såg Constance upp och fäste en kall blick på Jacobo.

»Jag försäkrar att ett dylikt misstag aldrig av mig kunnat bliva begånget», svarade Lange leende. »Tager ni emot miil ringa gåva?»

»Nej !» Constance reste sig upp och tilläde med sänkt röst: »Jag emottager aldrig det, som med rätta bör tillkomma en annan.»

»Men, Constance, huru skall jag förklara ert uppförande?» sade Jacobo, ännu med öm röst, och betraktade henne med en blick full av missnöje.

»Huru ni behagar.»

Constance gick ifrån honom, och Jacobo kastade nothäftena i den brinnande kaminbrasan.

»Vad gör du?» utropade Kurt.»Ger elden sitt rov», svarade Jacobo.

I detsamma yttrade Evert med hög och klar röst till Constance, som gått och satt sig vid pianot:

»Har fröken Constance hört Josephsons senaste sånger?»

»Nej, de äro så nya, att de ej hunnit förirra sig ända hit», svarade Constance.

»Kanske jag får den äran att lämna fröken dem i morgon? Jag har förskaffat mig dem för lyckan att vara den förste, som erbjöd er dem.»

»Tack, baron Axelhjelm, det skall bliva mig ett nöje att emottaga denna artighet av er.»

Constance visste knappt vad hon sade. För hennes av svartsjuka misstankar och tvivel upprörda själ stod blott ett klart, att hon ville lika djupt såra Jacobo, som hon kände sig själv sårad.

Lange hörde allt. Hon emottog av Axelhjelm samma sånger hon avslog att taga av honom. Hon hade önskat såra Jacobo, och hon hade lyckats. Hennes uppförande var sådant, att det icke ens kunde ursäktas, såsom ett utbrott av svartsjuka, den enda förklaring Jacobo kunnat giva däråt. Stolt och tillräckligt medveten av sin överlägsenhet, var Axelhjelm, i Jacobos ögon, en honom allt för ovärdig rival, att han ens för ett ögonblick skulle vilja synas tävla med honom. Ehuru Jacobo alldeles icke kunde hindra sig ifrån att erfara svartsjukans giftiga styng i sitt hjärta,

kunde ingenting i världen förmå honom att visa Constance det.

När han och Evert återvände till Åkersnäs om aftonen, var den senares inre uppfyllt av skadeglädje. Han hade ju redan vid första anfallet lyckats över förväntan. Constance hade förgått sig, och han kände Lange tillräckligt att förstå, det han skulle få svårt att förlåta henne vad hon i afton gjort. Evert var riktigt upprymd och började därför samtala med Lange, något, som han i allmänhet undvek. Under hela hemfärden var han alldeles ofantligt språksam. Jacobo, som icke heller var särdeles meddelsam av sig mot Evert, tycktes likväl i afton vara mera böjd för konversation än eljest. Varför? — Ack, min Gud, vår kära Jacobo var alldeles icke något helgon, utan begåvad med helt mänskliga fel. Han hade en ömtålig egenkärlek, som ingalunda tillät honom att låta andra märka de sår den erhållit; i synnerhet om han misstänkte att det gavs någon, som fröjdade sig däråt.

Jacobos människokännedom och skarpa uppfattning sadehonom även att Evert haft någon del i det uppförande Constance visat. Icke någon smärta inom honom hade kunnat vara stor nog, för att förmå den stolte Lange, att giva den där ynglingen triumfen av att märka den. Också när de kommo fram till Åkersnäs, tänkte Axelhjelm med bitterhet:

»Sannerligen tror jag icke att den fördömda karlen är osårbar. Mig själv ovetande, torde jag ej haft orätt, då jag påstod att han ej älskade Constance. Det vore verkligen otänkbart, att han skulle kunna vara så lugn och vid så glatt lynne, ifall han gjorde det efter hennes uppförande emot honom. I hans själ finnes blott ett intresse, och det är — fabriken. Just en älskvärd personlighet att bliva kär uti.»

Evert gick till vila, nöjd med sig själv och den framgång han rönt i sina bemödanden att utså tvedräkt.

När Jacobo blev ensam i sitt rum, vandrade han av och an. Den lugna masken var nu avkastad, och det verkligt vackra ansiktet var så blekt, att det erhöll svarta skuggor omkring ögonen.

Jacobos tankar togo nu en för Constance urskuldande riktning. Han älskade henne allt för högt, att icke söka upp något, som kunde ursäkta henne inför hans stolthet. Huru än hjärtat högt och varmt förde hennes talan, låg det sårade högmodet och viskade:

j»Låt henne icke se, att ditt hjärtas svaghet förlåter detta uppförande; utan låt henne känna, att du ej är en man, skapad att följa med en kvinnas nyckers vind, då det rör dina heligaste känslor!»

*

Om aftonen, sedan Lange, Evert och Kurt lämnat Kungsborg, hade greve Herman gått ned på kontoret att skriva några brev, som skulle avgå följande morgon. Stephana kvardröjde i salongen, för att avvakta hans återkomst. Helfrid och Olga hade begivit sig till sina rum; men Constance stannade hos Stephana. Så fort Helfrid lämnat dem, vände sig Constance till Stephana med de orden:

»Helfrid var ju icke äldre än jag, då hon blev kär i Lange?»

Stephana, som setat lutad över en bok, varuti hon bläddrade, såg hastigt upp.

»Vem har sagt dig, att Helfrid varit kär i Lange?»»Det kan ju vara alldeles likgiltigt. Nog av, jag vet det.»

»Har Jacobo kunnat...?»

»Vara så uppriktig, vill du säga», inföll Constance. »Nej, min bästa Stephana, herr Lange har ingenting sagt; och för övrigt äro han och jag icke nog nära bekanta, att han skulle kunna giva mig förtroende av sina tycken och känslor, eller jag vilja emottaga ett dylikt av honom.»

Constances ton var kall och stolt.

Stephana smålog.

»Jag är icke din förtrogna och har icke någon rätt eller några anspråk på din uppriktighet; men jag undrar storligen, om du nu talar sanning, med avseende på dig och Lange.»

»Vad menar du?»

Constance fäste en stolt blick på grevinnan.

»Jag menar, att antingen är du en mycket obetänksam och kokett flicka, eller ock måste emellan dig och Jacobo finnas ett ömsesidigt tycke. Eljest vore ditt uppförande emot honom oförklarligt.»

»Du hade således trott att han och jag...»

»Älskade varandra? Ja!»

»Och du har tegat!» utropade Constance. »Du har kunnat åse, huru han övergav Helfrid, invigde henne åt ett helt liv av ändlösa kval, och du har icke gått fram till honom och sagt...»

Constance var så häftigt upprörd att hon icke kunde fortsätta.

»Vad?» frågade Stephana.

»Att han handlade uselt, nedrigt, avskyvärt.»

»Constance, hejda dig och tala då för Guds skull lugnt! Jacobo är ju fullkomligt fri, med full rätt att älska vem han vill; även om valet i mina ögon förefaller mindre lyckligt för honom själv.

»Är han fri, då han är fäst vid Helfrid? Eller vill du driva din partiskhet så långt, att du förnekar sanningen av Helfrids tycke? Hon är en alltför stolt flicka att älska en man, som icke älskar henne.»

»Jag ingår icke i förklaringar över ett ämne, som jag icke är berättigad att yttra mig över; men jag kan med min egen heder gå i borgen för att Jacobo är fri.»

»Jag begär icke denna borgen, emedan hela saken är mig fullkomligt likgiltig. Jag hade likväl väntat mig av min förmyndares hustru, att hon icke så låtit leda sig av sin vänskap för Lange, att rätt och sanning fått vika. Du,Stephana, vet lika väl som jag, att Helfrid sedan många år varit fäst vid honom. Du har själv i många år innerligt önskat en förening dem emellan. Säg mig då, vad kan förmå dig att förneka tillvaron därav nu?»

»Jag varken förnekar eller medgiver något. Hela den där saken tillhör icke mig att orda om. Sant är, att jag av hela mitt hjärta önskat, det Helfrid och Jacobo skulle bliva ett par, emedan han aldrig kan finna en kvinna mera passande för honom, hon aldrig en man, vilken vore henne mera värdig, men ...»

»Han är nu fri, och följaktligen äger varken du eller någon annan rätt att blanda sig i saken, vill du bifoga. Må vara, att han är det juridiskt; men inför samvete och moral är han det icke.»

Constance reste sig upp, tilläggande:

»Varför tala därom? Herr Lange är mig en helt likgiltig person, och icke angår det mig, huru han sköter sin samvetsfrid. God natt, Stephana.» Hon tryckte grevinnans hand och avlägsnade sig, utan att Stephana kvarhöll henne.

»Om Jacobo på allvar vore fäst vid henne, skulle det smärta mig», tänkte Stephana. »Hon är skapad att göra honom olycklig genom sin lätthet att taga intryck.»

Greve Hermans inträde i salongen störde Stephana i alla vidare betraktelser.

*

Några dagar därefter var det bjudning till en av gran-narne. Constance uppgav opasslighet och stannade hemma. Hon var så djupt olycklig i sitt inre, att hon icke ville återse Jacobo. Åsynen av honom föreföll henne verkligt smärtsam. Ett par dagar förflöto, då hon höll sig på sina rum. Av Olga visste hon, att Lange varit på Kungsborg, och att han, enligt dennas utsago, varit glad och sig fullkomligt lik. Constance tyckte, att hennes hjärta ville brista av harm och smärta vid tanken, att hon var så alldeles ingenting för honom, att han icke en gång saknade henne, när hon var frånvarande, utan njöt av glädjen att få vara med den kvinna han av böjelse var fäst vid, men vilken han av slem egennytta stod i begrepp att övergiva. Slutligen beslöt Constance att gå ned. Hon var vid inträdet i salongen ovanligt blek, och hela hennes yttre talade om ett lidande, som gav all sannolikhet åt hennes föregivna

opasslighet.

Constances första själslidande hade lämnat så tydligamärken efter sig, att man lätt kunde förstå, det smärtan skulle äga förmågan att alldeles förtära de rosor af hälsa och ungdomsfriskhet, som nu utmärkte hennes utseende. Hon var en av dessa naturer, som icke duka under för sorgen, emedan de äga för mycken själsspänstighet, men hos vilka den sitter i hjärtat och tär, utan förmåga att avbita livstråden.

Några ögonblick efter det hon tagit plats i en liten soffa, anlände Kurt tillika med några herrar och strax efter dem Evert, men icke Jacobo.

»Kommer ej Lange hit i afton?» tillfrågades Evert av en av herrarna.

»Jag vet icke», svarade denne, »herr Lange reste på morgonen till Z— och var ännu ej återkommen, då jag for hit.»

»En präktig karl, vår kära amerikanare», sade överste O—. »Ha herrarna hört huru han uppfört sig mot de där arbetarnas änkor och barn, som förlorade livet när åskan slog ned?»

»Nej!»

»Han har låtit änkorna behålla männens avlöning vid fabriken, så länge barnen icke kunna bidraga till att försörja sig. Var det icke honnett?»

Denna inledning gav signalen till ett allmänt beröm. Var och en hade något vackert drag av Lange, eller något nyttigt han uträttat att omtala. Det ville alldeles icke taga slut på lovorden, vilka i Everts öron läto som en helvetisk musik. Han såg huru Constance med spänt intresse lyssnade därtill. Han började frukta att verkan därav skulle mildra det intryck hans historia gjort på henne, varför han vände sig till henne, sägande:

»Det är ett nöje att höra herr Lange omtalad. Det sker alltid med beröm. Han är också en obeskrivligt älskvärd människa. När han och jag foro härifrån sist, var han ovanligt upprymd, och då talade han med mig om den utvidgning av sin fabrik han ämnar göra, bara han får ett större rörelsekapital. Hans högsta intresse här i livet är — fabriken.»

Constance svarade ingenting, men hon skiftade färg och tänkte bittert.

»Det var väl genom mig han tänkte erhålla det där rörelsekapitalet, jag skulle således tjäna till medel att befrämja hans högsta intresse, — fabrikens utvidgande.»

Constance hade velat gråta över sig själv och denne man, som hon älskade. Vid hågkomsten, att hon var såalldeles intet för hans hjärta, att han spelat rollen av kär, för att locka till sig hennes heligaste känslor, flögo pulsarna med ökad fart, så stor var hennes harm. Mitt under detta tumult av sinnesrörelse inträdde Lange. När hans namn ljöd ifrån Eklunds läppar, flög Constances blick emot honom och mötte hans. Jacobo var blekare än vanligt. Skuggan av ett moln låg över den höga, klara pannan; men eljest var hans utseende oförändrat. Ögonen lyste lika klara och strålande som vanligt, ehuru de föreföllo mörkare.

Efter de första hövlighetsbetygelserna stod han framför Constance. Då hon märkte att han nalkades, vände hon sig till Evert och började glättigt skämta med honom, utan att låtsa se Lange.

»God afton, fröken Constance», sade Jacobo. Ehuru han uppbjöd hela sin självbehärskningsförmåga, för att åt rösten giva ett likgiltigt uttryck, var det likväl något i tonfallet, som sade Constance, att hans inre icke var lika lugnt som hans yttre. Med smärtans vilda glädje omfattade hon denna upptäckt, för att tillskynda honom ett styng, som i någon mån kunde gå upp emot de kval hon led. Utan att vända på huvudet svarade hon:

»God afton, herr Lange.» Hon fortsatte åter samtalet med Evert, väntande på att få höra denna röst, så kär och dock så förhatlig. Hon bedrog sig. Ett ögonblick stod Jacobo verkligen kvar; därefter avlägsnade han sig, och några minuter senare fann Constance honom sittande mitt emot sig i soffan bredvid Stephana, inbegripen i ett livligt samtal med henne, Kurt Axelhjelm och ett par herrar. Constance tyckte, att hon vid åsynen av detta orubbliga lugn ville kvävas. Hon kände ett besinningslöst behov av att på något sätt åstadkomma en eruption.

Kosta vad det ville, måste hon låta honom just nu erfara, att hon icke var förblindad eller förvillad av hans låtsade fullkomlighet. När en liten paus uppstod i samtalet, lyfte Constance upp sitt över arbetet nedböjda huvud, sägande:

»Herr Lange, är det verkligen sant vad man påstår om amerikanaren, att han icke äger något annat intresse, än penningens?» Hennes ögon hade en egen blixtrande glans. Jacobo vände sig till henne och fäste på den exalterade flickan en blick av så mycken godhet,0 att han tycktes med den vilja bedja henne sansa sig. Han svarade helt lugnt:

»Fröken glömmer att jag själv är amerikanare och således har svårt att yttra mig om mina landsmän. Jag trorlikväl, att jag, utan att beskyllas för partiskhet, kan försäkra er, att det där omdömet är oförtjänt.»

»Men i ert hemland är giftermålet en affär, och ingenting annat. Man väljer sig en rik flicka, när man t. ex. behöver utvidga sin handel eller sin fabrik.»

En lindrig ryckning i Langes ögonlock gav tillkänna, att Constance den här gången träffat någon ömtålig sträng i hans inre.

»Jag tror att amerikanaren, mindre än någon annan nation, gör sig skyldig till detta fel», svarade han i likgiltig ton.

Han vände sig till Stephana med den tydliga avsikten att fortsätta det avbrutna samtalet; men Constance, som endast kände sig retad av hans orubbliga köld, hade förr låtit Kungsborg störta samman över sitt huvud, än hon avstått ifrån att se honom rubbad ur densamma.

»Ämnar herr Lange återvända till Amerika?» frågade hon med en röst, som förmådde Stephana att se på henne, så onaturligt skarp lät den.

»Nej, det ämnar jag icke.»

»Jag trodde eljest att ni, såsom varje annan som här sökt sin lycka, skulle återvända till ert hem, sedan ni av den svenska enfalden skördat tillräckligt.»

»Constance!» utropade greve Herman och reste sig upp ifrån sin plats.

Vid Constances ord hade blodet först rusat häftigt upp åt huvudet på Jacobo; men ögonblicket därefter blev han så blek, att hans ansikte fick en blåaktig färg. I ögonen gnistrade det till, och Constance, som hade sin kalla och stolta blick häftad på honom, ägde den tillfredsställelsen, att under ett par sekunder se uttrycket av en våldsam sinnesrörelse återspeglas på dessa eljest så lugna drag.

Vid greve Hermans utrop och rörelse, inföll Jacobo kallt:

»Bästa Romarhjärta, fäst icke någon vikt vid frökens ord. Ett för tillfället iråkat dåligt lynne har dikterat dem.» Langes ton hade överlägsenhetens överseende.

»Äv vad anledning anser ni vad jag sagt för ett anfall av dåligt lynne och icke för vad det verkligen är: min övertygelse?» Constance kände sig så uppretad, att hon glömde det flera främmande voro vittnen till vad som föreföll.

»Constance, jag tycker att du borde tacka Lange för det han sålunda upptager ditt ogrannlaga utfall», svarade greve Romarhjärta med tillrättavisande ton.»Jag försäkrar onkel, att jag icke behöver herr Langes överseende», svarade Constance stolt.

»Något överseende kan icke heller komma i fråga. — När man talar i allmänhet, bör icke en enskild taga åt sig vad som säges.» Jacobo steg upp, och några ögonblicks pinsam tystnad uppstod, vilken likväl snart avbröts genom Stephana, som inledde ett nytt samtalsämne, varuti Lange genast blandade sig.

Constance satt tyst och liksom väckt ur sin besinningslöshet. Hon ångrade sitt utfall, och en inre röst upprepade oupphörligt inom henne:

»Något överseende kan icke komma i fråga.»

De av herrarna, som hade sina förhoppningar fästa vid Constance, uppvaktade henne under aftonen med sina artigheter, för att förströ henne efter det nederlag hon lidit och komma henne att glömma detsamma.

Constance pratade, skrattade och visade sig i högsta grad animerad; men hennes skratt lät konstlat, hennes uttal hade något onaturligt, och man märkte lätt, att hon icke var i normal sinnesstämning.

*

Dagen efter ovanskrivna tilldragelse, reste Jacobo till huvudstaden i affärer. Ivar hade fått åtfölja honom, emedan Bengt fäst hans uppmärksamhet vid att sinnesstämningen inom fabriken åter var ganska fientlig emot Ivar. Lange fruktade, att något utbrott därav skulle kunna äga rum i hans frånvaro, därför tog han gossen med sig.

Constance var under loppet av flera dagar icke synlig i sällskapsrummet på Kungsborg. Hon föregav huvudvärk. Stephana gick visserligen upp till henne för att underrätta sig om det var något farligt illamående, men fann genast att det onda icke var fysiskt. Dessutom visade hennes sätt en sådan tillbakadragenhet, att Stephana lätt insåg det Constance önskade få vara allena. Hennes uppförande emot Lange hade därjämte framkallat en icke ringa grad av ogillande hos både Stephana och Herman, vilket alstrade en viss köld i deras sätt emot Constance.

Så framskred en vecka. Helfrid hade varit inne hos Constance varje dag, för att prata bort en stund; men hon förskansade sig bakom sin värdighet på ett sätt, att Helfrid, med sitt stolta hjärta, icke fann sig hågad att slösa sin vänlighet på henne.

Efter att i hela sju dagar ha hållit ut sålunda, börjadesmärtan att vekna upp det pansar, varmed stoltheten omklätt den, och Constance erfor ett oemotståndligt behov att höra något om Jacobo. Hans namn hade under dessa dagar icke en enda gång blivit nämnt varken av eller till henne. Hon var således i fullkomlig okunnighet om hans bortresa. — Allt vad hon visste var, att han icke synts till på Kungsborg under dessa dagar; detta hade Olga underrättat henne om.

På den åttonde dagen om aftonen tog hon sitt arbete med sig och gick in till Helfrid. Greven och grevinnan voro borta hos en av grannarna.

Något förvånad betraktade Helfrid Constances sorgbundna utseende. Den mörka skuggan under ögonen gav tillkänna, att hon under dessa dagar utgjutit många bittra tårar. — Helfrid var alltför finkänslig att med ett ord, yttra någon förundran över besöket. Hon förstod att någon inre smärta varit orsaken till Constances besynnerliga uppförande.

»Onkel och Stephana reste bort på förmiddagen, tror jag?» började Constance. Efter denna inledning föll samtalet på resor i allmänhet och vistandet i främmande länder. Plötsligt yttrade Constance:

»Vad var orsaken att du uppehöll dig så länge i utlandet?»

Frågan kom så tvärt, att Helfrid rodnade och svarade:

»Jag hade icke någon annan orsak än min böjelse att stanna i England och lära känna denna nation. Dessutom har jag ju min äldre syster gift där.»

»Du kände ju herr Lange, innan du reste ut?» Constance såg på Helfrid, som även nu skiftade färg.

»Ja, jag har känt honom allt sedan han kom till Sverige.»

»Medgiv, Helfrid, att du i ditt hjärtas djup föraktar den där fullkomlighetsaposteln, som gör det goda av beräkning, och som bedrager och skrymtar, när han kan göra det utan fruktan att bli ertappad. I ditt ställe skulle jag avsky honom.»

»Av vad skäl?» inföll Helfrid livligt. »Jag känner icke någon ädlare man, än herr Lange, och sannerligen jag förstår huru du kan yttra dig om honom såsom du gör.»

»Förstår du icke!» utropade Constance blossande. »Men jag förstår det. Kan du verkligen säga, att den man är

ädel, som förråder sina löften och leker med kvinnohjärtan?»

»Mot vem har han brutit sina löften, och vilka kvinnohjärtan har han förrått?»»Helfrid, Helfrid, vartill detta dubbla spel, då jag ändå vet allt! Tror du dig verkligen därmed kunna bereda hans lycka, så bedrager du dig. Aldrig blir han lycklig genom mig, det kan jag heligt försäkra. — Då du tager hans parti, förnekar du sanningen och gör dig till hans medbrottsling.»

»Constance, du talar i gåtor», sade Helfrid med värdighet.

»O, min Gud!» Constance slog ihop händerna. »Huru är det dig möjligt att med denna kallblodighet tänka på och tala om en människa, som gjort dig så mycket ont! Ser du då icke, anar du icke, att han står i begrepp att bedraga dig?»

»Bedraga mig? Vad menar du? — För att kunna bedraga mig, skulle jag äga någon rättigliet över honom.» Hela Helfrids utseende utvisade ett så sant och naturligt uttryck av överraskning, att Constance blickade på henne med häpnad. Nu först uppstod i den exalterade flickans hjärna den förnuftiga tanken:

»Om det icke vore sanning, vad Evert sagt!» — Allt blodet rusade till hjärtat. Kosta vad det ville, måste hon hava visshet. — Hon fattade Helfrids händer och sade med ett uttryck, omöjligt att beskriva:

»Helfrid, svara mig ärligt och uppriktigt, som stode du inför Gud! Har Lange älskat dig? — Tveka icke att säga sanningen, jag bönfaller därom!»

»Varför skulle jag tveka», sade Helfrid, betraktande Constance med sina ärliga ögon. »Hade han älskat mig, skulle jag med stolthet erkänt det, emedan jag då helt säkert varit hans maka; men han har aldrig hyst kärlek för mig.»

»Är detta sanning?»

»Ser jag då ut som jag talade osanning?»

Under några minuter betraktade Constance henne. Man kunde säga, att varje linje i Helfrids ansikte bar sanningens prägel. Efter denna något långa granskning släppte Constance hennes händer och drog en djup suck.

»Tack!» var allt vad hon sade.

»Nu torde du tillåta mig en fråga: vad har givit dig anledning till en sådan förmodan?»

»Man har sagt mig, att du och Lange, sedan flera år tillbaka, varit fästade vid varandra med ömma band.»

»Man! Vilken menar du med detta ord?»

»Jag vill icke namngiva min sagesman.»

»Det kan också vara sak samma, då hela historien är en dikt, som icke en gång har ett sken av sanning till grund.»Helfrid tog en bok och frågade Constance om hon var road att höra henne läsa några strofer ur Schillers »Don Carlos».

Under läsningen satt Constance tillbakalutad emot ryggstödet av stolen och övertänkte med fasa, huru blint hon låtit leda sig av ögonblickets intryck. Utan att granska och undersöka, hade hon själv förstört sin lycka och krossat den redan i sin knoppning. En sorglig aning sade henne, att hon skulle få mer än svårt att blidka Jacobo.

*

Veckan efter Langes bortresa var Sturesjö färdigt och väntade att få emottaga sin unga härskarinna, som likväl stannade på Kungsborg under förevändning att hon icke ville flytta dit förr, än hon fått svar ifrån sin vän, Anna Wielki, om hon ville tillbringa vintern på Sturesjö. En dag yttrade Kurt till henne:

»Nå, när flyttar fröken till Sturesjö?»

»Ännu dröjer det ett par veckor», svarade Constance.

»Varför hade ni mig att nära nog jaga livet ur arbetarna, för att skynda på dem så, att det skulle bliva i ordning till en bestämd dag?»

»Därför att jag ämnade flytta till Sturesjö den första. Nu brådskar det icke, efter onkel och Stephana tillåta mig att stanna här.» Kurt betraktade henne ett ögonblick med ett blandat uttryck av ironi och allvar.

»Ni är en vådligt ombytlig kvinna», viskade han. »Olycklig den, som vid er fäster sina skönaste förhoppningar.»

Han anade icke vilket sårbart ställe i Constances själ han nu vidrörde.

Everts ankomst förmådde Constance att lämna sällskapet. Så fort han blev synlig, gick hon ur rummet, ett uppförande, som hon iakttagit allt sedan samtalet med Helfrid.

Den första veckan i november hade gåttt till ända, och ännu syntes icke någon Lange till. Man väntade honom nu varje stund. En dag, då solen sken ovanligt klar ned på den första snön, som åstadkommit ett litet slinkföre, bjöd greve Herman sina fruntimmer ut på att åka. Bjudningen antogs av alla utom Constance, hon stannade hemma.

Ensam med sina sorgliga tankar, sin rastlösa oro och sin fruktan, vandrade hon upp och ned i salongen. Plötsligt stannade hon. Ifrån salen ljöd en alltför välbekant röst,, som till Eklund yttrade följande:

»Herr Eklund väntar således greven snart hem?»»Ja, de skulle bara göra en liten sväng genom skogen, -där föret är bäst.»

»Gott, då skall jag invänta dem, innan jag fortsätter resan hem.»

Eklund visste icke att Constance var i salongen; han upplyfte gardinerna och Jacobo trädde in. Först sedan dessa nedfallit efter Lange, blev han varse Constance, som stod blek och darrande, stödjande sig emot en stolskarm. Ett ögonblick stannade han tvekande, men därefter gick han fram, sägande:

»Jag hörde av Eklund, att Romarhjärtas snart skulle vara åter, och därför ämnade jag avvakta deras återkomst. Jag väntade mig icke att finna fröken på Kungsborg.»

»Om ni det gjort, hade ni rest förbi», sade Constance med darrande röst.

»Helt säkert hade jag undvikit att komma hit.» Langes ögon voro mörka och hans sätt iskallt. Constance tog några steg emot honom.

»Jag har en bön till Jacobo.» Hon fäste en bedjande blick på det stolta ansiktet.

»Fröken Callenstjerna kan omöjligen hava något att bedja lycksökaren Lange om.»

Constances livliga och rörliga själ uthärdade icke längre med denna köld, hon fattade om hans arm, utropande med en innerlig ton, som var ett sant uttryck av hennes livliga känsla:

»Jag vet, att jag djupt och förfärligt förfördelat den man, som sagt sig älska mig, och som jag av hela min själ älskar. Jag vet och erkänner, att han har alla skäl i världen att vara förbittrad; men jag bönfaller om tillgift. — Ack! Jag var så namnlöst olycklig genom de tvivel man uppväckt i min själ, att jag icke visste varken vad jag gjorde eller sade. Ju högre man älskar, ju större blir förbittringen. Säg att Jacobo förlåter Constance!»

»Fröken är mig ingen ursäkt skyldig», svarade Lange med samma köld.

»Icke denna köld, av barmhärtighet! Jacobo kan ju läsa min ånger i mitt ansikte!» Med ett utryck av smärta till-lade hon: »Ni har aldrig älskat mig, om ni ej kan hava överseende med en begången överilning.»

»Har jag icke älskat er!» utropade Jacobo häftigt och vände sig till henne. Det lugna uttrycket i hans drag var fullkomligt försvunnet.

Constance hade en gång yttrat, att hon ville på hans an-sikte se rörelsen av en våldsam passion, dålig eller ädel, det var sak samma, blott det var något, som avvek ifrån hans vanliga »fullkomlighetsmani». Nu hade hon fått sin önskan uppfylld. Jacobos drag återgåvo den häftigaste vrede, ögonen hade blivit svarta och blixtrande.

»Fröken skall aldrig förstå huru jag har älskat er. Märk jag säger: har; det är nu förbi. Jag kan ej älska den kvinna

jag icke högaktar, och jag kan icke högakta den, som är utan hjärta.»

»Håll upp!» inföll Constance med skälvande röst.

»Nej, nu måste ni höra mig, innan vi skiljas för alltid.»

»Jacobo, av nåd, icke denna ton», bad Constance snyftande.

»Ja> Ja& ar nara att glömma mig; men då jag tänker på huru högt jag tillbad er, känner jag hela mitt inre i uppror. Ni vet icke, obetänksamma kvinna, vilket trofast hjärta ni trampat under edra fötter». tilläde han och kramade hennes hand, men släppte den lika plötsligt. Han gjorde ett slag i rummet. Constance nedsjönk gråtande på en soffa. Efter att ett par gånger hava gått upp och ned i salongen, stannade Jacobo framför Constance, återtagande med fullkomligt kall röst:

»Jäg begär icke veta vilka impulser ni lydde, då ni inför ett helt sällskap skymfade den man, ni ett par veckor förut givit en varm och helig försäkran om kärlek, och till vars heder ni sade er sätta ett blint förtroende. Om ni önskade förklara de ingivelser ni lydde, skulle jag icke stanna för att avhöra er. De äga ändå ingen förmåga att urskulda er. Om ni själv tvivlade på min heder, mitt hjärta och min karaktär, ägde ni likväl icke rätt att på grunden av dessa tvivel, utan någon verklig orsak, förolämpa mig inför andra. Visste ni då ej, att mitt hjärta, huru svagt det än var för er, icke skulle kunna rättfärdiga er inför min kränkta stolthet. Och om jag även kunnat förlåta och glömma denna skymf, tror ni verkligen att jag någonsin skulle kunna skänka mitt hjärta åt en kvinna, som inför en pojke sökt förödmjuka mig, under det hon besinningslöst uppmuntrade denne pojkes tygellösa passion och nedlät sig till kokettens lumpna roll, för att sarga mitt inre? Nej ! Det är endast kvinnor utan hjärtan, som leka med andras känslor; — och ni, ni har lättsinnigt lekt med Axelhjelms och trampat på mina. Nu, fröken Callenstjerna, låtom oss å ömse sidor glömma att det funnits en tid, då vi voro annat än ett parfrämlingar för varandra. Den amerikanske äventyraren var icke skapad för edra nycker.»

Constance hörde honom gå över golvet, utan att hon rörde sig ur fläcken. När hon upplyfte ansiktet ur händerna, var han borta.

Följande dag flyttade hon helt huvudstupa från Kungsborg till Sturesjö.

*

Några dagar därefter infann sig baron X— hos Jacobo på Åkersnäs. Hans ärende var föranlett därav, att han gjort den upptäckten, att en stöld blivit begången i familjegraven. När stölden förövats, kunde baron icke säga. Han vände sig till Lange, därför att de nya järndörrarna blivit förfärdigade hos Lange och i september månad insatta i graven. Nu hade tjuvarna kommit i griften genom begagnande av en dubbelnyckel. Den naturliga slutsatsen blev, att ibland Langes arbetare borde man söka tjuven.

Baronen önskade en undersökning och gav Lange tillkänna att han ämnade anlita ortens lagliga myndigheter. Baronen yrkade att få namnen på de arbetare, som haft låset och dörrarnas insättning om händer. Lange förklarade att han nära nog kunde gå i borgen för alla de arbetare, som nu funnos på hans fabrik; men att han, enligt sin plikt och för att bevisa deras oskuld, genast i baronens närvaro ville undersöka förhållandet. Vid första ordet om stölden och den misstanke baronen fattat mot fabrikens folk, utbröt ett sådant mummel av ovilja, att den högborne ädlingen kände sig glad att få avlägsna sig.

En noggrann undersökning anställdes emellertid ibland arbetarna av Lange själv, men utan att leda till något resultat. .De av hans låssmeder, som haft låset om händer, voro gamla och utmärkt välkända arbetare, som omöjligt kunde misstänkas. Hela undersökningen av Lange möttes med uttryck av missnöje. Hän behövde hela den makt han ägde över folket, för att betvinga ett utbrott därav.

Runt omkring mumlade man:

»Det här hava vi den där korrektionisten Ivar att tacka för. Därför att en sådan usling är här, misstänker man oss andra för att vara lika med honom. Det är ingen annan än han, som begått stölden» o. s. v.

Efter den inga resultat lämnande undersökningen, beslöt Lange fara till baronen och förklara, att anklagelsen emot nans folk var falsk, och bedja honom icke riskera en laga undersökning, emedan den skulle komma att framkalla ettutbrott av arbetarna, vars följder voro svåra att förutse. Lange ville även veta på vad grund han egentligen så bestämt kunde påstå att tjuven skulle vara ibland hans folk.

Baronen visade Lange en anonym skrivelse, som han erhållit, och vilken förmått honom att undersöka griften. Den lydde sålunda:

»En stöld har blivit begången i baron X—s familjegrav, varom baron själv kan övertyga sig. Tjuvarna tillhöra Langes arbetare.»

Jacobo betraktade med mycken noggrannhet den förvända stilen och frågade baronen, om han ville lämna honom biljetten på ett par dagar. Baronen bad honom taga den, ifall han trodde sig genom den kunna komma tjuven på spåren. Därjämte lovade baronen att tills vidare uppskjuta sakens överlämnande åt länsmannen.

»Jag har visserligen anmodat honom att taga den om hand», sade han, »men jag skall redan i dag skicka och bedja honom uppskjuta därmed tills vidare.»

*

När Lange var helt nära Åkersnäs mötte han en ryttare, som kom ridande i full karriär. Det var förste bokhållaren.

»Gud ske lov att patron kom», utropade han emot Lange. »Vid fabriken är ett förskräckligt leverne. Folket är i uppror. Länsmannen har kommit för att anställa undersökning med dem, som arbetat på gravens lås, och hotat att arrestera låssmederna.»

Mera hörde icke Jacobo, han befallde kusken köra. Framkommen till fabriksgatan, fann han gallerportarna till ingången spärrade av de uppretade arbetarna. I stället för att gå fram, tog han en sidoväg, gick omkring hela fabriken och igenom en på muren omkring trädgården anbragt liten port, vilken han läste i dubbelt lås efter sig. Ankommen till sitt boningshus möttes han i förstugan av verkmästaren, som berättade att han med möda fått länsmannen upp i bygg-ningen, vars ingång han stängt, tillika med inre gårdens gallerport, vilken nu av arbetarna bestormades, under upprepade anmaningar att Ivar skulle utlämnas.

»Var är gossen?» frågade Lange.

»Honom har jag skaffat undan», svarade en kvinnoröst bakom honom. Han vände sig om. Det var Helfrid. »Jag har låtit föra honom ©ch den av förskräckelse halvdöda miss Jane över ån och till mitt ekipage, som höll på andra sidan.»

10 B

Arbetet adlar mannen I.»Fröken Helfrid här», utropade Jacobo.

»Ja, man sökte er på Kungsborg, och jag skyndade hit, i hopp att kunna uträtta något gott, vilket jag även gjort, då jag lyckats rädda Ivar undan folkets raseri.»

»Men nu, nu skall ni avlägsna er.» Ångest och otålighet lästes på Jacobos ansikte, ty skriket och larmet på yttre gården tilltog.

»Jag stannar», svarade Helfrid bestämt. »Gör ni er plikt och glöm att jag är här!»

»Av barmhärtighet, fröken Helfrid, lämna Åkersnäs,» bad Jacobo. »Jag kan icke blottställa er för all den förskräckelse ni här skulle komma att utstå.»

»Herr Lange, jag skulle dö, om ni tvang mig att nu lämna Åkersnäs.» Jacobo kastade en blick på hennes ansikte, varefter han sade:

»Ske som ni vill!» Därpå vände han sig till verkmästaren, sägande: »Fort, låtom oss öppna gallerportarna. Jag skall genast lugna dem.»

»Herr patron, betänk att de äro ursinniga.»

»Inga invändningar», sade Jacobo med befallande röst, varefter han ryckte upp riglarna och öppnade dörren, som förde ut till inre gården.

»Öppna nu gallerportarna!» befallde han verkmästaren. Ljudet av hans stämma verkade som ett trollslag, det vilda skriket upphörde och man mumlade:

»Patron själv.» Gallerportarna öppnades och massan strömmade fram emot husets ingång. När de kommo till trappan, där Lange stod, ropade han:

»Stanna, sägen först vad I viljen, innan I gån längre! I haven i min frånvaro anfallit min boning och hotat att spränga dess dörrar. Vad betyder ett sådant uppförande? Sannerligen göra icke Åkersnäs' arbetare sig kända på ett sätt, att jag blyges över att kalla mig husbonde.» Jacobo stod mitt på trappan framför ingången till huset. Det såg ut som om han varit fast besluten att stänga vägen för en var, som med våld ville tränga sig in.

>>Vi vilja hava ut den rackaren Ivar», skreko hundratals röster. »Han är undangömd hos patron; men vi låta ej längre huttla med oss. Patron skall genast lämna ut den kanaljen.» De sotiga och nedsvärtade arbetarna trängde sig uppför trappan.

»Tillbaka! Icke ett steg längre», sade Lange. »Med våld må ni icke tro att jag tillåter er intränga.»»Vill patron icke utlämna Ivar?» frågade de, som voro i sp_etsen.

»Nej!»

»Nåväl, då skola vi söka reda på honom.»

»Vill ni göra hemgång hos er husbonde?» frågade Lange kallt och lade armarna i kors över bröstet. De drogo sig tillbaka under ett doft mummel.

»För att bespara er ånger över en sådan våldsamhet och mig blygseln att hava dylika arbetare, ger jag er rätt att genomsöka min boning; men jag förklarar på förhand att I icke skolen där finna den I söken.» Jacobo gick in i den stora salen, där Helfrid stod, mera liknande en bildstod än en levande varelse.

Några sekunders tvekan uppstod hos arbetarna, men ett par röster ifrån gården, dem Jacobo igenkände såsom tillhörande Jönsson och Erik, ropade:

»Tro honom icke! Han har den uslingen gömd någon-städes.»

Lik en ström rusade de nu in och genom hela huset. Varje vinkel och vrå genomsöktes, ifrån vinden till källaren. Tjänstfolket hade flyktat ned i trädgården och till paviljongen, lämnande Jacobo och verkmästaren att bäst de behagade försvara sig emot det uppretade folket.

Helfrid hade dragit sig undan i en fönsterfördjupning bakom de nedfällda gardinerna. Jacobo stod framför desamma ; men så nära, att ingen kunde träda emellan honom och Helfrid. När arbetarne återvände knotande över att icke hava funnit den de sökte, sade Lange:

»Ni vilja veta var Ivar är. Nåväl, jag har skaffat honom undan. Vart, ämnar jag icke upplysa er om, allt nog: han finnes icke på Åkersnäs. Ivar har för alltid lämnat min verkstad, där jag, tyvärr, icke ägt makt att skydda honom emot kamraters elakhet och förföljelse.»

»Tro honom icke!» hördes åter samma röster upprepa. Vid ljudet av dem flammade det till på Jacobos ansikte och han utropade:

»Tyst, ni båda, som icke mera ären vid fabriken och således ingen talan äga. Det är med dem, som ännu äro kvar i mitt arbete jag har att tala, och till dem säger jag: Ivar är i och med denna dag ifrån Åkersnäs. Ären I nöjda? Eller vad viljen I mera?»

»Vi vilja hava denna skändliga skymf borttagen, som fallit på oss, att vi varit med om stölden i baron X—s grav.Det är patrons ”plikt att skydda vår heder», yttrade en äldre arbetare, som stod i spetsen för dem.

»Kronobefallnings-mannen har hotat att arrestera mig och de andra låssmederna. Något slikt ämna vi icke tåla, utan patron skall fria oss efter som patron dragit oss på halsen den där tjuvstrykern, som satt oss i vanfrejd och vilken, när allt kommer omkring, är tjuven. Patron har nu skaffat honom undan och således lämnat oss i sticket för den där skänd-liga anklagelsen.»

»En anklagelse, den ert närvarande uppförande gör ganska sannolik. Ni hava ämnat begå hemgång hos er husbonde. Det talar icke för er oskuld, utan bevisar att I ären vilda och besinningslösa människor. En var, som får höra talas därom, skall anse er för arbetare utan ambition och begrepp om rätt. Vad stölden angår, skall varje misstanke på er utplånas, emedan den skymf, som riktas emot en fabriksbefolkning, återfaller på husbonden. Jag tror mig för övrigt känna vem eller vilka som begått stölden.» Dessa senare ord uttalade Jacobo med högre röst och mera tonvikt än de andra.

En fullkomlig tystnad uppstod. Lange återtog efter en paus:

»Gån nu hem, var och en till sig, i morgon få vi...»

»Kamrater, I ären narrade, han står bakom gardinen där. Sen I icke att den rör sig», skreko några röster och avbröto Lange. Innan han fick tid att säga ett ord eller göra en rörelse störtade de sig över och slungade honom åt sidan. I detsamma kastade sig en kvinna mellan honom och våldsverkarne, utropande:

»Blygens I icke att bära händer på er husbonde!» Den vilda skaran stannade häpen vid åsynen av henne.

»Viljen I nu efter denna förolämpning draga hädan?» frågade Jacobo. Något skamflata över sitt eget handlingssätt, drogo de sig ut igenom dörren.

Det ögonblick som följde på detta uppträde, då Jacobo och Helfrid befunno sig allena, var ett av dessa, då man med outsäglig tacksamhet känner, att en överhängande fara är förbi.

Jacobo hann likväl icke säga mer än:

»Tack!» till Helfrid, då verkmästaren rusade in med de orden:

»De ha stängt in smederna i smedjan, och nu begiva de sig dit för att låta Bengt uppbära deras vrede över att de icke ha träffat Ivar.»»Detta får och skall icke ske», utropade Lange och skyndade emot dörren.

»Av barmhärtighet, stanna», bad Helfrid och fattade hans arm. »De skola slutligen slita er i stycken.»

»Dyra, beundransvärda flicka, jag måste rädda den redlige Bengt undan deras besinningslöshet», han tryckte hårt hennes hand och sprang utför trappan och ned på gården.

Verkmästaren hade haft rätt, de togo verkligen vägen ned till smedjan. De hade ännu icke hunnit fram dit, då Jacobo befann sig mitt ibland dem. Ordet: »patron!» som uttalades av dem, som först fingo se honom, kommo dem att stanna.

»Är detta vägen till edra hem?» frågade Jacobo med sin ljudeliga röst. »Vilja Åkersnäs arbetare så fullkomligt nedfläcka sitt rykte, att de misshandla och försåtligt överfalla en kamrat. Den som vågar taga ett steg emot smedjan, är genast ur min tjänst. Mitt tålamod är nu uttömt. Åter-vänden därför medan tid är till edra hem, eller torde det för alltid vara slut emellan mig och eder. Hittills har jag fördrag med edra oordningar, emedan de varit framkallade därav, att ni ansett er heder angripen, men varje våldsamhet emot någon av edra kamrater, innebär en nedrighet, den jag icke är sinnad att förlåta. Giv hit nycklarna till smedjan, och erinra er noga att jag vill bli åtlydd!»

Förnuftet äger alltid sin makt och utövar den vanligtvis även, till och med på en orolig folkhop. Detta visade sig också snart. En av arbetarne lämnade Lange nycklarna. När han emottagit dem, sade han:

»I morgon råkas vi, och då skall baron X— återtaga sin anklagelse emot Åkersnäs’ nuvarande arbetare.»

»Gott, patron!» ropade flera röster, och därefter skingrade sig folkhopen.

*

Då Lange återvände upp till byggningen, fann han Helfrid blek och darrande, stödd emot gallerporten till yttre gården. Den stolta flickans själsspänstighet hade flyktat, i samma mån faran avlägsnade sig. Spänningen, varuti denna hållit hennes känslor, lämnade plats för en nervös slapphet. Hon förmådde knappast att röra sig. De stora, klarblåa ögonen stodo fulla av tårar.

»Huru är det, fröken Helfrid?» frågade Jacobo i det han fattade hennes händer och blickade med oro på de bleka dragen. »O, min Gud! Så mycken självuppoffringför min skull. Aldrig, aldrig skall jag glömma detta drag av själsstorhet från er sida.» Han lade hennes arm i sin och förde henne upp i övra salongen. Sedan hon åter något hämtat sig, sade Jacobo:

»Jag måste på ett ögonblick lämna er, för att försäkra mig om tillställaren av detta uppträde, så att han icke ånyo med sina ord uppviglar de tanklösa och lättrogna. Tillåt att jag sedan får ledsaga er tillbaka till Kungsborg! Ack, fröken Helfrid, för den tillgivenhet ni i dag visat mig, skulle jag vilja bekämpa faror långt större än den överståndna.»

Helfrid smålog matt. Det kändes i hennes bröst alldeles som om något gått sönder. Den förskräckelse hon utstått, hade, så tyckte hon, sprängt sönder hennes inre. Det var endast med matta och tunga slag hjärtat orkade slå.

Jacobo lämnade rummet, men återkom efter några ögonblick, stoppande en nyckel i västfickan. Hans utseende var strängt och hårt.

»Ni har gjort Axelhjelm till er fånge?» sade Helfrid med en sorgsen ton.

»Varav gör ni en sådan slutsats?» Jacobo tog plats bredvid henne.

»Därav att jag vet det han haft del i förföljelserna emot Ivar. Vad är er avsikt med den olycklige gossen?»

»Ömkar ni honom?» frågade Jacobo. Det flammade till i ögonen. »Fröken skulle icke känt medlidande för en vanlig arbetare, vilken gjort sig skyldig till dylika saker som denne pojke.»

Jacobo tog fram det anonyma brev han fått av baron X— och räckte det åt Helfrid.

»Vem tror ni vara författare av denna skrivelse?»

Helfrid betraktade en lång stund de förvända bokstäverna, därpå såg hon förskräckt upp till Lange. Deras ögon möttes, och han sade med ett bittert uttryck, i det han vek ihop brevet:

»Ni har gissat rätt; men var lugn, hade han begått ännu flera nidingsdåd, skulle de alla stannat emellan mig och honom, därför att han är er släkting. Bort måste han emellertid, så framt jag icke genom hans inverkan skall få allt mitt folk förstört. Näpst skall han även bliva, men av mig enskilt. Hans skyddsängel är ni; ty aldrig skall jag förorsaka er en smärta. Hela mitt liv ville jag uppoffra, om jag därmed kunde bereda er en glädje.»

»Jag tror er, herr Lange.» Helfrid smålog sorgset. »Ochjag tackar er för det undseende ni visar min unga släkting. Men nu skola vi väl återvända till Kungsborg, eljest kunna de hemmavarande bliva oroliga. Helt säkert hava Stephana och Herman återkommit från sin utflykt.»

Jacobo gav befallning åt den nu återkomna betjäningen att låta spänna för ett åkdon. Skymningen hade redan inbrutit, och då Helfrid och Jacobo stego upp i åkdonet, var det redan mörkt.

Under det att Lange och Hel frid väntade att det skulle bliva förspänt, smög en mörk figur ut åt huset på trädgårdssidan. Kommen till ett av fönstren hostade han tre gånger. Genast öppnades det.

»Kommer ni?» frågade figuren.

»Jag är instängd.»

»Hissa er ned genom fönstret.»

»Nej, jag skulle då blottställa mig. Han vet allt. I morgon ämnar han namngiva de skyldiga.»

Fönstret drogs hastigt igen. Ljudet av röster hördes i trädgården. Den mörka figuren stod utmed häcken vid ån.

De ankomna voro Bengt och några smeder, vilka fått sig uppdraget att hålla vakt omkring huset och fabriken, medan Lange förde Helfrid till Kungsborg.

Några ögonblick därefter rullade en vagn bort ifrån Åkersnäs.

Det gick friskt undan på den breda, släta vägen, huru mörkt det var. Jacobo satt tyst och tillbakalutad i vagnshörnet. Helfrid var så uppskrämd av den förskräckelse hon erfarit, att hon oupphörligt fruktade någon ny fara. Allt gick likväl bra, ända tills de kommo till en backe i skogen, vilken de skulle uppför. Helfrids hjärta slog nu oroligt. Hon lutade sig fram för att i mörkret urskilja om något oroväckande skulle synas. Plötsligt tyckte hon sig förmärka tvenne skepnader tätt bredvid vagnen. Hon ansträngde sina ögon och urskilde verkligen två karlar. De höllo sig något bakom vagnen. Ögonblickligen stod det för Helfrid att det var ett försåt emot Lange; hon beslöt att icke fästa hans uppmärksamhet på dem, utan låtsa som hon vore allena i vagnen. Hon stack ut huvudet genom vagnsfönstret och sade åt kusken med hög röst:

»Kör litet fortare!»

»Vad önskar ni», inföll Lange, som väcktes upp ur sina tankar vid hennes ord.

»Tyst, jag ber er», viskade Helfrid och kramade hanshand. Hon bibehöll sin ställning med huvudet i vagnsfönstret.

När kusken lyfte piskan för att giva hästarne en kraftig väckelse, sprang en av karlarne fram med de orden:

»Icke ur fläcken förrän vi få se vilka som åka.»

Den andra karlen lade handen på vagnsdörren; den rycktes upp. Ögonblickligen kände Helfrid sig av en stark arm dragen in åt vagnen, och Lange trädde emellan henne och den öpnnade vagnsdörren.

»Vad viljen I?» frågade Lange.

På denna fråga följde icke något svar; men Helfrid såg karlen lyfta armen; i armen höll han något som blänkte. Utan att beräkna vad hon gjorde, kastade hon sig emellan det höjda stålet och Jacobo. Hon kände en häftig smärta i ena sidan och förlorade sansen i samma ögonblick som hästarna gjorde en våldsam sats. Den, som höll dem, störtade därvid omkull. Kusken gav dem ytterligare ett kraftigt slag, så att de alldeles uppskrämda satte av i vild karriär. Den som givit knivstynget blev även omkullka-stad. Vagnens hjul gingo över hans ben och kamaratens huvud.

*

Dagen därpå hade alla Kungsborgs invånares, ända till den lägsta tjänarens, en prägel av nedslagenhet. Den stora salongen stod tom och på gården höllo tvenne åkdon, båda tillhörande läkare. Helfrid låg försänkt i en häftig feber med yrsel. Hon hade erhållit ett svårt kniv-styng i ena sidan, och man fruktade att hennes liv icke kunde räddas. Förgråten satt Stephana vid hennes sida. Alldeles utom sig av förtvivlan hade Jacobo tillbringat natten utanför sjukrummet. Det var liksom hela hans själ varit fästad vid Helfrid. Allt annat var honom likgiltigt.

Constance infann sig genast vid underrättelsen om olyckan, för att med Stephana dela vården om Helfrid.

Att hon fanns var något Jacobo icke märkte; hans tankar hängde fast vid den sjuka.

Dagar och nätter förgingo, utan att han på annat än små ryck besökte Åkersnäs. Han satt dagarna i ända vid dörren till sjukrummet och lyssnade till minsta ljud. Ofta då Constances ögon stannade på hans bleka och förstörda utseende, hade hon velat gråta av smärta över att icke mera äga rätt att såsom vän tilltala och trösta honom. En afton, då hon satt tillbakalutad i en emma, tänkte hon:»Huru lycklig är icke Helfrid, som med sitt liv skyddat hans, och som nu upptager alla hans tankar och känslor. O, huru gärna bytte jag icke lott med henne, denna döende!»

En afton, sedan Stephana övertalat Constance att gå till vila, hade Jacobo fått Stephanas tillåtelse att komma in till Helfrid, som hela dagen haft en svår yrsel. Emot aftonen hade hon blivit lugnare och fallit i en dvallik

slummer. Jacobo och Stephana sutto orörliga och tysta, för att icke störa henne. Plötsligt viskade hon med detta egna tonfall, som utmärker yrseln:

»Nu skall jag dö, men se, jag vill förtälja mitt hjärtas saga: Jacobo», viskade hon med flämtande röst. Han böjde sig ned över henne. »Vet du huru högt, huru troget detta hjärta älskat dig, som nu skall brista, brista för dig? Det var en skön död! Dö för dig. Förstår du vad det innebär? Förstår du vad jag lidit under dessa år av förställning och hopplöshet? Jag har lidit så, att jag tyckt det man tagit stycke för stycke ur mitt hjärta!» Hon började gråta. »Vilka marter har jag icke gömt inom mitt bröst, då jag såg dig älska henne, som du gav ditt hjärta. O, Jacobo, Jacobo! Döden är barmhärtig, den befriar mig ifrån de kval, vartill jag är invigd här i livet. Jag vill säga dig det nu, då jag skall gå till Gud, ty du skall då inse, att döden var min enda lycka. Jag har icke en enda dag under dessa långa år upphört att älska dig. Då vi åter möttes, var du mitt hjärta dyrbarare, än då vi skildes. Jag kände mig stolt över dig.» Hon förde de darrande händerna upp till den brännande pannan, tilläggande med smärta: »För att en timme hava burit ditt namn, hade jag velat giva mitt liv, och ändå, ändå ägde jag mod att för-skansa mig bakom ståndsfördomar, som längesedan voro försvunna. Mitt hjärta kunde icke bära, att du skulle känna dess hemlighet. Bakom en osanning sökte jag dölja den ... Jag arma, huru har jag icke förtärts av svartsjukans och förtvivlans plågor ...»

Ju längre Lange lyssnade till denna ofrivilliga klagan, dess mera förkrossat blev hans utseende. Han tänkte med smärta:

»Denna högsinta och upphöjda kvinnas hjärta har jag ägt och likväl älskat en annan. O Gud! återgiv Helfrid åt livet och jag skall gälda min skuld till henne!»

Han reste sig upp och lämnade sjukrummet. Stephana blev nu ensam den yrande Helfrids förtrogna.»Gud Fader», viskade Stephana med hopknäppta händer, »låt henne få dö, eller giv hennes rika, varma hjärta den lycka och frid hon så länge saknat!»

*

Livet är nyckfullt. Det roar sig ibland med att spela udda och jämnt med döden, att undanrycka liemannen hans rov. Så även nu. Helfrids feber minskades så småningom, blessyren läktes och hon igenkände åter sin omgivning och kunde med matt och svag stämma tilltala den. Hon skulle således uppstå från sitt plågoläger och återvända till livet. Så hoppades man. Även Jacobo hoppades, ehuru han nu endast högst sällan fick komma in i sjukrummet. Under det faran var överhängande glömdes konvenansen, men när den aflägsnade sig, intog den förgätna despoten sin plats.

De mörka skuggorna av förtvivlan, som så länge vilat över Langes drag, ljusnade, och med en blick, full av förtröstan och hopp, betraktade han Helfrid, då det förunnades honom att få se henne. Det var liksom Helfrid under sin sjukdom växt fast med alla hans högre och ädlare intressen, som om hon blivit oumbärlig för hans liv.

Han återtog sin verksamhet och sina forna vanor; men tidigare än vanligt kom han till Kungsborg på eftermiddagarna och tillbringade aftnarna med att läsa högt för Helfrid, när hon hade blivit så rask att hon kunde ligga på en soffa i sitt yttre rum. Stundom talade han med henne om sommaren, att han då skulle göra en resa uppåt Da-larne, att hon och Romarhj ärtas skulle göra sällskap. Vid dylika samtal smålog Helfrid.

»Framtiden är en gåta, som vi icke känna. På den böra vi icke räkna.»

Om händelserna vid Åkersnäs hade icke ett ord blivit växlat. En dag frågade Helfrid Herman vad som blivit av Ivar.

»Honom skickade Jacobo till Göteborg för att därifrån med ett emigrantskepp avgå den sista november till Amerika. Kaptenen är personligen bekant och landsman med Lange, och han fick gossen anförtrodd i sin vård. Därjämte försedde Jacobo honom med penningar och rekommendationer. Kaptenen skall vid framkomsten till New-York överlämna Ivar till en därstädes bosatt svensk, som i sin tur skulle föra honom till den fabrik, dit Lange rekommenderat honom, och där han med all säkerhet skulle få plats.»»Men varför skickade Lange honom

så långt ifrån fosterjorden?» frågade Helfrid.

»Därför att gosen själv bönföll, att Jacobo ville förhjälpa honom till Amerika. Han hade varken föräldrar eller anhöriga här, och han ville icke stanna i ett land, där han var brännmärkt såsom en för mord mistänkt person. Med sin vanliga klokhet, omtanke och frikostighet uppfyllde Lange gossens begäran, själv fullt övertygad, att Ivars rätta plats var i Amerika. Där skulle han bestämt göra lycka och vinna framgång, i synnerhet som han icke, i likhet med de flesta emigranter, behövde börja såsom tiggare.»

»Det är således tre veckor sedan han reste från Göteborg?»

»Ja.»

»Nå, var är Evert», frågade Helfrid.

»Han lär vara bortrest för Langes räkning», sade Herman med en ton, som utvisade, att han var fullkomligt okunnig om Axelhjelms uppförande emot Lange.

»Och vid fabriken har allt varit lugnt sedan den ohyggliga dagen?»

»Ja. Mordförsöket på Lange och den fara, varuti du svävat, väckte en sådan uppståndelse och förbittring, att gärningsmännen säkert blivit slitna i stycken, ifall icke ödet åtagit sig att straffa dem.»

»På vad sätt?»

»De blevo överkörda av Langes vagn i samma ögonblick den ena av dem givit dig det där knivstynget, som var ämnat Jacobo. Kusken hade, då en av karlarna fattade tag i hästarna, piskat dem så, att de blevo alldeles ursinniga, stegrade sig och satte av över den som höll dem. Han dog på stället, ty vagnshjulet hade gått över hans huvud. Den andra fick båda benpiporna krossade och dog några dagar därefter av kallbrand.»

»Vilka voro de olyckliga?»

»Jönsson och Erik. Båda hade blivit körda från fabriken vid de första oroligheterna därstädes, och även nu spelade de huvudrollerna. I den förres gömmor har man funnit den dubbelnyckel, som öppnat X-ska graven samt slidan av det värjfäste utav guld, som blivit stulet ifrån excellensen X:s likkista. Således är, efter alf sannolikhet, den avlidne Jönsson tjuven, ehuru man icke, oaktat den noggrannaste undersökning i hans hem och hos hans gamla föräldrar, kunnat påträffa något vidare av de dyrbarheter, som blivit borttagna.»»Än hans stackars hustru och barn?»

»För dem drar Lange försorg.»

Helfrid kände sig matt, och greven lämnade henne. Hon låg med slutna ögon. Stephana trodde att hon sov, varför ingen störde henne. Helfrid övertänkte i tysthet de för-flutna tilldragelserna, och en inre röst sade henne, att Axelhjelm alldeles icke var bortrest, utan att Lange endast föregivit detta.

Ett par aftnar därefter, när Jacobo kom, fann han Helfrid, för första gången efter sin sjukdom, sittande i en emma. Sedan hon besvarat hans frågor om hennes hälsa, lät hon handen, som han fattat, kvarbliva i hans, under det hon med mild och låg röst frågade:

»Huru är det med Evert?»

»Bra.» Jacobo släppte hennes hand och lutade sig tillbaka emot stolen.

Stephana och Constance voro i kabinettet utanför. Jacobo och Helfrid befunno sig allena.

»Var är han?» återtog Helfrid.

»På Åkersnäs, där han tillsvidare är min fånge. Hade ni dött, då...» Jacobo såg dystert framför sig.

»Vad hade då hänt?»

»Jag hade överlämnat den uslingen åt lagen. Ni vet icke huru eländig han är; men varför tala därom? Det är mig omöjligt att med kallt blod tänka på honom. Jag vill icke i er närvaro behärskas av alla de förbittrade känslor,

som då fylla min själ.»

»Herr Lange, har ni verklig vänskap för mig?»

»Vilken fråga! Vänskap, beundran och hängiven tillgivenhet är vad jag hyser för er.»

»I så fall skall ni lova mig vad jag nu begär. Ni skall icke kunna avslå en bön av mig.»

»Nej, aldrig. Skulle än denna bön innebära uppoffringen av vad jag på jorden högst värderar.»

»Nåväl, övertala min bror att skicka Evert till England, och lova mig att för egen del alldeles glömma det onda han gjort er! Ni måste glömma det, utan avseende på om jag lever eller dör.»

Jacobo satt tyst, med ett dystert moln på pannan. När Helfrid en lång stund förgäves väntat på att han skulle säga något, återtog hon:

»Ni svarar icke. Har jag begärt något så stort offer, att ni icke vill bringa mig det.»Lange fäste ögonen på henne, sägande, långsamt och med tonvikt:

»Ni anar icke, huru mycken strid det kostar att avstå ifrån att krossa denna giftiga mask, som stungit mig med sin gadd. Ni har icke det svagaste begrepp om huru mycket ont han gjort; och ni förstår icke vad det vill säga att äga honom i mina händer, och ändå låta honom gå ostraffad. Det skall vara åt er, som jag är skyldig mera än mitt liv, jag skall bringa ett dylikt offer.»

»Nej, ni gjorde det ändå, emedan ni alltid sökt att i alla edra handlingar vara kristen.»

»Sökt? Ja; men jag har även ett mänskligt hjärta, och detta ...»

»Skall ni förlåta och glömma. Nå, ger ni mig ert löfte?» Helfrid räckte ut handen. Jacobo fattade och förde den till sina läppar, sägande:

»Ni har mitt ord uppå att jag skall synas glömma Axelhjelms nedrighet; men nu har jag en bön till er, vill ni höra den?»

Helfrid smålog till svar.

»Kasta bort edra bördsfördomar och räck mig er hand! Ni rodnar, Helfrid. Hör mig! — Det var en tid, den är nu länge sedan försvunnen, då ert unga hjärta med inbillningens tillhjälp hade fästat sig vid mig. Då blödde mitt ännu av allt för färska sår. Ni reste bort. Först efter många år återsåg jag er. Jag trodde att vistandet ute skulle emancipera er från edra fördomar och riva ned dessa begrepp, som stodo mellan er och mig. Jag hade även den övertygelsen, att mitt eget hjärta aldrig skulle kunna erfara dessa häftiga och våldsamma känslor vi benämna kärlek.» Jacobo for med handen över pannan.

»Ni bedrog er», inföll Helfrid.

»Ni har rätt; men denna sista förvillelse är slut.»

»Och varför?»

»Fröken Helfrid, låt oss icke tala därom! Jag ber er.» Jacobo sade detta med en så fast och sträng ton, att Helfrid teg. Han fortfor:

»De händelser, som inträffade på Åkersnäs, lärde mig huru högt ni stod över andra, genom er trofasta och självuppoffrande karaktär. Jag kände, att min rätta plats vore vid edra fötter. Det förefaller mig nu, som alla de vinster av lycka jag förlorat på livets stora lotteri, skulle bliva mig ersatta, om ni räckte mig er hand, om ni skänkte migert hjärta. Helfrid, dyra, beundransvärda Helfrid, ni som för mig velat uppoffra ert liv, räck mig er hand, och den enslige arbetarens tillvaro blir då till någon glädje för honom själv.»

»Ni älskar Constance», viskade Helfrid.

»Hör mig! Jag skall aldrig, förstår ni, aldrig bjuda den kvinna min hand och mitt hjärta, som en gång vågat så förolämpa mig, om jag än älskade henne med den vildaste passion. Över min sårade stolthet skulle aldrig mitt

hjärta kunna råda. Min känsla för Constance måste vara död. Vill Helfrid unna mig den trösten, den lyckan att kunna tänka: ’En gång har du varit verkligt älskad!’ Ack, det har givits ögonblick under er sjukdom, då jag tänkt: Om Gud ville giva henne åter till livet, blott för en kort tid, och jag under denna korta tid finge kalla henne min maka, skulle jag sedan gärna dö, lycklig att i graven få medföra medvetandet att hava ägt en sådan maka.»

På Helfrids bleka kinder brunno flammor så rosende röda. Med en oförklarligt lugn röst svarade hon:

»Icke i afton kan eller vill jag giva ett svar; men i morgon. Ack, Jacobo», tilläde hon vekt, »du vet icke vilken skugga av ett människoliv du begär. Lämna mig nu!»

När Jacobo gick ifrån Helfrid, växlade han några ord med Stephana, den enda han träffade, varefter han bjöd henne farväl, och gick genom det stora tavelgalleriet, vilket man måste passera för att komma till Helfrids rum, som lågo i övre våningen. Några ljus ifrån den mellersta kronan upplyste det helt dunkelt. Jacobo hade tankfullt vandrat över detsamma och var just framför den stora kaminen, då en kvinna trädde emot honom. Det var Constance. De befunno sig mitt under kronan, där ljusen brunno, så att skenet därifrån föll på Constances drag. Att hon var upprörd syntes vid första ögonkastet; men det oaktat uppbar hon sitt huvud med värdighet, och ett tillkämpat lugn röjdes i rösten, då hon yttrade:

»Ursäkta herr Lange; men jag önskade säga er några ord.»

Jacobo gjorde en kall bugning till tecken att han uppfyllde hennes önskan.

»Unga Axelhjelm lär på något sätt ha uppväckt er vrede och även gjort sig förtjänt av den. Jag skulle vilja bönfalla för honom och bedja er skänka den felande tillgift. Detta är något jag så mycket mera ser mig föranlåten till, som — som — jag kanske är en indirekt orsak till hans förseelse.»

Icke en muskel rörde sig i Langes drag. Han stod framför Constance fullkomligt kall.

»Har han anmodat fröken att föra hans talan?»

»Ja! Han har i brev begärt min förbön och bekänt be-vekelsegrunderna till sitt fel. Han har även på det mest bevekande sätt bett mig, att jag skulle hos er utverka att han fick kvarstanna på Åkersnäs, så att onkel Romarhjärta icke må få del av hans förbrytelse.»

»Såå. Har han även bekänt för fröken, varuti denna bestod?»

»Nej !»

»Nå ja, det kan också vara sak samma; ty jag måste bestämt avslå hans bön att få stanna hos mig. Han skall bort, och det så fort ske kan. Är det något vidare fröken önskar säga?»

»Herr Lange!» Nu darrade Constances röst. »Av medlidande med mig, som eljest alltid skall få den anklagelsen att hos Axelhjelm frammanat överilade handlingar, behåll den stackars, ångerfulle gossen hos er! Jag bönfaller därom. Skickas han nu bort, blir han bestämt en förlorad människa!»

»Ni misstager er. Stannar han, är det ingenting att hoppas av honom; och icke är det särdeles mycket nu heller. Därför är varje bön i detta avseende förspilld. Det enda jag kan förbinda mig till, är vad jag redan lovat fröken Helfrid, nämligen att förtiga vad han gjort och laga att han så fort som möjligt kommer undan till ett annat land. Där får han på allvar lära sig att styra sina otyglade begär.» Jacobo bugade sig och ämnade gå.

»Han hotar att bära händer på sitt liv, ifall han ej får stanna vid Åkersnäs», utropade Constance.

»Den, som har för avsikt att göra något dylikt, hotar ej därmed. Tillåt, fröken, att vi inte slösa flera ord på den saken.»

Lange avlägsnade sig. Constance kvarstod orörlig. Hon lyssnade efter stegen. När hon hörde galleriets dörr tillslutas efter honom, nedsjönk hon på knä, under det en kvävd snyftning hördes. Från väggen blickade grevinnan Gunillas porträtt ned på henne, med en blick så mild, att den tycktes beklaga den stackars gråterskan.

»O! denne man har ett hjärta av granit. Han skallaldrig, aldrig förlåta mig», tänkte Constance med förtvivlan.

*

Dagen därpå hade Helfrid ett långt enskilt samtal med läkaren. När de hade rest, satt Constance allena inne hos henne.

»Constance», sade Helfrid med djupt allvar. »Se mig rakt in i ögonen och besvara en fråga.»

»Gärna.» Constance såg med öppen blick in i Helfrids stora, mörkblåa ögon.

»Älskar du Lange?»

Hastigare än tanken fattade Constance sitt beslut: att besvara frågan nekande. Hon kastade huvudet tillbaka med en stolt rörelse, och den höga färgen på kinderna antog prägeln av harmens rodnad, då hon sade:

»Jag varken har älskat eller kommer att älska herr Lange. Han är en karl, alldeles icke passande för mig.»

Helfrid betraktade henne en lång stund tigande.

»Jag beklagar dig, ty antingen har du nu uttalat en osanning, eller ock har du under hela hösten spelat en dig ovärdig komedi. I båda fallen är du beklagansvärd.»

En paus uppstod, vilken avbröts av Stephana. Hon kom in med nya tidningar, ur vilka hon ville läsa högt för Helfrid.

På eftermiddagen reste Constance till Sturesjö, så att Jacobo icke träffade henne vid sin ankomst till Kungsborg.

Några dagar därefter sände greve Herman Evert till Göteborg. Han skulle därifrån avgå till England, så fort ske kunde.

Julafton var Helfrid nästan fullkomligt återställd. För Sturesjö- och Stålhamraborna, som voro inbjudna till Kungsborg, eklaterade greve Romarhjärta förlovningen emellan sin syster och fabrikören Jacobo Lange.

Några månader efter förlovningen hemförde lacobo den stolta fröken Romarhjärta såsom sin brud till Åkersnäs.

slut på vol. i.

»Vill du naturens väg till verklig sällhet veta? Se här dess första bud: Arbeta!»

af Leopold.

Efter nio års förlopp vilja vi återföra läsaren till skådeplatsen för de i det föregående skildrade händelserna.

Vårsolen hade åter klätt jorden i grönt. Det var en vacker söndag i maj. Den helgdagsklädda allmogen kom ut ur Kungsby kyrka. En stund pratade man med varandra om ett och annat på kyrkbacken. När greve Romarhj ärtas ekipage hade aflägsnat sig med det grevliga paret, skingrade sig folket.

Ett par andra åkdon höllo på olika sidor af kyrkomuren. Det ena var sockenborna välbekant, det tillhörde patronen på Åkersnäs. Det andra var en resvagn, som av de nyfikna framkallade några frågor till kusken; men då de på dem fingo det svaret att den tillhörde en resande, blevo de tillfreds och lät den icke hindra deras hemvandring.

På den folktomma kyrkogården funnos tre personer. Den ena var en kraftfull och ståtlig man om några och fyrtio år, med ett ännu bildskönt ansikte, som uttryckte både intelligens, godhet och kraft. Han stod framför en prydlig gravvård, smyckad med friska blommor. Det enkla granitkorset, som beskuggades av en lummig och slokig björk, var inhägnat inom ett vackert järnstaket. Lutad emot det senare, betraktade han med ett vemodigt och sorgset uttryck de leende blommorna på gravkullen.

Ett stycke därifrån, dold bakom en tät hagtornsbuske, satt en ung kvinna. Med en blick full av sorg och ömhet, betraktade hon från sitt gömställe mannen vid graven. Hon hade tryckt den darrande handen hårt intill hjärtat, allt gav tillkänna en hög grad av sinnesrörelse.

Efter att några ögonblick hava stått orörlig och medögonen häftade på denna torva, som säkert dolde något för hans hjärta dyrbart föremål, avlägsnade sig mannen, och tog vägen utför kyrkbacken till en av de där stående vagnarna. Först när ljudet av det bortilande åkdonet hördes, lämnade den unga kvinnan sitt gömställe. Hon gick nu fram till griften, som han lämnat, och intog samma plats. Med ögon skymda av tårar, läste hon inskriften. Där stod endast: Helfrid Lange samt årtalet, när hon dog. Således död redan samma år hon blev Jacobos brud.

Den ena tåren efter den andra rullade utför den unga kvinnans kinder. Med sammanknäppta händer lutade hon huvudet emot järnstaketet. Det kvalfulla och lidande uttrycket i hennes drag utvisade en bitter smärta.

Ovisst är, huru länge hon blivit stående, försjunken i sina sorgliga betraktelser, om ej ljudet av hastiga och raska steg stört henne. Hon såg förskräckt åt ena sidan, varifrån de kommo. En ung man nalkades på den gång, som förde förbi Helfrids vilorum. Då han skulle passera, kastade han en blick på gravkorset, och vid åsynen av det namn, som stod där, tvärstannade han.

Fruntimret ämnade avlägsna sig, då han avtog hatten med de orden:

»Ursäkta mig; men vems grav är detta?»

»Fabrikör Langes fru vilar här.»

»Ah!» Den unge mannen kastade en forskande blick på damen han tilltalade och bifogade:

»Fabrikör Lange har således varit gift?»

»Ja, med fröken Romarhjärta.» Fruntimret gjorde en böjning på huvudet och avlägsnade sig.

»Endast nio år hava passerat sedan jag var här, och så många förändringar», tänkte den unge mannen. Även han stannade en stund vid Helfrids grift. »Ädla, högsinta kvinna», fortfor han i tankarna. »I vilken stor skuld stod icke jag till dig? Huru mången gång under dessa händelserika år har jag icke önskat att få återse och tacka dig. Nu — är både du och hon, den fromma och hjärtegoda mor Inga, döda. Frid över edert stoft!» Han gick några steg längre fram och stannade vid ett litet järnkors, varpå stod: »Här vilar Inga Bengtsson.» På denna grav knäböjde han. Man kunde se att han framviskade en tyst bön. Länge dröjde han på kyrkogården; det var liksom han haft svårt att skiljs, sig vid Inga Bengtssons grav.

Middagen var förliden, då hats avlägsnade sig från dedödas hem och steg upp i en så kallad schäskärra, som med sin sovande skjutsbonde höll vid kyrkogårdsmuren.

»Till Åkersnäs», befallde den unge mannen, när han lyckats få liv i skjutsbonden.

*

I Kungsborgs matsal var ovannämnda söndagsmiddag ett litet sällskap, bestående av de närmaste grannarna, församlat omkring middagsbordet.

Stephana, nu ett fruntimmer om några och fyrtio år, hade av tiden blivit så skonsamt behandlad, att hon ännu kunde kallas vacker. Med detta intagande behag och denna medfödda värdighet, som utmärkte hela hennes väsen, gjorde hon les honneurs såsom värdinna. Hon talade med alla och visste alltid att inleda något samtalsämne, som kunde intressera hela sällskapet.

Ibland bordsgästerna fanns en ung flicka om tjuguett år, liten till växten, med ett ansikte så rörligt och livligt, att det genast vid första ögonblicket frapperade, ehuru dragen ej voro regelbundna. Hon kunde alldeles icke få namn av vacker, men det låg något originellt i hela hennes utseende, som fäste intresset. Det var Olga Callenstjerna. Hon samtalade med byggmästaren Kurt Axelhjelm, vars hela utseende och sätt var oförändrat. Vår byggmästare syntes ofantligt intresserad av sin lilla granne.

Till vänster om Stephana satt fabrikör Lange. De försvunna nio åren hade givit hans drag en ännu manligare prägel och alldeles utplånat det uttryck av vekhet, som återfanns i dem under hans yngre år. Det låg mera energi och kraft i hans utseende; men även ett drag av stränghet, som icke funnits där förr. Han uppbar sitt huvud med

lugn värdighet, men utan allt övermod. De underbart vackra ögonen hade ännu sitt strålande uttryck. Det syntes tydligt att man hade framför sig en man, fullt medveten av sin överlägsenhet.

»Nå, Olga, när väntar du hem Constance?» frågade Stephana.

»När? — Ja, den som det visste. Constance skrev i sitt sista brev: 'När jag kommer är likgiltigt, nog av, jag kommer rätt snart’. Detta var redan fjorton dagar sedan», svarade Olga.

»Jag tror det är nära nio år sedan fröken Constance lämnade Sturesjö?» inföll Kurt.»Hon reste därifrån våren efter sin inflyttning dit», sade Olga leende.

»Och herrskapet hava icke träffats sedan?»

»Ja, vid min konfirmation, för sex år tillbaka. Jag var då i Stockholm med onkel Romarhj ärtas. Sedan dess har jag varit här på Kungsborg hos tant Stephana, och Constance nästan hela tiden utomlands. Nu äntligen har hemlängtan gripit hennes sinne, och därför får jag den glädjen att återse min syster.»

»Ämna herrskapet bebo Sturesjö?»

»Helt visst. Tant Stephana och jag hava satt det i ordning, så att när Constance kommer, skall jag väl övergiva detta kära Kungsborg.» Olga suckade, men tilläde strax därefter med ett glättigt leende: »Jag är formligen avundsjuk på byggmästaren, som får stanna här, då jag däremot skall lämna detta ställe, som jag är förälskad uti.»

»Är ni blott förälskad i stället?»

»Å nej, jag är olyckligt betagen i tant Stephana, i onkel Romarhjärta och fabrikör Lange.»

Kurt skrattade och började skämta med Olga över hennes mångsidighet, då det var frågan om förälskad.

Jacobo hade under det Olga talade om Constance förblivit tyst. En av gästerna vände sig till honom med den frågan:

»Herr fabrikören har väl hört talas om den där järnhyv-lingsmaskin, en ung svensk, som vistats i England, uppfunnit? Han lär ha erhållit patent på den i Tyskland, Frankrike och England.»

»Jag har icke allenast hört talas om honom; utan gjort ännu mera, jag har engagerat honom såsom föreståndare på min fabrik», svarade Jacobo. »Han har en längre tid uppehållit sig i Amerika samt därstädes arbetat under vår utmärkte landsman, kapten Eriksson. I Amerika har han erhållit patent på någon annan maskin, som skall vittna om ett ovanligt mekaniskt huvud.»

»Vad är hans namn? Jag läste det visserligen i en tidning; men det har fallit mig ur minnet.»

»Han heter Ivarson», svarade Jacobo.

»En karl med hans resurser gör oklokt, då han återvänder till Sverige. Han har bra mycket större framtid i landet», menade greve Romarhjärta.

»Jag är av motsatt tanke. Sveriges naturliga näringsgren är ovedersägligen metallfabrikation; flerfaldiga förhållanden visa på det mest avgjorda sätt däråt. Dessförnämsta rikedom är ju järnet. Nå väl, var och en som äger förmågan at utvidga användbarheten av denna svenska guldgruva, bör äga en framtid här. En man, sådan som ingenjör Ivarson, skall ovillkorligen göra en vacker karriär i sitt fosterland. Därför ebjöd jag honom engagemang hos mig, emedan jag hade hört, att han ämnade sig tillbaka hit.»

»Ingenjör», upprepade en gammal kapten. »Vad är han egentligen för ingenjör?»

»Ingenieur mecanique, såsom man säger i utlandet, eller civilingenjör, såsom vi uttrycka oss.»

Man steg upp ifrån bordet.

Stephana yttrade, vänd till Jacobo:

»Du gav väl order om, att ifall ingenjören skulle komma till Åkersnäs i dag, han far hit.»

»Ja, jag lämnade en biljett till honom, varuti jag meddelade er vänliga inbjudning.»

Man hade druckit kaffe, och Olga höll på att med mycken humor beskriva för Lange och Kurt, huru fullt och fast hon som barn trodde på spöken, och huru stor respekt hon hade haft för att komma i beröring med några uppenbarelser ifrån de ondas rike, varom hennes amma berättat så förunderliga och trovärda saker. Lange och Kurt skrattade rätt hjärtligt, och den senare framkastade just den frågan, huru hon blivit botad för sin vidskepelse, då Eklunds gråa huvud syntes i salongsdörren. Han nalkades Jacobo och gav honom ett kort, bifogande:

»Den herrn, som lämnade detta, väntar herr fabrikören i lilla förmaket.» (Så kallades ett rum, där gästerna på Kungsborg vanligen infördes, för att ordna sin klädsel, eller väntade till dess de blevo emottagna).

Jacobo kastade blicken på kortet. Där stod: »Ingenjör Ivarson.»

Olgas livliga ögon hade även läst namnet. Hon utropade :

»Så gudomligt roligt, att vi fingo hit den där halvengelska ingenjören.»

Lange gick, och Olga fortfor, vänd till Kurt:

»Nå, huru föreställer byggmästaren sig det där geniet?»

»Sannerligen jag gjort mig någon bild av honom.»

»Icke. Är det möjligt? Genast när jag hörde honom nämnas vid bordet, hade jag honom livs levande framför mig.»»Ni har en livlig inbillning», sade Kurt leende. »Nå, hur tror ni han ser ut?»

»Han är en liten, spenslig karl. Alla genier böra vara små. Han är mager och gulblek. Alla som tänka mycket måste vara bleka och magra. Nattvak och grubbel tära på kroppen. Han har genomträngande svarta ögon, tunna läppar och ...»

»Ingenjör Ivarson», ljöd Eklunds röst. Olga tystnade och vände sig hastigt om, för att taga den inträdande i skärskådande. Fick hon verkligen se en liten, mager och blek karl, med ett ansikte vittnande om nattvak och ansträngningar ? Nej ! Lange förde med sig en ung man av medelmåttig längd, kraftfull kroppsbyggnad och med ett ansikte fullt av ungdomsliv och hälsa. De stora, ärliga blå ögonen, det vackra, täta, ljusbruna skägget och det lockiga håret gjorde hans utseende ganska fördelaktigt. Ett par långa veck på den vita och höga pannan, antydde att livet icke alltid smålett emot den unge mannen. Den livliga och fria blicken utvisade sorglöshet. Hans utseende var något upprört, då han följde Jacobo fram till Stephana och greve Romarhjärta; men han förde sig likväl med ledighet.

Nu såsom alltid, då en främling besökte Kungsborg för första gången, upptogs hela hans uppmärksamhet av Stephana, som genom sin överlägsna bildning, sin vana att i konversation behandla alla möjliga ämnen, alltid fängslade intresset. Under det vår ingenjör samtalade med värdinnan, sade Olga till Kurt:

»Jag kan icke begripa huru det kommer sig; men ingenjörens utseende förefaller mig bekant. Bestämt har jag sett hans ögon förr, om jag också ej har sett honom själv.»

»Bästa fröken Olga, ni vill väl aldrig gå så långt, att ni påstår er ha sett hans ögon, utan att hava sett karlen. — Den fantasien är fullt lika tillförlitlig, som det porträtt ni gjorde av honom var likt. Finner ni honom motsvara den bild, ni föreställde er?» Kurt skrattade.

»Ack, min Gud, vem kunde tänka sig ett geni med ett dylikt utseende! Han har ju ingenting ovanligt i sitt yttre. Se bara, han pratar och skrattar alldeles som en annan människa.»

»Vill ni då att han skall tiga och se surmulen ut?»

»Han bör se distrait ut. Det passar alldeles icke för ett mekaniskt underdjur att hava den där säkerheten i sittsätt. Han borde vara tafatt, tumma på hatten, föra händerna genom håret, som skulle vara ostädat, och se förskräckt ut på allt vad fruntimmer heter. Då kunde han ingiva aktning för sig såsom snille.»

Kurt skrattade, men hann icke svara. Eklund anmälde fröken Constance Callenstjerna. Olga flög av över golvet, och innan Constance hunnit över tröskeln, låg hon i systerns armar.

Omfamningar, välkomstönskningar, handtryckningar och hälsningar till höger och vänster följde. Alla gästerna voro Constance bekanta från hennes förra vistande på Kungsborg. Den nykomne ingenjören var den enda främmande. Efter den första hälsningsstormen presenterade Stephana honom. Constance igenkände den unge mannen från kyrkogården och yttrade:

»Vi hava träffat varandra förut i dag.»

»Jag beklagar blott, att vårt första sammanträffande skulle äga rum på ett så sorgligt ställe», svarade han.

»Varför kallar ni det sorgligt?»

»Emedan det erinrar om lidna förluster.»

»Men även om det lugn, som graven gömmer.»

Ingenjören drog sig åt sidan, och Constance tog plats emellan Stephana och Olga, båda med deltagande och överraskning betraktande hennes bleka ansikte. Trots de leende läpparna och de om glädje vittnande orden, låg det svårmod i blicken.

Under det Constance blev tvungen beskriva huru damerna i Paris och Berlin voro klädda etc., samt redogjorde för alla dessa småsaker, som äro så ofantligt tröttande, närmade sig Olga till Lange, som stod och talade med greve Herman om dennes vistande i Frankrike, Italien och England.

»Var har jag sett ingenjör Ivarsons ögon förr, kan herr Lange upplysa mig därom?» frågade hon.

»Den frågan kan omöjligt någon annan än ni själv besvara», sade Lange.

»Min Gud, jag får icke någon ro, förrän jag får reda på var jag sett dem. Jag vet icke någon annan råd, än att jag rusar på karlen och spörjer honom.»

»Bästa fröken Olga», inföll Jacobo, »lugna er och lämna den stackars Ivarson i fred för ert forskningsbegär! Nyfikenheten är ett fel, som vi böra söka bemästra!»

»Vill ni påstå att jag är nyfiken?»

»Alldeles ofantligt.»»Jag skall giva er orätt.»

»På vad sätt?»

»Därigenom att jag alldeles icke söker utforska var jag sett de där ögonen.»

»Fröken Olga, ni lovar mer, än ni kan hålla.»

»Tror herr Lange det?»

»Jag är övertygad därom.»

»Gott, här har ni mitt hedersord därpå, att jag aldrig skall fråga efter vad som icke rör mig, och ingenjörens ögon intressera mig för övrigt alldeles icke.»

»Det var ett vackert prov på seger över er själv», svarade Lange med ett retsamt leende. Det såg ut som om Jacobo ville förtreta Olga, så att hon av sårad ambition skulle lämna Ivarson i fred för sin nyfikenhet.

När Constance på ett ögonblick hade gjort sig fri från de enträgna frågerskorna, nalkades hon Kurt:

»Det var en överraskning att träffa baron här», sade hon.

»Byggmästare, om ni tillåter», rättade Kurt.

»Ni är er lik, märker jag.»

»Fullkomligt.»

»Jag har färska hälsningar från er bror. Jag träffade honom i Stockholm.»

»Jag tackar för hälsningen, men kan icke förstå huru han skulle sända mig någon sådan. Jag trodde icke att han hade sig bekant att jag rest till Kungsborg.»

»Hälsningen var också icke sänd av honom, utan jag ville blott därmed säga, att vi sammanträffat. Han har gjort en briljant affär på ett patent i England, hörde jag. Att döma efter hans levnadssätt, tycktes han på detta ha vunnit en icke obetydlig förmögenhet.»

»Tyvärr, är det så», svarade Kurt med allvarlig röst.

»Varför säger ni tyvärr?»

»Därför att den så lätt förvärvade förmögenheten har till följd, att min bror lämnat ett verksamt liv, för att överlåta åt sig begäret att såsom ädling förstöra, vad han utan svårighet förvärvat. Detta är en olycka för en så ung man som han och kan lätt leda till fördärv; men tillåt att vi lämna detta. Ämnar ni nu bosätta er på Sturesjö?»

»Ja, tills vidare. Jag liknar flyttfåglarna, jag trivs icke länge på en och samma plats.»

*

Följande förmiddag ägde ett långt samtal rum emellan Ivarson och Jacobo. Detaljerna därav äro alldeles överflödiga att här redogöra för. Resultatet blev, att den förre skulle bliva verkstadsföreståndare på Åkersnäs emot en överenskommen lön. Därjämte föreslog Jacobo honom att han även här i Sverige skulle taga patent på de uppfinningar, för vilka han erhållit sådant i utlandet, där han sålt dem. Han skulle sedan på Langes verkstad äga rätt att förfärdiga dessa maskiner och för sig ensam behålla av-sättningsrätten och vinsten. Vilkoren voro allt för fördelaktiga att icke Ivarson skulle gå in därpå. Ett ömsesidigt kontrakt uppgjordes, och den nya verkmästaren skulle redan följande dag tillträda §in befattning.

Om aftonen, under det Jacobo arbetade på kontoret, vandrade Ivarson utför bruksgatan och fram till Bengts boning. Maj solen log så mild sitt avsked åt jorden. Den unge mannen gick långsamt och stannade stund efter annan, betraktande nejden omkring sig. Över de eljest livliga dragen vilade nu ett uttryck av vemod, blandat med en viss stolthet. Ett stycke ifrån smedens boning stannade han åter.

Den lilla stugan hade blivit förvandlad till ett vackert envåningshus, kåltäppan till en liten trädgård och blomsterkvarteret till en riktig rosengård. I stället för den lilla grönmålade bänken utanför huset, var det nu en prydlig förstugukvist med stolar. På en av dem satt en reslig karl, och framför trappan lekte en liten pilt om tre år. En klar, vacker stämma sjöng en munter visa. Hela tavlan hade något i högsta grad fängslande. Ivarson betraktade den länge. Slutligen gick han fram. Först när han stod vid grinden, märkte honom den lilla gossen, som började ropa:

»Faj, faj, fjemmande ’ejje!» Bengt vände på huvudet, och då han fick se en fin herreman, reste han sig och avtog mössan.

Ivarson hade gått genom grinden och fram emot Bengt, sägande, i det han besvarade hälsningen:

»Ni är ju Bengt, mästersmed på Åkersnäs.» Rösten, varmed frågan gjordes, lät upprörd.

»Jo jo men är jag så», svarade Bengt och ville att den främmande skulle stiga in i huset.

»Nej tack, låt oss stanna här.» Han satte sig. »Jag är den nye verkmästaren på Åkersnäs. Som jag i morgon skall tillträda min befattning, önskade jag i afton lära känna den, som förestår smedjan.»

Ivarson hade avtagit den lätta sommarhatten och förde handen över pannan.

»Det är allt ogement hyggligt av verkmästarn att kommahit till mig, för att göra bekantskap. Ni är en mycket ung herre, och lär ändå hava så stort beröm om er, att det skall vara förunderligt.» Bengt betraktade Ivarson, som satt med huvudet lutat i handen.

»Se på mig rätt noga, mäster Bengt, och säg om ni icke känner igen vem jag är», utropade Ivarson och lyfte upp huvudet. »Skulle det vara möjligt att jag undergått en så stor förändring, att ni icke skulle känna mina anletsdrag.»

Bengt fäste ögonen på den unge manen med en halvt bestört, halvt överraskad min.

»Det är alldeles omöjligt», stammade han. »Nej, ni kan icke vara ... och ändå är ni så lik ...» Smeden sprang upp. »Jo, vid min syndiga själ är det icke ...»

»Ivar», inföll Ivarson och räckte honom med rörelse båda sina händer. »Jo, min redlige Bengt, här har ni mig nu. Jag hoppas att ha gjort er och mor Inga heder.»

»Vore ni än aldrig så fin herre, måste jag sluta er i min famn. Nå, det var något till glädje. Tänk vad det skulle ha gått mor till hjärtat, om hon ännu levat.»

Det var ett eget skådespel att se den unge, elegante mannen kasta sig i den grove smedens armar. Säkert är, att kanske aldrig ett trofastare famntag blivit utbytt, eller återseendets glädje varit renare och sannare, än den nu var. Sedan de första glädjeyttringarna voro förbi, ville Bengt ropa sin hustru, för att visa henne den Ivar, han så mycket talat om. Ivar hejdade honom.

»Patron Lange såväl som jag själv önskar att tills vidare ingen må få kännedom om att jag och Ivar äro en och samma person. Först när jag här stadgat mitt rykte och gjort mig känd och aktad, vill jag säga alla dem, som minnas mig: 'Detta är Ivar, det övergivna barnhusbarnet, den för ett brott misstänkte, och med en oförtjänt vanära fläckade gossen, som ni ville slita i stycken. Se vad arbetet gjort av honom!' Därför, Bengt, icke ett ord om vem jag är. Er hand därpå.»

Bengt gav honom ett redligt handslag, varefter han ropade på Kerstin, för att visa Ivar sin unga hustru. Ut på förstugubron trädde en ung, vacker och storväxt kvinna med ett barn på armen.

»Det där är sedan fyra år min hustru», sade Bengt och såg på sin »kvinna» med stolt blick. »Ser du, Kerstin, det här är vår nya verkmästare, om vilken jag berättat, att patron talat så mycket. Han, som gjort alla de där upp-finningarna. Jo, jo men, den där herrn är något till karl, må du tro. Det är en arbetare, som heter duga. Tag därför fram ditt bästa öl och se till att vi kunna giva vår hedersamma gäst en duktig kvällsvard. Du ska veta, min rara gumma, att jag är liksom litet stolt över den här herrn.»

Bengt gnuggade händerna av förnöjelse. Kerstin neg så vackert för den unga herrn, som tog henne i handen, klappade barnet hon hade på armen och kysste den lilla treåringen, som stod och gapade på sällskapet, helt förbluffad över fars beteende.

När Bengt och Ivar åter sutto allena, medan unga mor höll på att ordna kvällsvarden, sade Ivar leende:

»Men hur var det möjligt att ni icke genast kände igen mig, Bengt?»

»När jag först fick se honom, tyckte jag att de där öppna och trohjärtade ögonen voro mig välbekanta, men det var också allt, för si verkmästarn har ju vuxit upp till en hel karl, ifrån att vara en liten klen pojke, och så har ju skägget alldeles förändrat honom. Herre Gud, aldrig kunde jag tro, när jag tog avsked av den stackars gråtande Ivar i Göteborg, varifrån han skulle resa så långt, att när vi åter skulle råkas, han då skulle vara min förman och en riktigt ryktbar karl. En sådan glädje för mig.»

»Skam hade det väl varit, om jag ej gjort heder åt er, Bengt, som upptog mig när jag var övergiven och nästan döende av svält. Aldrig skall jag glömma huru mycket gott jag njutit av er och mor Inga. Minnet därav har följt mig under dessa år, som i sin inneburit så många strider och lidanden; men vad betyder det. 'Den som av Gud fått god hälsa och ett par starka armar, är rik', sade man mig en gång. Jag lade de orden på minnet, och jag har icke låtit mitt kapital ligga obegagnat.»

Bengt och Ivar samtalade långt in på natten. Den förre omtalade, huru Gud välsignat hans arbete, så att han kunnat bygga på sin stuga och förvandla den till ett vackert boningshus. Han var nu en välbergad arbetare, gift

med en smedsdotter, och ägde den stora tillfredsställelsen, att av alla sina kamrater och i hela socknen vara aktad såsom en klok och redbar karl.

»När jag hör er, Bengt, känner jag djupt sanningen av dessa ord! 'Fliten bereder oss de dyrbaraste av alla förmåner: förnöjsamhet med oss själva och oberoende avandra'. Den för till lycka i livet, emedan de frukter vi av den skörda äro produkter av vårt arbete.»

»Jo, så är det, och fast jag icke kan uttrycka mig lika vackert som verkmästarn, har jag ofta tänkt, då jag suttit under mitt eget tak: 'Detta har du arbetat dig till, och då har jag känt mig så lycklig och nöjd med min lott, så tacksam emot Gud. — Huru fattiga voro icke mor och jag, innan jag kom på fabriken. Far, han var stattorpare och de hade haft det så eländigt, att mor, som sett flera av sina barn dö av brist och fattigdom, icke ville att jag skulle bliva vad far varit, utan satte mig i lära hos sockensmeden. — När så far dog, skulle mor och jag hava det tillsammans vad jag förtjänte; men det var högst otillräckligt. Då kom patron hit och anlade fabriken. Allt arbetsfört folk fick fullt upp att göra hos honom och jag med. — Efter sexton års arbete har jag blivit ägare av den här boningen, fått mig en egen hustru och riklig utkomst för mig och de mina.»

När Ivar sent på natten återvände hem, tog han vägen åt forsen, där han i ett förtvivlat ögonblick gjort det löftet, att en dag genom arbete skapa sig oberoende och anseende. År hade sedan gått till ända. Han var nu tjugufyra år och hade redan hunnit längre, än han då vågat hoppas. — Han stod länge och blickade på det framrusande vattnet, som störtade utför klippan ned i djupet. Under det ögat följde forsen flyktade alla betraktelser över livet, och hans uppmärksamhet fästes helt och hållet på huru man skulle kunna använda en sådan där stark vattentryckning på ett litet hjul och därmed driva en stor fabrik.

Han återvände hem till Åkersnäs med huvudet fullt av tankar på denna nya idé.

Dagen därpå tillträdde Ivar sin befattning såsom verkmästare på samma fabrik, varifrån han måst fly undan sina kamraters förakt och vrede. Det var med en egendomlig känsla som han, åtföljd av Lange, inträdde på dessa verkstäder, vilka blivit betydligt utvidgade genom åtskilliga tillbyggnader. De flesta av arbetarna voro Ivar bekanta. Han igenkände dem mer än väl; men det var dem omöjligt att i den utbildade och starkt byggde mannen, med det täta skägget och det om styrka och hälsa vittnande ansiktet, igenkänna den bleke, spenslige, tyste, försagde och skägg-löse ynglingen. Den senare var en obildad lärling, nedtyngd av sina olyckor, omedveten av sin överlägsenhet; den förre åter var en man, som genom arbete och självbildning ut-vecklat sina själsgåvor och kommit till klart medvetande av deras värde. Alla arbetarna betraktade honom med tyst beundran, emedan de läst i tidningarna om den uppfinning han gjort.

Jacobo bemötte sin unge verkmästare med verklig vänskap och talade med honom, såsom om han varit hans yngre bror. Efter middagsmåltiden frågade han Ivar, om han ville göra sällskap till Kungsborg. Ivar såg tankspridd ut och svarade undvikande.

»Jag tror att tanken på Kungsborg förstämt dig, min kära Ivarson?» sade Jacobo.

»Om tillgift, jag har icke alls tänkt på Kungsborg. Jag måste uppriktigt bekänna, att jag besvarade frågan, utan att tänka varken på den eller mitt svar», sade Ivar leende.

»Ja, sannerligen hördes icke det.»

»Jag måste urskulda mig med samma uttryck, som jag begagnade till min första mästare, då han förebrådde mig min lättja: 'Jag tänkte'. Nu, liksom då, stod en outredd idé för min själ. Till dess den blir klar, lär jag tyvärr ofta göra mig skyldig till dylika distraktioner.»

»Tillåta dessa att du gör mig sällskap till Kungsborg?»

»Helt visst.»

»Om jag icke missminner mig, var du litet missnöjd med fröken Olga Callenstjerna, innan du lämnade Åkersnäs. Kanske det är dig obehagligt att sammanträffa med henne?»

»Ingalunda. — Hon var ett obetänksamt barn, som icke förstod det onda hennes ord gjorde. Jag å min sida, var en oförståndig pojke, som harmade mig över dem. Fröken Olga är för mig ingenting annat än en vanlig flicka, och hennes åsyn varken gläder eller plågar mig.»

»I så fall fara vi klockan 7 i afton.» Jacobo gick ned på kontoret, och Ivar begav sig till verkstaden.

Hela eftermidagen plågades Ivar av tankarna på Olga. Alla de bittra ögonblick den unga flickan förorsakat honom såsom gosse, framstodo klart för hans minne och liksom väckte till liv all den harm, han då erfarit. Han genomlevde åter alla smärtsamma stunder han haft genom Olga. Ivar förvånades själv över att dessa hågkomster kunde i hans själ upväcka så mycken ovilja. Han hade ju under dessa år av träget och ihärdigt arbete, nästan alldeles förgätit dessa biomständigheter. När någon gång minnet därav uppträtt för hans inre, hade det alltid varit en sporre, den där drivit honom till nya ansträngningar. Nu var det helt annorlunda. Han erfor en oemotståndlig önskan, att visa

2 C Arbetet adlar mannen II.den där flickan, huru ofantligt ringa hon var i hans ögon. Det var något av hämdbegär i hans tankar. Han ville icke göra henne något ont, men han önskade att kunna förödmjuka henne. Detta var, min käre läsare, vi medgiva det, ett föga hedrande drag av Ivar; men du vill väl icke att jag skall göra honom bättre än han är. Han var alldeles icke fri från mänskliga fel och svagheter.

*

Klockan 7 rullade Jacobos vagn på vägen till Kungsborg.

»Du önskar således», sade Lange, »att icke en gång Romarhj ärtas får veta att du och Ivar äro en och samma person?»

»Ja, så framt de icke känna igen mig, vilket jag likväl icke tror. Greven och grevinnan sågo mig endast några få gånger.»

»Men fröken Olga grubblade likväl mycket över vem du var lik, och var hon sett dina ögon.»

»Såå, hon är allt för god, som sysselsätter sig med mig.» Utan att Ivar märkte det, låg en anstrykning av bitterhet i hans röst vid uttalandet av dessa ord.

Jacobo svarade ingenting, men på hans ansikte syntes, att han ganska väl förstod de känslor, som behärskade Ivar.

På Kungsborg emottogs Ivar av Stephana med en förekommande vänlighet; även greve Herman visade honom den aktning och välvilja äldre män vilja ägna yngre med utmärkta egenskaper.

Till Jacobos icke ringa förvåning, fann han Constance kvar på Kungsborg. Han hälsade artigt, men kallt, och sysselsatte sig för övrigt icke med henne. Ivar åter inledde ett samtal med Constance, som vände sig omkring resor.

»Ni har besökt konstens och poesiens fosterland», sade han, »jag åter prosans hem. Jag tillstår uppriktigt, att Italien för mig icke äger något lockande. Det förefaller mig som en ruin. Man måste blicka tillbaka och icke framåt, då man vistas där.»

»Det höres att ni en längre tid varit i England, där allt intresse koncentrerar sig omkring industrien och tillfredsställandet av materiella behov», svarade Constance.

»Men i denna strävan för fullkomnande i det materiella, ligger just själens framåtskridande», inföll Stephana. »Betrakta en av dessa maskiner, som du talar om med så mycken ringaktning, och du måste medgiva, att det ligger snille, ja, till och med poesi i dem. De vittna om människp-andens rikedom. Vilken oändlighet av försök, och vilka tankeansträngningar har det icke kostat uppfinnaren. Man tvingas ovillkorligen att beundra dessa lyckliga, i vilkas själ fallit en stråle av det gudomliga ljus, som vi benämna geni.»

»För övrigt», sade Jacobo, »bör man ihågkomma, att ju större lättheten blir att på ett klokt och hastigt sätt

producera varor för våra dagliga förnödenheter, ju mera tid blir det övrigt för människans högre utveckling.»

»Behoven ökas med lättheten att få dem uppfyllda», sade Constance med något osäker röst och utan att se på den hon talade vid.

»Sant; men just i denna eviga pånyttfödelse ligger även en gudomlig vishet, som gör att människan i allt skall sträva till större fulländning. Hennes vanor, hennes njutningar och hennes behov växa icke; men de byta gestalt, och förändringen alstrar även nya bemödanden.» Jacobo talade, utan att ställa sin ord direkt till Constance.

Ännu en stund fortsattes samtalet i samma ända, till dess Kurt inföll:

»Poesien lär slutligen få rymma fältet, ty den är ingenting annat än en lämning från barbariets tider. När människan saknade kunskaper och fakta att stödja sig vid, var fantasien hennes enda vishetskälla. Dikter och drömmar fingo ersätta förnuftet. I samma mån hennes förstånd upplystes, trängdes dikten åt sidan och förlorade allt värde. När vi komma till en fullkomlig intellektuell utveckling, skola poeter och romanförfattare försvinna.»

»Är byggmästaren alldeles vild», inföll Olga, som under det mest uttrycksfulla ansiktsspel åhört honom. »Poesien är ju det sköna i livet, och så länge det sköna finnes, skall även den kvarstå.»

»Ja, men icke poeterna. Vi skola en gång komma så långt, att vi söka poesien i verkligheten, och ej tro att den endast finnes i en tygellös fantasis hejdlösa utsvävningar.»

»Den dag världen bleve ett sådant där förståndshospital, tackar jag Gud att slippa vara med. Livet skulle ju bli en ordentlig börda. Ja, jag tillstår, att byggmästarens avskyvärda sofismer gjort mig riktigt ledsen. Det är ohyggligt att tänka, det människorna skulle kunna bliva så prosaiska, att de leva och hava sin varelse blott och bart i verkligheten.»

»Erinra dig vad en utmärkt fransk tänkare säger», avbröt Herman skrattande: »'Förnuft och inbillning äro alltidfiender. De kunna ej leva tillsammans, utan på varandras bekostnad. Sunda förnuftet börjar vanligtvis där inbillningen slutar; det förra går alltid genvägarna, då det senare tager den största möjliga omväg'. Det ligger en stor sanning i dessa ord. Följaktligen måste mänskligheten vinna på förnuftets seger över fantasien.»

»Onkel», utropade Olga häftigt, »är det möjligt, att på fullt allvar tala så?»

»Ja visst, mitt barn, då man, som jag, icke är poet, men du —»

Olga rodnade, och Ivar, som icke en enda gång vänt sig till henne, sade nu med en viss ironi i tonen:

»Är fröken poetissa?»

Olga såg upp, häftade sina ögon på honom och svarade med ett uttryck av sanning och värdighet:

»Onkel behagar skämta. Man är ju icke poet därför att man fått en rörlig inbillning. Jag känner en varm sympati för poeterna, det är allt.»

Det ironiska uttrycket försvann från Ivars läppar, och han sade med vårdslös ton:

»Alla unga fruntimmer sympatisera med poeterna.» Han vände sig nu till Constance med en fråga rörande Rom. Några minuter därefter föreslog Stephana en promenad. Aftonen var härlig, och förslaget vann allas bifall.

Olga hade vid början av promenaden fast beslutit att göra närmare bekantskap med ingenjören. Den unga flickan ägde en av dessa karaktärer, som utföra vad de beslutit, trots alla hinder. Så även nu. När de gingo utför verandans trappa, vände hon sig till Ivar med de orden:

»Vad tycker ni om trakten kring Kungsborg?»

Frågan var direkt ställd till Ivar och måste av honom besvaras. Nog av, Olga förde så småningom konversationen på andra ämnen, dem hon trodde skulle intressera honom, och han fann sig ganska road av henne. Hans sätt var likväl i högsta grad tillbakadraget.

»Det förundrar mig», yttrade Ivar en gång under deras samtal, »att fröken icke åtföljt sin syster på resorna i

främmande länder. För ett så vetgirigt lynne som ert, borde en sådan utflykt vara särdeles lockande.»

»Samma anmärkning som ni nu gör, ha flera av mina bekanta förut gjort. Troligen är det en stor brist att jag högst obetydligt intresserar mig för allt vad som ej är svenskt. Det har ett par gånger varit fråga om att jag skulle resa efter Constance, men blotta tanken på att lämnaden kära fosterjorden har varit motbjudande. Jag föredrog att resa omkring i mitt fädernesland, att besöka historiska ställen och på varje sådan plats dröja så länge, att jag kunde sätta mig in i de händelser, som där passerat. Jag har under dylika ögonblick fröjdats och lidit med dem, som gjort dessa platser minnesvärda.»

»Ni svärmar således för fornminnen och sagovärlden?» Tonen, varmed dessa ord sades, ägde någonting av ringaktning, som frapperade Olga och även förtretade henne. Hon fäste sina ögon på Ivar, då hon svarade:

»Jag medger att jag älskar våra historiska minnen; men ni tycks icke skatta dem högt?»

»Jag är ett barn av arbetet, av stunden, och jag älskar därför icke att skåda tillbaka, utan framåt. Historien har för mig icke annat värde, än så vitt den lär mig huru mycket och vad som blivit uträttat före oss med avseende på kulturen. Det är nödvändigt att veta huru långt våra föregångare kommit, för att vi skola kunna bedöma våra egna framsteg.»

»Ingenjören är alldeles för ung att hylla dylika gubb-idéer», inföll Olga.

»Förlåt! Detta är icke några gubbidéer, utan innebär den åsikt av livet en arbetare måste få.»

»Och varför? Skulle livets poesi nödvändigt vara bannlyst för honom?»

»Han söker den i andra föremål än ni. Jag t. ex. har, så långt jag kan tänka tillbaka, tillbringat mitt liv i smedjor och verkstäder och min barndom och första ungdom liar åtgått till att uteslutande sysselsätta mig med det rent praktiska, att ingen tid blivit övrig för svärmerier. Jag har tidigt vant mig vid att värdera även de grövsta arbeten ; med beundran betraktat vad människoanden och människohänder kunna frambringa. Detta gör att jag måste sätta högt den poesi, som ligger i materien då ni däremot, uppammad med sagor ifrån er första barndom, överlämnad åt ett drömmande känsloliv, icke förstår någon annan poesi än fantasiens hägringar. Mig förefaller dessa såsom ett vackert fantasiens vansinne.»

Olga hade under det han talade haft sina ögon oavvänt fästa på honom. När han tystnat, gick hon en lång stund utan att säga ett ord. Ivar började därefter tala om trakten och dylikt. Stund efter annan kastade hon på hans ansikte en spörjande blick. Hennes svar blevo allt mer ochmer fåordiga, och till slut gingo de tigande vid varandras sida.

Sedan Jacobo och Ivar om aftonen lämnat Kungsborg, vände sig Olga till Stephana, frågande:

»Vad tycker tant om den unge ingenjören?»

»Bra. Det är en gosse efter min smak», svarade Stephana; »ett barn av folket, som genom sig själv blivit vad han är. Nå, huru behagar han min lilla Olga?» Stephana klappade flickan på kinden.

Olga slog sina armar om Stephanas liv och utropade med denna excentriska livlighet, som icke en gång Stephana förmått borttaga, huru mycket hon arbetat därpå.

»Han förefaller mig som en dämon. Han tjusar mig, och ändå skulle jag vilja avsky honom.»

»Barnsligheter, min kära Olga. Den unge mannen äger ingenting dämoniskt och söker på intet vis intaga eller tjusa.»

»Nej, det skall Gud veta. Ifall han och jag sammanträffat förr, skulle jag tro att han hade något gammalt agg till mig, sådant är hans uppförande.»

»Såsom ett folkets barn har han kanske en naturlig obenägenhet för adeln.»

»Men icke rår jag för att jag är fröken», sade Olga misslynt, »och nog är det bra hårt att folk skall fatta ovilja för det man ej själv är skulden till.»

»Det ser ut som du fäste alldeles ofantlig vikt vid om den unge mannen tycker om dig», inföll Constance.

»Ja visst, jag önskade av allt mitt hjärta att jag behagade honom.»

»Men du har ju blott sett honom två gånger.»

»Nå, än sedan? Behövs det verkligen mer än att se en människa en gång för att känna sympati?»

»Det vill säga, Olga behöver icke mer för att råka i låga. Hon flammar i afton för ingenjören, men i morgon har hon glömt honom för någon annan», sade Stephana. »Så länge febern varar, önskar hon vända upp och ned på världen för att bli omtyckt; men till all lycka brukar den hastigt övergå.»

»Så tant talar!»

»Olga har således lätt att flamma?» frågade Constance.

»Ofantligt», försäkrade Stephana. »I det fallet haven I stor likhet. Jag måste likväl medgiva att Olga överträffar dig, Constance.»»Men det är riktigt ohyggligt att höra tant tala så. För huru många har jag flammat?»

»Oräkneliga! Hela natten skulle icke förslå att räkna upp dem alla, därför god natt. Jag kan slå vad, att i morgon är ingenjören glömd.» Stephana kysste Olga på pannan, räckte Constance handen och lämnade rummet. Olga tänkte:

»Jag undrar just om tant har rätt? Nekas kan icke att jag lätt råkar i förtjusning. Tänk om jag aldrig skulle kunna bli riktigt kär!»

*

Det var beslutat att Olga och Constance skulle kvar-stanna på Kungsborg över midsommar, emedan greve Romarhjärta måste på några veckor, i och för affärer, göra en resa till England.

Några dagar efter ovanbeskrivna afton reste greven. Stephana och Olga följde honom till Göteborg. Constance for under tiden hem till Sturesjö och skulle återvända till Kungsborg, när de andra kommo tillbaka.

De stunder Ivar kunde undanstjäla arbetet ägnade han åt läsning, men som den tiden därtill i allmänhet var ganska kort, valde han aldrig annat än verkligt bildande lektyr. Jacobo hade allt nytt som kom ut i den mekaniska teknologien, och detta slukades med begärlighet av Ivar.

En afton, efter slutat arbete på verkstaden, kom Jacobo in till honom, sägande:

»Min kära Ivarson, det är nu över en hel vecka som du icke har varit utom fabriken, och likväl hava vi haft så härliga våraftnar. Det går icke an att du så där vilt överlämnar dig åt din arbetspassion, du får lov att taga dig litet ledigt. Vill du ej rida ut med mig i afton?»

»Rida!» Ivar började skratta. »Jag har ännu aldrig setat till häst.»

»Är det möjligt?»

»Helt visst, jag har varit alltför fattig och sysselsatt att hava tid att tänka på förströelser.»

»Nåväl, då skall du lära dig rida här. Jag har flera hästar på stallet.»

»Om ni tillåter, dröjer jag ännu därmed. Förr än jag fått utarbeta en idé, som jag nu har i mitt huvud, vore det mig omöjligt att njuta något nöje. Min största glädje är för närvarande att få sysselsätta mig med den.»

»Du vill således icke göra en promenad?»»Om jag slipper, ser jag helst», svarade Ivar.

Jacobo sade skrattande att han i sådant fall icke hade nålgot annat val än lämna honom åt sin idé.

En stund därefter galopperade Lange bort. Han lät hästen vika av en smal skogsväg, där den fick gå fot för fot.

Jacobo överlämnade sig åt det behag aftonen, med sin milda luft, sin leende sol och sin konsert av fåglar, erbjöd. Gud allena vet varest eller hos vem den kraftfulle mannens tankar voro. Det säkra är, att hans ansikte uttryckte

melankoli. Han stördes i sina betraktelser av hastiga hovslag, som kommo allt närmare och närmare. Det dröjde icke länge förr än han fick se en häst med ryttarinna komma sättande mot sig i den vildaste karriär. Lik en stormil flögo de förbi honom.

»Min Gud, fröken Constance!» utropade han förskräckt.

»För Guds skull följ mig icke», ropade Constance i förbifarten. »Min häst skall därav endast bliva mera uppskrämd.» De sista orden hörde han knappast. Jacobo sporrade sin, for av mitt igenom buskar och snår tvärs över skogen för att genskjuta den uppskrämda Constance och komma till hennes hjälp. Beräkningen var ganska god; ty då Jacobo sålunda kom fram till krök-ningen av vägen hörde han hovslagen nalkas; men de voro mindre hastiga. Han hade stigit av och stod vid vägen för att avvakta Constances ankomst. När han fick se henne, märkte han genast att hon hade fått makt över djuret. Han hörde hur hon talade vid den av lödder översköljda hästen och såg att hon klappade honom på halsen. När de kommo fram till Jacobo gjorde hästen en sats då han fick se denne stå vid vägen, men Lange fattade i tygeln och tvang det skälvande djuret att stå stilla. Han räckte Constance handen med de orden:

»Låt mig hjälpa er ur sadeln. Ni varken kan eller får rida på den här gynnarn.»

Constance lydde; men just som hon stod på marken, gjorde hästen åter en sats och började slå med bakbenen. Jacobo sade leende:

»Bäst vore att låta honom springa av sig sina nycker, men därmed voro de icke rättade; därför måste jag lära herrn lydnad.»

Lange fick djuret åter stilla. Han förde det till sin häst, där det bands vid ett träd.Jacobo vände sig till Constance:

»Vilken oförsiktighet att rida ut ensam och på en så illa dresserad häst, som denna.»

»Jag har ridit honom flera gånger förr och han har visserligen alltid varit litet yster, men icke så, som i dag; det kom sig därav att han blev skrämd.»

Jacobo frågade icke varav. Han syntes litet generad av att finna sig så där allena med Constance mitt uti en stor skog.

»Fröken får icke återvända hem på det vilda djuret», återtog han och sökte bakom en skämtsam ton dölja det tvång han erfor.

»Får jag icke.» Constance log. »Jag är ju myndig och i följd därutav min egen herre.»

»Ganska sant, men helt nyss var er häst sin egen herre, och förde er, trots allt ert motstånd, med sig. För det närvarande är jag det, emedan jag alldeles icke ämnar tillåta att ni än en gång blottställer er för den fyrbente despotens infall.»

»Då lär det väl icke återstå annat för mig, än att till fots vandra en halv mil för att komma hem.»

»Ehuru amerikanare, kan jag väl icke göra mig skyldig till en slik oartighet, då jag äger en häst att erbjuda.» Jacobo hoppade över diket och gick till de båda djuren som helt vänskapligt ströko sig emot varandra. Vid Langes åsyn klippte Constances häst med öronen, men förblev likväl stilla. Efter några minuters förlopp hade Jacobo sadlat om dem.

Constance satt på gräskanten och betraktade honom under det han var sysselsatt med denna förändring. Svårt vore att tolka vad hon kände, ty hon skiftade oupphörligt färg. När allt var färdigt, hade han mycket svårt att få styr på Constances häst, som åter hade fått det infallet att vilja krångla. Lange frågade:

»Kan fröken utan mitt biträde komma upp i sadeln? Jag fruktar att jag icke kan släppa den här galningen.»

Constance försäkrade att han icke behövde hjälpa henne, och i nästa ögonblick sutto båda till häst. Jacobo höll likväl på att bliva kastad ur sadeln. Under några minuter uppstod en strid mellan ryttaren och hästen, som såg ganska betänklig ut. Constance satt alldeles likblek och höll sin stilla. Hon vågade knappast andas, av fruktan att

med ett enda ljud ännu mera förvilda det oregerliga djuret. Slutli-gen, när det riktigt fått känna sin överman, fann det för gott att lyda tygeln.

»Nu tror jag vi kunna anträda hemfärden», sade Jacobo, då han i trav nalkades Constance.

»Min Gud, så förskräckt jag varit», utropade hon.

»Över vad? Trodde ni mig vara en sådan stackare, att jag icke skulle äga förmåga att behandla en istadig häst?»

»Även den skickligaste ryttare kan icke alltid få makt över sin gångare.»

»Den här var jag besluten att tukta. En annan häst hade jag icke gjort mig så mycken möda med.»

»Och varför just den här?»

»Därför att den är er.»

En paus uppstod. De redo i friskt trav framåt under en lång tystnad. Slutligen bröt Jacobo den:

»Vill ni bevilja mig en begäran?» frågade han.

»Det beror på vad den rör.»

»Fröken Callenstjerna behöver aldrig frukta att Lange begär något, som hon icke kan bevilja.»

»Därom är jag övertygad.»

»Nåväl, hela min begäran sträckte sig till våra hästar. Jag önskar att ni ville byta och låta mig behålla den här.»

»På ett dylikt byte förlorar ju alltid ni?»

»Jag gör det heller icke för att vinna. Allt är icke egennytta, som kommer från mig.»

Constance bet sig i läppen.

»Er häst är av ädlare ras än min och dessutom ett sedigt djur.»

»Vad mera, det är min nyck att byta bort det trogna mot det ostadiga. Det vore icke första gången ni och jag gjorde ett dylikt byte.»

»Herr Lange!»

»Vad befaller fröken?» Lange såg kallt på Constance. Hon vände bort huvudet och teg.

»Nå, beviljar ni min begäran?» frågade han efter en stund.

»Jag känner mig verkligen frestad att avslå den.»

»Men ni gör det icke.» Jacobo sade detta så bestämt, att saken därmed tycktes vara avgjord. I detsamma redo de upp på stora landsvägen, där en jockej höll en utmärkt vacker ridhäst, bredvid vilken en ung man stod. Jacobo hörde honom säga:

»Är du säker att hästen icke skenade?» Förmodligen träffades den unge mannens öron av det buller, som Con-stances och Jacobos hästar förorsakade, ty han vände sig tvärt. Vid hans åsyn drog Lange hastigt åt sig tyglarna; den unge mannen kastade på honom en ondskefull blick och och avtog hatten med en egen stolt och säker rörelse. Jacobo besvarade hälsningen med att föra sitt ridspö upp till hatten och galopperade vidare.

»Var det Axelhjelm, som skrämde er häst?» frågade Lange, vänd till Constance.

»Ja, han hoppade så hastigt av sin, att min blev rädd.»

»När kom han till Kungsborg?»

»Det vet jag icke; ty sedan onkels avresa har jag varit på Sturesjö.»

Åsynen av Evert Axelhjelm tycktes helt och hållet hava förändrat Lange. Han sade nästan icke ett ord under hela vägen. Kommen till allén, som förde upp till Sturesjö, tog han avsked av Constance, men hade så när aldrig fått

hästen att vända. Åter uppstod en vild strid, men slutades alldeles som den förra med ryttarens seger. Jacobo tog vägen förbi Kungsborg, där han uppsökte Kurt, som var i fullt arbete med att göra upp planritningen till de nya byggnader, som skulle uppföras åt Romarhjärta på Kungsborg och Furuhov.

Sedan han och Lange utbytt hälsningar och en stund talat om ritningen, frågade den senare helt plötsligt:

»När kom Evert hit?»

»Hit?» upprepade Kurt. »Han är visst icke här utan hos baron X—, dit han blivit inbjuden att tillbringa sommaren.»

»Såå. Varmed sysselsätter han sig nu för tiden?»

»Att förstöra de penningar han genom sitt patent förvärvat.»

»Också ett arbete. När de äro slut, vad ämnar han då göra?»

»Gifta sig, förmodar jag. Detta är en utväg, som dylika karlar som min bror tillgripa. De förstå icke förnedringen att hava en kvinna att tacka för sin existens. Den som i likhet med Evert avskyr att arbeta, är och förblir en olycka för sig själv och andra.»

»Har du ej lust att följa mig hem till Åkersnäs?» frågade Jacobo, synbarligen mörk i hågen.

»Varför icke, om du vill dröja ett ögonblick.»Ett par dagar därefter hade Stephana och Olga återkommit från Göteborg och Constance även återvänt till Kungsborg. Man var i slutet av maj. Luften var ovanligt varm, varför damerna tagit plats på gården under de stora lindarna.

»Man måste medgiva att Kungsborg och trakten här omkring har en egen uppsättning av karlar», sade Olga med en halvt förtretad, halvt skämtsam min och såg upp från sitt arbete.

»Vad menar du?» frågade Constance.

»Jag menar att de äro riktiga perukstockar allesammans. Att börja med onkel.»

»Vad befalls!» utbrast Stephana. »Kallar du min Herman en perukstock?»

»Visst gör jag det, söta tant. Att börja med onkel, är han intresserad endast av sitt bruk, sitt järn, sina åkrar, sin säd, sina hästar, sina byggnader, sina torpare och — sin hustru.»

»Du hade väl bort börja med hustrun», menade Stephana.

»Alldeles icke. Det bästa gömmer man till sist. Vad

kan man begära för intressant av en sådan karl. Med

all aktning för onkel, så är han hjärtans trivial i mitt tycke, älskade tant.» Olga slog armarna om Stephana, som hotande höjde fingret.

»Bliv icke ond, jag lovar att icke säga ett ord mera om onkels tråkighet, utan övergår genast till vår andra kavaljer här på Kungsborg, den oförliknelige Kurt. Säg,

är den karlen icke ansenligt odräglig? Jag bara frågar.»

»Olga, Olga, vad säger du? Det är ju knappast fyra veckor sedan du ordentligt lågade för honom», inföll Stephana.

»Bästa, nådiga tant, det var första dagarna han var här, emedan han var ny. Nu finner jag honom lika underhållande som en av de tegelstenar, varav han bygger sina hus. Usch, han är, lindrigast sagt, odräglig. Har han sinne för något annat än hus, lera och murbruk samt att arbeta så, att svetten står ur alla porer? Dessutom uppvaktar han en stackars människa med infama ord om vårt sysslolösa liv o. d. Jag undrar just varför den karlen arbetar så ursinnigt. Nog måtte han utan den där jakten kunna förtjäna vad han behöver.»

»Men han vill bli oberoende och samla en liten förmö-genhet, vilket icke låter sig göra så lätt, som du inbillar

dig.»

»Av nåd, älskade tant, skona mig för den där arbetsfilo-sofien, jag får den nog över mig, bara Kurt får ögonen på mig. Kommer så herr Lange och den där ingenjören till, så försäkrar jag att mina öron äro alldeles fullproppade av det där välsignade parlerandet om verkligheten, reel poesi och arbetets ära.»

»Har du redan svalnat för ingenjören?» frågade Constance, som omöjligt kunde avhålla sig ifrån att skratta åt Olgas utgjutelser.

»Jag har ju varit över en hel vecka i Göteborg och under den tiden icke sett honom; men vem kommer där?» utropade hon och såg ned åt allén. »Ack! min Gud, det är en helt ovanlig figur. Strax något nytt. Vem kan det vara?»

Utanför gallerporten höll den ankommande in sin häst och hoppade av. Vid Olgas utrop hade Constance kastat ögonen dit och igenkänt Evert Axelhjelm. Hennes kinder erhöllo en friskare färg. Hon böjde sig djupare ned.

»Vem kan det vara?» sade Stephana och betraktade den ankommande genom sin lorgnett.

»Sedd på avstånd ser karlen rätt präktig ut; men efter han kommer hit, är det väl en, som tillhör den vanliga arbetskommenderingen, kan jag tro. Vilken lycka om en glad och snillrik lätting förirrade sig hit.»

Gallerporten öppnades och den elegante mannen styrde sina steg direkt till damerna.

»Evert Axelhjelm», utropade Stephana, då han kom närmare. »Nå, det var riktigt roligt att se dig. Välkommen!» Hon räckte honom med ett vänligt leende handen, vilken han med verkligt galanteri förde till sina läppar, under det några valda och förbindliga ord uttryckte hans glädje att återse Stephana. Mindre ordrik, men mera betydelsefull var den hälsning, som föll på Constances lott. För Olga bugade han sig helt främmande. På Stephanas fråga, om han ej kände igen den unga flickan, svarade han, förbindligt leende:

»Förmodligen fröken Olga, ehuru det var mig omöjligt att i den unga, intagande damen igenkänna den lilla flickan jag sist såg här.»

»Jag kan säga detsamma», inföll Olga. »Baronen är så förändrad, att jag omöjligt skulle kunnat gissa till att ni var Evert Axelhjelm.»

»Skägget förändrar alltid oss män så att vi vid mognareår vanligen icke hava något av ynglingen kvar i vårt utseende.»

Evert tog plats och med en världsmans hela vana och takt ställde han sitt tal uteslutande till Stephana. Med utsökt enkelhet redogjorde han för de år som flytt samt sitt vistande i England och Amerika. Utan all stolthet eller fåfänga talade han om det patent, varpå han förtjänat, samt om sin nu fördelaktiga ekonomiska ställning.

Olga fann honom alldeles hänförande och var försänkt i den allra högsta grad av beundran över hans behagliga och fina sätt. När han såsom en artig och tacksam nevö redogjort för allt, som kunde intressera nådig tant, blev samtalet snart allmänt, och Olga deltog däruti med sin vanliga livlighet. Plötsligt stördes likväl det glättiga samtalet av Olgas kammarjungfru, som kom springande ned till henne med gråten i halsen. Olgas kanariefåglar hade flugit ut i trädgården. Ögonblickligen ilade Olga bort. Litet senare hade Eklund något särskilt att säga grevinnan, så att Stephana måste avlägsna sig. Då Constance såg sig allena med Evert, reste hon sig upp för att även gå, men hejdades av honom med de orden:

»Stanna, jag ber. Ni måste väl icke anse er behöva frukta mig så här inför allas blickar. Tror ni verkligen att jag under åratal följt er, utan att jag beslutat att i denna strid vinna seger? — Kan ni säga mig varför ni avskyr mig?» Evert lutade sig över hennes teckning, liksom han varit sysselsatt att betrakta den.

»Jag trodde mig nog tydligt hava förklarat mig vid vårt sista sammanträffande i Stockholm. Allt vidare ordande oss emellan är överflödigt.» Åter reste sig Constance.

»Var god och bliv stilla! Vad tjänar det till att nu undfly mig? Om ni icke i dag avhör vad jag har att säga, skall

ni tvingas att göra det i morgon eller någon annan dag.»

Constance satte sig åter. Evert fortfor:

»Varför tror ni att jag kommit hit till denna avskyvärda ort?»

»Förmodligen därför att det roar er.»

»Roar!» Evert smålog bittert. »Ah, om ni anade huru jag hatar denna plats, skulle ni klart inse vilken mäktig känsla det är, som driver mig hit. Jag måste vara i er närhet. Jag måste se er, måste höra ljudet av er röst, om ni även har idel sårande ord att säga, och slutligen: jag måste stå vid er sida, för att kasta mig emellan er ochvarje man, som vid sig vill fästa ert hjärta. Ack, Constance, huru är det möjligt att med en sådan ihärdighet emotstå en kärlek sådan som min? Trogen och stark, har den trotsat allt, till och med er avsky. En sådan mäktig och glödande känsla borde äga förmågan att ingiva kärlek.»

»Ja, om mannen, som hyste den, kunde uppväcka aktning. Man älskar icke den man föraktar.»

»Akta er, fröken, att oupphörligt reta mig. Har ni icke under dessa år förvärvat nog människokännedom för att förstå det vågade uti att väcka de sämre känslorna hos en person, sådan som jag. Ni tror blint på er makt över mig. Ni har orätt, jag är en farlig fiende. För övrigt, vad berättigar er att förakta mig?»

»Allt!» Ljud av steg kom Evert att se upp; det var Kurt som nalkades. Även Constance hade vänt ögonen åt den annalkande.

»Vore ni en ung man, sådan, som er bror», sade Constance, då skulle jag, oaktat felen, kunna hysa aktning för er, emedan jag visste att ni visserligen skulle kunna göra er skyldig till obetänksamma, men ej till dåliga handlingar.»

Evert, som aldrig kunnat tåla brodern, slungade på honom ett mörkt ögonkast, då de räckte varandra handen.

Kurt tog en trädgårdsstol och slog sig ned bredvid Constance, i det han kastade en blick på teckningen.

»Min nådiga fröken, huru är det möjligt att slösa bort er tid på dylikt lappri. Sannerligen jag någonsin skulle taga i en blyertspenna, ifall jag dömdes att rita sådana där små trän, buskar och hus.»

»Ni är icke särdeles artig», sade Constance leende. »En väl uppfostrad kavaljer faller i förtjusning, när han får se ett fruntimmers teckning, om den än vore aldrig så dålig.»

»Min bror gör icke anspråk på att vara väl uppfostrad», inföll Evert. »Han är arbetare och ingenting annat. Man lär sig icke belevenhet på murarställningen.»

Kurt reste sig hastigt upp, kastande en blick på brodern, varefter han började hjärtligt skratta, under det han påstod, att dylika små utfall dem emellan borde sparas till dess de blevo ensamma, emedan det icke var rätt god ton att göra dem i en dams närvaro.

Stephana kom åter ned till dem och något senare körde en liten vagn uppför allén. Det var Langes droska.»Där ha vi herr Lange och ingenjören», utropade Olga. Evert bet sig i läppen, men bibehöll för övrigt sin lediga och ogenerade hållning.

»Vad är det för en ingenjör?» frågade han Olga.

»Han heter Ivarson och är föreståndare på Langes fabrik.»

Under tiden hade Jacobo och Ivar nalkats. Kall och nästan högdragen var den hälsning, varmed Lange besvarade Everts. När Stephana presenterade Ivar och Evert för varandra, fäste den förre en utmanande blick på baronen, som å sin sida fixerade Ivar, liksom han med sina blickar velat utleta någon hemlighet. Ivar syntes likväl icke det minsta besvärad av granskningen, utan satte sig på andra sidan om Constance, med vilken han och Kurt började samtala. Olga slog sig ut för den älskvärde baronen, vilken ägde nyhetens behag, och som talade om poesi, skön konst, fornminnen, allt saker av intresse för henne.

Evert, begåvad med en okuvlig djärvhet, nalkades Ivar under supén, sägande:

»Ingenjörens utseende förefaller mig så bekant, att jag nära nog skulle kunna svära på att vi träffats förr. Var och när kan jag icke erinra mig.»

»Möjligt att vi sett varandra», svarade Ivar kallt. De båda unga männen betraktade varandra under några ögonblick på ett sätt, som bra mycket liknade en tyst krigsförklaring.

»Har ingenjören tillbringat någon längre tid i utlandet?» frågade Evert med sin vanliga sällskapston.

»Ja, flera år.»

»Kommer ni nu ifrån England?»

»För några veckor sedan», blev Ivars lakoniska svar.

Evert började tala om de engelska maskinfabrikerna och de storartade anläggningarna i denna gren av industrien. Han talade med en säkerhet, som ersatte bristen på verklig sakkännedom. Ivar var bra ohövlig mot den artige och kunskapsrike baronen. När Evert förlängt samtalet med Ivar så länge hans klokhet föreskrev, vände han sig till Olga, som sade skämtande:

»Baron har nära nog förskräckt mig.»

»På vad sätt?»

»Därigenom att ni också började tala om fabriker och dylikt. Jag hade hoppats att i er finna en person, som hade tanke för annat än dessa eviga fabriksintressen.»»Det är av förnuft, icke av böjelse, jag sysselsätter mig med dem», svarade Evert.

Ivar kastade en medlidsam blick på Olga och vände sig sedan ifrån henne.

*

Besynnerligt nog hade Constance återfått sitt forna glada lynne och man såg henne skratta och skämta såsom förr, utan att det föreföll konstlat. Visst var hon ännu lika blek och ögat bibehöll i sin bakgrund alltid denna prägel av ett undertryckt svårmod; men allt sedan bytet av häst med Jacobo hade hon återtagit sitt ursprungliga sätt.

Constance hörde icke till de mjältsjuka lynnena. När hon träffades av någon sorg, sökte hon jaga bort den. För att fly undan sin smärta, hade hon också under årtal vistats i främmande länder; men detta var ett alltför otillräckligt och ofullständigt botemedel för hennes hjärtesår. Dessa passiva förströelser, dessa nöjen och detta vimmel av förlustelser hade icke ägt förmågan att mera än för stunden upptaga hennes tankar eller fängsla hennes känslor. Då reste hon till natursköna trakter, till det minnesrika Rom, det tjusande Neapel och det leende Florens. Men där, omgiven av allt, som talade till hjärtats ädlare känslor, kände Constance sitt hjärtesår blöda ånyo, och då grep henne längtan att återse denne man, vars bild oupphörligt förföljde henne, och — hon återvände till fosterjorden för att se honom och känna att livet utan honom var tomt och öde.

Återseendet hade varit mycket bittert. Constance kände tydligare än någonsin, att Jacobo emellan dem upprest en oöverstiglig skiljemur. Detta erbjöd dock en kamp, och ett lynne, sådant som Constances, var mera ägnat för strid än för ett passivt lidande.

Under hennes första sammanträffande med Lange hade smärtan av det kalla återseendet varit sådant att en känsla av djup nedslagenhet stämt hennes sinne milt och ödmjukt. Men då hon sedan övertänkte sitt öde, hade hennes stolthet rest sig, och den tillät icke att Jacobo skulle ana det hennes hjärta ännu var fästat vid honom. Denne man, med sitt oböjliga högmod, kunde ännu efter så många års förlopp icke glömma en överilning. Constance ville segra, icke över sin känsla, det visste hon var fruktlöst, utan över varje svaghet, som antydde den. Händelsen med hästbytet hade låtit Constance av Langes ord förstå, att han ännu

3 C Arbetet adlar mannen II.icke glömt det förflutna, och denna upptäckt innebar för henne så mycket, att den

liksom väckte till liv den under åratal förkvävda självkänslan; Anklagelserna att själv, utan skäl, hava förstört sin sällhet och förolämpat den man, hon älskade, hade troget följt henne och liksom dödat alla andra känslor. Nu reste sig den försvunna energien, och hon beslöt visa honom, att hon var fullt värdig hans aktning, och att hon icke tillhörde dessa kvinnor, vilka duka under för en olycklig kärlek. Det rörliga, växlande och spänstiga i Constances själ återkom i samma ögonblick hon beslöt tvinga Lange att högakta sig.

»Hans kärlek har jag förlorat. Den skall jag aldrig återvinna», tänkte hon, »men hans aktning måste jag förvärva mig. Ah! Du stolte och oförsonlige Jacobo, du bedrog dig, ifall du trodde att jag skulle hela mitt liv älska och avguda dig, utan att fordra något till återsvar.»

Med detta mål, värdigt en så stolt och självständig karaktär som Constances, hade hon återfått intresse för livet. Kindernas rosor vände visserligen icke tillbaka; sorgen hade en gång förblekt dem; men dragen erhöllo spänstighet och ögonen glans.

De, som förvånat sig över Constances förändrade yttre vid hennes återkomst till fäderneslandet, förundrade sig nu över den nya förvandling hon undergått. Stephana såg den och tänkte:

»Skulle Constance verkligen ha fattat så stort intresse för Kurt, att hon därigenom blivit samma Constance hon var före sin resa till utlandet.»

Olga påstod att det var hemlängtan, som hade kvarläm-nat spåren av sorg, vilka också, när hon icke längre led därav, försvunno.

Jacobo tänkte:

»Hon är alltid samma ombytliga natur.»

Vad Kurt gjorde för slutsatser lämna vi därhän. Vi veta blott att han var karl, och därtill en karl, som tyckte mycket om fruntimmer, utan att om dem hava några överspända begrepp; men däremot hade han en ganska god tanke om sig själv, alldeles såsom alla andra Adams söner. Lägg härtill att Constance, utan att han själv fäste någon vikt därvid, på de senare tre veckorna alldeles ofantligt mycket sysselsatte både hans tankar och känslor, så anse vi oss icke träda sanningen för nära, om vi påstå, att han trodde sig icke spela någon underordnad roll i den förändring hennes sätt och person undergått. Man tror gär-na det man önskar, och nu önskade Kurt, att Constance skulle vara lika intresserad av honom, som han av henne.

Hon å sin sida gav all näring åt denna övertygelse, ty på promenader och i sällskap var det alltid Kurt eller Ivar, som hon mest sysselsatte sig med.

Jacobo gav akt därpå och märkte lätt, att Ivar även var intresserad av Constance och att Evert spelade förtjust i Olga. Att bakom detta låtsade tycke till henne lågo andra känslor, dem han önskade dölja, allt detta uppfattade Lange, och han tänkte, då han såg Constance, föremålet för alla dessa olikartade känslor:

»Såsom åskådare torde jag få bästa tillfälle att uppskatta och bedöma verkliga halten av hennes karaktär.»

Evert, denna olycksfigur, huru var det egentligen med honom? Det varken vilja eller kunna vi redogöra för, emedan händelserna bäst skola göra det. I denna själ, behärskad av idel egoistiska känslor, hade böjelsen för Constance utgjort den enda djupa och allvarliga. Ifrån att ursprungligen blott vara ett ynglingatycke, hade den antagit karaktären av en mäktig och stark passion, som eggades till en onaturlig styrka just genom det motstånd han rönte. Såsom alla passionsfulla lynnen, var han även svartsjuk och misstänksam. Varje man Constance visade den minsta vänlighet, blev ett föremål för hans avsky, och han sökte då på allt upptänkligt sätt att skada den förmätne, som vågade att höja sin blick och sina önskningar till samma föremål som han.

Ledd av åtskilliga beräkningar, hade han fast beslutat att göra sig älskad av Olga; men under det han spelade denna föga hedrande roll, gav han noga akt på Constance och alla dem, som uppvaktade henne. Med inre förbittring såg han att Constance visade Kurt och Ivar ett företräde, hon aldrig skänkt honom. Han svor i sitt hjärta, att vem av dem hon föredrog, skulle han låta honom dyrt betala denna ynnest.

%

Lange hade märkt att hans unge verkmästare, ehuru lika arbetsam som förr, likväl under de senare veckorna haft andra funderingar i sitt huvud, än dem som vände sig omkring arbetet. Med en viss feberaktig otålighet hade han gjort ifrån sig sina göromål, för att om aftnarna så fort som möjligt begiva sig till Kungsborg.Ovannämnda afton hade likväl den ovanligheten inträffat, att då Lange frågade honom om han icke ville följa med dit, hade Ivar först svarat tvekande, men sedan ändrat sig och gjort honom sällskap. Jacobo var alltför bekant med människohjärtat och för mycket grannlaga att göra Ivar några frågor, varför de gingo tysta sin väg framåt.

På Kungsborg voro några grannar tillika med Evert. Kurt var bortrest. Ivars blickar flögo granskande kring rummet, för att upptäcka Constance. Men hon syntes icke i salongen, varför han efter hälsningen drog sig undan i en fönster fördjupning. Evert och Olga, tillika med fröknarna X— och några unga löjtnanter, roade sig med att kasta ring på terrassen i trädgården. Ivar betraktade dem med en viss likgiltighet. Mitt i dessa funderingar stördes han av en välkänd röst, som hälsade på Jacobo. Genast vände han sig om, det var Constance. Han nalkades henne med orden:

»Jag fruktade att vi skulle undgå lyckan att få se fröken.»

»Förlusten hade varit ringa», svarade Constance vänligt. »Jag har hela dagen varit på Sturesjö och kom att taga en omväg, då jag red hem, detta är orsaken varför jag icke kom förr. — Skall icke ingenjören deltaga i ungdomens förströelser», frågade Constance, då hon fick se dem, som kastade ring.

»Om jag slipper, ser jag det helst», svarade Ivar leende. »Jag är alltför ovan vid dylika förlustelser, att kunna finna nöje i dem.»

»Som ni vill.» Constance satte sig ned vid fönstret, och Ivar tog plats mitt emot.

»Jag har aldrig känt en så innerlig önskan att besöka Kungsborg, som i afton, och ändå var jag fast besluten att icke gå hit», sade Ivar.

»Och skälen till denna motsägelse?»

»Voro ganska naturliga. Min känsla drog mig hit; men mitt förnuft sade att jag slösade för mycken tid på det som roade. Vi arbetare böra hushålla med vårt dyrbaraste och enda kapital: tiden.»

»Men just den arbetsamme kan äga anspråk på förströelser. Han har köpt sig denna rätt med sin flit.»

»Visserligen, men sällskapslivet i allmänhet är icke för honom. Det upptager allt för mycket av hans uppmärksamhet, som bör uteslutande riktas på hans sysselsättning.Jag fruktar att den, som överlämnar sig däråt, förstör sin arbetshåg.»

»Ni kan omöjligt bliva en dylik slav av nöjet, och för övrigt har umgänget med våra likar en stor nytta med sig. Genom samtal och utbyte av idéer utvidgas vårt förstånd. Edra besök på Kungsborg kunna för övrigt omöjligt få namn av att ni slösar bort tiden på sällskapslivet. Ni ägnar högst få stunder däråt, och är då med vänner.»

»Men om dessa vänner så upptaga tankarna, att de ryckas ifrån arbetet, månne man då ej gör klokast att undvika dem.»

»Vänner, märk detta ord, böra endast äga förmågan att förljuva vilans timme, men icke att förströ oss i våra sysselsättningar.»

»Kanske är det så för andra; men för en sådan vilde som jag, vilken med högst få undantag tillbringat sitt liv på verkstäder och icke ägt andra förströelser än sina idéers förverkligande, skall det förtroliga umgänget med personer, sådana som invånarna på Kungsborg, ovillkorligen verka att hans tankar upptagas av dessa för honom nya föremål. Jag tror», tilläde han leende, »att unga män i allmänhet gjorde klokast uti att undfly damerna. De åstadkomma så mycken konfusion i våra hjärnor.»

Constance fick icke tid att svara, emedan Olga kom insättande och direkt till henne, utropande:

»Älskade Constance, spela en vals, vi vilja dansa.»

Att Olga fanns till, tycktes Ivar i allmänhet icke giva akt uppå, oftare än hon kom i direkt beröring med honom. Denna bristande uppmärksamhet delades icke av Olga. Hon hade under ringkastningen fått se honom samtalande med Constance, en upptäckt, den hon gav tillkänna för Evert. Ifrån det ögonblicket hade den senare blivit förunderligt orolig, och då han icke gärna kunde komma från ringkastningen på annat sätt, hade han föreslagit dans, och hemställt till Olga, om hon icke kunde övertala Constance att spela.

Naturligtvis bjöd han upp Olga. Det av svartsjuka upprörda sinnet måste hava något utbrott; också valsade han så vilt, att Stephana måste bedja honom moderera sin dans.

»Baron Axelhjelm, ni ser så upprörd ut», yttrade Olga.

»Ack, fröken Olga, av nåd, fråga mig icke.» Han tryckte hennes hand. Olga, som trodde att hon på något sätt hade del i hans upprörda känslor och fruktade en förklaring, började tala om annat.Evert svarade visserligen på vad hon sade, men då han fick se Ivar stå stödd emot pianot och sålunda fortsätta samtalet med Constance, hade han velat strypa Olga, för att slippa sysselsätta sig med henne. När valsen var slut nalkades han Constance. Hon kvarsatt vid pianot. Evert lutade sig ned till henne, sägande på franska:

»Fröken, förunna mig nästa vals. Jag ber er.»

»Baron, jag har en gång för alla förklarat, att jag aldrig dansar med er», svarade Constance på samma språk.

»Ni ämnar således icke dansa i afton?» frågade Evert med upprörd röst.

»Det har jag icke sagt, blott att jag ej dansar med er. Var nu god och lämna mig. Den övriga ungdomen önskar helt visst att jag skall fortsätta att spela.»

»Kom ihåg, Constance, att ni skall betala mig denna er vägran», viskade Evert och avlägsnade sig.

Han bjöd upp en av fröknarna X—. Evert började valsa, utan att tänka varken på sin dam eller något annat i världen än sin förbittring mot Constance och sitt hat mot Ivar. Han sade fröken X— tusen vackra saker, för att säga något och undgå att även hon skulle märka hané upprörda utseende. Vid andra varvet tvärstannade han. Ett utrop av harm ville tränga sig över hans läppar då han fick se Constance, valsande med Ivar.

»Är hon vansinnig, som så vågar håna mig», tänkte han och fortsatte åter dansen.

När valsen var slut och Ivar förde Constance ut på verandan för att svalka sig, sade han:

»Denna vals har i minnet återfört en scen ur mitt förflutna liv, som endast var ägnad att öka min aktning för er.»

»Huru är det möjligt?» Constance såg på honom.

»Det kan jag icke nu förklara; men tro mig, hågkomsten av en ädel handling gör gott för den, som varit ett föremål för densamma.»

Någon ropade Constance, så att hon lämnade verandan just som Evert trädde ut på densamma. De båda unga männen blevo sålunda lämnade allena. Evert gick fram till Ivar där denne kvarsatt och sade med låg och dämpad röst:

»Kanske ni tror att även jag glömt edra anletsdrag? — Hatet liksom kärleken har skarpa blickar. Jag kände er genast vid första sammanträffandet. I mina händer vilar således er hemlighet. Det beror på mig att ögonblickligenförvandla er till den för mord och stöld misstänkte Ivar. Om mig lyster, kan jag nu genast göra det, och därmed kasta en skugga på er heder, en fläck på den utmärkte ingenjör Ivarsons namn.»

»Ni bedrager er», svarade Ivar. »Det förflutnas olyckor kunna icke förnedra en man, den där, i likhet med mig, genom arbetet förvärvat sig andras aktning. Det ärvda adelskapet kan förnedras men icke det förvärvda. Säg ni högt vad ni vet, jag fruktar det icke. Mera skäl ägde ni att rädas för mig, ifall jag vore av en lika låg karaktär.» Ivar reste sig upp och tilläde stolt: »Ni bleknar, Var lugn, baron Axelhjelm, jag, det usla barnhusbarnet, skall icke hämnas, icke en gång straffa er. Jag överlåter åt er, såsom ädling, att begå ännu flera låga handlingar.» Ivar

ämnade lämna verandan.

»Ett ord, herr Ivarson», sade Evert med tonvikt. »Låt bli att fästa edra blickar så högt, som på fröken Callenstjerna; ty huru fördelaktig för er egennytta och egenkärlek den djärva förhoppningen än kan förefalla, måste ni väl inse det förmätna uti att ni sträcker edra önskningar så högt. Märk, jag är nog ädelmodig att varna er. Lyd varningen, eljest kunde jag få lust att förflytta er ifrån de svindlande drömmarnas höjd ned till den låga plats, där ni av naturen blivit ställd. Ni kan ingenting bevisa emot mig; men jag kan bestyrka, att ni är Ivar, att ni varit anklagad för mord och stöld.»

Ivar betraktade honom ett ögonblick, varefter han med en föraktlig höjning på axlarna lämnade verandan och gick in i salongen.

*

Constance brukade varje morgon vandra ned i parken och ut åt havsstranden. Detta var en promenad hon gjorde, innan de andra kommo upp. Följande morgon finna vi henne sittande vid stranden och betraktande det mörka havet. En frisk vind blåste och klädde böljorna med ett vitt skum. Hon hade setat där länge, när hon fick höra någon som nalkades. Det var så vanligt att arbetsfolket gingo den där vägen, att Constance icke en gång brydde sig om att vända på huvudet för att se vem det var, förrän en röst hälsade henne med de orden:

»God morgon, fröken Constance.»

Hon såg upp. Evert stod vid hennes sida. Constance reste sig hastigt, som om hon fått se ett giftigt djur.»Ämnar baron även följa mig på mina promenader, så lär jag val bliva tvungen att lämna denna trakt, så länge ni uppehåller er här», sade Constance.

»Detta är, ni måste giva mig den rättvisan, första gången jag stört er på dessa vandringar», sade Evert. »Att jag idag gjort det, har ni er själv att skylla, som ovillkorligen vill driva mig till någon ytterlighet. Jag måste lära er förstå, vad ni aldrig vill begripa, nämligen er ställning till mig. Återtåg därför er plats! Ni är tvungen att höra mig.»

Då Constance ändå blev stående, bifogade han med ett sarkastiskt leende:

»Jag trodde er äga mera mod, än att vilja fly en fiende. Det kommer att bero av er själv, om detta samtal skall bliva en krigsförklaring eller ett fredsfördrag oss emellan. Visa mig därför den ynnesten och återtåg er plats. Jag lovar att icke bliva mångordig.»

Constance satte sig och Evert blev stående ett stycke ifrån henne.

»Det är således sanning att ni avskyr mig?» började han. »Att min blotta åsyn är er förhatlig? Men vad har jag då gjort, som förtjänt denna sinnesstämning ifrån er sida?» Constance ämnade svara, men Evert hejdade henne med de orden: »Tillåt att jag får fortsätta. Ja, jag har älskat er ifrån första ögonblicket jag såg er. — Min kärlek till er har varit den starkaste känsla jag har erfarit. Den har förlett mig till handlingar, dem ni skulle blekna över, om ni kände dem. Hade ni givit mig ert hjärta i utbyte emot mitt, skulle jag kunnat bliva en bra och arbetsam man. Ni hade kunnat rätta mina fel, mildrat mina passioner och givit min karaktär en helt annan riktning. I det stället har ni uppväckt alla mina låga begär och egennyttiga lidelser. Ni har gjort mig till vad jag är. Ni har varit, ni är och ni förblir min onda genius; och likväl kunde ännu allt förändras, om.. .»

»Glöm icke att ni en gång för alla lovat att icke återkomma med en begäran, den jag så bestämt avslagit», inföll Constance. »Ingenting, baron Axelhjelm, skall förmå mig att bliva en mans maka, som jag icke älskar, ännu mindre dens, som jag icke aktar. — Lämna därför allt detta upprepande av anklagelser och böner, som endast förnedra er att uttala och mig att avhöra.»

»Jag behöver numera icke heller begagna dem. Nåväl,ni skall aldrig bliva min, jag vet det; men er syster skall bliva det.»

»Olga!» utropade Constance bleknande; »men ni älskar henne icke.»

»Nej, det är icke gärna möjligt, efter jag ända till galenskap älskar er. Dock, vad betyder det, hon skall ändå bliva min hustru. Detta är min hämnd på er. Jag skall i mitt våld äga er syster. Det skall stå mig fritt att på henne utkräva hämnd för allt vad jag genom er lidit. Slutligen skall jag genom er äga ett band, som skall göra er till min slav; så framt ni icke vill överallt medföra bilden av er systers olyckliga äktenskap.»

Evert hade talat med ett sataniskt hån. Constance stirrade på honom, liksom hon trott sig stå under inflytande av någon svår dröm. En paus uppstod. Hon drog en djup suck och fäste ögonen på Evert sägande med lugn värdighet:

»Så länge jag lever, skall min syster aldrig bliva er maka.»

»Ni glömmer att hon äger full frihet att själv välja sig make.»

»Må vara; men hon skall ändå icke välja er.»

»Fröken Constance, här finnes icke mer än ett fall, då hon ej skulle göra det, och detta vore att ni räckte mig er hand. Eljest svär jag heligt, att hon inom tre månader skall bära mitt namn.»

Constance ryste. Det var något i Everts blick som ingav henne fruktan.

»O, min Gud!» mumlade hon, »skulle det vara möjligt att Olgas hjärta verkligen vore så fästat, att hon, trots mina föreställningar, kan bliva denne mans hustru.»

»Trots dem skall hon bliva det. — Ja, även om hennes hjärta alldeles icke är fäst vid mig, till och med om hon älskade en annan. Ni begriper väl att jag icke kunde tala

med den säkerhet jag nu gör, ifall jag ej kände hela min

makt. Jag vet ju att ni skall göra allt för att korsa mina planer, och ändå inviger jag er i dem. Ja, jag till och

med ger er god tid, emedan jag ännu på tre veckor icke

ämnar begära er systers hand. Ni må under denna tid använda alla möjliga medel för att avböja den olyckliga föreningen. Ni kan anlita greve Romarhjärtas hjälp, ja, allt, men ni skall ändå icke lyckas. — Märk, det finnes blott en utväg att rädda Olga, det är att uppoffra er själv. Jag ger er tre veckors besinningstid.»»Min herre, ni tror er genom hotelser kunna förmå mig till eftergift; men jag försäkrar att de icke verka på mig.» Constance reste sig upp. »Är det något mera ni har att säga?»

»Nej, jag vill blott giva er det rådet att icke på förhoppningen att kunna bliva Langes maka uppoffra er syster. Han skall aldrig bjuda er sin hand.»

Evert hade ganska skickligt måttat sitt hugg, vilket även •den hastiga färgskiftningen på Constances kinder utvisade. Utan att besvara dessa ord avlägsnade hon sig och tog genast vägen upp till systern.

*

Olga var ännu icke uppstigen då Constance inträdde. Hon låg och läste. Da hon fick se Constance, sade hon med ett glatt leende:

»God morgon, syster flyttfågel. Du kan icke tro vad jag i dag känner mig tacksam emot Gud för all hans godhet. Jag har under flera år haft minnet av en handling, som följt mig och antagit gestalt av ett gryende samvetskval, emedan jag icke vetat huru jag skulle kunna försona den. Nu vet jag det, och därför är jag i dag nöjdare och lyckligare än eljest.»

»Om vad talar du, kära barn», sade Constance och satte sig på sängkanten.

»Det är tills vidare min hemlighet. Jag skall nog meddela dig den en gång, fast icke nu.» Olga lindade armarna om systerns hals.

Constance tänkte med rysning på att detta svämiska, känsliga och hjärtegoda barn skulle bliva hustru åt den där hjärtlöse och egoistiske Evert. Nej, det fick, det skulle icke ske.

»Nå, Olga», återtog Constance och smekte systerns händer, »säg mig nu, vad tycker du om Axelhjelm? Jag menar baron», tilläde hon och försökte småle.

»Evert!» Olga släppte Constances hand och kastade sig ned på kudden, gömmande ansiktet i den.

»Jag tror min fråga gjorde dig ledsen?»

»Åh nej; jag kom bara att tänka på något, som passerade i går afton. — Jaså, du vill veta vad jag tycker om Evert.»

»Vill du ej säga det?»

»Jo bevars. Jag tycker att han är mycket vacker. Ja,så vacker, att det är en riktig njutning att se på honom; därjämte är han intressant, intagande, älskvärd och på allt sätt behaglig.»

»Enligt ditt tycke den hyggligaste karl du träffat.»

»Nära nog.»

»Nå, vilka äro dina känslor för honom?»

»Constance!» utropade Olga förskräckt och satte sig upp. »Varför gör du mig dessa frågor. Karlen måtte väl aldrig ha ryckt fram med ett frieri alla redan?»

»Du tror således att han ämnar fria?»

»Därom är jag fullt övertygad.»

»Vad svar skulle du då giva honom?»

»Kära, snälla Constance, säg för all del om han har friat!»

»Nej, det har han icke; men jag ville veta vad svar du skulle giva honom.»

Olga smålog och funderade en stund; därefter sade hon:

»Jo, jag skulle bedja honom komma igen nästa år, eller om ett par tre år. Nu vill jag icke gifta mig. Nej, icke för något pris i världen.»

Constance drog en djup suck av lättnad. Vad hade hon väl att frukta? Ingenting. Olga liksom hon själv ägde en ganska självständig karaktär, och hon visste mer än väl, det Olga icke var lätt att tvinga till vad hon icke ville.

Samma eftermiddag infann sig Evert på en kort visit. Han ämnade resa till *** och skulle icke återkomma förr än om tre veckor. När han sade detta, fäste han på Constance en betydelsefull blick, som kvarlämnade en viss oro i hennes inre. Han var nu emellertid borta, och under tiden skulle nog Constance söka att varna Olga.

*

Midsommaraftonen var det dans för de underlydande vid Åkersnäs. Ivar stod och betraktade de dansande, i sitt minne återförande festen på Åkersnäs, när ingen av bondflickorna ville dansa med honom. — Huru hade icke tiden förändrat hans ställning, och för denna förändring hade han att tacka Gud i första rummet, Lange, som bistått honom, då han var övergiven, och så sin egen arbetsförmåga. Under dessa betraktelser föllo hans ögon på Olga, som svängde om med en ung smed. Han log bittert vid tanken på att hon en gång hade kunnat göra honom en verklig tjänst med att skänka honom en dans, men vägrade, emedan hon ansåg hans händer ovärdiga att vidröra hennes.Och nu huru många gånger hade hon icke räckt honom sin hand till hälsning, ehuru han aldrig fattat den.

När dansen var slut, kom Olga och satte sig strax bredvid honom.

»Dansar ingenjören icke?» frågade hon.

»Jo, ibland dessa människor, till vilkas samhällsklass jag med rätta hör. — Det roade mig blott att se på, huru ni svängde om med Smeds-Petter. Det förundrade mig att ni ville tillåta hans händer vidröra er.»

Denna sista mening uttalade Ivar med sänkt röst och tonvikt.

Olga spratt till och såg upp till honom. Hans ögon vilade på henne med ett strängt och kallt uttryck. Den blick de utväxlade innebar i sig så ofantligt mycket.

»Vid tjuguett år, herr ingenjör, har man vuxit ifrån dylika barnsliga inbillningar», svarade Olga.

»Ja, jag märker det. Medgiv emellertid att ädlingars barn i allmänhet hava svårt att umgås med folkets. Ni anser dem så lågt under er, att ni betraktar såsom en synnerlig godhet, när ni nedlåter er att vid ett tillfälle som detta, dansa eller vara i beröring med dem.»

»Ni har orätt uti att tro, att denna känsla utgår därifrån, att jag är fröken Callenstjerna och gossen, med vilken jag dansade, Smeds-Petter. — Nej, det är därför att jag har andra vanor, mera odling och bildning än han, som jag aldrig kan komma att betrakta honom såsom min like.»

»Men om denna obildade yngling vore son av en överste, eller en greve, så skulle ni icke anse för en grace, då ni dansade med honom, ni skulle blott beklaga att han icke fått bättre uppfostran.»

»Ni misstager er grymt», utropade Olga, »ifall ni tror att jag har större aktning för den obildade ädlingen, än för den okunnige smeden.»

»Den förre tager ni likväl emot i eder salong, under det ni skulle anse det för en skam att öppna dessa dörrar för den senare.»

»Glöm för all del icke att vi alla äro slavar under aktningen för ett berömt namn och en upphöjd samhällsställning.»

»Namnet är blott ett tomt ord, som icke anger dens duglighet, som bär det, utan dens, som en gång gjort det heder. — Arvingen av detta namn kan omöjligt tillgodonjuta någon aktning, så framt han ej själv gjort det heder. — Vi skola taga ett par exempel. Där hava vi på ena sidanSmeds-Petter, en rask och skicklig arbetare, som giver det bästa hopp om sig att en dag bliva något riktigt ovanligt i sitt fack; — på andra sidan hava vi baron X—s son, löjtnant Knut, jämnårig med Petter. — Knut X— är känd såsom en oduglig, okunnig och lastbar man. Han saknar yttre polityr, är rå och dum, således utan allt människovärde. När han bjuder upp er till dans, anser ni det möjligtvis för ett obehag att nödgas dansa med honom; men betraktar det icke för en nedlåtande gunst. Medgiv att jag har rätt!»

»Till en viss grad, ja; ty Knut X— anses visserligen som en olycka inom familjen, men av aktning för denna, visar man honom icke huru ringaktad han är.»

»Låtom oss dröja ett ögonblick vid detta undseende med familjen. Äro verkligen baron X—s familjs medlemmar utmärkta för några framstående egenskaper, som berättiga dem till aktning? Baronen själv, känd såsom spelare och rumlare, är en slösare, vilken förskingrat större delen av sin förmögenhet. Han har under hela sitt liv icke gjort en enda gagnelig handling eller uträttat något gott. Friherrinnan är ett fruntimmer, utmärkt genom sin dumhet, sitt högmod och sin fåfänga. Hon har varit en dålig mor, en dålig maka och en dålig kvinna. Nå väl, vad berättigar dessa båda till andras undseende med en son, som ej kunnat bliva bättre med dylika föräldrar? Är icke Smeds-Petters far, som alltid varit en duglig arbetare och på ett berömvärt sätt fyllt sin plats samt skaffat utkomst åt både sig och de sina, värd mera aktning än denne ädling? Och är icke smedens idoga och sedliga hustru mera förtjänt därav än denna dam, som, likt ett tanklöst djur, framsläpat sitt liv i idel dårskap? Slutligen, vilka framtida utsikter erbjuda sig för smedens och ädlingens son? Den förstnämnde skall otvivelaktigt en dag genom sitt arbete och sin skicklighet ha skapat sig en fullt ekonomiskt oberoende ställning samt vid gravens brädd medföra den tillfredsställelsen, att hava på ett värdigt sätt fyllt sin plats i livet. Den senare slutar ofta såsom en till själ och kropp fördärvad stackare. Säg mig, vem av dessa båda är av naturen ädlingf Med ädling förstå vi någon ädlare, upphöjdare och genom sina egenskaper mera värd aktning än vanliga människor. Förnuftet skall ovillkorligen, i trots av alla fördomar, säga, att den som själv bryter sig en bana och skaffar sig ett namn, är mera ädling än den,.som ärvt allt detta. Men förlåt, jag har tröttat er med mitt prat omarbetets adelskap.» Ivar reste sig upp,

tilläggande: »nu skall jag taga mig en sväng med någon av de vackra flickorna här.»

Han gick. Olga satt kvar och såg en stund efter honom.

»Han är icke på långt när så vacker och behaglig som Evert», sade hon en stund därefter åt Stephana, till svar på en fråga huru hon tyckte att Ivar tog sig ut i dansen. Hon väntade hela aftonen att han skulle bjuda upp henne; men den väntan blev förgäves.

När Kungsborgs herrskap återvände hem, ursäktade sig Ivar att han icke följde med. Han ämnade stanna kvar. Visst tyckte Olga att detta drag var mindre artigt, men det föreföll henne dock i det hela likgiltigt.

Efter den aftonen syntes icke Ivar till på Kungsborg.

Sista dagen av de tre veckor, Evert givit Constance till betänketid, inträffade. Av en händelse befann hon sig ensam på Kungsborg. Olga och Stephana hade följt greven ut att bese de nya byggnader Kurt höll på att uppföra. Constance, som mycket älskade att ströva omkring ensam, hade tagit schäferhatten och skulle begiva sig ut på en promenad till forsen, då Eklund överlämnade henne ett brev. Hon kastade ögonen på utanskriften och igenkände Everts stil. Med en högst obehaglig känsla bröt hon förseglingen. Allt sedan greve Hermans hemkomst hade hon icke tänkt på Axelhjelm. Nu kom han att göra sig påmind. Brevet innehöll följande rader:

I dag är er betänketid slut. Jag har handlat mer än ridderligt såsom fiende, då jag lämnat er platsen fullkomligt fri, på det ni skulle kunna motarbeta mina planer och göra mig avskydd utav er syster.

Jag önskar att ni rätt väl må hava använt tiden. Dess större blir min triumf. Än mera, jag har icke återvänt förr, än onkel Romarhjärta var hemkommen, på det ni skulle kunna anlita hans hjälp. Nå väl, fröken, ehuru jag skänkt er alla möjliga fördelar, säger jag nu, att ifall ni icke innan morgon middag skulle vara hågad att räcka mig er hand, skall Olga, innan morgon afton, vara min fästmö.

E. A.

Läsningen av brevet hade åter uppväckt oro i Constances bröst. Den tillämnade promenaden förlorade allt behag. Hon kvarsatt på verandan, för att övertänka vadhon borde företaga; men huru hon än överläde, kunde hon omöjligt finna något medel, varigenom Evert skulle kunna lyckas att tvinga Olga. Att tala vid greve Herman föreföll henne löjligt. Någon förnuftig anledning till fruktan fanns ju icke. Allt vad hon hade att göra, var att varna Olga. Sålunda sökte Constance att lugna sig själv.

Jacobos ankomst till Kungsborg tvang hennes tankar att taga en annan riktning.

»Romarhjärtas äro ute, hör jag», sade Lange och tog' plats bredvid Constance. »Ämnar fröken göra en promenad, så låt mig för all del icke hindra», återtog Jacobo, då han fick se hennes schäferhatt.

»Jag hade verkligen den avsikten att göra en sådan; men nu är lusten försvunnen.»

»Föränderligheten i edra tycken förnekar sig icke. Ni byter med en förvånande lätthet om känslor.»

»Den här gången var det åtminstone icke av en nyck jag gjorde det.»

En liten paus uppstod, vilken Jacobo bröt.

»I allmänhet beskyller man den bättre klassens fruntimmer för mera nyckfullhet än karlarna. Orsaken därtill måste uppsökas icke i er natur utan snarare i edra vanor.. Ni rika kvinnor framleva ju ett fullkomligt sysslolöst liv. Detta lämnar fri och ohejdad verksamhet åt inbillningen. Alla ingivelser från fantasien följen I, utan att ens reflektera däröver. Ni måste på något sätt förströ er.»

»Är detta icke ett alltför strängt omdöme?»

»Därom må ni själv döma. Låtom oss ett ögonblick litet närmare skärskåda deras liv. Säg mig, huru många av dem tror ni ställa den frågan till sig själva: ’Vad är egentligen ändamålet med min existens? Vad gagn gör jag med mitt liv?’ Jag vågar påstå, att nästan ingen av dem reflekterar över det gagnlösa i deras tillvaro. Den förnäma och rika damen uppfostras till lyxartikel, men ej till en tänkande varelse. Är hon därtill vacker, samt av nyck vid

några och tjugu års ålder ogift, varmed skall hon då mörda tiden? Med att göra toilett, rida, åka, promenera, giva féter, bevista baler och — kokettera. Har hon av naturen fått ett livligt lynne, måste hon genom vanan att lyda alla intryck, att följa ögonblickets impuls, bliva nyckfull och ombytlig. Fantasien blir ledare för hennes handlingar, och resultatet blir, att hon icke kan leva för en och samma idé, ens så länge som en vecka. Den minsta oförutsedda händelse är tillräcklig att vända upp och ned på alla hen-nes beslut och föresatser. En sådan kvinna byter om tycken, övertygelse, känslor och kärlek med samma lätthet som vi andra om kläder. Vi böra anklaga omständigheterna, som satte henne i så kallade lyckliga förhållanden, vilka förstört hennes natur, eller rättare missriktat den.»

»Vad ni nu sagt är sant, men endast till en viss del. Ni har, med det vanliga övermodet hos mannen, talat endast om kvinnan, men icke om mannen inom den rika och förnäma världen. Dessa fel, för vilka ni nu ensamt anklagar henne, hava bestämt en motbild även hos mannen.»

»Visserligen, men det är alldeles emot mannens natur att föra ett makligt liv. Också händer det, att då ni nu överlämnar er åt nyckfullhet och en barnslig fåfänga, kastar han sig i utsvävningar. I allmänhet ligger det mera förnuft i mannens uppfostran. Den rikaste far söker att dana sin mest oduglige son till en befattning eller sysselsättning; om icke annat, så gör han honom till militär. Han blir således alltid bestämd att fylla ett givet värv, om än aldrig så ringa. Den rika kvinnan däremot uppfostras till att nöta bort tiden vid romanen, broderiet och på féter. Upppassad och utstyrd, alldeles som en varelse, den där lever endast för att vara en provkarta på alla möjliga tyger. Har naturen givit henne en gnista av vanligt sunt människoförstånd, måste hon ovillkorligt känna sig förnedrad av denna roll. Ni anklagar mig för att ringakta ert kön. Fröken Constance, jag har älskat alltför högt, att icke högakta kvinnan. Mitt omdöme har endast gällt dem, som tillhöra den sysslolösa delen av ert kön och alldeles icke medelklassens fruntimmer.»

»Men ni vill väl icke påstå, att alla rika fruntimmer äro dylika slags blommor, som endast äro till för att smycka salongerna.»

»Till en viss grad äro de det. Icke alla spela kokettens eller salongsdamens roll; men alla slösa de bort livet och driva mer eller mindre för nyckernas vind. Ni, till exempel, ni är en alltför intellektuell kvinna att nöja er med sällskapslivets trånga krets och de triumfer ni där kan vinna. Ni måste ut i världen och med ert oroliga lynne och vanan att lyda fantasiens alla skiftningar vill ni hava omväxling. Så till exempel finner ni det enformigt att dröja här, och utan något annat skäl än ett infall, ger ni er ut på resor. Rik och obetänksam, har ni blott ett mål för ögonen, det: att undgå ledsnaden.»

»Vet ni, herr Lange, vad jag under åhörandet av edraord tänkt? Jo, att tron på oss själva gör oss ofördragsamma emot andra. Ni känner er överlägsenhet, och därför anser ni er äga rätt att oblitt bedöma var och en, som äger fel, dem ni saknar. Jag hörde likväl en gång sägas om er, att ni ägde det mest kristna sinne någon kunde hava. Detta är icke sant. Ni har blivit så stolt över det värde ert arbete gjort er, att arbetets adelskap har gjort er lika övermodig, som det ärvda gör ägaren därav.»

Så hade Constance icke talat till Jacobo allt sedan deras första bekantskap, och vi måste medgiva, att han var ovan vid detta språk, att det nu, liksom då, överraskade och harmade honom. Han fäste ögonen på henne och svarade leende:

»Är det bevis på ofördragsamhet att jag uttalar en sanning?»

»Ja, ifall ni vill adoptera er uppfattning såsom en obeskrivlig sanning. Ni, herr Lange, som har namn om er, att icke allenast vara en man, den där strävar till ekonomiskt oberoende och självständighet, utan även till moralisk fulländning, ni borde minst av alla göra er skyldig-till oblida omdömen.»

»Och varför mindre än andra? Av en 'amerikansk lycksökare', sådan som jag, bör ni väl icke fordra några högre moraliska egenskaper.»

Jacobos ton var bitter. För första gången tillät han sig en hänsyftning på Constances förolämpning; också bleknade hon, så häftig var den rörelse hon erfor. Hon såg

på honom, steg upp och sade:

»Voro även nu edra ord förestavade av den försonlig-hetskänsla, som utgör en kristens största dygd? Herr Lange, bedöm er själv med opartiskhet, om det är er möjligt. Få se huru domen då utfaller med avseende på det

ni nu hänsyftade.» Hon gick in i salongen.

En lång stund kvarsatt Lange. Slutligen steg han upp och gick efter henne.

»Fröken Constance, ni har givit mig en skarp läxa denna afton. Jag kommer att stå i skuld hos er för den», sade Jacobo.

»Det vill säga, ni anser turen nu vara att giva mig en sådan.»

»Nej, nu missförstår ni mig, min skuld blir erkänslans.» Han fattade hennes hand. »Tillgiv mig att jag är en dålig kristen.» Constance såg upp till honom med en blick som hade något oemotståndligt intagande. Lange släppte

4 C Arbetet adlar mannen II.genast hennes hand och tilläde skämtande, i det han flyttade ögonen från hennes drag:

»Ni har genom att klandra min oförsonlighet, förtagit er själv rätten att vara det. Således måste ni tillgiva mig min.»

Constance teg. Hon erfor en viss förbittring emot Jacobo för hans sista rörelse. Varje skymt av vänlighet tycktes på Lange verka obehagligt.

»O, jag eländiga kvinna, som icke äger nog stolthet och kraft att i djupet av mitt hjärta gömma denna olycksaliga känsla», tänkte Constance. »Denne stolte och inbilske man skall således äga den triumfen att ana min svaghet.» Constance ville gråta av förödmjukelse, harm och sårad självkänsla.

Lange sade efter en paus, i det han bockade sig ned och upptog något från golvet:

»Fröken har tappat ett brev.» Det var Everts. Langes blick föll på utanskriften. Han igenkände stilen.

»Skriver Evert Axelhjelm till er?» frågade han med en röst, som uttryckte en oangenäm överraskning.

»Ja», svarade Constance med en suck, framkallad av hågkomsten utav brevets innehåll. Hon hade under samtalet med Lange nästan förgätit det.

»Ni spelar ett högt spel, fröken Callenstjerna», sade Jacobo strängt.

»I vad fall då?»

»Behöver jag verkligen säga det. Dock, vad rör det mig, jag äger icke någon rätt att tadla edra handlingar. Vore jag er vän, då skulle jag bedja er vara mera försiktig. Det är ett dåligt tidsfördriv att taga emot allas hyllning, då man gör det blott för att tillfredsställa sin fåfänga.»

Stephanas och Hermans inträde avbröt allt vidare samtal. Constance frågade genast efter Olga och fick till svar att hon på vägen blivit enleverad av prosten och prostinnan, som ämnade sig till Kungsborg, för att få lilla fröken över till prostgården på ett par dagar. Prostinnan hade för länge sedan lovat Olga att få följa med till fäbodarna, som lågo på ett mycket stort skär, en halv mil längre ut i skärgården. Nu skulle just prostinnan den följande dagen företaga färden dit, och därför följde Olga med, som hon gick och stod.

Constance kände en verklig lättnad vid tanken att Olga var avlägsnad från Kungsborg och Everts grannskap. Constance skulle nu få tid att sammanträffa med den förhat-liga människan och om möjligt bringa honom till något förnuft.

Constance trodde ännu på sin makt. Hon betraktade Evert, såsom människa utan karaktär och hållning, slav under sina passioner, och för övrigt saknande all konsekvens i sina handlingar. Med få ord: en man begåvad med djärvhet, men ingen fasthet, och vars styrka låg uti att kunna begagna sig av de fördelar, som ögonblicket skänkte honom.

*

Följande morgon avsände Constance en biljett till Evert. Den lydde sålunda:

Ni begär av mig ett svar. Vad skall det innehålla?

Ni vet att jag redan för länge sedan sagt er, att jag gjort ett heligt och allvarligt löfte att aldrig förena mitt öde med någon annan mans, än den jag älskade.

Ni vet även, att jag aldrig har och aldrig kan komma att älska er. Ni har en gång så dödligt förolämpat mig, att ni själv borde inse, att ni och jag icke kunna leva i varandras närhet. Varför då orda om det, som är och förblir en omöjlighet, nämligen en förening oss emellan.

Vad åter edra hotelser med avseende på Olga angår, så vill jag icke tänka så dåligt om er, att ni skulle kunna, i fall ni ägde medel därtill, tvinga henne till ett bindande löfte. Vad vann ni därmed? — Intet.

Låt mig åtminstone tro att det finnes något av heder hos den, som har så mycket att försona.

Constance Callenstjerna.

När budet återkom från Stålhamra, medförde det icke något svar. Baron Axelhjelm hade endast hälsat. Constance lugnades betydligt vid tanken att Evert var på Stålhamra. Hon hade således ingenting för ögonblicket att befara.

På eftermiddagen infann sig Evert en stund. Han talade mest med Stephana och gjorde alldeles icke några frågor efter Olga. Till Constance hade han icke yttrat ett enda ord enskilt, ehuru de under hela tio minuter voro allena i salongen. När han tog avsked, sade han till henne, med ett eget leende och en betydelsefull ton:

»Vi se varandra åter i morgon.»Oförklarligt nog, kunde Constance den natten omöjligt få något lugn. Hon plågades av en oro, som jagade bort all sömn. Emot morgonen inslumrade hon och tyckte i drömmen det hennes far anklagade henne, för det hon icke vakade över Olgas lycka, såsom hon borde. Hon vaknade av förskräckelse just som hon tyckte att fadern sade dessa ord: »Du är skuld till din systers olycka!»

Det första som möte henne, då hon öppnade ögonen, var ett brev, som låg på nattduksbordet. Vid åsynen därav erfor hon en egen beklämning, och under loppet av några minuter saknade hon mod att sträcka ut handen för att se vem det var ifrån, eller vad det innehöll. En aning sade att det var ifrån Evert. Hon bedrog sig icke. Första ögonkastet på utanskriften bekräftade den.

»Vilket nytt obehag skall detta framkalla», tänkte Constance och bröt förseglingen. Där stod endast dessa ord:

»Olga är min.»

Det var daterat aftonen förut klockan tio på kvällen. Constance ringde efter sin kammarjungfru. När flickan inträdde, trodde hon att fröken var sjuk, så blek var Constance.

»Kläd mig fort», var allt vad hon förmådde få över sina färglösa och darrande läppar. Hon visste icke klart vad hon ämnade göra, hon kände blott att hon hade velat uppoffra liv och blod för att rycka Olga undan denna avskyvärda förbindelse. När hon var färdigklädd och skulle lämna rummet, öppnades dörren och Olga trädde in. Även hon var blek, men såg eljest fullkomligt lugn ut. Icke ett spår av sinnesrörelse eller smärta stod att läsa i hennes drag.

»Jag trodde mig vara så tidigt ute, att jag skulle taga dig på sängen», yttrade Olga och kastade sig ned i den lilla soffan. »Behöver du Mina, eljest skicka bort henne, jag önskar tala vid dig», tilläde hon på franska.

Mina avskedades, och dörren hade knappt blivit stängd efter henne, förrän Constance utropade:

»Olga, för Guds skull säg mig, är det sant att...»

»Att jag givit Evert Axelhjelm löftet om min hand? ja!»

»Barn, vad har du gjort!» Constance kastade sig ned på knä framför Olga, fattade hennes båda händer, tilläggande med förtvivlan: »Och jag, olyckliga, som icke bättre vakat över dig, som trodde på dina ord, då du

sade dig icke älska honom. Olga, min älskling, du måste, du skall åter-taga ditt löfte. Du kan och skall aldrig bliva hans maka, nödgades jag än med våld rycka dig ur denne uslings klor.»

»Constance, sansa dig», bad Olga och klappade systern. »Du är ju så upprörd, att du knappast vet vad du säger, alldeles som om någon stor olycka inträffat; och då är hela händelsen den, att jag givit en ung, älskvärd och vacker karl löftet om min hand och mitt hjärta.» Olga smålog.

»Huru kan du le i ett så gräsligt ögonblick», inföll Constance.

»Tycker du att det passade bättre att jag grät?»

»Olga, av nåd, av barmhärtighet, upphör att skämta. Säg mig genom vilka konster han har lyckats tillnarra sig ditt löfte.»

»Han har icke alls tillnarrat sig det. Jag har givit honom min hand helt och hållet frivilligt.»

»Du!» Constance blickade ångestfullt på systern. »Men du sade mig ju för icke länge sedan att du icke ville hava Evert till man, att...»

»Jag skulle bedja honom komma åter om ett år», avbröt Olga med en viss otålighet. »Ja, det är sant; men, min egen syster, du vet nog att i det som rör hjärtats hemligheter, äro vi kvinnor sällan uppriktiga. Den vi sällan nämna, är oftast den vårt hjärta håller kärast. — Summan av saken är, att jag nu gifter mig med Evert.»

»Du tror kanske på denne uslings kärleksförsäkringar. Du tror dig vara oumbärlig för hans liv, men du bedrager dig. Han...»

»Älskar dig, jag vet det», inföll Olga, med den lugnaste ton i världen, ehuru en nervös ryckning i ögonbrynen gav tillkänna att ämnet plågade henne. »Constance», fortfor hon, med djup och allvarlig röst, »hör nu noga på vad jag säger. Evert har sagt mig allt, sina hotelser till dig, vilka han begagnade för att om möjligt framtvinga ditt samtycke till en förening mellan dig och sig. Jag känner innehållet av det brev han tillskrev dig i förrgår, jag vet även vad som står i den där biljetten. Du äger ingenting nytt att meddela mig. Oaktat allt detta är jag nu Everts fästmö, och om ett par dagar sker förlovningen. — Blekna icke, förskräcks ej heller, utan bjud till att med fullkomligt lugn höra mig till slut. Du får icke inviga varken tant Stephana eller onkel i alla Everts galna ord och handlingar. Jag vill det icke. Om du än rörde upp himmel och jord, så skall du, vid Gud och vår faders minne, icke för-må att skilja Evert och mig. Jag skall i trots av allt bliva hans maka.»

En tystnad uppstod. Olga hade talat med en köld och ett lugn, som var alldeles olikt henne, samt med en sådan bestämdhet, att Constance insåg det hennes beslut var orubbligt. Constance grät, med ansiktet gömt i händerna. Hon tyckte sig oupphörligt höra faderns ord i drömmen: :>Du är Olgas olycka.»

Olga betraktade den gråtande systern med en blick full av det innerligaste medlidande, men hon förblev sittande orörlig en lång stund. Det var liksom hon behövt hämta sig och samla nya krafter till att motstå den storm av böner hon förutsåg skulle följa på Constances utbrott av smärta. Då denna alltjämt fortfor att gråta, lutade sig Olga ned, lade sin arm om hennes hals och viskade:

»Älskade, älskade Constance, förbittra icke med din smärta det steg jag tagit, utan låt mig behålla den tillfredsställelse jag nu erfar. Förvandla den icke till sorg.»

»Olga», utropade Constance, »du skall bliva onämnbart olycklig vid sidan av denne hjärtlöse egoist.»

»Tyst, jag bönfaller. Låtom oss icke mera tala därom. Du förstår väl att jag fast och oföränderligt beslutit mig. Varje ord är således en plåga, den du ändamålslöst förorsakar mig.» Olga kysste systern och fortfor med smekande ton: »Om min frid, mitt lugn är dig kärt, så låtom oss icke mera tala om det steg jag tagit, och som aldrig kan eller skall återtagas. Om du äger hjärta för mig, så lova att ej giva onkel eller tant del av dina farhågor för min förening med Evert, eller förmå dem att avråda mig därifrån, det skulle endast leda till plågsamma scener och vara en förödmjukelse för mig, att nödgas behöva försvara den make jag valt. Constance, jag fordrar detta av dig, om du ej vill göra mig verkligt olycklig.» Olga talade med en sådan innerlighet, att Constance förstod det

hennes böner utgingo från själen.

Ack! Constance fattade fullkomligt att hon ingenting kunde uträtta, då Olga så fast beslutit att bliva Everts maka. Det återstod således icke något annat, än att lova Olga vad hon önskade.

*

Constance var just stadd på hemvägen ifrån sin favoritplats vid havsstranden, där hon tillbragt en hugsvalande timme under innerlig bön till Gud, då hon på stora vägeni parken fick se Evert komma sig till mötes. Åsynen av den unge mannen förorsakade henne en så häftig smärta och harm, att hon tvärstannade. Hon tyckte att blodet så häftigt rusade åt bröstet, att det ville kväva henne. Hjärta och pulsar hotade att vilja spränga sitt stängseL Hon förmådde omöjligt att göra ett enda steg, utan blev under några minuter stående orörlig.

Evert hade under tiden kommit henne närmare. Han uppbar i dag sitt huvud med en triumfators stolthet. När-han stod framför Constance avtog han hatten och sade skämtande:

»Jag tror att åsynen av er blivande svåger så upprör er, att ni måste stanna. Kanske jag får bjuda min svägerska armen till stöd.»

»Ni blir aldrig mitt stöd», svarade Constance stolt. Vid' ljudet av Everts gäckande röst och hånfulla ord återvände all hennes själsspänstighet. Hon fortsatte sin gång.

»Nå, Constance», sade Evert efter en lång stunds tystnad och med förändrad ton. »Vem av oss, ni eller jag, har segrat?»

»Baron Axelhjelm, ni borde hava nog takt att icke tala om en seger, som alltid måste innebära en förnedring-för er. Kan ni verkligen utan blygsel tänka på, att ni blott och bart av hämnd övertalat eller tvingat min arma syster att giva er sitt trohetslöfte?»

»Ni begår ett par ofantliga misstag i vad ni nu säger. För det första har jag icke tvingat er syster att tillhöra mig, för det andra vore det orätt att säga det mitt frieri endast utgick ifrån hämnd. Nej, jag behöver genom ett rikt gifte reglera mina något i oordning komna affärer, samt sättas i tillfälle att leva efter min samhällsställning. Jag hade visserligen kunnat få en rikare flicka än Olga; men jag önskade genom mitt gifte bliva besläktad med er. Jag behövde ett medel i min tur för att återgälda er vad jag lidit, och nu, Constance, kan jag säga — I ären båda i mitt våld.»

»Båda!» upprepade Constance och såg på honom med värdighet. »Ni måste anse mig bra svag, ifall ni det tror.»

»Vi få väl se. — Där ha vi Olga.» Evert gick henne till mötes och kysste med aktning den hand hon räckte honom, varefter Olga tog hans arm och de fortsatte vandringen.

Efter frukosten ägde ett längre samtal rum emellan Olga och greve Romarhjärta, varefter förlovningen emellan hen-ne och Evert bestämdes att äga rum den därpå följande söndagen. Varken Stephana eller Herman underläto att giva Olga några varningar och söka avråda henne, men deras ord gjorde ej någon verkan.

*

Om aftonen regnade det. Åskan hade gått mycket häftigt på eftermiddagen. Det fula vädret gjorde att invånarna på Kungsborg voro församlade inom fyra väggar. Kurt hade icke varit synlig på hela dagen, så att broderns snart förestående förlovning med Olga var honom obekant.

Stephana läste högt i ett nyss utkommet historiskt arbete, under det att Evert och greve Herman spelade bräde. Olga satt tillbakalutad i en pompadour, med blicken riktad på en tavla, som hängde mitt emot henne och föreställde Marius, sittande på Karthagos ruiner. Constance sydde ovanligt ivrigt på ett tapisseri. Friherrinnan D —, en släkting till greven, som just på förmiddagen ankommit for att dröja en tid på Kungsborg, roade sig med att klippa kortdockor. Fröken K—, hennes syster, broderade på ett halsband åt sin mops.

Under det Stephana gjorde en paus, yttrade Herman:

»Det är längesedan ingenjören från Åkersnäs var här. Få se om han kommer med Lange i dag. Jag skickade bud och bad dem fara över hit i afton.»

»Nå, det var strax något roligt. Jag är just nyfiken att få se den där fabriksmänniskan, om vilken man över allt hör talas och vars arbeten finnas över hela Sverige», yttrade friherrinnan, en änka om sina 40 år, men med fördelaktigt utseende och en innerlig lust att slippa ifrån sitt änkestånd. Hon sade sig också vara endast två och trettio år, och talade gärna om huru olyckligt ett ensamt fruntimmer är, som icke äger något manligt stöd.

»Den där ingenjören», återtog Evert, »känner onkel något om vad han varit förr, eller varifrån han härstammar?»

Vid denna fråga vände Olga på huvudet och fäste ögonen på sin fästman. Han smålog emot henne, liksom till svar på hennes ögonkast.

»Jag vet endast, att han börjat sin bana som arbetare och att han genom egna ansträngningar och flit, utan bistånd av någon annan, blivit vad han nu är. Mera behöver man icke heller veta för att högakta honom.»

Eklund anmälde Jacobo och Ivar. De inträdde,, åtföljdaav Kurt. Vid deras åsyn gick ett uttryck av triumf över Everts ansikte. Greven och han lämnade spelbordet.

»Min bästa Kurt», yttrade Evert och förde denne fram till Olga, »här ser du min fästmö.»

Ivar, som höll på att besvara en av Constance gjord fråga, vände sig tvärt vid dessa ord, och blev en lång stund stående med blicken häftad på Olga, men återtog efter några ögonblick samtalet med Constance.

Lange åter gick fram till Evert, sägande, i det han såg på honom skarpt:

»Jag önskar att ni må rätt förstå skatta lyckan av att få fröken Olgas hand.» Till den unga flickan sade han: »Min fröken, må ni bliva lycklig, om det är möjligt. Ni förtjänar att bliva det.»

Kurt hade ingenting sagt, endast fört Olgas hand till sina läppar och på brodern kastat en blick, liksom han velat utleta vad som förmått denne att fria till henne.

Den som icke sett Ivars rörelse, skulle lätt ha kunnat tro, det han icke hört Everts ord, emedan han varken till honom eller Olga yttrade någon välönskan.

Fröken K— och friherrinnan D— upptogo dessutom honom snart med sina frågor, så att han måste ägna dem hela sin uppmärksamhet.

Molnen på himlen skingrade sig emellertid, och aftonsolens strålar bröto sig fram. Regnet hade upphört och man öppnade glasdörrarna åt terrassen, för att insläppa den friska luften som efter regnet var så behaglig. Constance behärskades av en inre ångest, vilken ökades varje gång hennes ögon föllo på Evert. Hon kunde omöjligt förbliva längre på sin plats, utan gick ut på terrassen. Hon gav ej akt på att Lange följde henne, förr än hon fick se honom stå vid sin sida.

»Fröken Constance», sade han, »anser ni verkligen Evert Axelhjelm värdig er systers hand?»

»Nej, det gör jag visst icke», svarade Constance fullt uppriktigt.

»Och ändå tillåter ni att han förlovar sig med henne. Ni är ju, enligt er fars förordnande, i föräldrars ställe för henne. Nåväl, själva lagen ger er rätt att icke samtycka till denna förbindelse.»

»Nej, det gör den icke. I. allt vad som rör bestämmandet av valet av make, är Olga fullkomligt fri, detta står uttryckligen i testamentet; således äger jag icke någon rätt att blanda mig i den saken. När Olga dessutom anserdenna förening för sin lycka, har jag icke ens moralisk rätt att yttra mig. Allt vad jag kunnat göra är att avråda henne.»

»Och vanligtvis är sådant fruktlöst då kärleken för ordet», sade Jacobo tankfullt. »Vet fröken,, er systers förlovning har på mig gjort ett pinsamt intryck. Det har varit något i detta sant poetiska lynne, som fäst mig vid henne. Då jag sett hennes blick stråla av hänförelse och glädje vid åsynen av något skönt, eller vid minnet av någon stor och ädel handling, har jag alltid innerligt önskat, att ödet skulle bespara henne bekantskapen med

livets sorger och smärtor. Detta känsliga och veka hjärta förefaller mig som om det skulle dö, ifall det måste kämpa mången bitter kamp med lidandet. Ack, hon hade bort få förbliva detta friska, leende barn, med själ och tankar endast levande i fantasiens sköna rosengårdar. Besynnerligt att kärleken alltid skall föra till bekantskap med livets bittra sidor.»

»Människohjärtat är en evig gåta. Det liknar ett bortskämt barn, som kastar bort vad det äger, för att gripa vad det icke kan erhålla.»

»Det är icke hjärtat, utan fantasien, som driver detta grymma gyckel.»

»Tror ni att min syster älskar Axelhjelm?»

»Vilken fråga?» Jacobo såg på Constance. »Vad skulle eljest förmå henne till detta steg?»

»Någon exalterad ingivelse.»

»Om ni varit i hennes ställe, skulle er förmodan äga all sapnolikhet för sig; men fröken Olga är icke nyckfull. Hon är mera exalterad, men mindre slav av ögonblickets impuls än ni.»

En tystnad uppstod, som Jacobo bröt med de orden:

»Tror ni att Axelhjelm älskar er syster?» Hans blick, som vilade på Constance, var skarp och genomträngande. Constance kände att hon rodnade. Hon förblev tyst. Ett besvarande av frågan var svårt, en osanning ville hon icke säga, och sanningen föreföll henne allt för förödmjukande att tillstå.

»Ni tiger», återtog Jacobo. »Det är ett svar, vältaligare än ord.»

Med svartsjukans ögon följde Evert Constance och Lange. Hittills hade den plågan varit honom besparad att se Jacobo vid hennes sida. Denne förhatlige Lange vågade nu åter nalkas henne, som Evert älskade. Kanske skulleden förmätne uppkomlingen, oaktat allt vad Evert gjort för att hindra det, en dag bliva ägare av hennes hand, för vilket pris Evert velat uppoffra allt. Hela det helvete av svartsjuka och hat han som yngling erfarit, vaknade även nu; men med den skillnaden, att då dessa känslor återspeglades på ynglingens drag, doldes de nu bakom en leende och behaglig mask hos mannen.

Under supén stod Olga ett ögonblick ensam vid ett av matsalsfönsterna. Ivar nalkades henne.

»Ni förlovar er?» sade han och såg med en djup blick på Olga, som stödde sig helt vårdslöst emot fönsterposten.

»Ja», svarade hon, utan att se upp till honom.

»Jäg lyckönskar er. Må ni bliva lycklig!» Nu såg Olga upp. Han hade avlägsnat sig.

*

Söndagen därpå voro alla grannarna från när och fjärran inbjudna på Kungsborg, till firandet av förlovningen. Greve Romarhjärta gav en stor bal på denna sin myndlings högtidsdag.

Himlen var höljd av moln, då Olga vaknade på denna för henne så betydelsefulla dag. Luften kändes kvalmig, icke en enda vindfläkt kom att uppfriska den. Det var något tryckande i atmosfären. Olga stod en lång stund och betraktade den molndigra himlen, som trött och mulen välvde sig över jorden, utan håg att antaga ett ljusare utseende, eller att låta ett hoppgivande regn falla, så att man kunde förvänta att den skulle antaga en klarare färg längre fram på dagen. Sedan Olga en stund överlämnat sig åt dessa betraktelser, som den tungsinta himlen ingav, ringde hon på sin kammarjungfru och gav befallning att låta spänna för den lilla droskan. När Olga framför spegeln knöt på sig hatten, sade hon för sig själv och försökte småle åt sin bild:

»Du ser just icke särdeles lycklig ut på din förlov-ningsdag, min stackars Olga. Nå, nå, man kan icke alltid vara lika stämd för glädje. Dock, vartill tjänar det att grubbla. Framtiden få vi allt tids nog lära känna, bäst då att taga stunden så glatt som möjligt. Det finns ingenting så mörkt, att det icke har sin ljusa sida, blott man ger sig mödan att uppsöka den. En stackare är den, som, redan vid första stegen på den bana han beslutit att vandra, vacklar. Nej, friskt mod bara.» Hon vände ryggen åt spegeln och hoppade ur rummet och utför trapporna, gno-lande på en

folkmelodi. När hon satt i droskan befallde hon kusken köra till kolaränkans stuga i skogen.

»Men jag vill åka riktigt fort», tilläde hon då det bar av nedåt allén.

Olgas åkdon höll utanför samma stuga, där hon några år förut med så mycken vältalighet för den då nioåriga Janne utvecklat faran av att vara i Ivars sällskap. Janne och hans mor hade alltsedan varit föremål för Olgas godhet och frikostighet. Gossen, som visat ovanlig håg för att läsa, underhöll Olga vid skolan. Nu var Janne en yngling med gott vitsord om sig och förhoppning att om ett år bliva gymnasist. Kolaränkan, såsom hans mor allmänt kallades, hade de två sista åren legat till sängs för lamhet, och Olga hade med sin outtröttliga godhet omhuldat den stackars kvinnan, så att hon ägde både vård och allt vad hon önskade. Vid alla högtider eller fester på Kungsborg var gumman säker att erhålla ett extra besök av Olga, med något särskilt, som kunde glädja henne där hon låg.

Janne hade varit hemma över midsommar, men för en vecka sedan återvänt till staden för att deltaga i ferieläsningen.

När Olga trädde in i stugan förundrades hon över att höra en främmande karl tala inne hos kolarmor. Hon stannade därför och lyssnade. Snart igenkände hon till sin icke ringa överraskning Ivars röst, som med deltagande underrättade sig om gummans tillstånd, och frågade om hon ville hava några hälsningar till sonen, emedan han, Ivar, den följande dagen skulle resa in till staden. Olga ämnade lämna stugan för att låta honom avlägsna sig innan hon gick in i kammaren, men detta beslut kom alldeles för sent, ty Ivar trädde i detsamma ut.

»Låt icke min närvaro skrämma bort er», sade han och nalkades Olga, som stod med handen på det yttre dörrlåset.

Olga vände sig och gick några steg emot honom.

»Tack för det ni så ofta ser till den stackars kvinnan», sade hon. »Det är ädelmodigt av ingenjören att vara god emot Jannes mor.» Olga räckte honom handen; men Ivar fattade den icke, utan svarade i det han bugade sig:

»Fröken tackar mig för det, som ingen tacksägelse är värd. Ni lämnar ej något övrigt för mig att göra. Att jag så ofta besöker denna stuga, kommer mera av egoism än människokärlek. Den senare kan ej utövas mot personer som ni omhuldar med er godhet. Jag älskar dennakoja och dess invånare, de erinra mig om scener ur mitt förflutna liv, som, medan de genomlevdes, voro smärtsamma, men vilka haft ett stort inflytande på mitt öde. Ni känner vilka de voro.»

»Jag!» Olga rodnade.

»Ja, just ni. Vartill skulle det tjäna att förneka det? Ni har länge sedan känt igen mig. Jag vet det. För alla andra kunde jag förbliva okänd. Inför er var det omöjligt.» Ivar talade med ett lugn, som tydligt dolde en inre rörelse.

»Och varför var det omöjligt att ni skulle förbliva okänd för mig?» frågade Olga upprörd och satte sig på en stol vid fönstret.

»Därför att varje människas drag, som på något sätt griper in i vår tillvaro, outplånligt inristas i vårt minne. Jag hade den lyckan eller olyckan, vilket ni vill, att såsom gosse inverka på er själ. Ni har anklagat er att hava varit orsaken till mina lidanden. Jag har ännu det brev kvar, varuti ni bad mig om tillgift för händelser, dem ni trodde er hava framkallat.»

»Men denna tillgift gav ni mig icke», viskade Olga. »På min innerliga bön att ni icke skulle förbanna mig, utan före er avresa sända mig er förlåtelse, hade ni icke ett ord till svar; ej ens en hälsning med Bengt. Ni anar icke vilka kvalfulla stunder denna hårdhet från er sida förorsakat mig. Tanken på er har mången natt förjagat sömnen från mina ögon. Huru ofta upprepade jag ej för mig själv: ’min skuld emot honom är så stor, att han icke kunde tillgiva mig den’. Jag kände att ni måste hata mig.»

»Nej, jag har aldrig hatat er.»

»Men ni har aldrig kunnat förlåta det onda jag i mitt barnsliga oförstånd gjort er?»

»Förlåtit har jag länge, länge sedan. Det hade jag redan gjort, när jag läste ert brev; men jag har icke glömt, se där allt. Det var nödvändigt för mig att minnas.»

»Nödvändigt, säger ni?»

»Ja. Ni var redan från barndomen en allt för farlig

person för den av er så djupt föraktade smedlärlingen, att

icke mannen skulle göra allt för att emellan er och sina känslor lägga minnet av det sår ni gav ynglingen. Och nu, fröken Olga, är det förflutna dött för oss båda. Tro mig, hädanefter har jag även glömt det.»

»Vill ni, till bevis därpå, nu fatta min hand, något nihittills vägrat att göra. Herr ingenjör, jag är skyldig er evig erkänsla för det liv ni en gång räddade.»

»Och vilket ni i dag skänker åt min oförsonligaste fiende», inföll Ivar häftigt. Han fattade den framräckta handen, förde den hastigt till sina läppar, och utan att bifoga ett ord vidare lämnade han rummet.

*

Övre och nedre våningen på Kungsborg vimlade av folk. Himlen var ännu lika grå och mulen; men som icke något regn hade fallit, voro alla lövsalar och gångar i trädgården och parken uppfyllda av gäster, som sökte svalka. De förlovades skål var redan drucken, lyckönskningar och vackra tal expedierade, och nu spelades upp till första valsen. Den elegante och vackre fästmannen öppnade balen med sin fästmö, som i verklig fägring var honom högst underlägsen, men vars själfulla och snillrika ansiktsuttryck lämnade ett varaktigare intryck efter sig, än hans bildsköna.

Ett karaktärsdrag hos Olga var den största enkelhet i klädsel; även i afton var hon den enklaste av alla, och likväl låg det i själva sättet, varmed hon fäste den simplaste bandros, ett något, som gav henne ett pikant och originellt utseende. Lägg härtill att hon dansade som en sylfid, så är det lätt förklarligt varför herrarna i allmänhet alltid blevo frapperade av hennes yttre.

När hon med Evert svävade bort i dansens virvel, viskade de avundsjuka och vackra flickorna:

»Det är bestämt för pengarna han gifter sig med Olga. Herre Gud, så obetydlig hon ser ut, då man jämför henne med den vackre och söte baronen; den lyckliga Olga!» Herrarna åter sade sins emellan :

»Det är en glädje att se fröken Olga dansa; vilken älskvärd och anspråkslös flicka är hon icke, och så rik till på köpet. Den lycklige Axelhjelm!»

Voro de verkligen lyckliga dessa båda, som framkallade så mycken avund? Vad de icke voro, önskade de likväl att världen skulle tro. Mänskliga fåfängan fördrager, säger en författare, att vara ett föremål för avund, hellre än för medömkan.

Under det Evert, leende och stolt, valsade med sin fästmö, var han slav under de plågsammaste känslor, de bittraste tankar.

Aldrig tyckte han sig hava sett Constance så fängs-lande, så verkligt intagande och ståtlig till sitt yttre. Aldrig hade han djupare känt hela smärtan av att nödgas säga till sig själv:

»Denna kvinna skall aldrig tillhöra dig.»

Constance bar en mörk sidenklädning, liksom hon redan genom sin dräkt velat giva till känna att hon icke ämnade dansa, och Evert uppfattade även hela betydelsen av detta hennes uppförande. Hon hade en gång sagt att hon aldrig skulle dansa med honom, något hon omöjligt kunde undgå att göra denna afton, så framt hon ej alldeles avsagt det nöjet. Genast vid hennes åsyn, då hon färdigklädd inträdde i salongen, förstod Evert vad den mörka dräkten hade att betyda.

En följd att Constance icke dansade blev, att hon och Lange den aftonen konverserande ovanligt mycket med varandra, och detta utgjorde en verklig tortyr för Evert.

Balen var ungefär halvliden och som mest animerad. Man vilade efter en yrande galoppad och hade hunnit hämta sig till den därpå följande valsen, då Olga nalkades Ivar.

»Ämnar ni dansa den här valsen?» frågade hon.

»Denna så väl som alla de andra», blev svaret

Några ögonblick tego båda. Ivars blick vilade på Olga, därefter sade han leende: »Ni ämnar giva mig denna vals?»

Musiken hördes och utan att säga ett ord till svar räckte Olga honom handen. Hastigare än blixten framstod för Ivars minne den dagen, då han utanför lövsalen lyssnade till hennes vägran att dansa med honom, oaktat Lange bad henne därom. Han fattade häftigt den framräckta handen, viskande med upprörd röst:

»Betänk vad ni gör. Jag är samma gosse, vars händer ni icke ville vidröra.»

»Ni är och ni är icke densamme», svarade Olga och såg upp. »Vägrar ni kanske att i dag dansa med mig?»

»Give Gud att jag kunde göra det», stammade Ivar. I nästa ögonblick flögo de bort på tonernas vingar.

Något senare frågade Constance Ivar, när hon passerade förbi honom, där han stod och såg på dansen:

»Har ni redan tröttnat?»

»Icke tröttnat, men det lockande behaget har försvunnit. En bal äger oftast endast tio minuters sällhet att bjuda. När dessa äro genomlevade saknar den allt värde.»

*Efter förlovningen förflöto hela tvenne veckor titan att Ivar varit synlig på Kungsborg. Däremot hade Jacobo varit där oftare än vanligt, och under de samtal, som vid Langes besök uppstodo, hade Ivars namn rätt ofta blivit nämnt, och alltid med mycket beröm. Ifrån östan och västan hade man rest till Langes fabrik för att bese den unge verkmästarens järnhyvlingsmaskin. Nu talades mycket om en spannmålsmaskin, som han uppfunnit och för vilken han hoppades erhålla ett av lantbruksakademien utfäst tävlingspris.

En afton, då mycket ordades om Ivar och hans ovanliga gåvor, satt Evert tyst och åhörde berömmet. Constance hade med mycken livlighet yttrat att en sådan ung man kunde utgöra en mors och makas stolthet, emedan han skapat hela sitt liv och sitt anseende genom arbete. Constance lät med detsamma undfalla sig några bittra sarkasmer över män, som genom rika giften söka komma till ett oberoende de icke själva kunna skapa sig. Det hade gnistrat till i Everts ögon vid dessa skarpa utfall.

Samtalet hade därefter tagit en annan vändning. Evert närmade sig Constance, sägande med låg röst:

»Ni är bra obetänksam, som oupphörligt retar mig. Tänk om jag på ett eller annat sätt plockade fjädrarna av den där aktningsvärde verkmästaren och bevisade att han är en komplett usling, vilken den beundrade herr Lange av egennyttiga intressen giver ut för en hederlig karl. Vad torde då bliva av dessa båda arbetets adelsmän, såsom ni härom dagen kallade dem?»

»De förbliva alltid män dem man tvingas att högakta, även 0111 de gjort sig skyldiga till åtskilliga felsteg. Märk väl, det gives knappast någon förseelse som icke glömmes, förlåtes och utplånas genom arbete och en oklanderlig vandel. Ni kan således icke skada ingenjör Ivarson. Rent av löjligt är det, då ni talar om att kasta skugga på Lange ; han står så högt i den allmänna aktningen, att vad ni än diktade ihop om honom, skulle förbliva utan verkan. Det är icke sådana män, som han och Ivarson, vilka nås av förtalet.»

»Om ej av förtalet, så av våra fördomar», svarade Evert, »detta torde framtiden komma att utvisa.»

Constance erfor en riktig vämjelse för denne man, sammansatt av de mest föraktliga passioner. Några dagar efter den, då Evert och Constance växlat dessa ord, erhöll Ivar ett brev av följande innehåll:»Ni är i morgon inbjuden till Sturesjö, där fröken Cal-lenstjerna med en liten tillställning firar grevinnan Romar-hjärtas födelsedag. En vän anser sig likväl böra bedja er icke komma dit. Ni har en fiende, och det ser ut som denne på ett eller annat sätt beslutit att just under fröken Callenstjernas tak förolämpa er. Man önskar att kunna kasta en oåterkallelig fläck

på ert rykte. Lyd er vän och kom icke!»

När Ivar slutat läsningen, betraktade han länge handstilen, varefter han mumlade:

»Varningen är från Olga; stilen är hennes.» Därefter tilläde han i tankarna: »jag äger blott en fiende, Axelhjelm. Således är det från honom, som skymfen skall komma; ämnar han namngiva mig att vara den stackars Ivar? Nåväl, må han göra det! Om det sker en dag förr eller senare kan vara sak samma. Mig lyster att se, om människornas förnuft och omdöme äro så begränsade att de kunna fråntaga mig den aktning jag förvärvat, på de anklagelser de slungat emot mig som yngling, och vilka mitt övriga liv motsäger. Skulle så vara, nå, då skall jag ändå inte tröttna att arbeta och slutligen skall jag väl lyckas avtvå den oförtjänta fläck jag erhållit på mitt namn. Jag, ett föräldralöst barn, utan vänner, utan allt, har ju genom egna ansträngningar blivit vad jag i dag är. Skulle man ånyo hölja mig med vanära och jaga mig från denna ort, så skall jag dock åter genom arbete och förtröstan på Guds rättvisa nåd åter resa mig.»

Ivars beslut var fattat att, i trots av varningen, infinna sig på Sturesjö.

Såsom vanligt vid alla bjudningar, vilka ägde rum på vardagarna, anlände Ivar mycket sent.

Lange var bortrest och det var således ovisst om han skulle komma.

Constance såg för första gången främmande hos sig på Sturesjö. Ehuru hon ännu icke lämnat Kungsborg, eller ämnade lämna det, så länge Evert var på orten, hade hon likväl, till firandet av Stephanas födelsedag arrangerat en liten fest i sitt hem.

Olga hade skrivit vackra verser och Constance ordnat ett par ganska lyckade tablåer.

Allt detta var likväl förbi, då Ivar kom. De äldre herrarna sutto vid spelbordet, och greve Romarhjärta hade på en stund måst bliva fjärde man vid ett whistbord.

5 C Arbetet adlar mannen II.Stephana och prostinnan sutto i ett litet kabinett, för att ostörda få avhandla åtskilligt om ett par fattiga.

I den något tunga, men praktfulla salongen, var det övriga sällskapet församlat. Man åt frukt och talade om åtskilligt nytt för dagen.

När Evert såg Ivar inbegripen i ett samtal med en ung lantbrukare, gick han att sätta sig bredvid Constance. Då han passerade förbi baron X—s yngsta son, löjtnant Knut, känd för sina dåliga seder och sin elakhet, viskade Evert till honom:

»Nu är rätta ögonblicket.» Därefter tog han plats bakom Constance.

»Finner icke Constance herr Ivarson ovanligt älskvärd i afton?» frågade Evert Constance med ironisk ton.

»Han är alltid en person, som intresserar», svarade Constance.

»Säkert är att han länge skall komma att minnas detta sitt första besök hos dig. Huru vore det möjligt att glömma ett så förbindligt emottagande, som han rönt av dig.» Everts ton hade något av ondskans skadeglädje, som ingalunda undföll Constance. Hon började ana att han hade något i sinnet emot Ivar. Länge behövde hon likväl icke vänta på lösningen av gåtan. Löjtnant Knut X— reste sig och gick fram till Ivar.

»Ingenjören kommer ju från Amerika?» sade löjtnanten och satte sig på den lediga stolen. Det var något i sätt och ton, varmed löjtnanten talade, som fäste uppmärksamheten. Samtalet upphörde och allas blickar riktades på Ivar. Denne åter hade genast vid löjtnantens tilltal kastat en blick mitt över salongen på Olga. Deras ögon möttes, och i Olgas stod en tydlig varning. Ivar förstod att han nu skulle vara på sin vakt. Han vände sig till löjtnanten och svarade med lugn röst:

»Det är två år sedan jag lämnade Amerika.»

»Har ni sedan uppehållit er i England?» Löjtnanten betraktade Ivar på ett oförskämt sätt, som icke undföll Constance.

»Ja!» Nu såg Ivar helt utmanande på den näsvise spörjaren.

»Jag gör dessa frågor därför att ni, märkvärdigt nog, äger samma namn med en mycket illa beryktad yngling, som för några år sedan uppehöll sig här på orten, men i anseende till en stöld i vår familjegrav måste av fabrikör Lange skickas härifrån för att undgå att bliva sliten istycken av fabriksfolket. Att Lange någonsin ville taga den där pojken på fabriken har alltid förefallit oförklarligt, emedan han före sin ankomst hit hade setat häktad såsom delaktig i mordet på en gammal gumma. Av brist på nog fällande bevis, och av undseende med hans ungdom blev han försatt på fri fot och upptogs av Lange. Jag har hört talas om att han reste över till Amerika efter att ha blivit jagad härifrån, och där lär han ha levat friskt undan. Förmodligen lär han ha gjort resan på den del av stölden ur vår familjegrav, som föll på hans lott. Ni kan väl icke giva mig några upplysningar om den där gynnarn? Man påstår att han varit djärv nog att giva sig ut för hederlig karl och uppträda ibland aktningsvärt folk. Under förevändning att hava gjort åtskilliga uppfinningar, vilka han kommit över, Gud vet huru, skall han lyckats tillnarra sig förtroende av verkligt utmärkta personer. Kanske ni, herr Ivarson, har er bekant varest äventyraren uppehåller sig?» Löjtnanten mätte Ivar med en föraktlig blick.

»Ni har», svarade denne och såg stolt på löjtnanten, »icke kunnat vända er till någon bättre underrättad person än mig, emedan jag just är den samme Ivar, om vilken ni talar.»

Evert och löjtnanten, som väntade att anfallet skulle sätta Ivar i förlägenhet och förmå honom till något undvikande svar, varigenom han skulle kompromettera sig, växlade en blick av missräkning.

Ivarsons svar väckte en verklig sensation i hela sällskapet och bringade den anfallande ur koncepterna. Låtsande ej märka denna verkan, vände sig Ivar med en lätt bugning först till Constance och sedan till de övriga, sägande:

»Denne Ivar, om vilken baron X— yttrat sig så ofördelaktigt är verkligen jag. Baronen har talat fullkomligt sanningsenligt, då han berättade att jag vid sexton års ålder blev inblandad i en ganska ohygglig mordhistoria, och under ett helt år hållen i fängelse. Huruvida man av undseende för min ålder frikände mig, lämnar jag därhän och icke heller vore det på sin plats att här yttra mig om min oskuld i avseende på det brott, för vilket jag anklagades, emedan varje ord av mig alltid kunde tagas såsom ett av nöden framtvingat självförsvar. Jag måste således lämna till var och en av herrskapet att i detta fall bedöma mig efter min senare vandel och efter sin egen övertygelse. Sant är även att jag under ett års tid och samtidigt medbaron Evert Axelhjelm arbetade på Åkersnäs verkstad hos fabrikör Lange; men fullkomligt falsk är löjtnantens uppgift att jag för delaktighet i stölden i X—ska graven måste lämna orten. Jag lämnade fabriken därför att folket på densamma var uppretat emot mig. Det var då jag, på fabrikör Langes bekostnad, reste till Amerika. Att jag där icke levde, såsom löjtnanten påstår, en äventyrares liv, kunna flera av mina därstädes vistande landsmän intyga, varibland särskilt det vitsord jag av vår namnkunnige Ericsson erhöll, kan tjäna såsom bevis; jag har i tre års tid arbetat under honom. Nu har jag blott detta att tillägga: ifall jag visste med mig någon vanhederlig handling, hade jag helt visst stannat ute och icke återvänt till det land, där jag begått den, ännu mindre till den ort, där löjtnanten påstår att jag varit misstänkt för en gravstöld. Jag hade bestämt icke, om jag varit skyldig, åter uppträtt här. Huruvida jag är värd en plats i ett sällskap sådant som detta, må herrskapet själva avgöra, nu, sedan mina tidigare öden äro kända.» Ivar reste sig och stod upprätt med högburet huvud och ädel hållning, tilläggande:

»I detta ögonblick tackar jag Gud att jag utan att slå ned ögonen och med fullkomligt lugnt samvete kan skåda tillbaka på det förflutna. Jag har alltid bjudit till att vara en redlig arbetare.»

Han gick fram till Constance.

»Min fröken, efter den förklaring som nu förefallit, och som upplyser er om vem ni har framför er, hemställer jag till er, huruvida ni anser mig för en nog hederlig karl att såsom gäst få kvarstanna under edert tak.» Constance räckte honom båda händerna, sägande livligt och med rörelse:

»Herr ingenjör, efter er förklaring är jag verkligen stolt över att få kalla er min gäst och få anse er såsom en av mina vänner. Säkert skall en var av detta sällskap alltid med tillfredsställelse räkna er bland sina bekanta.»

»Vi i första rummet», sade Stephana och greve Romarhjärta, vilka, utan att bliva bemärkta, bevittnat den senare avdelningen av uppträdet.

»Er hand, unge man», sade den gamle och allmänt aktade överste D— och gick fram till Ivar. »Från och med i dag kan ni säga att gamle D— är er vän, något som högst få kunna göra. Som en verklig karl har ni försvarat er emot ett avskyvärt anfall; — det var en fröjd att höra er.»

De båda mäktigaste, mest ansedda och rikaste männenpå orten, Romarhjärta och överste D—, hade givit signalen, och när dessa ansågo den unge mannen för en hederlig karl, trodde sig de övriga även kunna göra det, varför man mangrant på det förbindligaste instämde uti vad översten och greven sagt.

Kurt Axelhjelm, som icke varit närvarande vid det skildrade uppträdet, kom in hållande en tidning i handen, vilken nyss kommit med posten.

»En nyhet, mitt herrskap», utropade han, »ingenjör Ivar-san har erhållit lantbruksakademiens stora pris för sin sä-destorkningsmaskin. Det står att läsa i dagens tidningar.»

Sällskapet omringade Ivar från alla kanter för att lyckönska honom. Under den rörelse som därvid uppkom, viskade en sträng och hotande röst i Everts öra, där han kvar-satt orörlig med läpparna hårt sammanpressade:

»Ni skall genast förmå löjtnant X— att göra Ivarson sin ursäkt samt själv betyga honom er aktning, eljest...»

Evert vände förskräckt på huvudet och häftade ögonen på talaren. Det var Jacobo. Han hade anlänt till Sturesjö i samma ögonblick X— började sin attack mot Ivar. Den höjda tonen i löjtnantens röst hade frapperat Lange redan innan han trädde in i salongen och förmått honom att stanna på tröskeln för att taga kännedom om vad som var på färde.

Evert betraktade Lange utan att röra sig. Han hade blivit gulblek.

»Nå, har ni förstått mig?» frågade Jacobo med rynkade ögonbryn.

»Nej», svarade Evert trotsigt.

Lange viskade honom ett par ord i örat, men så lågt att icke en gång vi hörde dem. Evert blev askgrå och reste sig genast samt närmade sig löjtnant X—, till vilken han sade något. Denne stirrade på honom, likasom han icke trott sina öron; men då Evert därefter själv gick fram till Ivar och med ett förbindligt leende räckte honom handen, tycktes X— begripa varom frågan var.

»Jag ber ingenjören vara förvissad om att jag alltid med glädje skall erinra mig den tid, då vi voro kamrater», sade Evert. Ivar bugade sig, utan att taga den hand som räcktes honom.

»Jag tackar herr baron för denna försäkran.»

De båda unga männen växlade blickar, som liknade ett par klingor, när de korsa varandra.

Löjtnant X— gick därpå fram till Ivar, sägande:»Ni torde ursäkta herr ingenjör, om jag yttrat något, som kunnat såra. Det händer så lätt, då man upprepar vad ryktet förtäljer; min mening var icke att förorsaka er något obehag.»

»Var förvissad, herr löjtnant, att jag fullkomligt riktigt uppfattade er mening», svarade Ivar och vände honom ryggen.

Constance följde med spänt intresse vad som passerade, utan att kunna förklara vad som förmått Evert att så helt och hållet ändra uppförande. När hon vände sig om för att uppsöka Stephana, fick hon se Lange, som stod bugande framför henne.

»Tillgiv att jag kommer så sent.»

»Jag utelämnar gärna alla förebråelser i glädjen att få hälsa er välkommen i mitt hem», svarade Constance, som kände sig riktigt upprymd efter den seger Ivar vunnit. »Eljest började jag tro, att ni företagit resan till J*** endast för att få en förevändning att slippa gästa hos mig.»

Constance satte sig och Jacobo intog den stol Evert lämnat.

»Varför skulle jag icke vilja vara er gäst?»

»Därför att ni är oförsonlig.»

Äro vi nu där igen.» Lange tog en gravyr, som låg på bordet och betraktade den med likgiltig min. »Jag kan försäkra fröken, att jag icke vet något pris i världen, för vilket jag hade velat avstå ifrån att ha varit här i afton.» Jacobo lade ifrån sig gravyren, bifogande, i det han fäste ögonen på Constance. »Jag skulle önska att jag kunde tacka er för det sätt, varpå ni besvarade Ivars vädjan till er, såsom värdinna.»

»Herr Lange, jag gjorde ej mer än vad varje rättänkande människa i mitt ställe hade gjort.»

»Huru många rättänkande anser ni detta sällskap bestå utav. Jag fruktar att, med undantag av Stephana och fröken Olga, hade icke en enda av dessa damer handlat som ni, emedan de skulle ha fruktat att kompromettera sig. Vilken skada, att allt hos er är beroende av ögonblickets ingivelse.»

»Sannerligen det lönar mödan tala om mig; ni skall ändå aldrig varken förstå eller rätt kunna bedöma mig.»

»Möjligt. Vare härmed hur som helst, är jag er erkänsla skyldig för det exempel ni givit de andra fruntimren, när det gällde att visa aktning för den sanna förtjänsten. Få gånger i mitt liv har jag känt mig så stoltÖver arbetets värde, som i afton, då jag bevittnade detta uppträde, varsmål var att vanära en fattig, men utmärkt arbetare.»

»Ni var således här?»

»Jag skulle just inträda, då löjtnanten började sin harang.»

»Och jag, som i min ångest beklagade att ni var frånvarande och icke kunde avbryta den oförskämde.»

»Om jag det gjort hade Ivarsons sak varit bortskämd. Dessutom ville jag själv se huru han skulle uppföra sig; om han skulle äga detta moraliska mod, varförutan icke finnes något sant människovärde och som fordras för att tillstå sina olyckor och sin forna förnedring. Min aktning för honom berodde ju därpå.»

»Vilken förfärlig kallblodighet. Ni kunde resonera även i ett ögonblick, som det passerade, då varje fiber i min själ darrade av ängslan och jag hade velat kalla in onkel Romarhjärta och alla, som ägde förmåga att bistå ingenjören. Herr Lange, när förståndet intagit en så härskande roll, som hos er, blir man slutligen utan hjärta.»

»Vid min ålder måste känslan spela en underordnad roll, i synnerhet då man, som jag, åtskilliga gånger i sitt liv låtit den råda över förståndet. Vad åter min visade kallblodighet angår, så iakttog ni, med edra upprörda känslor, alldeles samma uppförande som jag, vilket bevisar, att ni insåg det Ivarson själv var den rätte att försvara sig.»

»Jämför er icke med mig», utropade Constance. »Jag kunde icke gagna honom; men ni däremot ägde förmågan att göra det.»

»En man av heder behöver icke någon annan försvarare inför en skurk, än sig själv. Kom ihåg, att i denna strid emellan X— och Ivarson gällde det icke allenast personerna utan idéerna. Det var en livsfråga som stod på spel. Det skulle nu bevisas om arbetet och den självskapade förtjänsten verkligen äga en så stor makt, att de förmådde utplåna även ett vanrykte. Det var seger eller nederlag för mina åsikter, det gällde i Ivarsons person.»

»Herr Lange, jag skall aldrig kunna glömma denna likgiltighet för en människas väl eller ve, som ni nu visat», sade Constance med en icke obetydlig anstrykning av harm.

»Och jag skall aldrig glömma att den vackraste seger jag sett förtjänsten skörda, vanns under ert tak», viskade Lange och lämnade sin plats.Några ögonblick senare föreslogs av överste D— smed-gossen Ivars skål, vilken dracks under ett stormande bifall.

Följande dag skulle Olga och Constance återvända till Kungsborg, där de ämnade stanna under Olgas förlovnings-tid. Constance påstod att hon omöjligt kunde stå ut med att hava de förlovade på Sturesjö.

Evert och Olga hade icke växlat ett enda ord efter det misslyckade försöket att skada Ivar. Fästmannen var under

återstoden av aftonen sysselsatt vid ett spelbord, och då sällskapet bröt upp, följde han med baron X— till Stålhamra. Vid avskedet hade Olga likväl viskat till honom med bestämd röst:

»Jag vill tala med dig i morgon. Kom tidigt på förmiddagen till Kungsborg.»

Evert såg på sin lilla fästmö, som uppbar sitt huvud ovanligt högt.

»Med största nöje skall jag upfylla din begäran», svarade han och kysste hennes hand. När han vände sig om för att gå, stod Kurt framför honom. Brodern såg mörk ut och blicken var skarp, då han sade:

»Jag måste tala vid dig i morgon. Min tid medgiver icke någon resa till Stålhamra, utan du får besöka mig på Furuhov.»

»Det är väl icke något så fasligt angeläget, att jag därför enkom behöver fara till Furuhov.»

»Den här gången är det verkligen angeläget. Jag råder dig, som bror, att icke utebliva.» Kurt gick ifrån honom.

»Morgondagen lär bliva riktigt trevlig», tänkte Evert, då han passerade genom matsalen för att komma ut. Han hade kommit ungefär på halva golvet, då Constance med hastiga steg skyndade emot honom från motsatt sida. Hon såg stolt och kall ut, då hon stannade.

»Ni måste infinna er på Kungsborg i morgon eftermiddag, jag har ett par ord att säga er», sade hon. Utan att avvakta hans svar gick hon vidare. Han såg efter henne och mumlade:

»Har jag icke vunnit något mera, så har jag likväl kommit så långt, att den stolta Constance ansett sig nödsakad att bedja mig om ett samtal. Du skall allt komma att få göra de flera gånger, förmätna kvinna.»

Således väntades Evert av tre personer den följande dåden. Frukosten på Kungsborg var också nyss förbi, då Evert galopperade uppför allén.Olga satt på gården under lindarna. Stephana hade åkt bort och Constance ännu icke återvänt från Sturesjö, där hon kvarstannat längre än systern. Olga gick Evert till mötes och båda togo vägen åt paviljongen. Det Olga hade att säga sin fästman tålde icke vid några lyssnande öron, och därför valde hon denna plats för deras tete å tete.

»Min bästa Olga», sade Evert, då de trädde in i paviljongen, »du ser så högtidlig ut, att det helt visst är något mycket viktigt du har att säga?» Han satte sig i en liten soffa, tog hennes hand och ville draga henne ned bredvid sig, men Olga ryckte undan handen och satte sig i en emma ett stycke därifrån.

»Jag tror, min ängel, att du är ond?» Evert kastade sig tillbaka emot soffan och fläktade med näsduken. »Har jag på något sätt förbrutit mig emot dig? Det skulle smärta mig.» Han räckte sig fram och ville åter fatta hennes hand men hon avböjde det.

»Vartill all denna komedi?» sade Olga. »Du vet med dig själv, att jag icke allenast har skäl att vara uppbragt, utan äger full rätt att anse dig för en man, den där aktar sina heligaste löften ringare än intet.»

»Olga, du talar i gåtor.»

»Verkligen! Kan du påminna dig, vad du lovade den där sorgliga aftonen, då du erhöll löftet om min hand? Minns du villkoret?»

»Nåväl, har jag brutit däremot?» Evert såg på Olga helt djärvt.

»Evert, är det möjligt att du icke vill förstå mig, eller tror du att jag icke uppfattat hela den avskyvärda intrigen i går?»

»Min söta Olga, vad hade jag med den saken att göra. Du såg väl själv, att jag var en av de första, som räckte den där karlen min hand samt att det just var jag, som förmådde X— att göra honom sin ursäkt.»

»Sedan försöket att skada honom misslyckats.»

»Olga, nu är du orättvis. Kan du verkligen säga att jag med ett enda ord yttrat mig ofördelaktigt om honom?»

»Hör på, Evert, här lönar inte mödan att du vill spela oskyldig», inföll Olga häftigt. »Du har väl inte glömt vårt

samtal dagen före bjudningen till Sturesjö, då jag frågade dig vad dina ord till X— betydde, dem jag oförmodat kom att höra. Du svarade då: 'Jag har ju lovat att ickeskada Ivarson och du kan lita på mitt ord'. Jag litade dock icke på det.»

»Än sedan? Har jag på något sätt brutit mitt löfte?» frågade Evert kallt.

»Det har du, ty du har hetsat den där uslingen Knut X— på honom», utropade Olga, med av vrede purprade kinder, »och detta var ett avskyvärt svek emot mig, — ett svek, som jag icke är sinnad att tåla.»

»Var god och erinra dig att jag endast lovade att själv icke göra honom något. Vad andra göra, det ämnar jag icke ansvara för.»

»Du är fruktansvärd.» Olga tryckte händerna emot sitt flämtande bröst för att icke kvävas av rörelse.

»Ingen kan förebrå dig att smickra», sade Evert hånfullt, i det han gick efter ett glas vatten, det han erbjöd sin fästmö med de orden: »Sök att lugna dig litet, eljest skulle jag lätt falla på den tanken att emellan dig och den där karlen är ett ömmare förhållande. Det vore en upptäckt du av klokhet icke borde låta mig göra.»

Olga tog det erbjudna glaset och tömde det.

»Tillåter du att jag röker», frågade Evert artigt, framtog en cigarr och öppnade glasdörrarna, som förde till terrassen åt sjön. Utan att avvakta Olgas svar tände han cigarren, och stödjande sig emot dörrposten började han helt lugnt röka. Olga hade under tiden gått några varv upp och ned i den lilla salongen. När hon någorlunda hunnit hämta sig, stannade hon framför Evert, sägande så kallt och bestämt, att det överraskade honom:

»Det lönar icke att orda om det sätt varpå du kringgått ditt löfte; du skulle ändå veta att på ett eller annat sätt försvara ditt uppförande och bibehålla skenet av ord-hållighet. Därför skola vi endast hålla oss till framtiden. Märk nu noga vad jag å min sida beslutit: om du på något sätt, direkt eller indirekt, själv eller genom andra söker skada Ivarson, så återtager jag löftet om min hand. Följderna av detta mitt steg må bliva vilka som helst, så utför jag det. Dessutom gör jag till ett uttryckligt villkor, att du efter vårt giftermål icke stannar på denna ort utan genast lämnar den. — Samma dag vårt bröllop firas, en timma före vigseln, överlämnar du till mig det, varmed du hotade att göra Ivarson olycklig. Gör du det icke, så blir ingen vigsel utav.»

Evert betraktade Olga en lång stund tigande. Detta barnsliga, milda och rörliga ansikte hade nu erhållit ett såenergiskt och beslutsamt uttryck, att han frågade sig själv, om hon verkligen var samma Olga han utsett till sitt offer, på vars lättrörda känslor han byggt så mycket. Efter dessa betraktelser svarade han:

»Du måste sannerligen vara bra djupt fäst vid den där människan, då du för hans skull förelägger mig dylika villkor.»

»Han har en gång räddat mitt liv. — Jag åter, har varit orsaken till hans kamraters avsky och illvilja emot honom, och det är därför nu min plikt att försona det onda jag gjort — att gälda honom min tacksamhetsskuld.»

»Ganska vackert! Men det där offret blir allt bra svårt att giva honom del av», svarade Evert.

»Jag önskar att han aldrig må få någon aning därom. Vad jag gör, sker endast för mitt eget medvetande. Nu, Evert, väntar jag ditt svar.»

»Bästa Olga, jag har icke något att giva. Du har sagt: 'dessa äro mina villkor', — nå väl, jag går in på dem., Evert fattade Olgas hand, tilläggande nästan ömt: »Men varför tala till mig på detta språk. Skulle Olga, lika litet som Constance förstå, att med en människa av mitt lynne och karaktär är detta icke rätta sättet. — Varför icke hellre vara mild och vänlig: Förstår icke Olga, att för den som i likhet med mig förtäres av ett svårt och bittert själslidande behövs ömhet och överseende. Tro mig, hos ett sinne, sådant som mitt, uppväcker smärta ofta onda tankar; dessa övergå lätt till handlingar, då den genom brist på deltagande och av sårande ord uppdrives. — Du lovade att bliva min goda ängel, som genom mildhet och godhet skulle försona mig med mina sorger och uppväcka min bättre människa. Nu...» Evert tystnade. Hans vackra drag er-höllo en prägel av dysterhet, som, i förening med hans ord, gjorde ett djupt intryck på den hjärtegoda och sant finkänsliga Olga. Hon ångrade sin

häftighet och sina hårda ord.

»Förlåt, om jag varit sträng», sade hon och lade sin hand på hans skuldra. »Jag hoppas att aldrig mer till dig komma att tala dylika ord; men jag ansåg mig förfördelad, och därav kom min häftighet. Nu Evert, skola vi aldrig mera tala om den saken; vi ha ordat tillräckligt därom.»

Evert lade sin arm om Olgas liv och sade henne många vackra ord.

När han en stund därefter red från Kungsborg tänkte han:»Dyrt, min kära Olga, skall du en dag få betala mig denna stund, det lovar jag.»

Framkommen till Furuhov frågade han efter Kurt. Man visade honom upp i salen, där han fann brodern arbetande på en ritning. Vid Everts inträde såg Kurt upp, och då han fick se vem det var fortsatte han att rita, utan att ens med en böjning på huvudet hälsa honom välkommen.

»Nå, här är jag nu», sade Evert, och slängde sig ned på soffan. Han kastade det enda benet över det andra och började med ridspöet slå mot stöveln. »Vad är det för riks-viktiga saker du har att säga, som icke kunnat ordas 0111 i middags på Kungsborg, utan att jag i denna solhetta skulle behöva rida ända hit?»

»För en dagdrivare, sådan som du, kan det vara sak samma huru han mördar tiden; därför tyckte jag du gärna kunde komma hit. Vad jag har att säga dig är bäst att vi avhandla skilda från andras blickar, emedan vi ingendera skulle förmå behärska våra anletsdrag.» Kurt lade ifrån sig ritstiftet och kom fram till brodern. Han ställde sig framför honom med armarna i kors över bröstet.

»Detta är, tror jag, fjärde gången du och jag äro emellan fyra ögon, allt sedan våra föräldrar dogo. Vi hava ifrån vår barndom ej kunnat tåla varandra; — åren hava icke stämt våra känslor mildare, och jag tror att vi i dag gärna kunna tillstå, att vi å ömse sidor gärna sågo att ödet aldrig förde våra vägar tillsammans.»

»Det där var åtminstone det första kloka ord jag hört av dig», inföll Evert skrattande. »Och efter du är stämd för uppriktiga meddelanden, så må jag fritt bekänna, att det finnes få ansikten, som förorsaka mig ett större obehag än ditt, då slumpen för oss tillsammans. Vad åter vår ömhet för varandra vidkommer, så lär den ha utgått ifrån en ömsesidig avund. Du med dina plebejiska tycken var aldrig rätt väl tåld av våra föräldrar, då jag däremot var deras ögonsten.»

»Alldeles, och detta favoritskap hade till följd att du uppfostrades såsom en rik ädlings son, då jag däremot icke bortkelades. Men lämnom detta! Jag ämnar icke granska våra föräldrars uppförande, utan låt oss stanna vid ditt och mitt förhållande, sedan vi efter deras död stodo alldeles utfattiga, med det ståtliga namnet Axelhjelm och den ännu mera prunkande titeln av baron. Vårt första tete å tete var då onkel Romarhjärta tog hand om dig, och jag beslöt att bliva — murare.»»Ja, jag tror att jag vid den tiden var omkring tretton år; men ägde likväl redan då tillräckligt ambition att blygas över det förnedrande i ditt beslut. Du var kadett och kunde alltid påräkna hjälp av onkel; men det oaktat utbytte du uniformen mot murareblusen.»

»Påminn mig icke om ditt pojkaktiga utfall mot mig vid detta tillfälle, det skulle endast ännu mera uppreta mig.»

»Varför så? Det var då du med mycken rörelse föreslog att vi skulle glömma våra stridigheter såsom barn, och bliva ett par tillgivna bröder. Du bjöd mig din hand till vänskap och gav mig ditt guldur till minne av denna heliga stund.»

Evert skrattade.

Kurt promenerade upp och ned på golvet.

»Nåväl, efter du gör dig lustig över vårt första möte, torde du kanske även kunna göra det över vårt andra, eller har du glömt det?»

Evert teg.

»Du var då nyss bliven elev vid Teknologiska institutet. — Jag stod i begrepp att begiva mig till Amerika, då du

en dag kom upp till mig, som du eljest aldrig besökte, och tiggde hjälp. Du hade spelat, du hade tappat, du hade förlorat din klocka och dina handpenningar och dessutom en icke obetydlig summa på ditt hedersord. Du vågade icke bekänna sanningen för Romarhjärta och du fruktade att han skulle få kunskap därom, emedan han uttryckligen sagt, att om du på något lastbart sätt förverkade hans godhet, vore han sinnad att skicka dig till sjöss. Du visste att han avskydde spel. — Av mina under åratals arbete och de oerhördaste ansträngningar hopsamlade respenningar tog jag hälvten för att betala vad du under några timmar förlorat.»

En tystnad uppstod, varunder Evert visslade en marsch. Kurt återtog:

»I fyra år var jag borta. — Det lönar icke mödan att säga dig vilka försakelser jag måste underkasta mig i saknad av de penningar jag för dig betalade; du skulle endast anse det i sin ordning, då dessa försakelser gjordes för dig. Genast vid min återkomst till Sverige blev jag av onkel Romarhjärta engagerad för byggandet av Sturesjö. Du och jag återsågo varandra. Jag upptäckte snart att du med sorgfällighet undvek all enskild beröring med mig. Jag kände mig icke heller särdeles dragen till dig; ty alla dina ord, hela ditt uppförande utvisade att du allt fortfarande var samme narr som i barnaåren. Nog av, vårttredje samtal mellan fyra ögon ägde slutligen rum, då du för dina kabaler och tillställningar skickades ifrån Lange

och till England. Jag sade dig då att du skulle taga

dig till vara och icke vanära det namn, jag olyck-

ligtvis hade gemensamt med dig. Jag varnade dig. Nu...» Kurt lade tungt sin hand på broderns skuldra,

fortfarande med tonvikt: »Nu är det fjärde gången

vi talas vid enskilt, och jag säger dig: var på din vakt! Du hade i går anlagt en infam intrig, men så skickligt, att du icke skulle kunna antastas för densamma. För alla, som icke kände ditt fördärvade hjärta, din trolösa karaktär, syntes du utan delaktighet däri; men för mig, som känner dig, var det lätt att, då jag av Romarhjärta hörde händelsen berättas, upptäcka handen som höll trådarna. Jag varnar dig att än en gång hava dina fingrar med uti något dylikt; ty vid heder och tro svär jag, att krossa dig.» Åter uppstod en tystnad. Kurt fortfor:

»Du skall gifta dig med Olga och genom henne komma till förmögenhet. Se till att du icke gör henne olycklig, ty om du det gör, blir jag den arma kvinnans hämnare. Hädanefter skall mitt öga följa dig, och om du vågar sätta en fläck på det namn jag gjort heder, så skjuter jag dig en kula genom huvudet. Vore det ej min bror, skulle det kvitta mig lika om baron Axelhjelm uppförde sig såsom en skurk. Byggmästaren Axelhjelm är känd såsom en hederlig och duglig karl, och han vill icke att en utsvävande bror skall nedsmutsa hans namn. Har du förstått mig?»

»Jag har förstått, du hotar», svarade Evert och sprang upp.

»Du bedrager dig, jag har endast varnat. — Du kan anse dig hava min arm lyftad och färdig att slå till vid minsta skurkstreck, och då skall av dig icke finnas ett spår kvar. Nu har jag sagt allt, du kan avlägsna dig.» Evert smällde med ridspöet och sade skrattande:

»Min själ var det icke att göra väsen av en omelett. Eh bien, var och en har sin smak. Farväl, min käre Kurt.» Han satte hatten på huvudet och lämnade brodern samt några ögonblick därefter Furuhov.

»Den där tölpen, bror min», tänkte Evert, »vore nog karl att med ett skott skicka mig till evigheten, om han visste ...»

*På eftermiddagen finna vi Constance och Evert sittande på ett av gungbrädena i trädgården. Stephana spelade något av Chopin, Olga hade smugit sig upp på sitt rum och Herman var fördjupad i läsningen av tidningarna. Friherrinnan och hennes syster togo sig en siesta. Allt nog, Constance och Evert voro överlämnade åt sig själva.

»Vill ni säga mig, Evert Axelhjelm», började Constance, »huru ni vågade göra mitt hem till skådeplats för er nedrighet? Ni här ofta sagt att jag borde vara försiktig emot er, nu säger jag: huru djärvdes ni träda över min tröskel med den förmätna plan ni i går ämnade utföra. — Tror ni då icke att jag slutligen kunde få lust att stävja

er oförskämdhet?»

»Försök 0111 du kan, icke mig emot», svarade Evert med köld. »Vi föra krig emot varandra: må du avväpna mig, 0111 det står i din förmåga. — Jag trotsar dig.»

»Verkligen, har ni glömt det brev ni skrev då Lange höll er fången?»

»Nej, men redan då var jag klok nog att icke anförtro dig något som kunde kompromettera mig. Vad bevisar detta brev? Att jag genom någon ungdomsförseelse haft den oturen att förtörna min principal.»

»Men det kunde falla mig in att en dag högt förklara, att ni svårt förolämpat mig, att jag icke kan taga emot er i mitt hem.»

»Omöjligt! Du kan icke kompromettera din blivande svåger. Upphör därför, bästa Constance, med detta språk. En gång bör du väl förstå att du icke kan skada mig. Trots din avsky, måste du numera visa mig yttre välvilja och aktning. Vem vet, kanske skall du en dag vara tvungen att övervinna din ovilja. Vi kunna ingendera beräkna vart omständigheterna och våra nya förhållanden kunna föra oss.» Han ritade med käppen i sanden. »Låt oss för ro skull gå igenom mina förbrytelser. — Varuti bestå de? Däruti att jag älskat dig högre och häftigare än något annat. Ledd av denna min känsla uppsökte jag dig, sedan mina ekonomiska förhållanden det medgav. Vi åter-sågo varandra hos lord Chartres, och där begick jag den så mycket omtalade förolämpningen. — Den bestod däruti att jag inneslöt mig i ditt rum, för att genom den skugga, som därav skulle falla på din heder, kunna framtvinga en förening oss emellan. — Jag upptäcktes och du tillkallade lord Chartres betjäning. Det blev du, som lät skymfligen utvisa mig. — Förolämpningen föll således på mig, det oak-tat låg jag den följande dagen vid dina fötter, tiggande om tillgift. — Med en isande köld stötte du bort mig. Begär nu icke att jag skall skona dina favoriter, jag äger ju icke någon annan hämnd. Du hade kunnat med ett vänligt ord göra mig till en hederlig karl, men du föredrog att göra mig till en skurk. Du satte en ära uti att med grymt hån visa mig förakt, och det ehuru du ifrån första början hade givit mig skäl att hoppas.»

Evert tystnade och betraktade Constance.

»Tala icke om det förflutna», inföll hon livligt. »Ifrån första början har ni uppfört er så, att ni endast framkallat ovilja. Hade ni på ett värdigt sätt burit ert öde, då skulle mildhet varit på sin plats. Jag har bara att förebrå mig att jag vid vårt möte hos Chartres, trodde på edra vackra ord och behandlade er såsom hederlig karl, och vid edert ordande om kärlek talade till er såsom till en man med hjärta — vad lön gav ni mig? Jo, ni sökte kasta en fläck på mitt rykte, för att erhålla min hand. Men lämnom detta. Hela ert liv är fläckat av dåliga och sedeslösa handlingar. Finnes det verkligen icke någon ädel känsla i ert bröst, som bjuder att anlita andra medel, än dåliga. Tror ni er därigenom bevisa kärlek?»

»Constance», sade Evert med förfärlig köld, »jag vill icke bevisa min kärlek, den tiden är länge sedan förbi; nu gäller det att låta dig känna styrkan av mitt hat.»

»Och därför dessa förföljelser emot människor, som icke gjort er något ont, och till vilka jag står i intet förhållande.»

»Du aktar och beundrar uslingen jag i går ville krossa. För övrigt avskyr jag honom för egen del, och jag har gjort det allt sedan vår sammanvaro på Åkersnäs. Jag anade redan då att han ägde geni, något jag saknade. Dock, varför tala därom. Tillåt mig att fråga vad du egentligen åstundade med detta samtal. Hittills har du endast yttrat några vanmäktiga hotelser, några betydelselösa deklamationer.»

»Ni har rätt.» Constance hämtade djupt efter andan.

»Min avsikt var att meddela er en sak, som i någon mån torde jämna förhållande oss emellan. Ni anser er äga all makt — men även jag äger en, som icke är att förakta; jag menar Olgas förmögenhet; den är till viss grad beroende av mig. Ifall hon ingår ett parti i strid med min övertygelse oni hennes lycka, så ...»

»Är det icke något annat», inföll Evert, »torde ni tillåtaatt vi lämna ämnet. Jag vet genom onkel Romarhjärta att

Olga endast i hemgift medför 150,000 riksdaler. De övriga 150,000 äger ni rätt att förvägra henne annat än räntan av, ifall hon ingår ett äktenskap emot er vilja.»

»Än mera: gör hon ett parti med en henne ovärdig man, äger jag rätt att förneka henne räntan; således, om jag skulle erfara att ni gjorde Olga olycklig, skall icke en gång räntan av dessa 150,000 riksdaler tillfalla er. Ni måste bliva hederlig karl, eller ock — berövar jag er hälvten av Olgas förmögenhet.»

»Återigen hotelser. Vad bevisar detta? Jo, att ni anser mig för en överilad och obetänksam karaktär, utan stadga i övertygelser eller konsekvens i handling. Ni bedrar er. När jag vill nå ett mål, avskräckes jag varken av hotelser eller faror. Märk, jag har beslutat att Olga skall bliva min hustru. Om ni nu toge av henne all förmögenhet, hjälper det icke, hon måste bliva det, därför att hon är er syster. Fåfängt att komma med hotelser i vad som rör det peku-niära. I detta avseende torde framtiden bäst bevisa vilken av oss båda äger makt att tvinga den andra. Har ni något vidare att befalla?»

Constance insåg det fruktlösa uti att söka inverka på denne man. Han hade ingenting mer att hoppas av henne, och därför var han alldeles otillgänglig för alla hennes ord. Hon reste sig således, och Evert ledsagade henne upp till salongen.

Samma dag Evert var utsatt för dessa anfall från alla kanter, ägde ett helt annat skådespel rum på Åkersnäs.

När arbetarna om morgonen voro komna, erhöllo de tillsägelse från verkmästaren att de skulle församlas i nedra stora verkstaden. Undrande vad ett dylikt förordnande månde betyda, begåvo de sig dit och funno verkmästaren där före sig. Den unge mannens ansikte var blekt och upprört.

Omöjligt var det också för Ivar att icke nu uppröras av alla de minnen som bestormade honom.

När Ivar äntligen, efter stor ansträngning, lyckats få makt över sig, så att han med ett skenbart lugn kunde tala, hoppade han upp på ett stort städ, sägande med klar röst: »Jag har begärt att ni skulle samlas här, på det jag i dag av er må få min dom. Jag önskar veta om jag såsom er kamrat, är förtjänt av er aktning och förtjänar att fort-6 C Arbetet adlar mannen II.fara såsom Åkersnäs' verkmästare? Finnes det en enda ibland eder, som betraktar mig ovärdig denna plats, skall jag genast lämna den. I tören därför veta vem jag egentligen är...»

»Det veta vi», utropade de mangrant. En gammal arbetare steg fram och tog till ordet.

»Verkmästaren är samme Ivar som vi för nio år tillbaka jagade från fabriken. Vi ha länge vetat det; men tyckte att det vore bäst icke låtsa därom, förrän verkmästarn och vi blevo närmare bekanta. Att vi akta och värdera verkmästarn, hava vi väl visat, och sålunda sökt göra vårt till att det gamla skulle vara glömt.»

»Ja, si vi tyckte som så», sade verkgesällen på filverkstaden, »att det må nu ha varit hur det vill med den mordhistorien, så har verkmästarn nu, genom att bliva en så dråplig karl och arbetare, nog försonat den saken. När vi så övertänkte, måste vi allt tillstå, att verkmästarn redan då uppförde sig tyst, arbetsamt och sedigt, fast vi icke ville göra'n rättvisa.»

»Nu är det en heder för fabriken och oss», inföll en annan arbetare, »att verkmästarn återvände hit, sedan han fått så gott namn om sig.»

»Också sade jag», utropade en annan, »när baron Knuts betjänt kom och fråga mig, om jag inte kände igen Ivar: Han må vara fan själv, så är han en duktig karl i verkstaden och utom den. För övrigt påstår den heliga skrift: 'om en rättfärdig sju resor faller, står han upp igen', och ni, ni har stått upp som en riktig herreman. Därför: leve vår verkmästare!»

Innan Ivar själv visste ordet av, var han lyftad på dessa armar, som en gång höjde sig hotande över hans huvud, och under ett väldigt leve hissad högt upp. Det var ett av de skönaste ögonblick den unge arbetaren genomlevat, och ännu uti livets höst skulle minnet därav fylla hans bröst med rörelse.

»Nå, kamrater», utropade Lange, som under deras något bullersamma hedersbetygelser inträtt i verkstaden. »Jag tror det gör Åkersnäs ära att hava haft verkmästaren såsom lärling på sina verkstäder.»

»Ja, gör det så», skallade det runt omkring.

En timme därefter hade var och en återvänt till sitt arbete. I smedjan ljödo friska hammarslag, såsom ackompagnement till Bengts kraftfulla stämma, som i dag ljöcstarkare och glättigare än vanligt. Han påstod sig icke på själva bröllopsdagen varit gladare till sinnes.

»Det var ändå en fröjd, som kännes genom hela kroppen, att jag skulle leva den dagen, då kamraterna så hedrade den stackars förskjutne Ivar», sade han vid hemkomsten på middagen till sin unga hustru.

När arbetet var slut för dagen, vandrade Ivar med Bengt till den senares hem. Ivar hade sagt:

»Den här dagen, den stoltaste i mitt liv, vill jag sluta hos dig, som jag i första rummet har att tacka därför att jag kom till Åkersnäs, och av vilken jag fortfarande lärde mig frukta Gud och älska arbetet. Därför, min kära Bengt, måste du taga mig med dig hem till ditt.» Och där dukade unga mor fram allt gott hennes visthus hade att bjuda på, och nu, såsom i mor Ingas tid, läste Bengt ett kapitel ur bibeln innan man satte sig till bords. När måltiden var slut, sjöng Bengt en visa, alldeles som när Ivar hade sitt hem hos den redlige smeden.

Efter alla dessa tilldragelser förflöt en tid, som erbjöd ingenting anmärkningsvärt. Lange hade rest till huvudstaden i affärer och i följd därav fick verkmästaren på Åkersnäs dubbelt att göra, så att alla besök på Kungsborg måste försakas. Evert hade även rest till Stockholm för att arrangera sig till hösten, så att hans hem blev i ordning att taga emot den unga frun. En större våning skulle hyras, nya möbler köpas o. s. v.

En vacker lördagsafton i slutet av augusti vandrade Olga helt solo till Jannes mor. Hon bar en liten korg med frukt på armen. När hon kom till den där busken i skogen, där hon första gången gjorde bekantskap med Janne, satte hon sig att vila. Under nio år hade hon alltid haft den till viloplats, när hon promenerade till kolarstugan.

Just som hon satte sig ned, märktes en rörelse bakom busken. Hon vände sig om och fick se en karl. Olga skrek till av förskräckelse.

»Skall jag på den här platsen alltid hava olyckan att skrämma fröken», sade Ivar.

»Ah! Är det herr ingenjörn.» Olga rodnade. »Jag måste förefalla er ytterst löjlig, som kan bliva rädd för allt», sade hon leende.

»Vem som helst hade nu kunnat bliva det. Oförsiktigheten låg hos mig, som uppträdde så plötsligt; men för atttala uppriktigt, måste jag medgiva, att fröken vid sin ankomst så hastigt ryckte mig ur de tankar, varuti jag var försjunken, att jag något häftigt rusade upp för att se vem det var.»

Olga hade åter satt sig på gräsvallen. Ivar följde hennes exempel.

»Ingenjören har varit så osynlig på Kungsborg», började lion. »Det är bra länge sedan vi sist sågo er där. Jag miinns knappast när det var.»

»Jag såg fröken sist på Sturesjö.»

»Ha vi icke träffats sedan?»

»Nej, med flit har jag undvikit fröken.»

»Av vad skäl?»

»Att jag icke kunde eller ville återse fröken, utan att med detsamma tacka för den varning ni sände mig.»

»Tillåt att vi alldeles lämna detta.» Olgas ton gav tillkänna att hon fann ämnet plågsamt. »Vet ni vad jag tänkte innan ni kom och skrämde mig? Jo, jag erinrade mig så livligt det ögonblick, då jag här träffade Janne och er.» Olga smålog med en förlägen min tilläggande: »Och jag önskade att ödet skulle föra oss tillsammans på detta ställe.»

»Nu måste jag i min tur fråga: av vad skäl?»

»Jag kände ett verkligt behov att förklara mitt olycks-bringande uppförande, vilket sedan lättare skulle kunna

ursäktas.»

»Fröken Olga», inföll Ivar livligt, »vi ha ju en gång kommit överens om att det förflutna är glömt.»

»Ja, och därför kunna vi tala därom, liksom det icke rörde oss.»

Olga berättade huru hon, genom ammans sagor om spöken och »den onde», hade fått inbillningen uppfylld med de mest vidunderliga skräckbilder. Denna beskrivning avgavs med Olgas vanliga humor och Ivar skrattade däråt rätt hjärtligt. Slutligen kom hon till skildringen av huru stort inflytande uppträdena på Åkersnäs haft, så att de alldeles förändrade riktningen av hennes föreställningar. Hon förtäljde huruledes arbetarnas förföljelse emot Ivar, liksom med ens verkat en fullkomlig omvälvning av hennes idéer, och huru hon, driven av sin ångest att klart få reda på sakerna, begivit sig till mor Inga.

»Det var av henne, den fromma och hjärtegoda kvinnan, jag lärde mig inse hela min skuld till er. Morgonen därpå avreste ni. Jag tillbringade natten med att skriva och bedja ver, att, om det vore möjligt, tilgiva mig det onda, jaggenom mitt oförstånd gjort er. Ifrån den dagen arbetade jag emot alla dessa fantasier, som förut gjort att jag såg vidunderligheter i allt. För varje gång en fördom ville be-mäktiga sig min själ, stod tanken på er varnande vid min sida. Med verklig ångest väntade jag på att genom Lange få höra något ifrån er, men förgäves. Ni var efter er avresa ifrån Göteborg liksom försvunnen, och förgäves skrev man till Amerika, för att få reda på er. Allt vad man fick veta var, att fartyget, m reste med, genom någon olyckshändelse gått förlorat. Vid denna underrättelse var det liksom en gnagande förebråelse fattat mig och icke mera velat lämna min själ. Jag tyckte mig oupphörligt höra en röst i mitt inre, som anklagade mig att vara orsaken till er död. Ofta har jag, då dessa tankar marterat mig, bett till Gud, att jag en gång skulle bliva befriad ifrån dem, eller på något sätt försona min skuld.» Olga tystnade. Över de rörliga dragen vilade ett milt och ödmjukt uttryck.

»Fröken har rikligen försonat det lilla onda, som då tillfogades mig», försäkrade Ivar med värma. »Det var icke heller fröken, som framkallade dessa ledsamma händelser, utan andra, som begagnade sig av den fördom, ni uppväckt, för att därmed skada mig. Dessutom hava dessa händelser varit orsaken att jag åter kastades ut helt ensam i världen, och genom egna ansträngningar måst arbeta mig fram. Efter de senast timade tilldragelserna, skulle jag icke vilja i minsta mån ändra det förflutna. Give Gud att...» Ivar hejdade sig.

»Varför avbröt ni?»

»När blir frökens bröllop?» frågade Ivar, utan att låtsa höra Olgas ord.

»I slutet av september.»

»Så snart!» Båda tego. Ivar reste sig efter en stund med de orden:

»Vi hava så sysselsatt oss med det förflutna, att vi glömt det närvarande och icke givit akt uppå att skymningen inbrutit. Fröken ämnar sig till Jannes mor. Tillåt att jag får vänta och ledsaga er till Kungsborg.»

Det var bra skumt när Ivar och Olga på hemvägen gingo genom skogen.

»Jag hade oaktat mina vackra föresatser, bestämt varit ganska rädd, ifall jag måst gå ensam», sade Olga, »i synnerhet om jag då, liksom nu, mött den där figuren.» Hon visade på en karl, som kom dem till mötes. Efter utseendet var det en fattig vandrare.»Det är en stackars kringvandrande gesäll», svarade Ivar och betraktade karlen. »Jag ser aldrig en sådan, utan att ihågkomma när jag själv med tunga steg och hopplöshet i hjärtat gick att söka mig arbete.»

Mannen hade emellertid kommit närmare.

»Medgivas måste att den där har ett mer än vanligt ohyggligt utseende», menade Olga och drog sig ofrivilligt närmare Ivarson.

»Det är obestridligt», svarade han, med blicken på den i trasor höljda uslingen, som nu var dem helt nära. På en påk, som han lagt över axeln, bar han ett litet knyte och

ett par söndriga stövlar.

»Nådig herrskap, förbarma er över en stackare och giv honom en slant», sade han, räckande emot Olga den snuskiga och slarviga mössan.

Ivars ögon voro liksom fastvuxna vid detta gulbleka, pussiga och vidriga ansikte, där last och brott tycktes ha tryckt sin stämpel på varje drag.

»Vad är du för en karl?» frågade han.

»Jag är en fattig smedgesäll, som varit sjuk och nu söker arbete», blev svaret, vilket gavs med den vanliga jämmerliga tonen hos tiggare.

»Och ditt namn?»

Tiggaren kastade en sneglande blick på Ivar, innan han svarade:

»Jag heter Ström.»

»Såå; och du söker verkligen arbete?»

»Ja, det gör jag visst. Kanske herrn har något att giva mig.» Uslingens ögon föllo med detsamma på Ivarsons urkedja. De glimmade av vinningslystnad.

»Det kunde allt hända. Gå rakt fram till korsvägen där och vik av till vänster, så kommer du till en stor åker; på andra sidan om den ligga en mängd fabriksbyggnader. Gå dit och säg till portvakten att verkmästaren skickat dig att vänta där.»

»Tackar allra ödmjukast», sade tiggaren, då Olga med detsamma räckte honom några slantar. »Gud välsigne nådig herrskapet! Jag skall nog taga reda på vägen till fabriken.»

Olga och Ivar fortsatte sin vandring till Kungsborg, och tiggaren sin till korsvägen. Så fort han hunnit om krökningen stannade han och såg sig om. Då han riktigt övertygat sig att Olga och Ivar icke kunde se honom, satte hansig på dikeskanten, under det han i tankarna höll följande uppbyggliga monolog:

»Så han glodde på mig. — Jag märkte grant att han icke trodde vad jag sade. Nå, det kan också vara mindre att undra över, jag ser just icke ut som någon grannlåts-herre. Men inte skall den där pojkspolingens räv bita min gås, det blir då ingenting utav. Galen vore jag, om jag lät narra mig i den fällan han satte ut för mig; nej, det blir allt lögn det. Han vill ge' mig arbete, sade han. Bra det, ifall jag ville arbeta; men däruti ligger just knuten att jag saknar lust för slaveri. Jag har alltid tyckt det vara orätt att somliga skola träla fram sitt liv i svett och möda, under det andra leva i överflöd och utan att göra något gagn. Också jag har funnit det i sin ordning att dela med de rika. Det är mycket mindre tröttsamt än att föra släggan. I stället för att nu gå till fabriken, skall jag vänta på den fina herrn här någonstädes, och förhjälpa'n av med sin klocka och kedja; de äro bara grannlåter, som han kan undvara. — Är han, såsom jag tror, ortens länsman, så har jag allt gjort min sak bra. Nå, det vore icke första gången rättvisan och jag råkat i luven på varandra.» — Han små-flinade för sig själv. »Hittills har den likväl aldrig fått något riktigt tag på mig; jag har allt dragit den vid näsan.» Tiggaren smög sig tillbaka om krökningen av vägen. Olga och Ivar syntes icke mera till.

Sedan de skilts vid vandraren, hade Ivar gått tyst och dyster bredvid Olga.

»Jag tror att den stackarn har förstämt er?» sade Olga slutligen.

»Ja, jag tillstår det.»

»På länge har jag inte sett ett ruskigare utseende. Han såg lömsk ut, när han talade vid er.»

»Den gången bedrog icke ytan. Skurken lästes allt för tydligt i varje drag.»

»Ni gjorde bestämt orätt som visade honom till Åkersnäs och lät honom förstå att ni skulle återvända den här vägen.»

»Tror fröken det?»

»Såg ni icke vilka ögon han kastade på er urkedja? Tänk om han lägger sig i försåt.» Olga såg förskräckt upp på Ivar.

»Ah frukta intet. Dylika uslingar äro vanligtvis fega. De begå mord på sovande kvinnor och gamla försvarslösa gummor; men de våga icke anfalla en karl den de tro kan försvara sig. Vad den där särskilt angår, är han ett talande bevis på, vart last och lättja föra, då man överlämnar sig däråt. Han har ursprungligen varit en ovanligt skicklig arbetare, vilken kunnat hava en sorgfri framtid, om han icke för det första varit ohjälpligt lat, och för det andra begiven på supa. Dessa olyckliga fel hava fört honom in på brottets bana.»

Framkommen till Kungsborgs park tog Ivar avsked. Förgäves bad Olga honom följa med och taga hennes droska för hemfärden. Han skrattade åt hennes farhågor och var omöjlig att övertala.

»Ack, min Gud!» utropade Olga nästan gråtande, »om nu något hände skall jag i evighet få det på mitt samvete, ty hade ni ej sammanträffat med mig, hade ni icke behövt gå genom skogen så sent. Av medlidande, gå icke!» Hon fattade en av hans händer och såg bedjande på honom.

»Bästa fröken Olga, var fullkomligt lugn, och tillåt mig denna gång vara envis ! Jag måste genast återvända till Åkersnäs.»

Ivar gjorde som han sade. Med raska steg vandrade han vägen framåt, sedan han först skurit sig en duktig hasselkäpp, och noga aktgivande på varje rörelse i buskarna vid sidan av vägen.

»Jag är säker på att den uslingen ligger i försåt för att stjäla mitt ur. Nåväl, så mycket bättre, jag kan då äntligen få sammandrabba med denne bov, som varit mitt livs olycksöde. Ah, jag erfor något liknande raseri, då jag igenkände den där fysionomien. — Men, vad är detta!»

Han stannade. Innan Ivar hann vända sig om för att se vad det var, fattade någon honom hårt om nacken och han kände ett par händer gripa om sin hals. Anfallet hade skett bakifrån. Detta var icke beräknat av Ivar. Nu gällde det att göra sig fri från detta levande skruvstäd, som allt fastare och fastare slöt sig om hans strupe. Ivar, vig och stark, såsom de, vilka genom arbete uppövat sina kroppskrafter, slog genast sitt ben om angriparens båda, så att denne störtade baklänges, dragande Ivar med sig. Smeden hade likväl i fallet erhållit ett så häftigt slag emot en sten, att smärtan därav förmådde honom att släppa sitt tag om Ivars hals. Så snart denne kände händerna lossna, gjorde han en hastig sväng och kom sålunda lös. Med ett språng var Ivar på benen. Hans angripare gjorde en rörelse för att även resa sig upp; men detta förhindrade Ivar genom att sätta sitt knä på hans bröst och sålunda hålla honom stilla.»Jaså, det är sådant här arbete ni söker, Stångbom», sade Ivar. »Också lyster det mig att betala er därför, eländige skurk.» Ivarsson höjde hasselkäppen. »Lycka blir det om Jag eJ ger så stor arbetslön, att ni stannar på platsen; ni, den mördade Gretas baneman. — Vågar du uppgiva ett enda rop, så överlämnar jag dig åt rättvisan.»

Uslingen skälvde av fruktan och smärta, ty Ivar bokstavligen krinklappade honom. När Ivar så grundligt ramlat om gesällen, att han en lång stund låg och vred sig på marken, sade Ivar:

»Nu beger ni er genast härifrån. Kom ihåg jag känner er! Undvik därför att komma i min väg än en gång, om ni ej vill att jag skall låta lagen taga hand 0111 er.» Ivar tog upp några silvermynt och kastade åt tiggaren. »Se där så mycket att icke hungern må driva er till nya nidingsdåd. Laga att ni är långt ifrån dessa trakter när morgonen gryr, eljest blir ni gripen och häktad. Jag ger er natten att komma undan på.»

Stångbom satt hopkrupen vid sidan av vägen. Han gned sina efter hasselkäppens smekningar ömma lemmar och mumlade en tyst förbannelse över den, som avstraffat honom. Ivar avlägsnade sig och smeden följde honom med ögonen.

*

Följande morgon erhöll Olga nedanstående rader:

All fruktan för uslingen i går var överflödig, varom jag skyndar att underrätta fröken.

Med aktning I. Ivarson.

Sedan Olga läst dessa rader lät hon kläda sig för att åtfölja Stephana till kyrkan. — Den nästkommande söndagen var bestämd till Olgas första lysningsdag. Evert väntades dagligen till Kungsborg och Olga erfor denna dag ett verkligt och stort behov att besöka Guds hus. Över hela hennes yttre vilade en lätt skugga av svårmod, då hon inträdde i matsalen för att frukostera; men så fort hon fick se Constance antogo hennes drag en leende prägel. Det ville i dag likväl icke lyckas Olga att bakom den skämtsamma masken dölja sitt orofulla inre.

»Far du med till kyrkan?» frågade hon Constance.»Nej, jag ämnar i dag fira gudstjänst under det höga himlavalvet», blev svaret.

När den grevliga vagnen rullat bort med de kyrkofarande, promenerade Constance genom parken och till sin favoritplats vid stranden, där hon satte sig. Allt runt omkring var tyst och stilla, det enda ljud, som hördes var det svaga suckandet av vågorna emot stranden, och de ifrån fjärran ljudande kyrkoklockorna, som kallade till bön. Det var en av dessa fridfulla söndagar på landet, som så mäktigt talar till vår andakt, emedan det förefaller oss som hela naturen lovsjönge sin Herre och Skapare.

På Constances för allting öppna sinne verkade stundens heliga frid mäktigt. Hon kände sig liksom sluten i den allgode Faderns famn, och den oro och bitterhet, som så ofta framkallat ett tyst knot i hennes själ, smälte bort och hon bad med innerligt och ödmjukt hjärta.

Klockorna hade tystnat. En ensam trast, som glömt sig kvar, när hans kamrater drog sig åt södern, uppstämde sitt vemodiga kvitter helt nära Constance.

»Så ensam skall även jag bliva, när Olga är borta», sade Constance helt högt för sig själv.

»Mer eller mindre ensamma äro vi alla», svarade henne en manlig röst, den hon genast igenkände tillhörande Kurt. Hon vände sig om och fick se honom sitta ett stycke därifrån på en gammal stubbe. Han avtog hatten och tilläde leende:

»Vilken besynnerlig ödets lek är det icke att fröken och jag befinna oss på samma plats som för nio år tillbaka — ja, jag tror att stubben, jag sitter på, till och med är densamma. Obemärkt av er, lyssnade jag då till er, då ni sjöng en sång, liksom jag nu gjort till edra ord. Man slaille lätt frestas tro, att vi blivit dömda att genomleva samma scener, så fullkomligt lika är allt.»

»Allt utom vi själva», inföll Constance.

»Gud vet, jag tror att av allt äro vi själva minst förändrade. Människans karaktär förbliver sig alltid lik, det är blott de yttre förhållandena som ändra gestalt.»

»Och vi med dem.»

»Tillåt att jag opponerar mig emot detta påstående.»

»Gärna, men jag skall först bevisa att jag har rätt. — Då vi förra gången sammanträffade här, utgjorde ni ett föremål för min ovilja. Jag ansåg er för en man utan hjärta och seder.»

»Jag minns det mycket väl, fröken hedrade mig: med sittförakt.» Kurt skrattade. »Ni ansåg er icke kunna stanna och prata bort en stund med mig. Jag var en riktig don Juan, självskriven till en supé med guvernören.»

»Där har ni strax ett bevis att vi förändras. Jag trodde då att jag aldrig skulle kunna övervinna min ovilja för er, och likväl...»

»Hava vi nu i tre hela månader varit rätt goda vänner, vill ni säga.»

»Vad bevisar det? Om icke att våra åsikter och karaktärer med åren byta gestalt.»

»Alldeles icke. Fröken har alltid varit ombytlig! Detta är er karaktär. Ni är i dag samma livliga oroliga och

skiftande själ som då, och följaktligen måste edra åsikter, tycken och smak helt och hållet bero av stundens intryck. Nyckfullheten i ert lynne blir sig lik till er död.»

»Jag fruktar att ni har rätt.»

»Det är blott i ett ni har förändrat er.»

»Och det är?»

»I bedömandet av andras fel och svagheter. Fröken har lärt att vi andra människor icke äro några mönstervarelser, utan att var och en äger sitt vissa kvantum fel. Detta gör att ni väger förkastelsens sten, innan ni helt skoningslöst slungar den emot er nästa. Ni har under dessa nio år gjort närmare bekantskap med er själv. Ni har lidit genom följderna av edra överilningar och er ofördragsamhet och därjämte kommit under fund med, att ni icke allenast äger dessa, utan även andra. Detta allt har gjort er mera uppmärksam på er själv — mindre sträng och misstrogen emot andra.»

»Möjligt, men det oaktat förefaller jag mig själv mycket förändrad; jag tycker även att alla undergått samma förändring.»

»Tro mig, de äro sig alla lika; men ert bedömande av dem har blivit mildare, och därför ser ni deras handlingar och motiv med andra ögon. Jag, till exempel, tycker ni att jag i minsta mån förändrat mig?»

»Ja, betydligt.» Constance smålog. »Ni är bestämt mindre ostadig.»

»Give Gud att så vore», suckade Kurt med komiskt allvar, »men beklagligen är detta icke förhållandet. När vi sist möttes här, brann jag för tant Stephana. Sedan har jag varit i låga minst ett halvt dussin gånger och allra sist var jag ursinnigt betagen i .. .»

»Olga», inföll Constance skämtande.»Hon var ibland de sex, som följde efter tant Stephana. Nej, det var i — fröken Constance.»

»I mig!» Constance kunde omöjligt avhålla sig från att storskratta. Kurt instämde helt hjärtligt i hennes munterhet.

»Märk att jag säger w.»

»Jag förstår, det vill säga: en förgången tid.»

»Om jag ännu vore det, så talade jag icke därom. Jag förklarar mig aldrig när jag är kär, utan går och brinner i allsköns tysthet, och tror själv, under det febern varar, att jag hyser en stor passion samt att den är besvarad. Jag kommer mig likväl aldrig för att kläda mina känslor i ord.»

»Men i handling», inföll Constance litet skarpt.

»Fröken hänsyftar på Berlin. Om tillgift, ni misstager er, vilket jag strax skall bevisa. Jag sammanträffar i Berlin med en underskön kvinna, överstinnan Wielki, er väninna. Under en hel dag följer jag henne såsom skuggan. Jag bebodde ett rum i hotell S :t Petersburg. Lyckan gör att vi om middagen råkas vid table d’hoten. Oaktat hennes mans ursinniga blickar, får jag ett tillfälle att börja en konversation med henne. Vi samtala, varunder jag säger henne allt vad man måste säga en kvinna med hennes skönhet. Om aftonen besöker jag operan, där hon även befann sig. Med min kikare betraktar jag detta ansikte, som man aldrig kunde se sig trött på. Hon lämnade spektaklet, innan det var slut. Troligen var det den villervalla, hon hade åstadkommit i min hjärna, som gjorde att jag vid hemkomsten till hotellet tog miste om clörr och inträdde i de rum, som lågo bredvid mina. Jag hade icke tillslutit dörren efter mig, förrän jag upptäcker mitt olycksaliga misstag. Jag ämnade just retirera, då en röst ifrån det inre rummet frågade vem det var. Stämman tillhörde ett fruntimmer och jag stannade för att tvinga henne att komma ut, vilket hon också ganska riktigt gjorde. Det var min flamma, något jag icke väntade. När hon fick se mig utropade hon förskräckt:

»’Vad vill ni min herre?’

»Jag hann icke svara, ty vi fingo höra röster ute i korridoren och fru Wielki viskade förskräckt:

»'Min man, ni har komprometterat mig, min herre.'

»'Var lugn, min fru, han skall icke få se mig', svarade jag, och skyndade till den skärm som stod framför dörren. Jag hade beräknat mina rörelser så, att när översten kom på den sidan där jag nu stod, skulle jag smyga bakom den-samma och gå ut genom dörren. Nåväl, dörren öppnas och in träder översten och ett fruntimmer. Ovillkorligt förskräckt över min fatala ställning, när jag erinrade mig den äkta mannens eldsprutande ögon, då jag tilltalat hans hustru vid bordet, smög jag 111ig helt behändigt om hörnet av skärmen. Endast några steg skilde mig från dörren, då ett nedrigt öde ville att en häftig nysning överföll mig. Ögonblickligen kastades skärmen åt sidan och jag befann mig ansikte mot ansikte med den kära översten.» Kurt skrattade. »Sannerligen jag kan tänka mig något löjligare än denna ställning. Överstinnan var dödsblek, jag pionröd och mannen pomeransgul, en stund fruktade jag att han ämnade slita mig i stycken. Ni vet vad som följde: en störtsjö av militära komplimanger och en utmaning till

följande morgon. Karlen var finne och när en sådan faller på den idén att bliva oresonlig, är han det mera än någon annan människa. Natruligtvis måste jag antaga utmaningen, efter han icke ville höra mitt försvar; och, uppriktigt talat, tyckte jag den galningen förtjänte ett skott. En timme efter sedan jag lyckligt och väl kommit i mitt eget rum och där skrattat åt mitt äventyr, knackade det på dörren. Jag öppnade och ett fruntimmer, insvept i en schal, trädde in. Det var ni. Tag bad er taga plats; men ni vägrade detta med en drottninglik värdighet, varefter ni med en befallande ton bad att jag, såsom hederlig karl, skulle avstå ifrån att vidare göra en kvinna olycklig, avstå från duellen och genast resa. Jag uppfyllde er

begäran och lämnade Berlin. Hela händelsen bleknade bort ur mitt minne och hade säkert alldeles blivit glömd, om ej återseendet av er, för nio år tillbaka, upplivat den.»

»Har ni aldrig med oro tänkt på den stackars kvinna, ni så obetänksamt blottställde?»

»Ofrivilligt vill ni säga. Nej, det har jag icke. Jag förmodar att hon med sin skönhet och älskvärdhet fick ganska lätt att blidka den saffransgule äkta mannen.»

»Ni bedrog er. Hon kunde aldrig övertyga honom om sin oskuld, utan framlevde ett så olyckligt liv efter den där tilldragelsen, att jag aldrig hört omtalas något dylikt. Av hämnd och svartsjuka skilde han henne från allt vad som var henne kärt, hennes vänner, även från mig, till och

med barnet tog han ifrån henne, och vid alla tillfällen lät

han henne uppbära skymfen av en trolöshet, den hon aldrig begått»»Då förundrar det mig icke att ni avskydde mig. Tvärtom, jag högaktar er därför. Men hon blev ju änka?»

»Ja, två år därefter hade Gud förbarmande med den arma ängeln, och döden upplöste hennes äktenskap.»

»Ni väntade henne hit till er förra gången fröken var här. Varför kom hon icke?»

»Därför att hon ej ville träffa er.»

»Jag undrar ej därpå», sade Kurt med ovanligt tankfull ton. »Det ligger ändå något infernaliskt uti tanken att man varit orsaken till så mycket lidande för en ung och skön kvinna. Efter det här blir jag bestämt stadig som en gubbe», tilläde han leende. »Ni kommer således att ha varit min sista flamma.»

Constance reste sig och Kurt följde hennes exempel. De gingo upp i trädgården. Just som de öppnade grinden till densamma, frågade Kurt:

»Var vistas överstinnan Wielki nu?»

»För närvarande i Italien; men troligen kommer hon till Sverige nästa år.»

Vid Kurts och Constances inträde i salen mötte dem den överraskningen att där finna Lange och Ivar. Den förre såg avmätt ut och hans hälsning på Constance var ovanligt kall.

»Välkommen tillbaka», sade hon. »Ni har varit länge från hemmet.»

»Sannerligen jag vet huru länge; jag har haft så mycket att göra, att tiden ilat bort.»

Kurt och Ivar satte sig ned vid ett av fönstren i salen, samtalande om några nya uppfinningar. Constance och Lange gingo in i salongen.

»Här är det sig likt, märker jag», yttrade Lange.

»Ja, tills vidare, Gud ske lov, är allt på den gamla foten.» Constance suckade och tänkte på att det snart skulle vara annorlunda.

»Men varför säger ni Gud ske lov? Det givs förändringar, som vi med glädje emotse. En sådan trodde jag att ni stod i begrepp att företaga.»

»Vad menar ni?»

»Jag väntade att rätt snart få lyckönska er såsom förlovad. En dylik förändring brukar ett ungt fruntimmer emotse med glädje.»

»Gud vet, jag tror att äktenskapet för oss kvinnor verkligen är mindre lockande, än ni män behaga tro. Men vadgav er anledning förmoda att jag ämnade gifta mig? På vem skulle då mitt val hava fallit?»

»På Kurt Axelhjelm. Han är en karl, fullkomligt värd en ädel kvinnas hand», svarade Jacobo,

»Det är obestridligt; men för att jag skulle kunna välja

honom fordras något, som han saknar.»

»Rikedom! Ni skulle eljest misstänka att han älskade

er av egennytta.»

Constance skiftade färg, men svarade, utan att låtsa förstå syftningen av Langes ord:

»Kurt Axelhjelm skulle jag icke nu kunna misstänka för något sådant; men jag gifter mig aldrig, utan att älska den man jag skall förena mitt öde med.»

»Nåväl, vad hindrar er att älska Kurt?»

»Det, att mitt hjärta lika litet kan fästa mig vid honom,, som hans vid mig.»

Constance gick fram till glasdörrarna, som stodo uppslagna. Jacobo kvarsatt i en emma. En lång tystnad uppstod. Constance bröt den med de orden:

»Nå, herr Lange, huru mår Ali, min forne ridhäst? Jag har icke sett honom göra tjänst.»

»Ali mår förträffligt. Jag försäkrar att jag begagnar honom dagligen, ehuru aldrig då jag besökt Kungsborg.»

»Och varför det?»

»Av fruktan att luften här skulle bekomma honom illa.» Lange gick fram till Constance. »Jag tror på reaktionsta-garna, och därför har jag icke velat blottställa Ali för inflytandet av dem.» Jacobo smålog under det han bifogade: »Under inverkan av mitt föga rörliga och ännu mindre nyckfulla lynne är han spak och sedesam; i er närhet skulle han återfå sina vilda fantasier.»

»I så fall är den häst jag bytte mig till av er icke av någon känslighet, i avseende på återverkan från mig. Han har förblivit sina gamla, goda seder trogen, oaktat jag ganska ofta begagnat honom.»

»Jag sade er ju redan vid bytet, att jag gav er det trogna emot det ostadiga.»

»Icke så alldeles, det bevisar blott, att er häst blivit trogen sina vanor, men däremot lika lätt lyder en annan herre, då min, i glädjen att återse mig, skulle återfå sitt ystra lynne, som han nu förlorat. Låtom oss göra som vid lärorika fabler, en sens moral, ty vi måste medgiva, att ni begagnat bilden av våra hästar alldeles 1 likhet med

fabel-författarne.»»Möjligt, men vilken blir moralen?»

»Denna: att icke alltid den är trogen, som synes vara det, och att den icke alltid är ostadig, som har ett sådant namn om sig. Lugnet och kallblodigheten äro lika litet bevis på beständighet, som rörlighet i lynnet och växling av idéer utvisa känslans flyktighet.» Constance gick ifrån honom.

*

Om aftonen föll ett ymnigt regn. Emot all vana var det icke någon annan främmande på Kungsborg än Ivar och Lange. Man satt i en cirkel och pratade. Stephana vände sig till Ivar med de orden:

»Jag har en begäran till ingenjörn, varuti alla här församlade instämma.»

»Grevinnan äger att befalla.»

»Nåväl, berätta oss huru det kom till att ni under så många år icke sände den minsta underrättelse om er. Det skulle för mig, som så länge vistats i Amerika, vara särdeles intressant att få höra huru ni bröt er bana i frihetens land. Vill ni uppfylla denna vår önskan?»

»Oändligt gärna.»

En stund därefter började Ivarson sin berättelse sålunda:

»Jag embarkerade på briggen Washington den sista november, då den seglade från Göteborg. Vi voro ett betydligt antal passagerare. Resan gick bra och utan något avbrott ända till kusten vid New-Foundland, då helt plötsligt det hemska ropet: 'Eld ombord!' väckte oss om natten. Det gives kanske aldrig några ord som ljuda förfärligare än dessa, och jag vill alldeles förbigå det gräsligt upprörande i de scener, som följde. Sannerligen jag skulle kunna redogöra för huru jag, under denna oreda och förtvivlan kom i en av de slupar, som genast av kaptenen och besättningen utsattes, för att bärga så många som på dem fingo rum. Allt vad jag vet är att fasorna från den natten aldrig skola gå ur mitt minne. Skenet från det brinnande fartyget upplyste vår sorgliga färd. Vi rodde emot kusten, men den häftiga blåsten gjorde att vi drevos åt motsatt håll. Fram emot morgonen fingo vi se en seglare. Vi styrde kurs på den och blevo upptagna ombord. Han skulle till Newyork.

»Efter dessa olyckshändelser, varvid kaptenen ombord på Washington förlorade livet, ankom jag till Amerika! Vidaderton års ålder stod jag nu i en främmande världsdel, ensam och genom olyckan med fartyget berövad både penningar och rekommendationer, obekant med språket och allt omkring mig. Det enda jag ägde var omkring tjugu riksdaler, som jag fann i min västficka. En av mina olyckskamrater, en ung bomullsspinneriarbetare, som hade lyckats rädda ett rekommendationsbrev han hade till en svensk, herr Bolander, tog mig med sig till denne. Jag omtalade mina missöden och fick till svar att han, till följd av åtskilliga handelsaffärer, icke själv kunde uträtta något for mig, men gärna tjänade mig med ett rekommendationsbrev till en fabrikant, herr Sherman, vilken ägde ett större mekaniskt faktori i Newyork. Med denna skrivelse jämte Shermans adresskort i fickan, begav jag mig genast åstad att uppsöka honom. Till herr Sherman överlämnade jag Bolanders rekommendation.. Han genomögnade den och bad mig återkomma om ett par dagar, då jag skulle erhålla svar. Nedslagen lämnade jag honom och gick, åtföljd av den unge bomullsspinnaren, att söka oss logi på ett tyskt emigranthotell. Efter några dagar besökte jag åter herr Sherman för att höra vad jag hos honom ägde att hoppas. Han lämnade mig till och med brev, varuti han rekommenderade mig. Jag tackade för hans möda och begav mig därpå till vår utmärkte landsman John Ericsson, men träffade honom icke. Han var bortrest. Den världsbekante svenske mekanikern var just då som bäst sysselsatt att pröva några förbättringar han gjort i den av honom uppfunna ångpropellern. Detta föranledde åtskilliga resor, som tid efter annan avlägsnade honom från Newyork. Jag måste nu på ett annat sätt skaffa mig något arbete, så framt jag icke ville dö av svält. Även insåg jag tydligt att min okunnighet i landets språk var mig ett stort hinder, och jag föresatte mig att, kosta vad det ville, övervinna detta. Först måste jag likväl skaffa mig arbete. Vid hemkomsten till vårt logi, underrättade mig den unge bomullsspinnaren att han fått plats, samt frågade mig vilka mina planer voro. Jag sade honom då att jag önskade mig arbete, lika mycket vad, blott jag till att börja med kunde uppehålla livet och på lediga stunder lära mig engelska. Han föreslog mig då att vi skulle uppsöka en svensk, som han kände, och vilken han visste skulle vara i Newyork. Kanske kunde han giva

mig något råd. För detta ändamål begåvo vi oss ut, att söka efter hans bostad. Vi hade icke hunnit särdeles långt då vi ibland sorlet av röster uppfångade några svenska ord, 7 C Arbetet adlar mannen II.Min kamrat blickade omkring sig och upptäckte just den vi hade gått att söka. Vi gingo fram till honom. Han visade sig glad att få råka landsmän samt berättade att han såsom skärslipare var anställd på en större saxfabrik, belägen omkring en halv timmes väg från Newyork. Min kamrat frågade om han kunde skaffa mig arbete där. Han lovade att göra sitt bästa för att rekommendera en landsman, varefter vi åtskildes, sedan han bett mig komma till fabriken för att få svar. Dagen därpå infann jag mig därstädes, varest jag utan svårighet blev antagen såsom sax-slipare. Jag hade säkert tagit mig illa ut med mitt nya yrke, om ej min närmaste eranne i verkstaden, en gammal neger, haft den beredvilligheten att giva mig nödig undervisning. Så fortgick en tid, under vilken jag, dels genom läsning om nätterna, dels genom att dagligen höra talas engelska, lärde mig så mycket att jag kunde hjälpa mig fram. Mitt arbete inbringade likväl icke mer än nätt och jämt så mycket som åtgick för dagen, och var för övrigt icke det jag ämnat ägna mig åt. Mitt sinne och min håg stod åt det mekaniska. Också då jag efter ett par månaders arbete en dag i tidningarna fick läsa en annons, varuti man önskade åtskilliga maskinarbetare vid ett nytt mekaniskt faktori i staden Boston, var mitt beslut fattat att resa dit. Jag meddelade min upptäckt åt en italienare, vilken med mig delade mitt rum på hotellet. Han, liksom jag, var i saknad av en passande sysselsättning, varför vi kommo överens att tillsammans begiva oss till det omnämnda faktoriet. Dagen därpå anträdde vi vår färd. Jag hade av den godhjärtade svensken, skärsliparen, fått låna mig respenningar. Efter ett dygns resa ankommo vi till Boston, funno fabriken och fingo där på våra förfrågningar det svaret, att vi först efter ett par veckors tid kunde erhålla arbete. Detta var åter en motgång, emedan vi voro i saknad av medel till vårt uppehälle; i synnerhet var det nedslående för mig, som alldeles icke visste på vad sätt jag under denna tid skulle få det nödtorftiga. Med beklämt hjärta vandrade jag omkring i den för mig främmande staden. Varhelst mitt öga upptäckte en ångskorsten eller jag såg någon rök uppstiga, dit ställde jag mina steg, och efter flera misslyckade försök, påträffade jag slutligen ägaren till en mekanisk verkstad, som gav sig tålamod att åhöra vad jag på bruten engelska sökte göra honom begripligt, nämligen att jag var utan arbete och önskade erhålla sådant. Han behjärtade min nödställda belägenhet och sade att jagdagen därpå kunde infinna mig på verkstaden, så skulle jag erhålla arbete hos honom. Övermåttan glad infann jag mig tidigt följande morgon, för att äntligen få min längtan efter verksamhet tillfredsställd. Efter denna dag syntes mitt liv antaga en ljusare gestalt.

»Sålunda förgick ett par år, under vilka jag icke talat ett ord svenska eller varit i någon gemenskap med landsmän. Jag hade haft tillfälle att göra bekantskap med flera amerikanare och av dem lärt, att även den obetydligaste arbetare bör söka odla sitt förstånd och bilda sin själ.

»Jag hade nu vunnit fotfäste på den bana, dit min håg alltid stått. Genom träget arbete gick det hastigt framåt. Men en ny motgång skulle åter för en tid verka störande på en snabb fortkomst i mitt yrke. Min principal, som för mycket utvidgat sin fabrik, blev tvungen att göra konkurs, och fabriken stängdes tills vidare. Åter stod jag utan arbete. En dag, under det jag var utan sysselsättning, begav jag mig utom staden och befann mig snart framför Massa-chussetts hospital för vansinniga. Till utseendet liknande ett slott, uppfört i götisk stil, med fyra flyglar, en åt varje väderstreck samt vakttorn och höga murar, över vilka framskymtade träd, tillhörande trädgårdarna och promenadplatserna. — Försjunken i betraktelser över den nattsvarta sidan av mänskligt elände, reflekterade jag över vad som blivit gjort till förmildrande och botande därav. Amerika påstod man hade gjort så mycket, att dess folk ensamt däruti bevisat en vacker och sann moralisk sida av sin karaktär.

»Utan att själv veta huru, befann jag mig på förgården till hospitalet. Jag anmälde mig som resande och bad att få bese det inre av byggnaden, vilket även beviljades mig. I mottagningsrummet fann jag överläkaren, vilken på det mest förekommande sätt erbjöd sig att ledsaga mig, ifall jag ville taga inrättningen och de sjuka i närmare ögonsikte. Jag tackade och följde honom.

»Här funnos omkring fyrahundra sinnessvaga av bägge könen och av alla åldrar, klassificerade inom vissa delar av byggnaden. Allt utvisade en bekvämlighet, snygghet och ordning, sådant man endast får se i detta progressiva land. Värme och matlagning skedde med ångmaskin. Där fanns en teater, där de mindre vansinniga med särdeles ordning och vana utförde sina roller i lättfattliga komedier, vilka gåvos till de övrigas stora förlustelse. Även

danssalong, kägelbana samt läs- och musikrum funnos o. s. v.»Ingenjören, som ägde uppsikt över maskinerna samt gas-och vattenapparaterna, hade insjuknat, utan hopp om snar förbättring, varöver läkaren djupt beklagade sig, enär ingen för ögonblicket fanns, som kunde intaga den saknades ställe. Som jag visste mig vara vuxen ansvaret av en dylik plats, rekommenderade jag mig. Efter att ha samtalat en stund, antog överläkaren mitt anbud, och redan den följande dagen intog jag min plats och var sålunda, utan vidare omständigheter, satt på ett dårhus, där jag under tre månaders tid tillbragte ett dystert liv. Dag och natt gjorde jag mina vaktronder genom de hemska salarna, för att tillse att allt var i behörigt skick.

»Det var här jag med fullt allvar fördjupade mig i mekaniska funderingar och sökte giva form åt mina dunkla, outredda idéer. Jag förskaffade mig tekniska böcker, och för att glömma allt det sorgliga, som omgav mig, studerade jag ivrigt i mitt fack, varuti jag ägde praktiska, men icke teoretiska kunskaper. — Efter ett halvt år tog jag avsked från min befattning, vars lönevillkor varit så fördelaktiga att jag lyckats göra några besparingar. Mitt beslut var fattat, jag skulle återvända till Newyork och där uppsöka kapten Ericsson samt giva honom del av mina mekaniska drömmar. Fanns det något i dem som dugde, var han den rätte att upplysa mig därom. Jag återkom till Newyork med helt andra förhoppningar än jag vågade hysa, då jag begav mig till Boston.

»Ett par dagar efter min ankomst hit, besökte jag kapten Ericsson. — Jag skall aldrig glömma den känsla av national-stolthet, som fyllde mitt bröst, då jag insläpptes till denne utmärkte och snillrike man, vilken gjort så stor heder åt sitt fosterland. Han emottog mig med denna flärdlösa vänlighet, som gör att man ännu mer beundrar hans snille. Efter ett tämligen långt samtal klappade han mig på axeln och sade:

»’Ni har en vacker bana framför er, om ni behåller samma intresse för det yrke ni omfattat/

»Tre dagar därefter arbetade jag hos honom och kvar-stannade där över tre år, då jag, enligt hans råd for över till England, för att genast försälja mitt patent. Jag erhöll en ganska fördelaktig plats i London.

»Därifrån skrev jag till herr Lange. Han svarade med att erbjuda mig verkmästareplatsen på Åkersnäs. Som min längtan stod till fädernejorden, antog jag tillbudet med glädje och återvände hit.»»Men varför lät ni aldrig höra av er förr?» frågade Stephana.

»Först då jag, utblottad på allt, kom till Amerika, ville jag icke skriva. Ett brev hade då fått anstrykning av tig-geri. Jag hade fast beslutat att själv bryta mig en väg, utan hjälp av andra. Skulle detta icke lyckas, så önskade jag att vara död för dem, som visat mig godhet. Sedan tänkte jag, att det kanske vore bäst att icke göra sig påmind, efter jag förorsakat så många ledsamheter, och slutligen ville jag genom mitt arbete fullkomligt göra mig värd den godhet jag rönt och den aktning jag såsom duglig arbetare borde kunna göra mig förtjänt av.»

»Ni är ganska stolt.»

»Fru grevinna, om jag är det, så tro icke att det är över mig själv, utan över dem, som lärt mig arbetets ära.»

*

Constances lynne blev för varje dag, som förde henne närmare Olgas bröllop, dystrare och dystrare. Ofta tyckte hon att det var som om hon skulle bereda sig på att undergå något rysligt straff, och ibland brukade hon säga åt Olga:

»Jag tror att jag aldrig skall få styrka att överleva det ögonblick, då prästen säger amen över dig och Evert.»

Olga svarade då skrattande:

»Min egen Constance, betrakta mig, ser jag verkligen ut som en olycklig brud?» Och då Constance måste medgiva att Olga icke hade ett sådant utseende, återtog denna: »Nå, varför då sörja! Tro mig, när jag får Evert om hand, skall han nog bliva en helt annan människa.»

En afton, några dagar före bröllopet, när Jacobo kom till Kungsborg, höll Olga på att läsa upp ett poem, som hon skrivit över bröllopsbrådskan, och vilket genom sin humor väckte mycken munterhet. Constance var icke i salongen. Jacobo skrattade även rätt hjärtligt åt detsamma. Olga var alldeles ofantligt upprymd och var, där hon

svävade av och an i salongen, den överdådiga glädjen. Evert syntes också ganska munter. Under ett skämt med Olga hade han fattat henne om livet och valsade omkring i salongen. Just i detta ögonblick inträdde Constance. Hennes ansikte bar spår av utgjutna tårar, och vid åsynen av Evert och Olga i full dans, lägrade sig ännu ett moln av sorg över hennes drag; och det var endast med störstamöda hon kunde tillbakahålla tårarna. Den allmänna uppmärksamheten var riktad på de förlovade, så att ingen gav akt uppå Constance. Hon gick också helt obemärkt snett över salongen och in i det lilla kabinettet, för att slippa se Olga så där omsluten av Everts armar. Constance hade knappt inträtt i rummet, förrän Jacobo stod i dörren. Han gick fram och tog plats på en stol bredvid soffan där hon satt.

»Fröken Constance», sade han med ovanligt mild röst, »varför så sorgen? Ert förgråtna ansikte gör ett plågsamt intryck på er syster. Göm er sorg, så att den icke för-dystrar hennes glädje.»

»Herr Lange, huru är det möjligt för mig att utan förtvivlan emotse denna förening?»

»Förtvivlan, detta är en känsla vi icke äga rätt att överlämna oss åt. Skulle ni verkligen icke äga styrka att inom ert eget bröst gömma de farhågor, som nu plåga er?»

»Min egen olycka skulle jag bära bättre; men medvetandet, att Olga skall gå en mörk framtid till mötes, nedslår mig alldeles.» Constance lutade huvudet i handen.

»Olyckan är relativ; det, som kan synas er såsom en sådan, kan för er syster vara motsatsen. För övrigt, när hon älskar Axelhjelm, är det hennes sällhet att bliva hans maka; och man må säga vad man vill, så är kärleken ändå den enda förnuftiga dårskap i vår oförnuftiga värld.»

»Ni söker trösta mig.»

»Alldeles icke, jag önskar blott en gång få se er äga mera förmåga att bära vad ni ej kan förändra. Det är hos människan det stora, att med själsstyrka emotse även den sorgligaste framtid. Våra egna sorger böra icke få bortskrämma andras glädje.»

»Jag är verkligen mycket svag.» Hon räckte honom handen med en tacksam blick.

Jacobo slöt den mellan sina med de orden:

»Och nu skall ni bjuda till att på ert ansikte sätt en leende mask.»

»Ja!» Constance reste sig upp och försökte småle. »Men jag är ännu så obekant med konsten att ljuga en fröjd, som är främmande för mitt hjärta, att jag kanske icke rätt bra skall lyckas. Dock, tiden skall väl lära mig även det.»

»En tänkare säger: Orden äro till endast för att dölja tankarna. Jag skulle vilja tillägga: Vårt ansikte bör vara en mask, bakom vilken vi dölja våra djupare känslor.»»Herr Lange, kan ni verkligen gilla denna moraliska maskerad?» frågade Constance.

»Där den behövs, och, tyvärr, är detta stundligen. Jag anser i allmänhet för en svaghet att låta hela världen läsa i vårt inre. Huru många förstå hjärtats rikedom? Högst få. För dem, som icke begripa den, blir det ett profanerande av det heligaste vi äga, då vi lämna det till pris för deras blickar. Sorgen är i synnerhet något vi böra djupt och sorgfälligt begrava inom oss.»

»Vad har ni erfarit av sorg?» sade Constance med låg röst.

»Tror ni att jag varit fri från lidanden, därför att jag dolt dem bakom ett oåtkomligt lugn?» svarade Jacobo allvarligt. »Där kommer er syster», tilläde han, »se hur glad hon ser ut.»

»Just denna glädje förefaller mig obegriplig.»

»Därför att kärleken för er är en olöst gåta.»

*

Äntligen hade man kommit till dagen före bröllopet. Det var en ovanligt vacker och varm septembersöndag. Olga hade vägrat att följa de andra i kyrkan; hon förklarade på sitt egna, bestämda sätt, att hon den dagen ville fullkomligt rå om sig själv. Också hade man efter denna uttalade önskan lämnat henne i fred och begivit sig till Guds hus.

Olga hade redan helt tidigt på morgonen rest över till Sturesjö, där hon bland betjäningen utdelade åtskilliga små skänker. Därefter hade hon farit omkring till sina skydds-lingar, vilka alla erhöllo något minne av henne. Sist stannade droskan vid Jannes mors stuga. När hon steg ur där, fick kusken tillsägelse att köra hem. I stället för att gå in i stugan gick hon fram till den ett stycke därifrån välbekanta busken. Olga satte sig där och lutade huvudet emot sina hopknäppta händer, vilka snart voro alldeles våta av tårar. Länge, länge förblev hon så, slutligen reste hon sig upp, kastade en varm och innerlig blick mot höjden samt tog vägen till stugan. Då hon lade handen på klinkan, viskade hon upprörd:

»Om mitt hopp skulle bedraga mig. O, det vore bittert!» Nu öppnade hon dörren och trädde in. I stugan satt Ivar.

»Jag har tillåtit mig en djärvhet, den fröken kanske skall få svårt att ursäkta», sade han. »Jag har nämligen väntat er här. Det förefaller mig, som om jag måste tala vid er, innan vi för alltid skiljas.»»Varför säger ingenjören för alltid?» frågade Olga med en viss osäkerhet i rösten.

»Ni gifter er. — Gifter er av kärlek och skall bliva lycklig.»

»Jag hoppas det.»

»Nåväl, vi äro då också skilda.»

Olga satte sig vid fönstret. Ivar blev stående ett stycke därifrån. Han fortfor:

»När en människa, som hela livet haft en hemlighet på hjärtat, är färdig att dö, erfar hon ett oemotståndligt behov av att få anförtro den åt en vän. Samma känsla erfar jag i detta ögonblick. Jag minnes ej så långt tillbaka då jag ej älskade er. Se där min hemlighet! Er bild har sammansmält med alla mina drömmar. Ni var stjärnan, som vägledde mig. Redan såsom gosse, då jag arbetade i smedjan, drömde jag att mitt arbete skulle föra mig till oberoende och lycka, samt att jag en dag skulle bliva er like. För att nå detta mål, strävade jag som en slav, oaktat ert förakt hade uppväckt min harm. Jag måste framåt, för att en dag stå i jämnbredd med er. Jag återkom hit, jag sammanträffade med er. Jag undflydde er person, men jag återsåg er dock oupphörligt, för att låta en hägrande villa bedåra mig. Fröken Olga, vilka vansinniga drömmar har icke denna kärlek alstrat, och nu — nu skola de skövlas och tillintetgöras. De skola jordas, och med dem även mina friska förhoppningar. Förtjänte verkligen han, denne man, er kärlek? En kärlek — för vilken jag ända ifrån barnaåren arbetat.» Han tog ett par steg emot Olga. »Det var ett helgerån, då ni ryckte ifrån mig tron på framtiden. Jag hade förtjänat att få behålla den.» Han tystnade.

Olga förblev ett ögonblick orörlig, därpå reste hon sig, sägande med upprörd röst:

»Herr ingenjör, glöm icke att det är till en annans brud ni talar! En gång handlade jag illa emot er; men jag var då ett oförståndigt barn. Nu har ni handlat orätt emot mig med denna förklaring. Ni är likväl en man, medveten av vad som är rätt eller orätt. En gång räddade ni mitt liv, nu har ni däremot gjort mig ett ont, som fullt ut uppväger

detta. Vi äro således kvitt — och kunna skiljas. Mitt av-

skedsord till er är — arbeta! Tänk att varje framgång ni vinner, är en glädje för Olga. Farväl!»

I Olgas väsen låg en så enkel och sann värdighet, att

Ivar vördnadsfullt tryckte hennes hand till sina läppar, viskande:»Hav tack, min levnads goda ängel. Hädanefter är arbetet den tysta och vänliga tröstare ni lämnat mig. — Måtte Gud aldrig föra våra vägar tillsammans!» tilläde han smärtsamt och lämnade stugan.

»Ja, måtte Gud aldrig föra honom i min väg», suckade Olga, under det tårarna störtade utför kinderna.

*

Dagen därpå firades med pomp och ståt Olgas bröllop. Bruden var blek och obeskrivligt täck; brudgummen vacker och älskvärd; brudens syster lugn och allvarlig.

Huru mycket deras yttre motsvarade vad de verkligen kände och tänkte, lämna vi därhän. De hade med omsorg maskerat sig.

För gästerna var det en präktig fest, som var ovanligt animerad, och en var mindes länge huru roligt man haft på Olgas präktiga bröllop. Man beklagade blott, att de nygifta redan ett par dagar därefter skulle lämna orten, och sålunda beröva ungdomen alla de förlustelser, som eljest hade följt.

Det hade varit en förfärlig stund för Constance, då hon i mors ställe skulle sätta kronan på Olga; men när hon mötte hennes lugna och vänliga blick, tänkte hon på Langes ord och behärskade sin rörelse. Hon kysste Olga på pannan och viskade:

»Gud välsigne dig, min älskling!»

»Tack», hade Olga sagt och lindat sin arm om systern. En lång stund hade hon stått så med ansiktet gömt emot Constances bröst. När hon åter såg upp, voro hennes drag lugna.

Constance hade tyckt, att det var liksom en skarp dolk vridits omkring i hennes hjärta, när prästen sade amen över brudparet. Då hon i detsamma mötte Everts mörka och hotande blick ryste hon av fruktan för Olgas framtid.

*

Morgon före Olgas avresa, kom hon in till Constance. Det barnsliga, yra och glättiga var försvunnet från hennes drag, och man kunde se, att hennes tankar voro fästa på något rätt allvarligt.

»Älskade Constance, i dag kommer jag visst att mycket bedröva dig; men du skall bjuda till att höra med lugn.Vad jag har att säga innebär din, min och Everts frid», sade Olga och fattade systerns hand, den hon slöt i sin.

»Ack, nog vet du att allt vad jag kan, det vill och skall jag göra för dig», svarade Constance och försökte synas lugn.

»Vi skola resa i morgon», började Olga, »men, Constance, om du håller mig kär, så följ oss icke till huvudstaden, utan kvarstanna här ...»

»Olga, vad säger du!» utropade Constance. »Skall jag lämna dig så där allena i hans händer? Omöjligt.»

»Du måste, jag fordrar det.»

»Betänk då omöjligheten för mig att kunna leva här, så långt skild från dig, med den gnagande och förfärliga tanken att du är olycklig, och att jag icke är vid din sida för att trösta och bistå dig.»

»Vill du hellre vara vid min sida för att bereda min olycka? — Constance, din närvaro, din blotta närhet vore i högsta grad olycksbringande för mig. — Evert vill på dig utkräva hämnd för allt vad han anser sig genom dig ha lidit; detta Constance, har du själv sagt mig. Om så är, inser du väl, att han skall göra allt för att plåga dig, eller uppväcka din oro och fruktan i avseende på mig, ifall din åsyn påminner honom om hans förbittring. Varje föremål, som uppväcker hans svartsjuka på dig, blir en orsak till obehag för mig. Med få ord: du skulle, genom ditt vistande i huvudstaden, endast framkalla en serie av uppträden, vilka alla skulle återverka på mitt husliga liv och förvandla mitt äktenskap till en livslång tortyr. Stannar du däremot här och vi leva skilda genom flera mils avstånd, skall Evert icke äga dessa oupphörliga eggelser på sina sämre känslor, utan få tillfälle att fästa sig vid mig, och söka sin lycka där den står att finna.»

Constance hade tigande och orörlig lyssnat till Olgas ord. De inneburo så mycken sanning och voro så överensstämmande med vad Constances eget förnuft sade henne, att hon måste giva dem rätt, huru än känslan reste sig upp däremot. Också måste hon slutligen, efter några invändningar, samtycka till vad Olga fordrade.

Hon tillstod inom sig själv, att det absolut vore orätt att följa dem, då hon visste med vilka avsikter Evert gift sig och vilka hans känslor voro för henne. Hon hade ju under hela denna tid före bröllopet sett vilken skadeglädje han visat, då hon var nedtryckt av sorg och oro. Hon måste således underkasta sig det bittra offret att se Olgaavlägsna sig med denne så djupt föraktade och avskydde man.

Sedan Olga lyckats lugna Constance, gick hon tillbaka in till sig.

*

I det lilla förmaket, som låg utanför de unga makarnas sängkammare, fann hon sin man. Han låg utsträckt i en soffa och rökte. Klacken av den ena foten slog han emot soffkanten. Everts hela utseende bar vittne om en inre otålighet, vilken han vid Olgas inträdande hade mycket svårt att tillbakahålla. Med en ton, den han bjöd till att göra så luen som möjligt, sade han:

»Det var en fasligt lång överläggning med din syster, min bästa Olga. Jag trodde den aldrig skulle taga slut.»

»Min vän, det är naturligt att Constance och jag skola hava mycket att säga varandra, nu när vi skola skiljas.» Olga lade stark tonvikt vid det sista ordet.

»Skiljas, vad är det för prat. Constance skall ju följa med. Jag har skriftligen givit order om iordningställandet av ett par rum i vår våning för hennes räkning. Du ser därav huru mån jag är om din trevnad. Jag önskar att du skall hava det så angenämt som möjligt i ditt nya hem.»

»Tro mig, jag vet fullkomligt riktigt uppskatta detta drag av omsorg för min trevnad», sade Olga med bitterhet, »men som våra begrepp i detta avseende äro alldeles skilda, så har jag just nu övertalat Constance att icke komma med till Stockholm.»

Evert sprang upp, alldeles mörkröd av harm, utropande:

»Olga, du hur vågat detta?»

»Ja visst! Varför skulle jag icke våga? För vem behöver jag frukta? Du hade ju endast min lycka och trevnad till mål, då du ville att Constance skulle följa oss.»

»Det är trolöst, att så svika mig.» Han gick ett varv i rummet. »Du lovade likväl att övertala Constance att vistas hos oss.»

»Ja, i fall hon skulle resa till huvudstaden, men nu stannar hon här.»

»Jag skall nog veta tvinga henne att fara till Stockholm.» Everts steg blevo allt hastigare och han kastade på Olga de mest ursinniga blickar. Hon blev fullkomligt lugn.

»Det vore fåfängt, emedan jag av Constance tagit detlöftet, att hon icke skall hälsa på mig, förr än jag ber henne därom.»

Evert stannade framför Olga, sägande med dämpad röst:

»Kan jag få lov och veta vartill detta spel och dessa intriger tjäna? Är det din svartsjuka på Constance, som framkallat dem?»

»Jag svartsjuk? Evert, du tänker icke på vad du säger. För att vara det, måste jag älska dig, och detta vet du att jag icke gör. Det är blott ni män, som kunna vara svartsjuka utan kärlek. Hos er spelar egenkärleken huvudrollen i allt.»

Evert svängde sig om på klacken. Ett gemensamt drag hos män som kvinnor är, att de harmas över att icke vara älskade, även då de själva icke älska. De äro i detta fall löjliga i sina fordringar. En äkta man, som icke bryr sig om sin hustru, som till och med bedrager henne, fordrar likväl att hustrun skall avguda honom, och ifall hon icke gör detta, anser han henne för en av sina plikter förgäten varelse. Något dylikt tänkte vår Evert, som i detta avseende alldeles icke var klokare än andra karlar. Också yttrade han:

»Den där förklaringen borde du haft nog pliktkänsla att icke göra mig.»

»Och varför? Du vet att jag talar sanning, efter jag sade dig detta, när du begärde min hand.»

»Må vara, en hustru bör ändå hava nog försyn att icke uttala något sådant. Hon förnedrar alltid sig själv därmed.» Evert tyckte att han uttryckte sig i högsta grad moraliskt.

»Kära Evert, icke lönar det mödan att vi leka maskerad med varandra, då vi äro emellan fyra ögon. Att jag såsom en hederlig kvinna icke ämnar svika mina plikter emot dig, det kan du vara fullt förvissad om. Detta är också allt du av mig kan begära.»

»Oändligt förbunden, men kanske du nu vill upplysa mig vad ditt spel med Constance betyder?»

»Jag har icke spelat, jag har blott velat undanrödja för dig att behöva göra det. Aldrig, förstår du, aldrig skall jag tillåta att du begagnar mig såsom ett medel att plåga Constance. Ingen makt i världen skall förmå mig att i detta fall tjäna dina intressen. Huru olycklig jag än må bliva, vilka lidanden jag än skall komma att genomleva, så skall Constance aldrig få del därav eller bevittna dem. Inför henne är och förblir jag alltid en lycklig kvinna. Ochnu, Evert, önskar jag att vi lämna detta ämne. I morgon klockan sju äro hästarna beställda. Giv mig nu din arm, så gå vi ned; frukostklockan har ringt för längesedan.»

Under frukosten frågade sig Evert flera gånger, om denna Olga han nu hade framför sig, var samma ohejdade barn, han sett växa upp, vilket tycktes sakna all förmåga att bära lidandet och motgångarna. Om hon var samma lättrörda flicka, som grät vid åsynen av en kattunges död, och som blivit otröstlig av den smärta ett getingsstyng förorsakade henne.

Evert hade på denna förmenta ömtålighet i Olgas lynne byggt hela sin hämndplan. Han hade ansett henne oförmögen att bära det dagliga och stundliga gnatet av en man, som icke tålde henne. Hon skulle vid alla de styng, han ämnade henne, ovillkorligen utbrista i klagan, och denna klagan skulle hon utgjuta för Constance. Hennes sorger och tårar skulle bliva en gnagande förebråelse för systern, som måste anse sig för deras upphov. På svagheten och vekheten i Olgas karaktär hade Evert byggt så mycket, att han erfor verklig oro vid tanken att han möjligen begått ett misstag.

Ett stort, ett ofantligt misstag, hade den sluge Evert verkligen begått. Olga hörde till dessa, av naturen lyckliga, vilka det icke är så särdeles lätt att göra olyckliga. Hon hade därtill en alltför spänstig karaktär och ett alltför kärnfriskt hjärta, vilket sammanlagt gjorde, att hon icke lät motgångar och sorger trycka på sinnet, utan även i de mörkaste stunder skulle uppsöka någon ljusstråle att fästa tankar och förhoppningar vid. — Det bittraste öde skulle hon utan en suck kunna fördraga, om hon visste sig därmed på något sätt befrämja en annans lycka. Begåvad med en ovanligt stark själ, saknade hon allt behov att tala om sina smärtor. Hon behöll dem för sig själv. Hon respekterade allt för mycket sina vänners lugn, att med sina lidanden oroa dem. Således var hon alldeles icke den, som skulle tjäna Everts intressen. Hon var likväl allt för obekant med människans lägre passioner att kunna förutse eller ens beräkna de medel, denne man i sin gäckade förväntan skulle använda för att tvinga henne till vad han ville.

Följande morgon avreste de unga makarna. Romarhjärta och alla på Kungsborg följde dem ett stycke på väg. När slutligen avskedets stund kom, visade Olga en hög grad av självbehärskning, ty ehuru varje fiber i hennes själ darrade av smärta att behöva skiljas ifrån dem hon höll såkära, som Stephana och Constance, bibehöll hon likväl ett lugn, som var Constance omöjligt att ådagalägga.

Äntligen, efter alla dessa förnyade omfamningar, som vid avsked äro så pinsamma, slet sig Olga slutligen ur Constances armar och sprang upp i resvagnen. Icke ett ord hade blivit växlat emellan Constance och Evert, han hade endast vid avskedet yttrat:

»Jag hoppas att vi snart skola återse varandra», varefter han genast avlägsnade sig.

Tvenne dagar därefter flyttade Constance till Sturesjö.

*

Ett år hade Olga varit gift. Ett år hade hon levat skild från alla dem hon älskade. Hon hade tillbringat vintern i huvudstaden och sommaren vid en badort. Evert förde vad man kallar ett elegant hus. Han var besläktad med flera av de förnämsta familjerna, likaså Olga. Deras umgängeskrets blev därigenom ganska stor och deras levnadssätt på intet vis motsvarande deras tillgångar.

I det ekonomiska blandade Olga sig aldrig och gjorde således icke heller några anmärkningar över det liv de förde. Hon lät Evert helt och hållet göra som han ville, utan att ens tillåta sig den minsta häntydning. — Hade Olga haft den avlägsnaste aning om vart detta slöseri skulle leda, hade hon icke så obetänksamt överlåtit allt åt Everts görande och låtande; utan hon hade för sig behållit räntan på de 150,000 riksdaler, som Constance förvägrat Evert att uppbära. Nu överlämnade hon honom allt, utan tanke på framtiden eller att deras tillgångar kunde taga slut.

I deras yttre förhållande visade Evert sig alltid älskvärd och angenäm då främmande sågo dem; men däremot fanns det ingen grovhet han ej tillät sig i hemmet. Olgas visade avsky för grova ord blev snart ett skäl till deras begagnande, då ingen hörde dem, annat än domestikerna. Allt detta gjorde, att Olga, som i hemmet endast såg mannens dåliga sidor, fick något kallt i sitt sätt emot honom även inför andra, då han däremot var idel uppmärksamhet. Nog av, efter ett års äktenskap var Olga föremål för många anmärkningar inom den societé hon levde. Man fann henne kall och otillgänglig emot mannen, i synnerhet som Evert var vacker och i följd därav alla damers favorit. Visserligen viskades ibland Everts betjäning att friherrinnan icke var lycklig, att baron alldeles icke var något helgon, utanrätt stygg emot henne, men detta var småsaker, dem Evert icke fäste avseende vid, när han visste därom.

Olga hade medfört ifrån Sturesjö en ung flicka, som varit hennes kammarjungfru under det senare året hon var ogift. Flickan behagade Olga, och just därför hade Evert sagt att hon skulle flytta. En dag kort innan hon lämnade sin tjänst, hade hon, under det Olga klädde sig, börjat tala om baronen, och ämnade just meddela friherrinnan åtskilligt om hans levnadssätt, som hon ansåg sig böra giva sin matmor kunskap om, men Olga avbröt henne tvärt och förklarade att hon ingenting ville höra. Ingen visste bättre än Olga, vilket liv Evert förde, emedan han stundom gjorde sig en ära av att upplysa henne därom.

Olgas äktenskap hade således varit en fortsatt kedja av husligt förtryck. Hon kände likväl tydligt, att det endast var inledningen till vad som komma skulle; men hon sökte det oaktat att uppleta några ljuspunkter för sitt liv. Det bittraste av allt var då hon, dag efter dag, dömdes att upptäcka nya dåliga egenskaper hos sin man. Det var ett sorgligt läroår. Hon hade visserligen under sin förlovning ansett Evert för en slav under häftiga och tygellösa passioner, men alldeles oförmögen till någon kall elakhet eller verkligt låg handling. Hans uppförande emot Ivar och Constance hade hon förklarat såsom en följd av avund och svartsjuka, och hon hade trott, att när han avlägsnades ifrån de föremål, som uppretade dessa känslor, skulle han bliva en helt annan människa och hans bättre känslor träda i verksamhet. Nu hade alla dessa illusioner blåst bort, och hon hade framför sig endast en hjärtlös egoist, i stånd till vilken dålighet som helst, när hans intressen det krävde.

Det var något över året, som Olga varit gift, då hon en morgon erhöll ett brev från Constance, däruti denna sade sig, genom Olgas f. d. kammarjungfru, fått veta att hennes äktenskap allaredan var i högsta grad olyckligt. Med ömhet besvor hon Olga att vara uppriktig och säga henne sanningen i vad som rörde hennes och Everts förhållande. Brevet slöts sålunda:

----------»Allt vad jag hört har förjagat friden ur min

själ, och du skall själv inse, huru gagnlöst det vore av dig att fordra, det jag längre skulle vara skild ifrån dig. Tusen gånger har jag känt mig frestad att bryta mitt löfte och helt plötsligt infinna mig i Stockholm, för att själv övertyga mig om sanningen av vad din tjänarinna sagt. Olga, jag lovar dig att genast återvända, låt mig blott få återsedig och på nära håll granska ditt husliga liv. Du vet icke vilka kval denna berättelse framkallat i mitt inre, och huru jag med ångest sökt i dina brev efter ett ord eller ett uttryck, som skulle bekräfta eller motsäga den; men

du talar nästan aldrig om dig själv och nämner högst sällan din man. Du skämtar och reflekterar över allt annat. Vad skall jag tro?»--------

Olga erfor en verklig fasa vid tanken att Constance skulle komma och bevittna det sätt varpå Evert behandlade henne i hemmet. Till vad pris som helst måste detta avböjas. Just som Olga höll på att övertänka huru hon på bästa sätt skulle lyckas lugna Constance, öppnades dörren och Evert inträdde. De båda makarna hade icke träffats förut på dagen. Aftonen förut hade Evert haft spelherrar, då det druckits ansenligt.

»Vad var det för ett upptåg av dig, att icke i egenskap av värdinna vara närvarande vid supén i går afton?» frågade han i vresig ton och slängde sig ned i soffan, kastande benen upp på ena sidokarmen.

»Herrarna voro så upprymda», svarade Olga, »och samtalet hade antagit en så självsvåldig ton, att jag ansåg mot min värdighet att göra les honneurs för dylika gäster.»

»Jaså, du ansåg det vara under din värdighet.» Evert hånskrattade. »Jag skall eljest underrätta frun, att när jag har främmande, vill jag alldeles icke att de för dina nycker skola försummas. De samtal jag deltager uti, behöver du icke finna dig sårad av.»

Olga teg. Hon kände Everts lynne och visste att han dagen efter sådana där aftnar var vid ett retligt sinnelag och sökte alla möjliga anledningar att förolämpa henne.

»Nå, varför svarar du icke? Hörde du ej vad jag sade? Är det din avsikt att nu igen ställa till uppträde?» skrek Evert.

»Vad vill du jag skall svara på dylika orimligheter. Du är i dag vid så dåligt lynne, att...»

»Att jag vill bliva åtlydd», dundrade Evert. »Ja, det kan du vara säker uppå. Jag är trött vid ditt krångel, och har just kommit hit för att säga dig, att tiden lär vara inne för dig att ändra uppförande. Du tror kanske att jag allt fortfarande ämnar spela narr och din ödmjuka tjänare, men det blir icke av. Jag...»

Här avbröt han sig tvärt. Ögonen föllo på brevet, som kvarlåg på bordet. Olga hade glömt att lägga undan det vid hans inträde. Evert reste sig häftigt och sträckte uthanden efter brevet, en rörelse, som även av Olga utför-

des, men Evert hade förekommit henne och höll det nu i sin hand.

»Från vem är detta, efter du är rädd att jag skall läsa det?» frågade han med hånfull ton. »En så dygdig och

pliktälskande hustru, som du, har väl icke några hemlig-

heter för sin man. Du tillåter väl att jag läser?»

»Det gör jag icke. Brevet är, såsom du av stilen kan se, från Constance.» Olga sträckte sig efter det.

»Jaså, från din syster.» Evert vek långsamt upp brevet. »Då torde du vara så god och ursäkta om det intresserar mig att taga kännedom 0111 vad den stolta damen har att säga. Det är väl något rätt uppbyggligt kan jag tro.»

Olga, som gjort till regel att aldrig inlåta sig i några onyttiga strider med en man, för vars grovheter hon icke frivilligt utsatte sig, förblev tyst och orörlig.

Everts ansikte återgav under läsningen hån och triumf. Han sammanvek brevet och lade det tillbaka med de orden:

»Ah ha! Vi hava således kommit därhän att hon önskar förvissa sig om din lycka. Nå ja, det är ju rätt vackert.» Han tystnade och en lång paus uppstod. Olga kände sig icke hågad att avbryta den. Hon visste att de endast skulle komma att säga varandra obehagliga saker.

»Nå, bästa Olga», började Evert, »din syster längtar efter dig. Det har väl rört ditt hjärta, så att du ber henne komma hit. Vad ämnar du svara?» Evert vred på huvudet och kastade en blick på Olga för att se vad ansiktsuttryck hon hade.

»Jag tänker svara Constance, att hon kan vara fulkomligt lugn med avseende på mig, och att hon icke skall resa

hit.» Olga talade lugnt.

»Men ett dylikt svar är rakt i strid med min önskan. Jag har beslutit att Constance skall komma hit.»

»Men jag har beslutit motsatsen», svarade Olga bestämt.

»Och skälet, om jag får fråga?»

»Att jag icke vill, det Constance skall utsättas för obehaget att se huru du behandlar din hustru. Henne skulle det såra, då det icke på mig har denna verkan. För att din elakhet skulle kunna smärta mig, vore det av nöden att jag ännu ägde kvar något av den goda tanke jag haft om dig.»

Evert ämnade svara, men en knackning på dörren angav att betjäningen hade något att säga.

»Stig in!» ropade han.

8 C Arbetet adlar mannen II.Betjänten öppnade dörren och sade:

»Grevinnan Romarhjärta söker friherrinnan.»

»Tant Stephana!» utropade Olga och flög förbi Evert ut i salongen.

»Anamma», mumlade Evert, kastande en blick i spegeln, ordnande sitt hår och sina anletsdrag för att med ett behagligt leende kunna hälsa grevinnan.

I salongen fann han icke allenast grevinnan utan även greven, och till icke lite harm för honom fick han veta, att de möjligen kunde komma att stanna över vintern i Stockholm, ifall läkarna ansåge det nödigt, emedan Stephana var upprest till huvudstaden för att rådfråga dem.

Det var ett streck i Everts räkningar. Han varken kunde eller fann det klokt, att under Romarhjärtas därvaro, förmå Constance att komma till Stockholm. Också önskade han i sitt hjärtas djup att Romarhjärtas varit där pepparn växer.

Olga åter kände sig lycklig av att få återse någon av dem hon älskade och älskades utav.

Även till Kungsborg hade kammarjungfruns utsago om Olgas olyckliga äktenskap kommit, så att Stephana med en forskande blick betraktade henne, sedan de första hälsningarna voro utbytta. På den unga kvinnas drag lästes likväl icke något av de lidanden, hon erfarit; och Stephana kände sig betydligt lugnad då hon lämnade henne efter deras första sammanträffande. När Evert och Olga åter voro allena, yttrade han i en ovanligt vänlig ton:

»Nå, bästa Olga, det var ju roligt att du fick återse Romarhjärtas?»

Olga blickade helt överraskad på honom.

»Ja», var allt vad hon svarade. Hon hade för liten aktning för Evert, att någonsin med honom tala om vad som gladde eller bedrövade henne.

»När skriver du till Constance?» återtog han.

»Troligen i dag.»

»Hälsa henne.» Evert nickade åt Olga och lämnade rummet.

Samma dag skrevo Olga och Stephana till Constance. Den senare försäkrade henne att Olgas yttre icke i minsta mån bestyrkte ryktet att hon var olycklig, utan att Olga syntes glad och nöjd, och Olga själv skämtade över Constances farhågor och bad henne vara lugn, med avseende på hennes lycka.

Olga tillbringade hela aftonen med Stephana, och manpratade om nytt och gammalt. Olga kände sig lika så lycklig under dessa timmar, som hon på morgonen känt sig olycklig.

*

När Olga kom hem ifrån Romarhjärtas, sade hennes kammarjungfru :

»Baronen har tillsagt att han önskade tala vid friherrinnan.»

Olga gick in till sin man. Han promenerade av och an på golvet. Då han fick se henne, kom han Olga till mötes, sägande nästan artigt:

»Ursäkta att jag så sent besvärar dig; men jag har något angeläget att säga. Ämnet är tråkigt, det handlar om affärer», tilläde han med ett av sina vackraste leenden.

Det hade verkligen en och annan gång hänt att Evert visat sig så där complaisant; men då hade han alltid haft något rätt obehagligt att meddela Olga; också beredde hon sig på något sådant. En gång, när han varit så där förbindlig, var det då han trampat ihjäl hennes tama kanariefågel; en annan gång hade han av greve Romarhjärta fått i uppdrag att underrätta Olga det hennes skyddsling helt oförmodat dött. Allt nog, Everts artighet var alltid förebud till någon olycka. Olga erfor också en egen, pinsam oro vid hans visade förbindlighet.

»Jag tager ju alldeles icke någon del i affärerna», svarade hon, »och jag trodde således icke att vi i det fallet hade något att säga varandra. Du har ju full frihet att handla efter eget behag.»

»Visserligen.» Evert drog Olga ned på soffan. »Men den här gången lär du allt få lov att hava din lilla vackra hand med.» Han kysste Olgas hand. Så ytterst förbindlig hade han aldrig visat sig. Olga tänkte med en rysning:

»Vilken olycka har han nu att förkunna.» Evert fortfor:

»Innan jag gifte mig med dig, hade jag nedlagt en del av mitt kapital i en större finansspekulation, som gjorde att jag, under det senare året av mitt ungkarlsliv, måste göra skulder. Dessa likviderade jag genast efter mitt giftermål. Jag är nu, vid uppgörandet av en för mig högst briljant affär och inköpet av ett hus, satt i förlägenhet, emedan jag icke har ett tillräckligt rörelsekapital, isynnerhet som jag gjort åtskilliga kännbara förluster. Du måste i följdhärav begagna din makt över Constance och söka förmå henne att utbetala andra hälvten av din förmögenhet. Det är och förbliver ändå alltid ett fult drag av henne, att vilja undanhålla dig den. Hön har, enligt er faders galna förordnande, fått betydligt större förmögenhet på sin lott än som fallit på din. Nå, vill du arrangera den där saken åt mig?»

Olga drog ett djupt andetag av lättnad, att det icke var något annat. Hon fann Everts begäran i högsta grad billig. I detta fall hade hon alltid ogillat Constance. Dessutom var Olga så ointresserad i allt, som rörde penningar och förstod dylika saker så litet, att hon tyckte det vara helt naturligt att penningarna gått åt och att Evert ville hava de, som tillkom honom. Hon svarade också genast:

»Jag skall med nästa post arrangera den saken. Var det icke något annat du ville säga mig?»

»Blott att du, som gärna vill att världen, Romarhjärta och Constance, skola anse dig för en lycklig hustru, vilket är i högsta grad berömvärt, icke bör närmare redogöra för de skäl, som förmått mig, emot min vilja, det kan jag försäkra, att vända mig till dig. Låt det se ut som om det vore din egen önskan att vilja hava, vad din syster av nyck förvägrar. Detta blir ju alltid ett bevis på kärlek och förtroende från din sida.» Evert smålog. »Constance skall åtminstone icke så snart få skäl till oro sedan.»

»Du kan vara fullt övertygad att ingen skugga skall falla på dig.» *

»Du är verkligen en älskvärd hustru.» Evert kysste henne på handen.

»Om jag det är», svarade Olga kallt, »så kommer det icke därav, att jag anser mig emot dig äga plikter att vara det, utan endast och allenast för det jag har aktning för mig själv.» Hon reste sig upp, tilläggande: »God natt!» varefter hon lämnade rummet.

*

Den därpå följande postdagen skrev Olga till Constance och utvecklade med sin vanliga klarhet skälen, varför hon bad systern avstå från att undanhålla Evert hälvten av hennes förmögenhet. Hon upprepade, att en dylik fientlig handling från Constances sida var både sårande och förödmjukande för henne. Det innebar ju ett högt ogillande av det val av make hon gjort. Brevet var skrivetmed den enkla, sanna värma, som utmärkte Olga, då

hon talade om något hon ansåg för rätt.

Äntligen kom Constances svar, som innehöll anvisningar på återstoden av Olgas förmögenhet, jämte dessa rader:

Min älskade Olga!

Vad du av mig begärt, kar jag nu villfarit. Jag forskar icke efter orsakerna, som framkallat denna din begäran, jag uppfyller den blott. Ifrån dig utgår endast det, som är ädelt. För övrigt är jag tillräckligt rik för oss båda, ifall din man skulle vara slösare och förstöra vad du förtroendefullt överlåter åt honom —»

Några ögonblick efter sedan Olga emottagit detta brev, infann sig Evert. Hon räckte honom det, utan att säga ett ord.

»Nå ja, det var bra att penningarna kommo», sade han vårdslöst, »ehuru jag numera icke behöver dem, emedan jag fått upp pengar ifrån England för mitt patent, så att jag alldeles kunnat undvara dessa.»

Detta var allt vad han om den saken sade. Han satt en stund och lekte med sin urkedja, varefter han återtog med ett förbindligt leende:

»Vet du av att gamla baron X— är kommen till Stockholm?»

»Ja, han gjorde mig sin visit i går.»

»Jag glömde att han icke gärna kunnat uppehålla sig 1 din närhet och ej uppvakta ett så ungt och intagande fruntimmer som du. Känner du även orsaken till baronens härvaro?»

Olgas hjärta slog våldsamt. Hon såg på Evert att han denna gång hade något verkligt elakt i sinne.

»Förmodligen ämnar han tillbringa vintern här.»

»Åh nej, gubben börjar bliva gammal, och då växer man ifrån sina dårskaper. Han har kommit hit för att taga inteckning i Stålhamra och för att rådfråga sig med åtskilliga lagkarlar i anseende till den där så mycket omtalade X—ska gravstölden.»

»Evert!» utropade Olga dödsblek.

»Varför förskräcker detta dig, bästa Olga. Ah, min ängel, du är ju så blek, att du ser ut som om du höll på att svimma. Kanske du befaller ett glas vatten?»

»Nej tack», svarade Olga och undertryckte med våldsam ansträngning sin rörelse. »Fortsätt du din berättelse!»»Förhållandet är, att baronen kommit över ett gammalt brev, som handlar om stölden ...»

»Säg mig», inföll Olga kallt, »vartill skall detta gyckel tjäna. Brevet, du häntyder på, har en gång blivit uppbränt och kan således icke skada någon.»

»Är du verkligen fullt säker på, att det icke var en kopia, som brändes?» frågade Evert och såg triumferande på Olga. Hon stirrade på honom, liksom hon varken velat eller kunnat tro att hon hörde rätt.

»Evert, du har ett högst eget sätt att skämta, då du vill låta påskina, att du skulle ha bedragit mig. Så lågt du sjunkit i min aktning, kan jag icke tänka så illa om dig.»

»Din tanke om mig är också alldeles likgiltig, emedan du, såsom ’pliktälskande kvinna’, vilket du själv sagt dig vara, icke gärna kan uttala något mindre fördelaktigt om din man.»

»Vet du, Evert, ditt handlingssätt vore så dåligt, ifall det förhöll sig som du säger, att du icke för mycket bör förlita dig på det undseende jag i egenskap av hustru visar dig inför världen. Det kunde lätt hända, att jag icke brydde mig om att skona en man, som är sammansatt av idel trolöshet.»

»Förhasta dig icke, utan erinra dig att vi icke allenast böra skänka det goda vår aktning, utan även det rätta. Jag anser för orätt att en skurk, sådan som Ivarson, får gå fri och åtnjuta förtroende av hederligt folk; och det är i enlighet med min plikt, om jag bidrager att demaskera honom.»

»Men du har ju själv sagt: ’han är oskyldig till stölden’», inföll Olga häftigt.

»Det kan jag icke påminna mig. Här är dessutom fråga om en rättsprincip och icke om en individ.»

»Missbruka icke ordet rätt, det är att profanera det, då du talar därom. Kanske du icke kan påminna dig, att du lovat mig att aldrig söka skada...»

»Din själs idol.» Evert reste sig och tilläde med höjt huvud: »Tala icke om vad jag lovat eller sagt; ty jag är uttröttad vid dessa oupphörliga återupprepanden av löften, som jag brutit etc. Här äro de alldeles malplacerade, emedan jag icke har med hela saken att göra. Baron har funnit ett brev, som ger anledning till förmodan att Ivarson varit delaktig i stölden. Vad rör väl den saken mig? Icke det minsta. Den bevisar icke något annat än att antingen har det funnits två sådana brev, som det du offrade åt lågornapå din bröllopsdag, eller ock är detta ett annat, som har samma egenskap.»

Olga tryckte båda händerna emot bröstet.

»Jag beklagar både dig och mig, ifall det blir någon rättegång emot Ivarson», sade hon och lämnade rummet.

»Nu är turen min», mumlade Evert och sträckte handen efter henne. »Nu har jag funnit vapnet varmed jag kan såra och plåga dig. Du som varit nog förmäten, att endast sätta förakt emot mina anfall. En dag skall jag se både dig och Constance vid mina fötter.»

*

Några dagar passerade utan att de båda makarna träffades. Olga var så upptagen av Romarhjärtas, emedan det var beslutat att de icke skulle kvarstanna i Stockholm. Läkarna hade förklarat, att Stephanas opasslighet var av ingen betydenhet, och då hon efter begagnandet av de föreskrivna läkemedlen fann sig nästan återställd, bestämdes återresan till Kungsborg att äga rum om en vecka.

Evert hade visat sig uppmärksam emot Romarhj ärtas och så älskvärd såsom äkta man, att han helt och hållet skingrat Stephanas oro i avseende på Olga. Hon sade till och med en gång till Herman:

»Det är en glädje att se huru öm och omsorgsfull Evert är emot sin unga hustru, och j ag kan sannerligen icke förstå huru det där ryktet kommit ut, att han skulle vara elak emot henne.»

»Därav ser man huru mycket det är att rätta sig efter vad tjänstfolk säger», svarade Herman. »Av allt vad jag hört, lär Evert vara en bra och galant karl, vilken man icke har något annat att förebrå, än att han kanske lever för mycket med i svängen.»

Ett par dagar före den, som var bestämd för Romarhj ärtas avresa, kom Olga för att tillbringa aftonen hos Stephana, som avsagt sig alla bjudningar. Just som Olga trädde in, överraskades hon vid åsynen av en herre, som satt och talade helt förtroligt med Stephana. När han vände sitt ansikte emot Olga, utropade hon glatt:

»Ack, se herr Lange!»

Sedan de första hälsningarna voro utbytta, sade Olga:

»När kom ni?»

»I dag, med ångbåten från Liibeck. Jag har dröjt så längesom möjligt med återresan, vilket synes därav, att jag anlänt med det sista ångfartyget, som kom utifrån i år.»

»Ni har varit länge borta?»

»Ett år. Jag har rest genom England, Frankrike och Tyskland, för att taga reda på huru långt man i utlandet kommit med metallfabrikationen.»

Olga och han pratade hela återstoden av aftonen. Evert infann sig litet före supén för att hämta sin hustru. Åsynen av Jacobo tycktes göra ett högst obehagligt intryck på honom; men icke dess mindre inbjöd han Lange att följande dag äta middag hos dem, något som Jacobo avslog. Lange skulle göra resan hem med Romarhjärtas.

Vid avskedet från Stephana, sedan Axelhjelm gått, frågade grevinnan Jacobo, om ej Olga såg lycklig ut.

»Lycklig? Nej, Stephana, det gör hon icke; men väl som om hon omsorgsfullt ville spela den rollen.»

»Månne du nu är rättvis?»

»Vad menar du?»

»Din fördom emot Evert gör att du icke kan tänka dig möjligheten av att någon med honom skall kunna förbliva lycklig. Jag har varit här en hel månad, och under denna tid icke sett av honom annat än ömhet och vänlighet emot Olga. Det synes att han är verkligt fästad vid henne.»

»Möjligt, jag vill icke bestrida det; men vad jag bestämt bestrider, är att hon känner sig lycklig.»

»Och jag åter, om jag skulle anmärka något, så vore det att Olga föreföll kall emot Evert.»

Jacobo svarade ingenting, utan bjöd Stephana handen till avsked, varefter han vandrade av till sitt logi.

Det var en ovanligt klar och något kall novemberafton. Månen utströdde sitt silver över Birgers härliga stad. Lange kunde omöjligt motstå lusten att i stället för att taga vägen åt Nygatan, där han logerade, vika av ned till Skeppsbron och följa kajen åt. Han vandrade långsamt, stannade stund efter annan för att taga den vackra tavlan i skärskådande. Han hade kommit ända fram till Slussen, där han stod och blickade utåt Saltsjön.

»Vad vill det här säga; jag tror vid min själ att det är Lange», sade en frisk och klar röst, och Jacobo erhöll ett slag på axeln. Han vände sig om, och Kurt Axelhjelm stod framför honom. De växlade ett kraftigt handslag och Lange sade:

»Nå, det var ett roligt sammanträffande; men vad gör du egentligen här. Jag trodde att vi skulle träffas påKungsborg.» Jacobo tog Kurts arm, och de vände nu sina steg tillbaka mot norr.

»Byggnadsarbetet där är slut. Jag lämnade orten för en månad sedan, men har först i dag anlänt till huvudstaden,. emedan jag, i och för arbetet till nästa sommar, måste göra en resa till Skåne.»

De fortsatte vägen, under det de gjorde och besvarade frågor. Kurt fick veta att Romarhjärtas voro i staden, att de och Lange skulle resa etc. När de kommo till hörnet av Norrbro, stod en samling herrar där och pratade. De voro inbegripna där i ett så livligt samtal, att de ej fäste sig vid Kurt och Jacobo. En av dem yttrade med en röst, som tydligt gav tillkänna, att han kom ifrån någon tillställning, där pokalen varit det övervägande nöjet:

»Vad tusan vill det säga, Axelhjelm, att du vägrar giva mig revanche. Jag skulle tro att du är pliktig lämna mig den, då jag fordrar det. Du får spela med Å—feldt en annan gång.»

Både Kurt och Jacobo hade tvärstannat vid ljudet av Axelhjelms namn.

»Nå, får gå», svarade en annan röst i hopen, vilken de igenkände vara Everts. »Icke mig emot om du nödvändigt vill bli åderlåten.»

»Marsch således till ***», ropade hela sällskapet. Jacobo och Kurt drogo sig åt sidan och läto dem passera.

»Min bror», mumlade Kurt.

»Han är således även spelare», sade Lange för sig själv. Kurt räckte Lange handen till avsked med de orden:

»Vi träffas i morgon.» Därefter slog han upp rockkragen, tryckte hatten djupare ned i ansiktet och tog samma väg som Evert och hans dryckesbröder. Lange fortsatte sin väg hem, under tankar på Olgas så mycket omtalade lycka.

*

Klockan hade ringt fyra på morgonen, då en ung man kom ut ur ett hus någonstädes i staden — vi vilja icke namngiva var. Hans gång var stundom hastig, stundom långsam. Ibland stannade han, liksom fjättrad av någon tanke; men ögonblicket därpå skyndade han några steg framåt, för att åter stanna eller sakta sin gång. Han frammumlade stund efter annan en förbannelse. Framkommen till Norrbro, stannade han åter och lutade sig över

barriären följande vågorna med ögonen. Han avtog hattenoch lät den svala vinden fläkta omkring sina tinningar. Månens strålar föllo på ett ansikte av ovanlig skönhet, ehuru det nu var förvridet av våldsamma lidelser.

»Ett uselt och eländigt liv, detta», mumlade han och såg dystert ned i djupet. »I afton har jag spelat bort en hel del av min förmögenhet. Jag undrar just hur länge min levnads farkost skall hålla sig uppe. Fördömt att jag skulle tappa, att...»

»Du alltid skall bli samma eländiga usling», svarade en röst bakom honom; och han kände sig fattad av ett par starka armar. »Gjorde jag rätt, så vräkte jag dig i strömmen», sade han, som höll honom i sin famn. »Därmed förekom jag att se dig ännu mer förnedrad än du redan är.» Den, som hade fattat om Evert, lyfte honom, liksom han ämnat slunga den vackra herrn över barriären ned i det brusande vattnet, men han höll honom blott en stund så, därefter ställde han honom något häftigt tillbaka ned på trottoaren.

»Kurt?» utropade den unge mannen, då han åter stod på benen.

»Ja, Kurt, som nu riktigt känner dig, som vet att hans bror är en spelare, som på ett tärningkast sätter sin hustrus förmögenhet, och som nästa gång skall spela bort sin heder, ifall han hade någon kvar. Du har blivit, vad varje lätting blir, en slav under de mest fönedrande laster.»

»Du är väl icke min förmyndare», sade Evert och tryckte hatten djupare ned på huvudet.

»Jo, jag är din förmyndare, då det gäller det namn vi båda bära.»

Evert gjorde en rörelse, liksom för att avlägsna sig; men Kurt fattade tag om hans skuldra.

»Nej, icke ur fläcken, förrän jag sagt dig, vad ett förnyande av vad jag sett i afton kan hava till följd. Då jag såg dig vid spelbordet, med ett ansikte, som återgav alla vinningslystnadens usla begär, tyckte jag mig se hela förnedringen av ditt kommande liv. Jag kände mig så ursinnig, att jag velat gå fram och på stället krossa ditt huvud, för att slippa leva den dagen, då du ifrån last nedsjunkit till brott. Jag säger dig därför: mötas vi än en gång på samma ställe, så ansvarar jag icke för vad som händer. Det är andra gången jag varnar dig, tredje ...» Kurts hand slöt sig så hårt om Everts skuldra, att det föreföll denne, som om brodern ämnat krama sönder den.

»Jag vet sannerligen icke, vad rätt du äger till den tondu tager, då du själv besöker dessa av dig så föraktade och avskydda ställen, då ...»

»Tyst! Jag vill icke höra dina smädelser; jag föraktar dig för mycket att vilja försvara mig emot beskyllningar, gjorda av dig. — Jag säger blott: var på din vakt! Kom ihåg att vi nu vistas i samma stad, att jag likt din skugga skall följa dig.» Kurt släppte honom och avlägsnade sig. Evert kvarstod en lång stund. Han sammanknöt händerna och mumlade:

»Vad jag hatar alla dessa, som våga att anklaga mig, för det jag icke såsom de kan släpa fram en dagsverkares liv. Mina vanor och min natur äro förfinade; det kunna de icke begripa. Jag skulle önska att dessa tre ägde en enda hals, och att jag sedan i ett enda tag fick strypa dem.»

*

Efter greve Romarhjärtas avresa förflöto några veckor, som för Olga voro ovanligt lugna. Ett par gånger hade hon fört talet på baron X—; men Evert hade genast avbrutit det, utan att bifoga ett enda ord, som rörde Ivar. Slutligen återvände gamle baron hem: men i hans ställe uppträdde en annan person, den Olga av instinkt avskydde, nämligen löjtnant Knut X—.

En dag, kort före jul, kom Evert in till sin hustru.

»Min vän, jag kan lyckönska dig till en stor glädje», sade han med ett försmädligt leende. »Din själs idol, den oförliknelige Ivarson har kommit till huvudstaden och ämnar under ett par veckor illustrera den med sin närvaro. — Nå, vad fattas dig, du ser ju helt förskräckt ut, och jag som tänkte bereda dig en angenäm överraskning.»

Olga hade skiftat färg, men bibehöll likväl detta yttre kalla lugn, som utmärkte hennes sätt emot Evert.

»Sannerligen jag vet varför jag skulle bliva angenämt överraskad av vad du nu berättar», sade hon. »Ivarson och jag hava ju ingen beröring med varandra.»

»Verkligen icke? — Är det möjligt att du tagit din hand ifrån denna din gunstling, vilken du för icke länge sedan gjorde dig heder av att beskydda?»

»En man sådan som Ivarson, behöver icke beskyddas av någon annan än sig själv; det har han mer än väl bevisat.»

»Tror du det? Nå, vi få väl se.» — Evert tog upp ett papper ur bröstfickan. »Baron W— har tills vidare i minahänder anförtrott detta lilla vittnesbörd emot den där ar-betshjälten. Jag undrar just huru han skulle komma att spela sin roll, ifall man skulle falla på den idén att åter upptaga den gamla tjuvhistorien. Det kunde hända, att man genom någon besynnerlig ödets lek kunde påträffa några av de så förunderligt försvunna klenoderna, vilka blivit tagna ifrån de döda.»

»En sådan ödets lek skall icke inträffa», svarade Olga.

»Ack, min ängel, man kan aldrig beräkna händelsernas gång. — A propos, när kommer Constance till Stockholm?»

»Icke i vinter.»

»Icke? — Du bedrager dig visst när du påstår något sådant. Jag förmodar att du förstått mig nog, för att begripa, att hon måste hälsa på dig.» Han vek upp papperet och läste högt följande strof därutur:

» ... Ni vet icke, herr Lange, huru tanken på den olycklige ynglingen plågar mig. Så ung och redan så djupt sjunken! — Min oro, att man skall upptäcka hans delaktighet i stölden, är så stor, att jag, trots ert löfte till mig i går afton, måste bedja er att så fort som möjligt skicka honom bort. Man bör kunna hoppas att han, skild från fädernejorden, ännu kan bliva en bra och hederlig karl, huru föga lovande det ännu ser ut...»

Evert vek åter ihop brevet och stoppade det på sig, sägande: »Nå när skriver du till Constance?»

Olga förblev tyst. Detta brev hade hon förr en gång läst ; men ej med lugn, utan med en högst överspänd inbillning. Hon hade då ensamt haft tankarna fästade på Ivar och alldeles glömt, att samtidigt med honom fanns ännu en yngling på Åkersnäs. Att denne även samma höst lämnade sin plats och rest ut, hade hon förr icke kommit att tänka på. — Nu, under det Evert läste, var det liksom en förfärlig misstanke uppstått i hennes själ och hon tänkte:

»Om detta brev icke alls har avseende på Ivar, om ...»

Nu erinrade hon sig livligt natten på kyrkogården, då hon hade vallfärdat till X—ska graven; Helfrids fråga om hon hade hört vad de i Olgas inbillning förmenta spökena hade sagt; den förskräckelse Helfrid alltid visade, då Olga någon gång talade om sin nattliga vandring — allt framstod med en förunderlig livlighet för hennes minne. Då Olga icke svarade, utan förblev sittande tyst och försänkt i tankar, upprepade Evert med otålighet sin fråga.

»Jag har helt nyligen skrivit till Constance, så att nulär det allt komma att dröja», svarade Olga och såg på Evert.

»Jaså, det skall icke bliva så snart, men du torde kanske ändra dig, då jag förklarar, att detta är det enda medlet att förmå mig icke nu begagna detta papper, vilket kunde hava till följd, att herr Ivarson sändes tillbaka till Åkers härad, för att där undergå ransakning och lida sitt straff för...»

»En stöld, som han inte begått.»

»Må vara, men jag säger dig nu, som jag sade, när jag begärde din hand, oskyldig eller skyldig betyder litet eller intet, då man har skenet emot sig. Du bör därjämte begripa, att då man såsom han, en gång förr i sitt liv blivit misstänkt och varit häktad för ett grovt brott, blir varje anklagelse sannolik!»

»Det oaktat kommer jag icke att bedja Constance besöka oss.»

»Du tror kanske att jag skall skona den där herrn?»

»Nej, käre Evert, med avseende på dig har jag icke skuggan av illusion kvar.»

Evert blickade en stund på Olga; han var helt överraskad av hennes säkerhet. Vanligen brukade hänsyftningen på Ivar mer eller mindre uppröra henne.

»Vilka idéer har nu det där lilla intrikata odjuret fått i sitt huvud», tänkte Evert. »Hon ser ut som om hon hade beslutit att jag icke skall få henne ur fläcken. Jo, jag begick just ett hyggligt misstag, när jag tog henne för vek och mild. Jag har aldrig i min levnad träffat en oböjligare kvinna.»

Under det Evert överlämnade sig åt dylika tankar, hade en paus uppstått. Evert bröt den.

»Har du ett ögonblick övertänkt vilka medel jag äger i min hand att alldeles tillintetgöra uslingen?»

»Å ja, nog vet jag att du skall göra allt för att bringa honom i olycka.»

»Betänk om jag jämte anklagelsen inför rätta lät i tidningarna införa en liten romantisk skildring om din hjältes ungdom, brott och äventyr, vad lycka tror du den skulle göra?»

»Densamma som all skandal: intressera pöbeln; men vet du, Evert, huru den stämplar sig, som säger sig vilja använda ett dylikt förnedrande medel för sin hämnd? — Jo, såsom en föraktlig varelse, vilken avsagt sig ända till yttre skenet av att vara en människa med uppfostran och heder.»»Mycket förbunden — men du begriper väl det jag har nog takt att icke bliva synlig.»

»Låt oss sluta detta samtal, Evert. Det tjänar till ingenting att vi slösa ord på den saken, du kan ändå icke tvinga mig att bedja Constance komma hit. — Utför du dina nedriga stämplingar emot Ivarson, så kan jag icke mer än beklaga dig. Du torde själv därvid bliva den mest lidande.»

»På vad sätt, om jag får fråga?»

»Den natt stölden i X—ska graven begicks, var jag på kyrkogården», sade Olga och reste sig upp. »Ifall det således blir rättegång, manar mig plikten att avgiva en förklaring över vad jag då såg och hörde.»

Ett ögonblick betraktade hon Evert, vars ansikte vid hustruns ord undergick en förfärlig förändring, därefter lämnade Olga rummet och gick in i sin sängkammare, vars dörr hon reglade.

»Orm», mumlade Evert och såg efter henne.

*

På ett par dagar sågo ej makarna varandra. Olga hade låtit säga att hon var opasslig och höll sig innesluten i sina rum. Evert saknade all lust att sammanträffa med henne enskilt, varför hon fick vara i fred.

Den tredje dagen erhöll Olga ett brev ifrån Stephana, vilket innehöll åtskilliga uppdrag, dem Evert skulle uträtta. Hon ringde och frågade om baronen var hemma.

»Ja, han har löjtnant X— hos sig», svarade kammarjungfrun.

Olga överläde en stund, därefter beslöt hon själv gå in till sin man med Stephanas brev. Det var en ingivelse att hon ville sammanträffa med Knut X—. En aning sade henne, att dessa två ruvade över någon avskyvärd plan; ty ännu aldrig hade de varit tillsammans, utan att åvägabringa någon dålig handling; — än mer, sedan Olgas tankar blivit förda på det förflutna, erinrade hon sig, att Knut och Evert även den tiden varit mycket goda vänner.

»Jag vill se vilken min herr löjtnanten skall få vid mitt plötsliga uppträdande hos Evert. Han har alltid undvikit mig, liksom rädd att vi skulle komma i någon beröring med varandra.»

Olga gick igenom de rum, som skilde hennes ifrån Everts. De dagar, som förgått emellan hennes sista samtal med honom, hade åstadkommit en förfärlig omvälvning i Olgasinre. Dock, varför tala om de bittra strider hon kämpade så tyst och ensam?

När Olga stod utanför Everts dörr, stannade hon ett ögonblick för att lyssna. Hon ville veta vad dessa varandra fullkomligt värdiga vänner hade att säga. Olga hörde Knut yttra till svar på något Evert hade sagt:

»Saken är således avgjord. Du lyser efter de stulna ritningarna, och det så utförligt, att man genast igenkänner dem, som åtfölja Ivarsons patentansökan. Du kan så mycket säkrare göra det, som du kan uppvisa själva originalritningarna och konceptet till beskrivningen. Det där var fiffigt uttänkt, och vi få herrn sålunda inför rätta på ett behändigt sätt, och då blir ingen konst att få fram den numera förgätna mordhistorien; ty naturligtvis kommer man att leta upp både nytt och gammalt, för att bevisa, det karlen är en vanfrejdad äventyrare, som genom bedrägerier och oredlighet kommit sig upp i världen. Skada att man icke vågar röra i den där gravstöldsaffären.»

Vad Evert svarade hörde Olga ej.

»Det var också olyckligt att hon skulle vara en sådan listig och styvsint kvinna», sade Knut. »Vet du var den övermodige karlen bor?»

Olga ansträngde varje nerv för att höra, men det var omöjligt.

»Jaså, i Bergstralska huset. Nå, huru länge blir han här?»

»Förmodligen till dess han får avgjort om patentet. Nu skall du gå, så att jag får tid att sätta upp det memorial jag skall inlämna till vederbörande myndigheter», sade Evert med hög röst, och Olga hörde av rörelsen att de uppstego från sina platser och närmade sig. Hon lade handen på låset och inträdde helt plötsligt. De båda herrarna, som stodo med ryggen åt dörren, vände sig tvärt för att se vem det var. Vid åsynen av Olga fingo deras ansikten ett uttryck av oangenäm överraskning. Ehuru hennes hjärta slog så våldsamt, att hon tyckte sig höra dess slag, sade hon med sin vanliga röst, vänd till Evert, sedan hon hälsat på Knut:

»Här är ett brev från tant Stephana, med ett uppdrag till dig, som genast måste uträttas. Hon vill hava svaret med posten i afton.» Olga lämnade mannen brevet och avlägsnade sig. Inkommen i sin sängkammare förblev hon en lång stund sittande orörlig. Huru skulle hon kunna varna Ivar? Hon visste icke någon av betjäningen, till vilkenhon vågade anförtro en enda rad. Alla hade de sig uppdraget att utspionera hennes handlingar och för husbonden inrapportera allt vad hon företog sig. Hennes kammarjungfru, utan några stränga begrepp om seder, var en synnerlig gunstling hos Evert. Efter några ögonblicks överläggning fattade hon sitt beslut. Utan att tillkalla något biträde, klädde sig Olga och gick ut. I trappan mötte hon kammarjungfrun, som utropade:

»Skall friherrinnan gå bort?»

»Ja, som du ser», var allt vad Olga svarade:

»Får icke Fredrik följa friherrinnan?»

»Nej, jag går ensam.»

Lisette skyndade sig upp till Evert. Hon gläntade på hans dörr och berättade att friherrinnan just nu gick bort. sedan hon klätt sig, utan att tillkalla Lisette. Efter som han stod i begrepp att företaga den vanliga middagspromenaden på Norrbro, var han, efter detta meddelande av den vackra Lisette, med några språng utför trappan och efter Olga. Han upptäckte henne snart, huru hon med hastiga steg gick Drottninggatan fram och tog vägen till staden.

»Ah! Om jag skulle upptäcka någon hemlighet. Om min dygdiga och stränga hustru ändock icke skulle vara så dygdig, som hon ger sig sken av, så skulle jag kunna säga att hin onde på ett ganska berömvärt sätt bistått mig. Jag tror, vid min ära, att hon ämnar sig till Ivarson.»

Detta och mycket mera tänkte Evert, under det han på avstånd följde Olga, som verkligen gick in i Bergstralska huset. Evert stannade i porten och lyssnade. Han hörde henne fråga efter ingenjör Ivarson.

»Dörren där till höger», svarade en kvinnoröst. »Ingenjören kom just nyss hem.»

»Ett rendez vous», mumlade Evert. »Och jag, som var nog enfaldig att tro på hennes stränga seder. Bravo, jag lär på detta sätt hämnas min kränkta ära, och jag lovar att utkräva en lysande upprättelse. Nu, Constance, har jag din syster riktigt i mina händer, och vi få väl se vem som skall segra, du eller jag. Olga må vara skyldig eller icke,

hon har likväl komprometterat sig. Om jag blott haft X— här, så att jag ägt ett vittne på att hon sökt den där uslingen: just ett sådant vittne som X— vore passande, emedan jag har honom så fullkomligt i min makt.»

Evert kvarstod och överläde, då han erhöll ett slag på axeln och Knut X— yttrade:»Vad står du här efter? Är det för att få det nöjet se din vän Ivarson.»

»Du kommer som du vore sänd från avgrunden», utropade Evert med skadeglädje. »Jag önskade just att jag haft dig här. Vad tycks, min stolta hustru är på besök hos herr Ivarson.»

»Ha, ha, ha, min kära Axelhjelm, det var bra bittida, att efter endast femton månaders äktenskap få sig tilldelad den löjliga rollen av en bedragen äkta man. Nå, vad tycker du om den nya huvudbonaden?»

Evert blev kopparröd av harm. Knuts åtlöje retade honom. Det gives ingenting vi människor äro ömtåligare för än åtlöjet. Vi kunna förlåta allt, utom att man skrattar åt oss.

»Tig med ditt gyckel. Du borde väl begripa att jag icke är vid lynne att fördra det i ett sådant ögonblick som detta.»

»Men du är ju icke det minsta förälskad i din hustru.»

»Förälskad eller icke, kan jag väl icke vara annat än ursinnig över att se mig bedragen — ett föremål för trolöshet.»

»Sant, hedern har också sina fordringar, åtminstone för namnets skull; men varför står du här och deklamerar, i stället för att gå upp och överraska de älskande tvenne.»

»Följ mig», var allt vad Evert sade.

»Oändligt gärna, jag är en vän av små pikanta scener.» Löjtnanten följde Evert visslande.

»Var bor ingenjör Ivarson», frågade Axelhjelm en flicka, som kom emot dem.

»Där», svarade flickan och pekade på en dörr, varefter hon försvann genom en annan.

Evert ryckte upp dörren till Ivarsons rum, han överraskades själv av att den icke var låst.

På en soffa mitt för dörren satt Olga, iklädd hatt och kappa. Ivarson hade sin plats på en stol ett stycke därifrån. Vid dörrens häftiga upplåsande vände han huvudet mot de inträdande. Åsynen av Evert och Knut X—, som hade hattarna på sig, syntes på ett obehagligt sätt överraska honom. Han reste sig genast. Evert gick emot Ivar sägande med en av ilska skälvande röst:

»Jag söker min hustru. Förstår ni vad det vill säga, då en äkta man söker sin hustru hos en ungkarl? Jo, att hon är en äreförgäten kvinna och han en skurk.»

»Däri misstager du dig», svarade Olga kallt. »Jag har

besökt ingenjören för att varna honom för den komplott, som är uppgjord med avseende på hans patent. Det var en oskyldig människas heder, som stod på spel, och då ansåg jag för min plikt att handla som jag gjort; du må uttyda mitt uppförande huru du behagar.»

Olga hade icke kunnat säga något för henne själv mera olycksbringande, än att hon upptäckt den väl uttänkta intrigen, och att hon invigt Ivarson däruti. Den var således omintetgjord. Evert fattade hårt om hennes hand, sägande med dov röst:

»Är du galen kvinna, som så djärves trotsa mig.» Därefter vände han sig till Ivarson med de orden: »Ni skall få

höra av mig. Jag har nu vittne på att jag träffat min hustru här; jag får se vad som skall kunna avhålla mig ifrån att stämma både henne och er.» Evert skyndade därefter ur rummet och släpade Olga med sig.

Med dagens post skrev Ivar till Constance följande rader:

»Sä fort ni inhändigar detta, så lämna Sturesjö och skynda hitför att, om möjligt, avböja en olycka för er syster.

Ledd av sin ädla och självförgätna karaktär har hon blottställt sig för sin mans elakhet, i det ögonblick hon ville rädda mig ifrån att bliva ett offer för en nedrig kabal. Dröj icke, utan res genast, beder

med högaktning I. Ivarson»

*

Icke ett ord växlades mellan Olga och Evert under hemvägen. Evert hade endast sagt åt Knut X—:

»Besök mig om en timme, till dess stannar det oss emellan, vad som passerat.»

Olga kände harmens tårar bränna på sina kinder vid tanken, att det inför dessa män skulle finnas minsta anledning till tvivel på hennes heder, och ganska väl insåg Olga, att hon hade skenet emot sig, ifall Evert skulle vilja göra skandal. Det var en gräsligt bitter föreställning, att hon visste med sig själv, att hon icke i ringaste mån gjort sig skyldig till en sådan anklagelse.

När de inträdde i salongen, stängde Evert dörren och sade, vänd till sin hustru:

»Min fru, ni går nu in i edra rum, vilka ni icke får lämna utan min tillåtelse. Jag förbjuder er att låta någon besökaer, såväl som att avskicka eller emottaga brev, och jag hoppas ni har klokhet nog att åtlyda mina befallningar. Jag skall i alla fall låta bevaka alla edra steg. Detta är allt vad jag för närvarande har att säga er.»

Olga svarade ingenting. Hon insåg alltför väl det ända-målslösa av att söka försvara sig, utan gick tigande in i sina rum. Evert följde henne till dörren emellan lilla salongen och hennes enskilda kabinett, vilken han låste i dubbla lås efter henne och stoppade nyckeln i fickan. Därefter ringde han och lät tillkalla Lisette, vilken erhöll förhållnings-order, likväl utan att invigas i vad som passerat. När allt detta var gjort gick han in till sig och skrev följande brev:

»Constance!

Ett år och några månader har förgått sedan vi sist sammanträffade. Denna tid har för er varit lugn och behaglig, ni har invaggat er i den lyckliga förvillelsen att jag glömt och tröstat mig med den sällhet jag njöt med er syster. Ni har ägt nog litet människokännedom att inbilla er, det Olga skulle kunna inverka välgörande på mitt liv. Det gavs en, som möjligen kunnat göra det; men hon förkastade mig, och nu må hon taga lönen för denna sin hjärtlöshet.

I detta ögonblick kan jag pä er utkräva en förfärlig hämnd, ty jag äger er systers heder i mitt våld; det beror av mitt godtycke om hon skall lämnas åt det allmänna föraktet, vilket skall stämpla henne såsom äk-tenskapsbryterska. Få nu se, min fröken, vem av oss två som kommer att få böja sig inför den andras vilja, n i eller j a g. Hoppas och vänta ingenting av mitt ädelmod eller undseende för en äreförgäten hustru; jag har intet förbarmande med er syster.

Evert Axelhjelm»

Sedan Evert förseglat och avskickat sitt brev, vandrade han av och an på golvet. Alla hans tankar voro koncentrerade på det intryck detta skulle göra på Constance.

»Ingenjör Ivarson önskar träffa herr baron», sade betjänten. Evert tvärstannade.

»Vad säger du? Vem söker mig?» Han trodde sig icke ha hört rätt.

»Ingenjör Ivarson», upprepade betjänten.

»Är karlen galen, eller vad vill han», tänkte Evert. »Detvar höjden av oförskämdhet. Säg ingenjören att jag icke kan taga emot honom», sade han högt.

Betjänten gick, men återkom strax igen medförande ett kort, som han lämnade baronen. Därpå stod skrivet med blyertspenna följande ord på engelska:

»Ni måste taga emot mig; eljest tillkallar jag polis för att fordra tillbaka de mig frånstulna ritningarna.»

»Låt ingenjören komma in!» sade Evert.

Några minuter därefter inträdde Ivarson. Sedan han stängt dörren efter sig, blevo han och Evert en stund stående och betraktade varandra. Det var liksom båda velat mäta djupet av det hat, som uppfyllde deras bröst. De voro således allena med varandra, dessa fiender ifrån ynglingaåren. Slutligen bröt Evert tystnaden:

»Ni är mer än förmäten, som vågar träda under den mans tak, vars hustru ni förlett.» Evert tog ett steg emot Ivar. »Vet ni vad jag borde göra? Låta min betjäning giva er ett kok stryk och kasta er på porten.»

»Ja, ifall jag vore vad ni påstår mig vara; men ni vet lika väl som jag att det är osanning; ni vet att er hustru är en ängel av renhet och dygd, och ni vet även att endast hennes fruktan för edra stämplingar förde henne till min boning. Således lönar det icke att ni spelar, märk jag säger: spelar förorättad, då ni icke är det.»

»Hör på herre, erinra er att ni är i mitt hem och att jag icke är sinnad att tåla några förolämpningar. Ifall ni icke talar ur en annan ton, kör jag ut er.»

»Baron Axelhjelm har ni redan glömt vad jag skrev på kortet? Tänk på det och iakttag mera lugn medan jag tilltalar er: ni måste höra mig.» Ivar gick nu i sin tur ett steg fram. »Ni har, sedan min ankomst till Sverige, gjort allt för att skada mig, utan att lyckas. Ni har ifrån ynglingaåren hatat mig, därför att jag älskade arbetet. Ni har avskytt mig, därför att jag, oaktat allt vad ni gjort för att störta mig, ändå i detta ögonblick åtnjuter människors aktning. Jag å min sida har i er person föraktat övermodet, lättjan och lågheten. Vi hava således aldrig tålt varandra. Jag har likväl endast önskat att ödet aldrig skulle föra oss tillsammans, emedan jag kände, att jag skulle få svårt att icke demaskera er. Till närvarande dag har jag icke företagit något till ert bestraffande; men nu känner jag att det är tid att stävja er oförskämdhet. Säg mig därför varifrån ni hade fått de gamla dyrbarheter, ni försålde i England? Jag skulle kunna svara: ur X—ska graven. Säg mig vidare:vems idé det var ni tog patent på i London? Jag kan svara: det var den stackars Ivars första uppfinning ni på ett försåtligt sätt bemäktigade er, då vi voro på Åkersnäs! Och slutligen: vems äro de ritningar, ni ämnade utgiva såsom edra, då ni tänkte lysa efter kopiorna? Mina, som er vän och värdige kamrat baron X— har frånstulit mig.»

Evert stödde sig mot bordet och blickade Ivar djärvt i ansiktet.

»Bevisa, om ni kan, att jag sålt några dyrbarheter i England ! Bevisa vidare, att icke uppfinningen på den där fläkten är min, och sist, bevisa att de ritningar, jag har i min ägo, ej är min tillhörighet! När ni förmår det, då skall jag frukta er.»

»Det senare borde bliva det lättaste, och erfordrar blott att jag låter polisen göra en undersökning här. Säkert skulle ett dylikt företag utfalla i högsta grad ofördelaktigt för er. Ni är känd såsom en man den där alltid avskytt arbete. Jag åter har lämnat alltför många vittnesbörd om min duglighet, att någon skulle kunna tro på fabeln att jag tillåtit mig stjäla av er. Nu måste ni med mig ingå en överenskommelse, eljest anklagar jag er och Knut X— för stölden av originalritningarna på min sista uppfinning.»

»Nå, varuti skall denna överenskommelse bestå, om jag får fråga?»

»Däruti att ni för det första återtager de förnedrande anklagelser ni gjort er oskyldiga hustru i löjtnant X—s närvaro, och för det andra, att ni visar henne all den aktning hon förtjänar. Märk väl, jag äger alltid ett band på er, nämligen de arbetares vittnesbörd, som sågo löjtnant X— komma ut ur mitt rum den där aftonen jag saknade ritningarna. Alla veta, att löjtnanten och jag icke umgåtts, och alla kunna intyga, att han aldrig förr besökt mig. Vidare stodo tvenne arbetare och tittade på fönstret när han lade sig till med ritningarna. Ni finner härav, att saken för er kan få en ganska ledsam vändning, även om ni hade den omtänksamheten att förstöra papperen. Löjtnant X— skall, då han blir satt i trångmål, icke draga i betänkande att angiva er såsom uppfinnaren av stölden, och då, baron Axelhjelm, kommer ert namn att inblandas i en föga hedrande rättegång. Var nu god och välj: aktning och rättvisa åt er i alla hänseenden beundransvärda hustru, eller ock förakt och vanära för er själv.»

Evert gick ett varv upp och ned på golvet, under det han emellan tänderna svor över X—, som burit sig så oförsik-tigt åt att man sett honom. Slutligen stannade han framför Ivar, sägande:

»Ifall jag ett ögonblick tvivlat på min hustrus heder, hade ni kunnat vara säker att jag straffat er. Det är hennes lättsinne att sätta sitt rykte på spel, som uppväckt min vrede. Och nu, min herre, torde ni befria mig från er närvaro.»

»Det vill med andra ord säga: ni inser nödvändigheten av att foga er efter vad samvetet bjuder.»

I detsamma inträdde X— oanmäld. Ivar kastade en stolt blick på honom och gick sin väg.

»Vad skall det här betyda?» utropade Knut. »Älskaren på besök hos den äkta mannen! Kanske han kom för att. . .»

»Tig», röt Evert, »det är just du som är skulden till detta besök. Så är det när man har något gemensamt med ett sådant nöt, som du är. Din dumhet har i grunden förstört allt.»

»Va ba, mon cher, jag tror du behagar vara arg, och det på mig, som städse stått dig bi med hjälp och goda råd.»

»En hygglig hjälp vid min ära! Hör nu på vad jag har att säga dig, och låt det fastna i din hjärna, om det är möjligt. Märk, om du med ett enda ord, en hänsyftning eller min vågar att komprometera min hustru, så är du förlorad; men i händelse du föraktar min hotelse och icke kommer att hålla styr på din tunga, så vet, att den där smedsriddaren Ivarson har ett helt anhang smeder, som kunna bevittna, att de sett dig stjäla hans ritningar. Det kunde hända dig den skandalen, i händelse du förtalar Olga, att han släpper loss hela kopplet på dig.»

»En snygg belägenhet, vid min adelsmannaära, och allt detta för din skull. Behövde jag dig icke, då skulle vem som behagade få vara din vän, icke blev det jag.» X— fattade sin hatt och gick.

*

Dagen efter ovanbeskrivna samtal, stod Kurt Axelhjelm i sin boning vid Regeringsgatan, iklädd en nattrock, och höll på att göra utkast på en stor, svart tavla, som hade sin plats på väggen mitt för dörren. De mörka, glänsande ögonen vilade med spänt intresse på det gjorda utkastet, som han med rask och säker hand fulländade. Han visslade under tiden på en glättig melodi.

En knackning på dörren kom honom att vända på huvudet och ropa: »Stig in!» Dörren öppnades och Ivar trädde in.»Välkommen, hederspascha! Var höll du hus i går, som lät mig förgäves vänta dig på spektaklet. Jag funderade så mycket därpå, att jag nära nog icke gav akt uppå vad som spelades. Du brukar eljest hålla ord. Men kanske du råkade på det orådet att skaffa dig en flamma medan du är här. Bry dig icke därom, det är det sämsta man kan göra,. Det var sjutton så högtidlig du ser ut. Har något ledsamt hänt?» Kurt slängde ifrån sig kritan.

Ivar kastade sig ned på soffan, sägande:

»Din bror hindrade mig att träffa dig.»

»Min bror, vad har du med den kroppen att skaffa?»

»Det kan ju vara sak samma. Nog av, något rätt obehagligt har passerat oss emellan, som jag ville slippa förtälja. En följd därav är, att jag önskade det du emellanåt, ja ofta, besökte din svägerska och vakade över att ingenting ledsamt händer henne. På ren och tydlig svenska vill allt detta, säga: din bror är mindre hygglig mot din svägerska! Se till, käre Kurt, att han icke är allt för nedrig emot den arma kvinnan. Översätt mina ord huru du vill, men vaka över henne, se där allt vad jag ber dig om. Tyvärr måste jag redan i dag resa härifrån, emedan jag fått brev ifrån hemmet, som kallar mig att återvända.»

»Här har du min hand uppå att jag efter denna påstötning icke skall lämna Olga ur ögonsikte. Ehuru jag nära nog beslutit att icke säta foten över brors tröskel, så skall jag besöka Olga och, om så fordras, rätt ofta. Men vad är det för brådska med din hemresa, du skulle ju stanna här ett par veckor?»

»Lange har så häftigt insjuknat att fråga lär vara om livet.»

»Vad säger du! Lange? Åh, det vore en oersättlig förlust. När reser du?»

»Beklagligen har jag icke kunnat få hästar förrän i afton.»

Ännu några ord växlades, varefter Ivar avlägsnade sig.

Samma dag på eftermiddagen styrde Kurt kosan ifrån Regeringsgatan till Drottninggatan, hållande i tankarna följande monolog:

»Jaså, den skurken, bror min, spelar äktenskapstyrann. Nå, då får jag väl lov att blanda mig i saken; men bra besynnerligt var det av tant Stephana, som påstod motsatsen. Dock, det bevisar ingenting. Fruntimmerna se icke längreän näsan är lång, det är en avgjord sak. Tusan så angenämt att sammanträffa med den skorpionen.»

Framkommen till Everts boning frågade han om friherrinnan var hemma. Portvakten svarade ja och lät honom passera. I tamburen satt en livréklädd lymmel med en äkta betjäntfysionomi, där en blandning av fräckhet, oförskämdhet, slughet och smidighet återspeglades. Han höll på att i den mest bekväma ställning läsa dagens tidningar.

»Hör på du», sade Kurt med sitt korta och hastiga uttal, vilket han alltid antog, då han talade med personer, som han icke kunde med, »anmäl mig hos friherrinnan!» Han räckte betjänten sitt kort, avtog överocken och närmade sig dörren till salongen.

Med den vanliga snabbheten hos domestiker, som länge nött bort sin tid i de förnämas tamburer, hade Fredrik Ikastat ögonen på kortet och vid åsynen av det namn, där •stod, yttrade han inställsamt:

»Jag skall genast ha den äran anmäla herr baron, ehuru iru friherrinnan för närvarande icke tager emot besök.»

Kurt svarade ingenting utan gick in i salongen. Fredrik-försvann genom en dörr, som förde till mamsell Lisettes rum. Evert var utgången. En lång överläggning följde emellan Fredrik och Lisette om huru de skulle förhålla sig. Baronen hade förbjudit dem, vid förlust av deras tjänster, att släppa in någon till hans hustru utan hans vetskap; men baronens egen bror var väl ändå något helt annat än andra besök, det kunde ju hända att de fingo förargelse om de icke anmälde honom. Lisette fattade likväl det beslut att gå ut och säga att friherrinnan icke tog emot.

Överläggningen hade emellertid räckt så länge, att Kurt förlorade tålamodet; ty vad han minst av allt var skapad för, var att vänta. Också, då betjänten icke genast återkom, beslöt han att anmäla sig själv, varför han gick in i nästa salong, tänkande:

»Jag kan icke begripa, varför jag med min svägerska skall iakttaga all denna ceremoni.»

Kurt gick igenom flera rum utan att träffa någon, mumlande :

»Det ser ut som jag kommit in i ett hus, vars invånare voro utdöda.»

Nu stod han i ett litet förmak och framför en dörr, som var stängd i dubbelt lås. Han märkte likväl att nyckeln satt i åt hans sida, således behövde han bara vrida om den för att komma vidare.»Vad vill det här säga; icke lär Olgas rum ligga hitåt, eftersom den den här dörren är stängd utåt.»

Han ämnade just återvända samma väg han kommit, då en liten täck kammarjungfru, med det näbbigaste utseende i världen kom insättandes. Hon neg och såg den ståtlige herrn djärvt i ansiktet.

»Du är friherrinnans kammarjungfru, kan jag förmoda», sade Kurt, innan flickan hunnit säga ett ord. »Nå, får jag träffa din matmor?»

»Friherrinnan tager icke emot besök på eftermiddagarna.»

»Icke en gång mig?» Kurts mörka ögon vilade forskande på flickan.

»Icke en gång baron», svarade hon helt dristigt.

»Jaså, kan du säga mig vart den där dörrn leder.» Han pekade på den, som var stängd.

»Till friherrinnans rum.»

Kurt vred om nyckeln, i det han sade:

»I så fall vill jag själv underrätta mig om varför friherrinnan icke vill se sin mans bror.»

»Herr baron, friherrinnan skall bliva förtörnad», utropade Lisette och skyndade fram, liksom för att hejda honom.

»Låt det bli min sak», svarade Kurt och sköt undan Lisette. Nu gick dörren upp och i en soffa framför densamma satt Olga. Vid åsynen av Kurt sprang hon upp och utropade glatt:

»Kurt!»

»Ja, Kurt, som du icke ville taga emot, utan skicka bort, alldeles som han vore en annan främmande person», svarade Kurt och fattade hjärtligt den framräckta handen.

»Ville jag icke taga emot dig?» upprepade Olga förvånad.

»Ja, så sade flickan där.» Kurt pekade på Lisette.

»Det är icke mitt fel», inföll denna. »Baronen har förbjudit att jag skulle få släppa in någon till friherrinnan utan hans vetskap, och som han är borta så ...»

»Behövs icke några förklaringar», sade Olga med värdighet. »Du kan avlägsna dig.»

När Kurt och Olga blevo allena utropade han:

»Men vad skall detta betyda? Du hålles instängd och bevakad av dina domestiker.»

»Bäste Kurt, fäst dig icke vid ett dylikt lappri; det är ett tillfälligt infall av Evert att jag icke skall taga emot besök i hans frånvaro. Låt oss ej tala därom. Jag försäkrar att jag känner mig riktigt nöjd åt detta arrangemang, emedanjag får vila upp mig litet efter det eviga jagandet från den ena supén till den andra, och dessa odrägliga visiter, som kunna taga livet av en stackars människa.»

Här avbröts samtalet av dörrens häftiga uppryckande och Evert inträdde. Då han fick se sin bror, tvärstannade han.

»God dag, Evert», sade Kurt med kall ton, och utan att röra sig.

»Det var något underligt att se dig», svarade Evert utan att hälsa på sin hustru.

»Ja, du har rätt, detta är verkligen min första visit hos er, sedan ni blivit gifta; men du glömmer ju att hälsa på din fru.»

»God afton, Olga.» Evert nickade utan att fästa ögonen på henne. Han kastade sig ned på en stol. »Nå, vad nytt eljest?» sade han, vänd åt Kurt, »och vad var anledningen att du hedrade mitt hus med din närvaro?»

»Artigheten, som bjöd mig att göra Olga min uppvaktning. Du torde giva akt uppå att jag besökt din hustru, icke dig.»

Kurt steg upp efter att ännu ha växlat några ord. Då han tog avsked av Olga, sade han leende, att han snart skulle komma tillbaka, och hoppades han då bliva bättre mottagen av betjäningen.

Sedan han gått, utbröt Evert i de häftigaste och skymf-ligaste förebråelser emot Olga, för det hon vågade, trots hans förbud, taga emot någon. Med det mest iskalla lugn avhörde hon honom, alldeles som vad han sade icke rört henne. När Evert tömt ut hela sitt ordförråd för att uttrycka sin harm, sade han:

»Kläd dig genast! Vi fara i afton på spektaklet.»

»Icke jag», svarade Olga.

»Vad säger du? Ämnar du trotsa mig.» Evert tog ett steg emot Olga.

»Nej, men jag ämnar stanna hemma. Du har, utan att undersöka förhållandet, omfattat det första tillfälle du kunde få, att anklaga mig. Du har i akt och mening att brännmärka min heder, skymfat din hustru i X—s närvaro, och du har slutligen nedlåtit dig att göra dina domestiker till mina fångvaktare och till spioner på mina handlingar. — Nåväl, anser du mig för brottslig, då är jag värd den behandling du låtit mig undergå, och jag kan icke uppträda

vid din sida. Är jag däremot oskyldig, vilket är fallet, hardu så djupt förorättat mig, att jag, av aktning för mig själv, icke vill visa mig tillsammans med dig.»

»Olga, reta mig icke!» utropade Evert alldeles ursinnig och höjde armen.

Hon sträckte armen emot honom och sade med värdighet:

»Baron Axelhjelm, betänk vad ni gör.»

»Avgrundsande» mumlade han, lät armen sjunka och lämnade rummet.

När dörren stängdes efter honom, nedsjönk Olga på soffan, med ansiktet gömt i händerna, viskande:

»O, min Gud, så olycklig jag är!»

*

Huru Evert än rasade emot Olga, var det honom omöjligt att förmå henne följa sig vare i societeten eller på promenader. Han tillät henne icke att lämna sina rum utan

honom, och det var alldeles fåfängt att övertala henne att

göra det i hans sällskap. Följden härav blev, att Olga

fortfarande var fånge, med Lisette och Fredrik till fång-

vaktare. För att icke fästa uppmärksamheten vid hennes uteblivande ur societeten, föregavs att hon var opasslig och varken kunde göra eller mottaga besök. Husets läkare infann sig hos lilla nåden och förskrev något rätt oskyldigt, emedan han av Olgas utseende och försäkran att det blott var litet migrän som plågade henne, slöt att friherrinnan behärskades av någon nyck.

Vid doktorns besök var Evert nästan alltid närvarande och visade sig då så uppmärksam och öm emot sin kalla och avmätta hustru, att läkaren tänkte:

»Stackars baron, nog synes det att han får dansa efter hustruns infall och kapriser.»

Olga, som tagit sitt parti, sökte inrätta sig så behagligt som möjigt i sin fångenskap. Det, som verkligt plågade henne, var, att Evert tagit ifrån henne skrivdonen och att Lisette oupphörligt fjäskade omkring i hennes rum. Kammarjungfruns fräcka näsvishet marterade Olga, men utan att någon märkte det. Hon lät henne syssla så mycket hon ville i rummen, och i varje ögonblick giva akt på vad Olga företog, emedan hon ansåg sig icke på minsta sätt böra lägga hinder därför.

»Med bästa vilja i världen», tänkte Olga, »skola de icke få något skäl att anklaga mig.» Och så blev det även.Lisette hade aldrig något att inrapportera, och Evert måste med harm inom sig erkänna, att han var fullt förvissad, det Olga varken hade eller någonsin skulle komma att göra sig skyldig till ett avvikande ifrån sina plikter. Detta var likväl något han inför henne aktade sig att medgiva, utan tvärtom låg det i hans plan att behandla sin hustru, såsom om hon gjort sig skyldig till ett verkligt avsteg ifrån det rättas väg.

Något över en vecka förflöt sålunda. Kurt hade gjort Olga ännu ett besök; oaktat Lisettes alla ansträngningar, hade det varit fruktlöst att avvisa honom.

En morgon, under det Evert höll på att kläda sig, kom Fredrik in till honom, sägande:

»En resvagn har stannat här utanför, och ett fruntimmer, som ej vill säga sitt namn, söker friherrinnan.»

»Ah, äntligen», mumlade Evert för sig själv. En blixt av glädje flög över hans drag. Till betjänten sade han:

»För henne in i salongen.»

Han klädde sig hastigt och skyndade genom sina rum att möta henne. I detsamma han trädde ut i salongen öppnades den motsatta dörren för ett högväxt och ståtligt fruntimmer. Ett ögonblick betraktade Evert och hon varandra, därefter gick han fram till henne artigt sägande:

»Vilken angenäm överraskning att äntligen få se dig, Constance! Det var en glädje, som jag icke vågat hoppas på. Jag vet knappast huru jag skall kunna tacka dig därför.» Han fattade Constances hand och ville föra den till sina läppar; men hon drog den undan med en stolt rörelse.

»Mitt besök i huvudstaden gäller icke er, baron Axelhjelm, utan jag vill se och råka min syster. Ert brev har på ett rysligt sätt upplyst mig om, vad hon så omsorgsfullt sökt dölja...»

»Det bör du icke klandra Olga för», avbröt Evert med en len och gäckande ton. »Det är icke heller så lätt att själv tillstå det man såsom hustru förrått sina plikter och trampat på aktningen för dem. I dylika fall bedraga ni kvinnor hela världen, edra män, edra vänner, edra anhöriga och Gud själv, om ni kunde.»

Constance och Evert hade inträtt i den mindre salongen.

»Ni vågar väl icke påstå att Olga ...»

»Bedragit sin man? Jo, jag icke allenast påstår, utan jag kan bevisa det», utropade Evert med förändrad ton och såg stolt på Constance. »Ja, fröken Constance Callen-stjerna, blekna nu. Ni har skäl därtill, ty på mitt ädelmodberor hädanefter er systers och er heder. Jag kan, när mig lyster, överlämna henne åt skandal och förakt. Att jag icke redan gjort det, kommer därav, att jag avvaktat er ankomst hit.»

»Jag känner icke den olyckliga händelsen, som givit er en skugga av anledning till att anklaga Olga; men jag vet och känner att hon är oskyldig, att varje svek och trolöshet är henne omöjligt.»

»Verkligen!» Evert hånskrattade. Med det mest sårande gäckeri berättade han Olgas besök hos Ivarson och tilläde därefter:

»Förmodligen vill ni driva det påståendet, att en ung, gift kvinna kan besöka en ung, ogift karl, utan att däruti ligger någonting ont. I så fall blir ni bestämt den enda, som så bedömer saken. Man kan icke veta om hon är brottslig eller ej, men hon har komprometterat sig själv och mig. Jag behöver icke tro på hennes skuldlöshet, och jag ämnar icke göra det. Jag vet blott ett, och det är: att jag kan straffa henne för det hon vågat leka med mitt namn. Jag äger hennes ära i mina händer och kan plocka sönder den blad för blad och överlämna henne själv till föremål för andras förakt. Inser ni det förnedrande uti att redan efter ett så kort äktenskap få namn att vara en trolös hustru. — Nå, fröken Constance, skall ni icke även nu visa mig ifrån er med hån? Skall ni icke slunga emot mig edra stolta och övermodiga ord? Ni tiger. Skulle verkligen ni sakna uttryck att tolka er avsky?»

Evert stödde sig emot kaminen och betraktade Constance, där hon satt med huvudet lutat i handen och övertänkte hela den avgrund som gapade emot Olga. Efter en lång paus såg hon upp.

»Vad är priset för att ni icke skall störta min syster i olycka?» frågade hon. »Eller vad fordrar ni för att icke brännmärka en oskyldig kvinna?»

»Priset? frågar ni. — Ännu för halvtannat år tillbaka hade jag av er kunnat begära ett pris, varför jag skulle uppoffra allt. Nu äger ni ingenting att skänka, jag ingenting att Jbegära. Jag fordrar, jag önskar intet.» Evert hade kastat huvudet tillbaka och såg på Constance med en övermodigblick. »Ni tror kanske att ni kan med ett leende, en förtjusande blick eller något dylikt blidka mig; men ni misstager er. Då jag nu ser er, frågar jag mig själv: Är detta verkligen den kvinna, du under åratal älskat ända till ga-lenskap, och som du nu, utan skugga av rörelse, kan tala

vid?»

»Tillåt att vi avbryta detta ämne, ty det är ju alldeles likgiltigt vad ni känner för mig. Här gäller det min syster. Ni sade, att ni avvaktat min ankomst hit. Vad menar ni därmed?»

»Att ni, såsom syster, bör dela den förnedring, som kanske kommer att tillfalla Olga. Jag var nog barmhärtig att vilja giva henne en tröstarinna, tilläde han hånande.

»Men ni kan omöjligt så grymt, så skoningslöst vilja bringa skam och vanära över den kvinna, som burit ert namn.»

»Kan jag icke!» utropade Evert. »Vad skulle avhålla 111ig? Jag har aldrig älskat henne och kan således icke av kärlek bliva överseende; jag älskar icke heller er och kan således icke heller av undseende med er bliva fördragsam. Varuppå hoppas ni då?»

»På er egoism...»

»Då har ni orätt uppfattat den, ifall ni tror att någon fördel i världen skall förmå mig att avstå ifrån min hämnd.»

Här avbrötos de utav röster i yttre salongen och dessa

ord, yttrade av en välkänd stämma:

»Ur vägen slyngel! Jag har ju sagt att jag anmäler mig själv.» Ögonblicket därefter stod Kurt framför dem.

»Vad vill det säga, att du intränger med våld?» frågade Evert och slungade en ursinnig, blick på störaren.

»Det vill säga, att jag har något att tala vid dig om, som ej tål uppskov», svarade Kurt kallt; därpå vände han sig till Constance med de orden: »Om tillgift, bästa Con-

stance, att jag så här huvudstupa kommer insättande och avbryter; men, för att vara uppriktig, tror jag förlusten

att ha blivit störd, icke är så särdeles stor, då du talade

med min bror; han har sällan något att säga, som förtjänar höras. Du har väl träffat Olga?»

»Nej, icke än.»

»Men varför går du inte in till henne?»

»Jag skulle anhålla att du icke spelar herre i mitt hus», inföll Evert uppbragt. »Olga får icke taga emot sin syster.»

»Så!» Kurt lade sin hand på Everts skuldra och blickade honom rakt in i ögonen, med ett uttryck av så mycken vrede att det gjorde Evert blodröd. »Erinra dig min varning på Norrbro.» Det var något så hotande, så strängtoch befallande i Kurts hela väsende, att en aning sade Evert, det brodern hade något särskilt att säga.

»Ledsaga din svägerska in till din hustru och återvänd genast. Jag är kommen för att göra upp vår sluträkning», tilläde han med tonvikt. »Gör därför fort, vad som är din skyldighet, ty varje minuts uppskov ökar din skuld. Jag väntar dig i dina rum.»

När Evert inträdde dit, fann han Kurt gående av och an på golvet i synbarligt upprörd sinnesstämning. — Vid Everts åsyn ljungade det till i hans ögon och han gick, utan att säga ett ord, att stänga dörrarna efter honom i dubbelt lås samt sticka nyckeln i västfickan.

»Vad gör du?» utropade Evert och tog några steg emot den motsatta dörren; men Kurt fattade honom om armen och slängde honom som en vante åt sidan, sägande honom, i det han även stängde denna dörr:

»Jag försäkrar mig om gravtjuven Evert Axelhjelms person.»

En ofrivillig skälvning skakade Everts kropp. Han fattade krampaktigt om stolskarmen.

»Usling, vågar du ännu stå upprätt!» skrek Kurt och fattade honom om skuldrorna. »Du begriper väl att du efter denna gräsliga upptäckt endast äger några minuter.» Evert gjorde en förtvivlad rörelse för att komma undan. »Rör dig ur fläcken, upphäv ett enda ljud, och jag dödar dig ögonblickligen. Du tror kanske att jag skall tillåta det du som en annan brottsling inställes för rätta.» — Kurt släppte honom och gick ett slag omkring i rummet. Evert hade nedsjunkit på stolen.

Efter en lång paus återtog Kurt med onaturligt lugn röst:

»Det förundrar mig att du ännu lever, att jag icke i första utbrottet av min vrede dödade dig.» Han lade armarna i kors över bröstet och betraktade Evert, tilläggande med smärta: »Vilken gräslighet, att denne är min bror, min mors son. — Det är förfärligt!» Åter gick han ett varv omkring rummet.

Under tiden hade Evert repat mod. Han hade i tankarna överlagt och kommit till det resultat, att brodern omöjligt kunde äga några bevis emot honom, utan att allt vilade på misstankar. I samma mån Kurts vrede syntes avtaga, återfick Evert sin ursprungligen oförskämda säkerhet. Han reste sig också med höjt huvud, frågande i trotsig ton:»Kan jag få lov att veta vad ditt råa uppförande betyder? Vad rätt har du att överhopa mig med skymford? Jag anser mig icke i mitt eget hem behöva underkasta mig din våldsamhet.» Evert närmade sig klocksträngen.

»Kalla hit någon av din betjäning, om du vågar», sade Kurt. »Jag låter då arrestera dig. Förstår du?»

Evert drog tillbaka handen.

»Jag förstår ingenting», svarade han.

»Icke! Nå, då skall du snart göra det.» Kurt kastade sig ned på soffan. — Han for med handen över den bleka pannan.

»Har du alldeles förgätit», återtog han, »att Jönsson, din ena medbrottsling, efterlämnade en mor, att denna mor hade kunskap om stölden och hjälpte er att undangömma det stulna. Jönssons mor dog för en vecka sedan. Kort före sin död anförtrodde hon åt sin sonhustru beviset på, att du och Knut X— varit med om stölden. Hon gjorde det därför att sonhustrun skulle kunna förmå er att fortfarande utbetala det underhåll ni givit gumman.»

»Och beviset uppå att vi voro delaktiga i stölden, huru ser det ut?» frågade Evert. »Kanske du tror att en i yrsel försänkt kärings ord på dödssängen äro nog för att bevisa, det jag varit Jönssons medbrottsling?»

»Det tror jag icke, men väl att denna av dig och Knut undertecknade skrivelse är det.»

Kurt visade honom ett papper, som Evert ganska väl igenkände vara detsamma Jönsson tvingade honom och Knut att skriva, på det att de icke skulle kunna bringa

Jönsson i olycka, utan dela hans öde. Där stod:

Att vi äro lika delaktiga i gravstölden som Jönsson, erkännes av

Knut X— och Evert Axelhjelm.

Samma natt stölden ägt rum hade Jönsson hotat att angiva dem, så framt de icke gåvo honom en förbindelse, så-

dan som den ovanstående, varigenom han betryggades för att av »de där herrepojkarna bliva angiven.»

Vid åsynen av detta papper, skrivet av Evert och undertecknat av honom och Knut X—, blev han alldeles askgrå. Han lät huvudet sjunka i handen.

»Du har, såsom alla brottslingar, själv berett ditt röjande», återtog Kurt. »Att detta papper är i mina händer har du att tacka Jönssons hustru, som för intet pris-ville hava någon fördel därav, utan av tillgivenhet för mig, som lyckats göra henne åtskilliga tjänster, kom upp till Stockholm och gav mig del av hela den otäcka historien. Hon ville icke vålla min broders ofärd, därför överlämnade hon detta bevis emot dig i mina händer.» Kurt tystnade. En lång paus uppstod. Slutligen reste han sig och gick fram till Evert.

»Du erinrar dig väl min varning, förmodar jag?» frågade han med dov röst. »Du begriper väl att du antingen måste skjuta dig för pannan, eller ock för alltid lämna fädernejorden. — Jag vill icke fläcka mig med en människas blod, i annat fall levde du icke. Du har på ett i alla avseenden så avskyvärt sätt förnedrat dig, att du förverkat all rätt att leva. Du, som kände dig förödmjukad av att arbeta på en verkstad, du ansåg dig icke förnedrad att begå en stöld. Dock, varför spilla ord? Du är en så föraktlig skurk, att det är en skam att tala vid dig. — Således, se här den dom jag ger dig: Du äger under tjugufyra timmar att välja, antingen att förpassa dig in i evigheten eller till en annan världsdel; men du måste resa ensam, du får icke taga Olga med dig. Är du icke efter den tiden undan, så må lagen hava sin gång. Det blir då jag som lämnar Sverige och byter om namn. Jag skall veta att göra det jag antager aktat. Detta är, märk väl, vid min tro och heder mitt beslut. Antingen måste du ur vägen, eller ock straffas för ditt brott. Nu har jag ingenting att tillägga.» Kurt såg på sitt ur. »I morgon vid den här tiden skall jag underrätta mig om du finnes kvar. Jag skall anskaffa pass och vad du behöver för att komma

undan.»

Kurt kastade åt honom den ena nyckeln, tog den andra och öppnade dörren samt avlägsnade sig.

Evert förblev orörlig. Det var någonting gräsligt i det raseri, som fyllde hans inre, vid tanken att allt det onda han sökt förorsaka andra hade återstudsat på honom själv. Just nu, i detta ögonblick, då han trodde sig äga Constance i sina händer, då han med skadeglädje beräknade de fördelar han hade, de vapen han kunde begagna, nu trädde upptäckten av ett brott, begånget för åtta år tillbaka, och ställde sig mellan honom och hans hämnd. En förbrytelse, den han förövat, därför att arbetet var honom förhatligt. — Han anklagade Constance att hava varit orsaken även till detta. — Och han förbannade den känsla han ansåg som upphovet till alla sina brott.

10 C

*

Arbetet adlar mannen II.Under det dessa tilldragelser ägde rum inom de friherr-liga dörrarna, uppfördes en liten stum scen i tamburen.

Herr Fredrik, som hade en liten inklination i våningen en trappa upp, hade, medan de båda bröderna samtalade, gått att prata med sin sköna, men lämnat tamburen oläst. Han skulle bara säga ett par ord och genast återvända; men nu kan väl icke någon dödlig förtänka honom, om tiden ilade bort. Allt nog, det där ögonblicket förvandlades till en halv timme.

En i trasor höljd tiggare smög sig under tiden uppför trappan och fram till tamburdörren, som stod på glänt. Helt försiktigt sköts den upp och uslingen tittade in. Hastigt drog han nyckeln ur dörrlåset och tryckte av den i ett vax, som han höll i handen, varefter den åter sattes tillbaka i låset, och gick lika obemärkt som han kommit.

*

Evert hade tillbringat återstoden av dagen innesluten på sitt rum. Stund efter annan hade han öppnat sin chiffonier och överräknat de penningar och assignationer han ägde. Han hade naturligtvis beslutat att resa, men han hade därjämte fattat en annan föresats.

»Måste jag övergiva fosterlandet och mina hämndplaner vill jag likväl äga tillräckligt för att kunna föra ett angenämt liv i utlandet, följaktligen skall Constance bliva den, som får skatta åt min vällevnad. — Jag skall alltid medföra det medvetandet, att Olga är fjättrad vid mig och tvungen att framleva sitt liv såsom min hustru, utan att kunna förena sig med någon annan, ifall hennes hjärta vaknar till kärlek. Jag blir alltid hennes olycksöde.»

Efter dessa vackra tankar gick han in till Olga, där han ganska riktigt fann Constance. Utan att bevärdiga den förra med en blick, sade han, vänd till den senare:

»Ni frågade mig, om jag ej hade något pris, för vilket

jag ville avstå ifrån att låta världen veta huru min hustru

vårdar sig 0111 min heder.»

»Ja», svarade Constance, »jag gjorde er den frågan och upprepar den nu.»

»Nå väl, jag har verkligen ett, varför jag tills vidare kan lämna det skedda åt glömskan — nämligen att Constance ger mig en summa av 50,000 rdr rmt i goda och säkra papper. Det vill säga, i anvisningar på X & Z bankirhus i England, emedan jag ämnar redan i morgon företaga en längre resa. Går ni ej in på mitt förslag, så bör-jar jag i morgon en rättegång emot Olga, som alltid kommer att medföra skandal. Innan aftonen önskar jag erhålla ert svar.»

Evert gick lika hastigt, som han inträtt.

Kort innan han skulle gå till vila överlämnade Fredrik ett brev. Det innehöll dessa rader:

Ert förslag är antaget, ni skall erhålla den önskade anvisningen.

Nöjd med det sätt, varpå han visste vända även de mest ogynnsamma förhållanden till sin fördel, lade sig Evert; men sömnen ville icke infinna sig. Huru han sökte resonera, var och förblev det alltid något inom honom, som anklagade eller visade honom, huru hans förhoppningar blivit svikna. Han vred sig på sitt läger och erfor slutligen en sådan oro, att han tyckte att mörkret blev outhärdligt. Han räckte ut handen för att taga elddonet på nattduks-bordet, men hörde i detsamma ett ljud, liknande en dörrs uppläsande i rummet utanför.

»Vem där?» ropade Evert. Intet svar. Han trevade med handen på nattduksbordet, utan att finna eldstickorna, under det han tydligt hörde att dörrarna till hans sovrum uppskötos.

»Är det Fredrik?» frågade Evert, den här gången ej utan en obehaglig känsla av förskräckelse. Icke heller nu följde något svar. Han sträckte ut handen för att fatta klocksträngen, men han kände sig i detsamma fattad av ett par starka armar. Evert utstötte ett häftigt rop på hjälp, vilket likväl bortdog i en kvävd rossling med en smärtsam suck, varefter allt åter blev tyst.

Följande dag talade hela Stockholm icke om annat än det ohyggliga mord, som om natten blivit begånget på baron Axelhjelm, vid vilket tillfälle även en större stöld förövats. Man hade ännu icke kommit gärningsmannen på spåren.

Och nu förflytta vi oss ifrån skådeplatsen för alla dessa tilldragelser till Kungsborg.

*

Några dagar sedan Olga med sin man lämnat Kungsborg, flyttade Constance till Sturesjö.

Det var den sista september emot aftonen som Constance anlände till sitt hem där allt var ordnat till hennes emottagande. Den nedgående solen kastade sina sista strålar in genom de höga och djupa fönstren. Constance vandrade tankfull genom rummen och tyckte själv att de stora gemaken föreföllo henne dystra och ödsliga. Detta var således hennes hem där hon ensam, omgiven av allt vad rikedom kan åstadkomma, skulle framleva sitt liv, utan att se omkring sig andra än tjänarnas ödmjuka ansikten. Men hon hade själv så velat. Constance stannade slutligen i ett hörnkabinett, varifrån man hade en fri och härlig utsikt, med det djupblå och omätliga havet i fonden. Solen gav nu sin avskedskyss åt detsamma.

Constance öppnade fönstret. På avstånd hördes ett vallhorn och ett par klara, unga och friska röster sjunga en folkvisa. Det var en härlig septemberafton, och ofrivilligt tänkte Constance: »Livet är ändå skönt och människan kunde vara bra lycklig, om hon själv icke gjorde så mycket för att förbittra sin tillvaro.»

Constance stängde fönstret; den vackra höstaftonen med sin poesi föreföll henne endast såsom ett gäckeri över hennes ensamma och tomma liv. I detsamma hon ämnade lämna rummet fästes hennes upmärksamhet på en vacker vas, med en utsökt praktfull blomsterbukett. Bredvid vasen låg ett brev.

»Från vem kan dessa blommor och detta brev vara? Utom Stephana känner jag, sedan Olga är borta, icke någon, som med en dylik uppmärksamhet skulle vilja hälsa mig välkommen i mitt hem.» Hon tog upp brevet och hade så när åter släppt det. En enda gång förut hade hon emottagit brev av samma hand; men det var nu många år sedan dess. Constance darrade då hon bröt förseglingen. Innehållet var följande:

Fröken Constance!

Förvånas icke att emottaga ett brev från mig, utan se däruti en helt naturlig sak. Jag ville så gärna med några rader hälsa er välkommen till hemmet. Inbilla er därför att det är en vän, som av hela hjärtat önskar det ert liv må förflyta leende och glatt under ert eget tak. Inbilla er vidare, att denne vän beslutat att säga er några sanningens ord, och ni skall förstå dem, huru fallen ni eljest är att missförstå all välmening.

Ni har flyttat till Sturesjö, fast besluten att där leva ett eremitliv. Ni anser det för en plikt, därför att er syster gjort ett, i ert tycke, mindre lyckligt parti. Ni har fåttden bizarra idén att förbittra ert liv, så mycket sopi möjligt, för att sålunda icke njuta någon glädje, i den händelse er syster skulle få brist därpå. Idé en är ganska egendomlig och överensstämmer fullkomligt med er karaktär. Jag är också förvissad, att ni under en hel månad skall finna alla

möjliga utvägar att plåga er själv. När ni så lyckats göra livet rätt odrägligt, skall även detta förlora nyhetens behag, och ni blir slav av något annat infall. Under denna lek med olyckan förlorar ni mycken tid och vinner ingen frid.

Frid! Ack, det är ju den enformiga friden ni vill undfly, och därför denna jakt efter allt, som kan rycka händelserna ur deras jämna gång.

Säg, fröken Constance, tror ni icke att vi dödliga fingo plikter även mot våra medmänniskor? Ni svarar ja. Huru snar ni än är att besvara frågan, är ni likväl långt ifrån att förstå den. Ni glömpter lätt andra för er själv. — Medgiv att ni finner mig djärvare än tillbörligt är. Förgät icke att vad jag i dag säger måste ni sätta på den förmenta vännens räkning.

Ni är orolig över er systers framtid. Det är naturligt, men det är icke naturligt att ni förbittrar ert eget liv. Icke blir er syster mindre olycklig därför, att ni gör ert öde odrägligt. Vi människor, som hava en så kort tid att leva, böra icke sysselsätta oss med det, som är fullkomligt gagnlöst. Om ni kunde borttaga från er systers liv varje skugga av sorg, därigenom att ni gjorde ert bittert, skulle jag vara den förste att skänka mitt bifall åt edra bemödanden, och, om så fordrats, bistå er att göra er tillvaro tung och dyster, emedan det skedde för ett gott ändamål; men nu skulle jag önska mig äga förmåga att visa, det en ädlare, för andra mer välgörande nyck skulle anstå er.

Ni har skänkt ert bifall åt arbetet. Ni har varit en av de första att visa Ivar aktning. Ni har talat med värme om arbetets ära, och jag har med glädje lyssnat till edra ord.

Ord — se där allt. Skall det även bliva så? Under det ni svämade för dem, som genom eget arbete bryta sig en väg, sitter ni själv och — slösar bort ert liv utan sysselsättning. Ni fördömer lättjan med ert tal — och ni hyllar den med ert liv.

En dag skall kopnma, då ledsnaden infinner sig, då tiden blir lång, då själva nyckerna sakna sitt behag. Sök förekomma att denna dag infinner sig> det önskar den, som knappt vågar vara er vän

Jacobo Lange.Constance hade under läsningen oupphörligt skiftat färg, och det växlande ansiktsuttrycket utvisade, att varje ord i detta besynnerliga brev träffade någon känslig punkt i hennes hjärta. När hon slutade det, var hon formligen uppbfagt. Också var hennes tungsinthet försvunnen, och hon erfor ett livligt behov att genast, under inflytandet av sin harm, besvara denna högst impertinenta skrivelse. Beslut och handling följde ögonblickligen hos Constance, varför hon satte sig ned och skrev ett svar av följande lydelse:

Herr Lange!

Jag borde tacka för eder artighet att sända mig blommor; men för att vara uppriktig, kan jag det icke, emedan ert brev var fullt med törne.

Säg mig en gång för alla: vad berättigar er att oupphörligt vara sysselsatt med mina felf Att klandra och misstyda mina ädlaste och, jag kunde säga, heligaste känslor? År verkligen er självförgudning så stor, att ni icke kan fatta, det karaktärer givas, som avvika ifrån er, och det oaktat kunna hava värde ?

Jag vill av nyck vara olycklig, säger ni. Vad eller huru mycket begriper ni av mina känslor eller min åsikt av livet? Intet. Döm således icke om det ni ej kan förstå.

Ni ber mig arbeta. Nåväl, önskar ni se mig sitta och fäkta med linnesömnad, strumpstickning och dylikt, eller vad vill ni jag skall göra? Baka, brygga, skura, tvätta och stryka? Rävsa hö eller binda åkerkärvar?

Jag hade eljest trott att man även arbetade då man läste, odlade sitt förstånd, vårdade sig om underlydande, sökte lindra de fattigas nöd. Tillgiv att en så förvänd uppfattning funnits hos

Constance Callenstjerna.

P. S. Om jag ville vara er vän, skulle jag nog våga det, oaktat edra stora och många fel; men jag vill icke.

Constance avskickade genast sitt i hast skrivna svar, som helt och hållet var förestavat av hennes harm.

Den reaktion, som förargelsen åstadkom, var ganska välgörande. Constance rycktes alldeles ur den nedslagenhet, som behärskat henne tiden före och efter bröllopet. Närbudet återkom från Åkersnäs, lämnade det Constance en biljett, som endast innehöll dessa ord:

Hav tack för det ni blev ond! Jag är verkligen bra mycket fogligare än ni. Jag kan tacka er för det ni sände mig bara törnen och icke rosor.

J. L.

Constance kände sig ända in i själen retad på Lange och somnade med den vackra föresatsen, att icke på länge besöka Kungsborg för att slippa sammanträffa med honom.

Följande morgon begav hon sig ned till sin förvaltare^ började med honom genomgå räkenskaper, underrättade sig om sina underhavande och allt, som rörde egendomen.. Constance blev förvånad då man anmälde middagen, och hon tänkte:

»Jag tycker just att jag gjort ett riktigt dagsverke, så. har jag arbetat, alldeles som om jag ämnat behaga honom,, — Det vore i alla fall ett ändamålslöst försök.»

På eftermiddagen ämnade Constance, åtföljd av sin husföreståndarinna, mamsell Åker, begiva sig ut på en vandring till ett par torpare, som förvaltaren angivit såsom oordentliga och i följd därav ytterst fattiga. Hon hade, såsom Lange skulle ha uttryckt sig, fått den nycken att icke någon fick vara fattig, som lydde under hennes egendom.

Medan Constance väntade mamsell Åker, anmälde betjänten :

»Herr Lange.»

»Bed herr Lange stiga in», svarade Const&nce och kände att hon skulle få svårt att avhålla sig ifrån att säga honom något rätt bittert; men då Lange stod framför henne, med ett vänligt och hjärtligt leende på sina läppar, bleknade harmen och hon sade skämtsamt:

»Är det ånger som fört er hit?»

»Ännu», svarade Lange, »har jag icke varit hemsökt av den känslan mer än en gång i mitt liv.»

»Och det var?»

»För flera år tillbaka; men ånger över mitt törniga brev känner jag alldeles icke. Tvärtom, jag har kommit hit för att glädja mig åt resultaterna. Det gives, som ni vet, blott två slags politik, nämligen den som lyckas och den som misslyckas. Nu vill jag veta till vilkendera min hörde.»

»Politik, säger ni? Var ert brev en politik?»

»Ja visst. Jag ville förarga er. Vreden är ett surrogatemot sorgen. Jag har lyckats bättre än jag vågade hoppas.»

»Ah, tro icke det», svarade Constance, som rodnade vid tanken att hon verkligen varit ond.

»Dessutom kom jag för att bjuda er farväl.»

»Vad vill det säga?»

»Fröken har glömt att jag ämnar företaga en resa utrikes, som troligen kommer att räcka ett år.»

»Jag har aldrig hört talas därom.» Constances nyss så livliga ansikte hade blivit blekt, och hon kämpade förgäves för att synas lugn.

»Om så är, så kommer det därav, att ni icke velat vara min vän.»

»Eller också därav att ni icke vågat vara min.» Constance försökte att småle. Jacobo undvek att se på henne.

»Ni hör till antalet av de kvinnor, som skaffa invånare åt dårhuset. Jag fruktar er som en fara.»

»Och därför reser ni?» Constances röst hade något ofrivilligt sorgset.

»Jag reser, emedan jag såsom fabrikant måste ut. Mina affärer tvinga mig därtill. Nu kan jag göra denna resa, emedan jag med fullt förtroende kan överlämna fabriken åt Ivar.» En kort paus uppstod.

»Vet fröken, vad jag i dag önskat?»

Constance såg frågande på honom.

»Att ni ville bliva min vän. Det skulle vara något som smekte inbillningen, under det jag levde skild från er, ehuru mitt förnuft säger mig, att jag vid min återkomst skall finna er förändrad.»

»Mig?» Constance såg på honom. »Jag förändras aldrig.»

»Akta er, jag kunde lätt bevisa motsatsen.»

»Jag trotsar er.»

»En gång, många år har sedan dess förflutit, försäkrade ni er aldrig kunna älska någon annan än den ni skänkte ert hjärta. 'Själens krafter räcka icke till att två gånger älska’, sade ni. Ett par dagar därefter ...»

»Drev mig min dåraktighet att...»

»Tyst, det där hör icke hit. Nog av, ni upphörde att älska den där mannen.» Lange såg på henne och tilläde långsamt: »Så skall det gå med er vänskap, ifall ni skänker mig den.»

»Lika troget som mitt hjärta under åratal varit fäst vidden enda man det någonsin älskat, lika trogen skall min vänskap bliva.» Constance räckte honom handen.

»Constance!» utropade Lange och fattade livligt den framräckta handen.

»Jacobo, ni har vetat och förstått det, men ni har icke velat tro därpå.»

Några dagar därefter reste Lange. Vid avskedet från Constance hade han sagt:

»Om jag återfinner vännen, då jag kommer hem om ett år, skall jag våga tro på Constances hjärta.»

Lange reste. Constance var fullkomligt förändrad. Livet föreföll icke mera ödsligt och tomt, utan fullt av rika och outtömliga skatter till glädje och lycka.

Sommaren gick under arbete för både Constance och Ivar, och hösten avlöste den. Ingenting oroande hade förnummits från Olga, och Constance började hoppas att Evert var bättre än hon föreställt sig. Så stodo sakerna då Olgas f. d. kammarjungfru kom att åter uppväcka oro och fruktan i hennes hjärta. Ehuru Stephanas och Olgas brev voro ägnade att fullkomligt lugna henne, kvarblev ändå en oövervinnelig farhåga i Constances själ. Hon kunde omöjligt komma ifrån den övertygelsen, att icke någon grund fanns för att en sådan utsago skulle kunna komma ifrån kammarjungfrun. ♦

Äntligen hade tiden av Jacobos bortovaro nått sitt slut. Man väntade Romarhj ärtas och honom hem. Constance for icke till Kungsborg för att där möta dem, emedan hon icke ville återse Lange i närvaro av andra. En nästan nervös otålighet höll Constance hela dagen i en oupphörlig rörelse. Det minsta buller, som liknade rullandet av ett åkdon, förorsakade henne en häftig hjärtklappning. Hon hoppades att få se Lange. Han kunde omöjligt underlåta att komma över till Sturesjö; men dagen gick till ända och aftonen följde, utan att förverkliga Constances hopp.

»Jag dåre», tänkte hon, »som kunde tro att i den mannens ishjärta skulle finnas något av mina varma känslor, nej, allt hos honom är kallt förstånd. Förstånd!» upprepade hon halvt leende, »icke är det bevis på särdeles förstånd att ha älskat mig, och detta har han gjort. Gör han det ännu? Så ser det icke ut.»

Constance gick till vila med nedslaget lynne, vilket alltid uppkommer, då våra förhoppningar svika oss.

Om morgonen, då hon vaknade, stod på hennes nattduks-bord en utmärkt vacker blomsterbukett och bredvid den låg ett brev. Constance slet genast upp förseglingen och läste:

Klockan är två på natten, då jag anländer hem, och min första tanke är hos er. Dårskap, vid min ålder, att så fästa sig vid en feberaktig otålighet innan man återsett henne. Timmar kunna förgå, innan detta kan ske, därför skriver jag. Min fråga är nu icke: »Har vännen blivit trofast?» Det vet jag. Edra brev hava sagt mig det; utan min fråga är: Har Constances hjärta förblivit det? När får jag återse er? Detta skall säga mig allt vad jag har att hoppas.

En gång svor jag, att aldrig till Constance uttala de ord: jag älskar er. Jag borde icke heller göra det. Dock skall jag bevisa huru högt Constance varit och är älskad av

Jacobo Lange.

Ett ridande bud förde detta svar till Lange:

Constance väntar Jacobo till Sturesjö så fort han erhållit detta. Låt väntan ej bliva alltför lång.

Min bästa läsare! Vi voro icke på ^Sturesjö när Lange anlände, och följaktligen kunna vi ej redogöra för vad som sades. Vi veta blott, att Lange och Constance vid middagstiden följdes åt till Kungsborg och Constance önskade att deras förlovning skulle uppskjutas till hennes födelsedag den 20 december.

I brev till Olga hade Constance meddelat henne sin förestående lycka. Underrättelsen därom hade varit en källa till glädje för Olga, emedan hon nu ägde den för hennes hjärta så trösterika bilden av systerns framtida sällhet. Hon hade likväl ansett det överflödigt att därom underrätta Evert, förrän notifikationen ankom. Mer än väl förutsåg hon, vilket husligt elände det skulle bereda henne.

Det såg likväl ut som ödet beslutat att Constance icke skulle bliva Langes hustru, ty han insjunknade häftigt och så farligt, att frågan var om livet. Mitt upp i all denna ångest och förtvivlan erhöll Constance Ivars och Everts brev. Hennes vänskap för systern och hennes kärlek till Lange kommo i en förfärlig strid.

Ovisst är vilkendera som segrat, ifall icke förbättring inträffat i Jacabos sjukdom, som gav hopp om hans tillfrisknande. Med ångest över allt vad hon på jorden ägde kärast reste Constance. De händelser som mötte henne vid ankomsten till huvudstaden känna vi.

Efter Everts ohyggliga slut återvände Constance till Sturesjö och möttes där av den glada underrättelsen att Jacobo var fullkomligt återställd.

*

Tvenne år hade gått till ända, sedan mordet på Axelhjelm, och ännu hade icke Olga besökt varken Sturesjö eller Kungsborg. Hon hade sedan affärerna efter Evert blivit utredda, rest till Dalarna och besökt en där bosatt morbror. Av hela Olgas förmögenhet, då skulderna blivit betalda, återstod endast 20,000 riksdaler. Alla Constances anbud att de skulle dela hennes, avslog Olga bestämt och svarade, att vad hon nu ägde var tillräckligt för hennes små behov. Hon sade sig hata penningen, och önskade icke hava mera än att hon kunde leva utan bekymmer. Även Constances böner att hon skulle komma till Sturesjö och där bosätta sig, vägrade hon och skrev i ett av sina brev:

Att efter allt det ohyggliga jag upplevat återvända till dessa trakter, där jag knöt förbindelsen med den olycklige Evert, vore mig motbjudande. Låt mig därför följa min egen böjelse och förflytta mig till helt och hållet främmande trakter, där ingenting erinrar mig om det förflutna. När tiden förblekt intrycken därav, återkommer jag till Sturesjö och Kungsborg.

Året efter Everts död firades Jacobos och Constances bröllop på Sturesjö, varefter den senare åter lämnade detta sitt hem, för att flytta till Åkersnäs. Det enda, som plågade Constance på denna sin lyckas högtidsdag, var att hon måste sakna Olga; men dennas vänliga brev tröstade henne något över förlusten.

En vacker och solig julidag, halvtannat år efter Constances bröllop stannade en liten anspråkslös resvagn vid gallerporten på Kungsborg och ett ungt fruntimmer steg ur densamma. Av den nu sjuttioårige Eklund ledsagades hon för att anmälas.

»Snälla herr Eklund, anmäl mig icke», sade den lilla damen med ett friskt och hjärtligt leende. »Jag vill

nödvändigt överraska grevinnan.»»Hm ...», sade gubben och såg helt villrådig ut.

»För denna enda gång.» Utan att giva gubben någon betänketid, avkastades hatt och kappa, varefter hon med lätta och ljudlösa steg ilade till salongen och lyfte på dörrgardinen. Hon stack in huvudet och såg sig omkring i det stora rummet, som var sig alldeles likt. I den lilla soffan framför glasdörrarna åt terrassen satt Stephana; hon lutade huvudet över en bok, varuti hon läste. Tyst som en ande smög den lilla damen sig över salongsgolvet och bakom Stephana. Sättande sina små händer för hennes ögon utropade hon med förvänd röst:

»Säg genast vem det är?»

»Constance», sade Stephana. Ett friskt och klingande skratt, allt för karaktäristiskt att kunna glömmas, blev svaret.

»Olga!» utropade Stephana och sprang upp. I nästa ögonblick var hon hårt sluten i Stephanas famn.

Constance erhöll på middagen bud efter sig att komma över till Kungsborg; grevinnan hade något mycket angeläget att säga fru Lange.

Det var överenskommet att Olga icke skulle vara synlig, då Constance kom, varför hon höll sig i kabinettet bredvid salongen. När Constance inträdde till Stephana, sade hon skrattande:

»Min bästa Stephana, jag fruktar att det viktiga du har att säga mig består däruti, att du har tråkigt och vill att jag skall komma och förströ dig. Onkel har väl rest bort på en halvtimme, och det gör dig otröstlig.»

»Misstag, jag har aldrig tråkigt, och som du ser, kommer Herman där», svarade Stephana och pekade på sin man, som inträdde.

»Nå, vad är det då?» Constance satte sig i en emma och vände ryggen åt kabinettet.

»Jo, jag har fått brev ifrån Olga, som nu på fullt allvar ämnar bosätta sig i Dalarne, där hon tänker köpa sig en liten egendom.»

»Kära Stephana, det var en så obehaglig nyhet, att du gärna kunnat dröja därmed. Sannerligen jag förstår Olga, som kan vilja leva så skild från sin enda syster.»

»Är Olgas uppförande mera besynnerligt än ditt, då du i nio års tid vistats utrikes och lämnade henne här. Ni voro då skilda genom långt större avstånd.»

»Det var helt annat. Jag reste undan en olycklig kärlek. Jag ville fly allt, som erinrade om honom.»»Nå, nå, var och en har sina skäl. Nu ämnade jag eljest föreslå dig, att vi under pingsten göra en lustfärd till Da-larne och hälsa på Olga, är du med därom?»

»Ack ja! Så mycket mera som Lange och jag redan beslutat att uppsöka den storrymmerskan.»

»Som nu har uppsökt dig», viskade en röst bakom Constance och en arm lade sig om hennes hals.

*

Följande morgon vandrade Olga genom skogen till den forna kolarstugan. Att den blivit såld åt Ivar och nu förvandlad till en vacker boning, var något Olga icke hade sig bekant. Constance, allt för mycket upptagen av sin lycka och sin man, hade icke med ett ord nämnt därom i sina brev. Stephana åter talade aldrig om Ivar i sina.

»Ack!» tänkte Olga, »vilket olyckligt infall av Constance att här bygga ett sådant där hus. Man skall få se att hon förstört min buske, som i så många år och i alla tider varit mitt hjärtas enda fötrogna.» Hon gick fram till staketet och upptäckte då till sin stora glädje den dyrbara busken, i vars skugga stod en liten grönmålad bänk. Hon lade handen på grinden för att gå in, då någon trädde ut på förstugubron. Olga förblev orörlig. Ivar stod framför henne.

»Ni här!» utropade han. »Jag vågar knappast tro mina ögon; och likväl var jag säker på att er första vallfärd skulle bli hit; kolarens koja har förvandlats till smedens boning.» Han förde henne till den lilla bänken vid

busken.

»Denna boning är således ...»

»Min», inföll Ivar leende.

»Jag borde verkligen bliva ond på er, som gått mig i förväg. Jag har rest hit endast för att köpa den här platsen av min syster.»

»I sådant fall lär det bliva av mig ni måste köpa den», svarade Ivar skämtande. »Jag fruktar blott att ni icke skall lyckas övertala mig att sälja den.»

»Men vem gav er rätt att så där korsa mina planer?»

»Vem? — Mitt hjärta, som sade mig att en av oss, antingen ni eller jag, måste äga detta ställe, som endast för oss båda hade något värde. Jag köpte det tre månader efter sedan ni lämnat dessa trakter; jag har således varit ägare därav i över tre år.»

»Och min buske har ni även lagt er till med?»»Alldeles icke, jag har blott låtit inhägna den inom samma stängsel, som innesluter alla de minnen, vilka äro fästa vid mitt närvarande hem. Ni sitter nu i dess skugga, på den bänk, som väntat er.»

»Ni trodde således att jag skulle återkomma?»

»Jag trodde icke, ty tron är endast en sublim okunnighet, jag visste det.»

»Huru kunde ni vara så säker därpå?»

»Emedan jag dömde ert hjärta efter mitt.»

»Jag förstår er icke.»

»Icke?» Ivar fattade hennes hand. »Nå väl, då vill jag förklara mig. Jag visste att den stackars Ivar, i vars öde ni ingripit så mäktigt, hade blivit kär för er.»

Olga förblev tyst.

»Och därför väntade han er här. Har jag misstagit

mig?»

»Jag är ej fallen för motsägelser.» Olga reste sig upp och lät handen kvarbliva i Ivars. »Följer ni mig till

Kungsborg?»

»Ja, om ni först svarar mig på en fråga.»

»Låt höra!»

»Vad tycker ni om Smedstorp? Behagar det er?»

»Mycket!»

»Om jag bjöde er det, skulle ni taga emot gåvan?»

»Jag tror det. Men nu skola vi återvända till det stolta herresätet.»

»För att sedan en dag återvända hit.»

Ivar lade Olgas hand på sin arm och de promenerade under glatt samtal genom skogen.

*

På eftermiddagen sutto de alla samlade under lindarna på gården, då Bengt, iklädd sin allra bästa söndagsmundering, syntes vid gallerporten, varigenom han genast insläpptes. Han gick helt dristeliga fram till det församlade herrskapet. Lange, som först fick se honom, yttrade:

»Jag kan just undra vad som nu står på, efter min raske mästersmed kommer så där i högtidsskrud.»

Nu stod Bengt bugande framför dem.

»Skulle ödmjukast be om ursäkt att jag kommer så här burdus till herrgården, men se, det var mig ackurat omöjligt att icke gå hit och fråga om herrskapet läst tidningarna från huvudstaden, som kommit hit på morgonen?»När greven besvarade frågan nekande, tog Bengt åter till ordet, och med en röst, som bar vittne om inre rörelse:

»Jo, se det är som så, att den där boven Ström eller Stångbom, som blivit dömd till döden för mordet på baron Axelhjelm, har kort före sin avrättning gjort en bekännelse, som... som... Herre Gud, jag vet icke vad jag gör av lutter glädje, för si det står i alla tidningar att... att... Ivar var alldeles oskyldig till mordet på käringen.»

»Bengt!» utropade Ivar och sprang upp, »vad säger du?»

»Att alla tidningar förklara det Stångbom bekänt att han ensam, under det lärlingen Ivar, som bodde hos honom, sov, mördade den där gumman; men att han så ställde till, att det skulle se ut som gossen gjort det. Och nu tyckte jag att jag ville vara den förste, som ville säga verkmästarn det.»

Bengt skakade Ivars hand och båda voro så upprörda, att de på en lång stund icke kunde få fram ett ord.

»Med förlov, det här var en riktig högtid, skall jag säga, och se här kan verkmästarn själv läsa, huru ogement hyggligt tidningarna tala om saken. Ja, en kan få lust att sätta till tåreverket, så vackert ha de skrivit.»

Bengt räckte tidningarna åt Lange och pekade på ett stycke av följande innehåll:

Vi ha ansett för en plikt att meddela ovanstående bekännelse av den livdömde fången, på det ingen skugga av brottslighet må kvar-stanna på den oskyldigt anklagade, och misstänkte, samt hoppas att var helst den forne lärlingen Ivar nu må uppehålla sig, detta offentliga erkännande av hans fullkomliga skuldlöshet i det ohyggliga mordet må träffa honom.

Dagen därpå var det Bengt, som lät bedja kamraterna samlas i nedre verkstaden, och där uppläste han med ljudlig stämma sin unge väns offentliga frikännande för all delaktighet i mordet på jungfru Greta.

Tre månader därefter hade Bengt den glädjen att dansa på Ivars bröllop. Mästersmeden hade i fars ställe fört sin forne skyddsling till brudstolen, då denne och Olga förenade sina öden. Bröllopet ägde rum på Åkersnäs, och alla arbetarna voro inbjudna till detsamma. I den med löv och blommor utsirade stora verkstaden serverades måltiden för alla dessa gäster, som mer eller mindre tycktesig vara besläktade med den aktade och värderade verkmästaren.

Om aftonen for brudparet hem till Smedstorp, uppbyggt av fliten och smyckat av kärleken.

*

Tio år därefter var Ivar kompanjon med Lange och hade för sina uppfinningar blivit belönad med Vasaorden. Han var en man, ärad av sina medmänniskor, lycklig och älskad i sin familj. Smedstorp var fortfarande de båda makarnas hemvist.

Ivar var och förblev alltid samme hurtige och glade arbetare, med ofördärvat hjärta och enkla vanor, och Olga stod vid hans sida såsom det friska, glada, leende hoppet, en bild av livets sanna poesi.

Kurt arbetade alltid med samma outtröttlighet. Först sedan han genom eget arbete förvärvat sig så mycket, att han kunde återköpa sina fäders egendom, Hjälmdal, beslöt han att gifta sig. Änkan efter överste Wielki blev Kurts maka. Samma dag Kurt avslöt köpet av Hjälmdal, försåldes baron X:s egendom, Stålhamra, på auktion för kreditorernas räkning. Sonen Knut hade måst rymma för skuld, och vad hans öde blev, känna vi icke.

slut